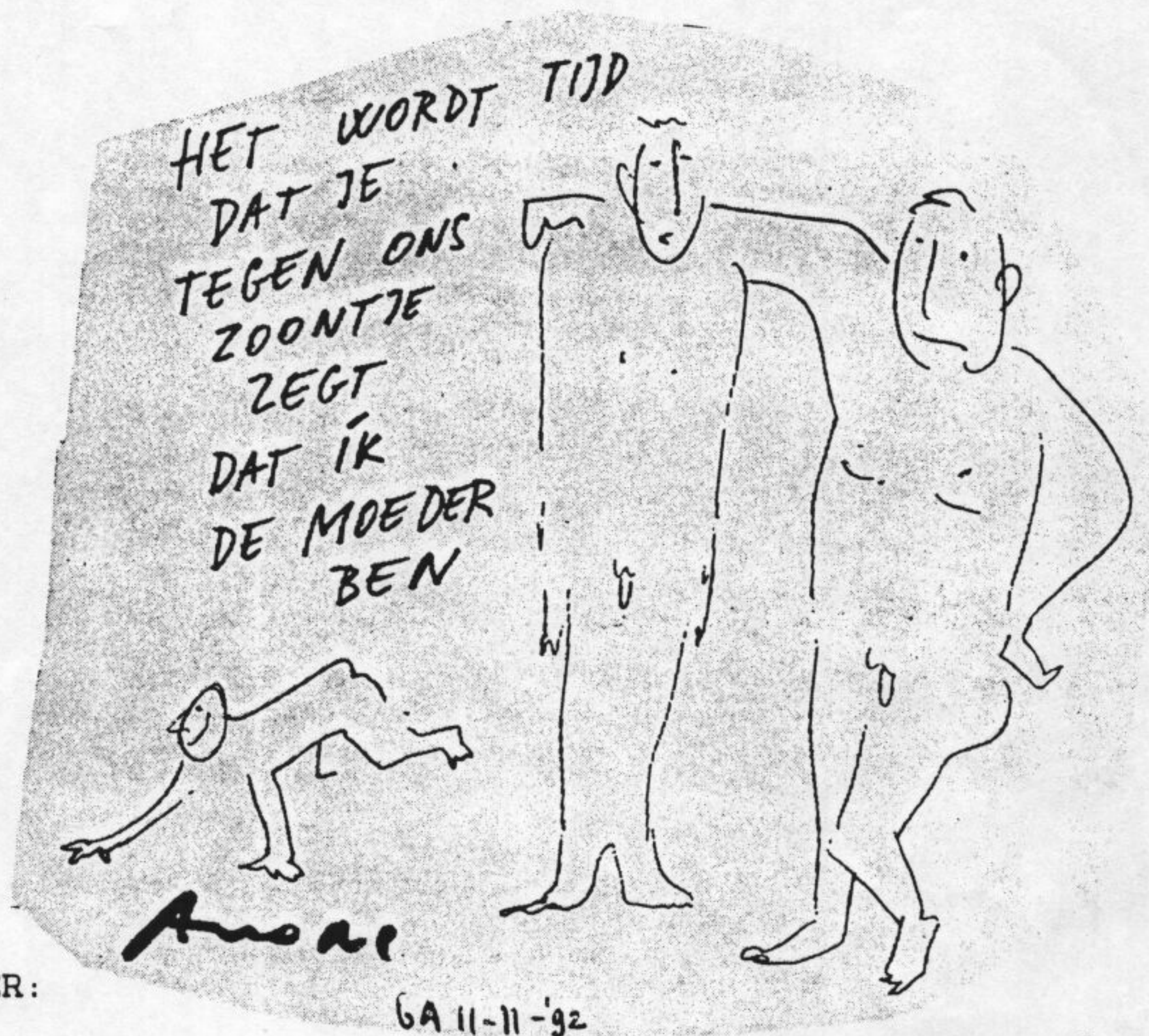

PERSFOCUS

NEGENDE JAARGANG NUMMER 4 - APRIL 1993

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

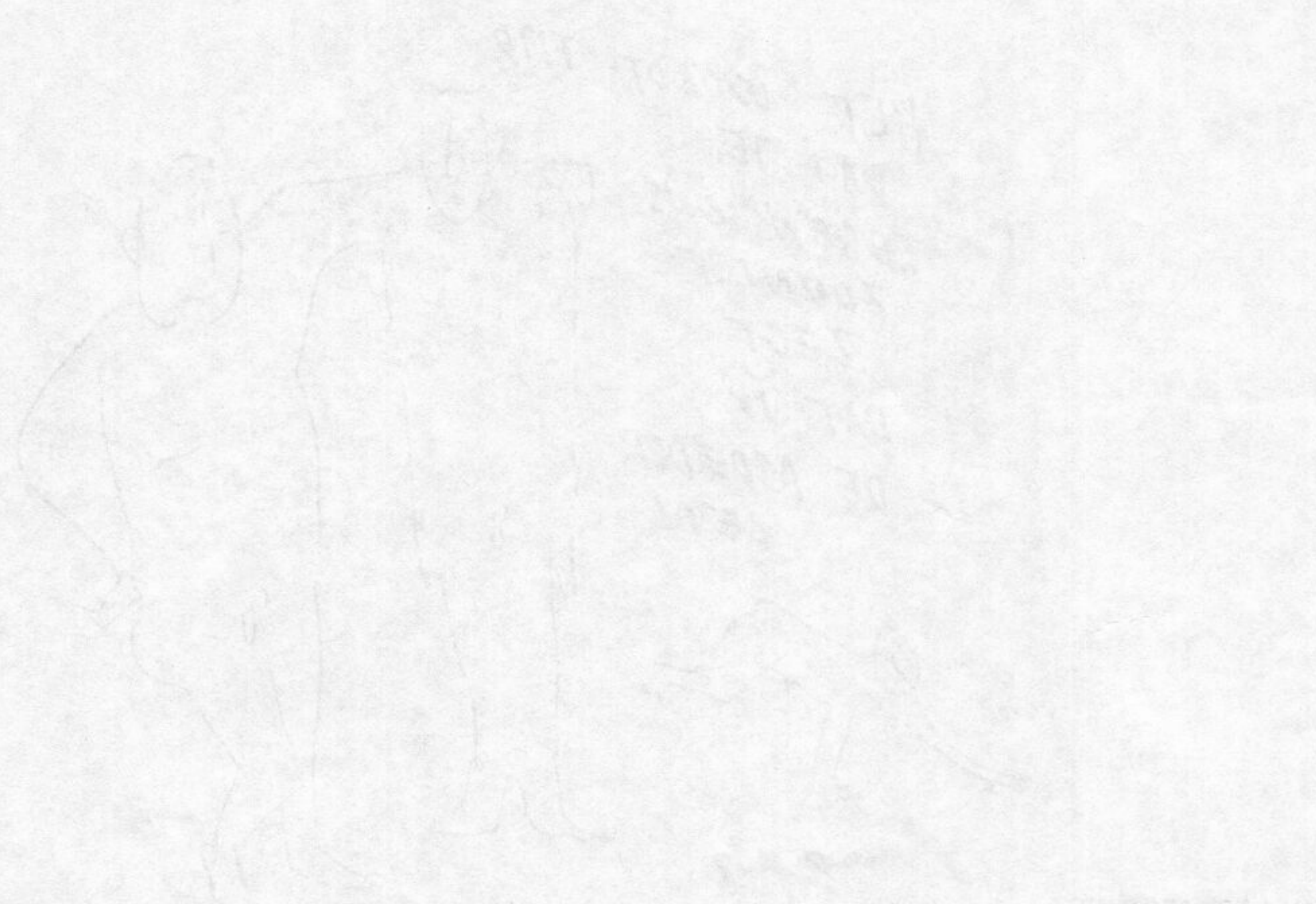
IN DIT NUMMER:

Jongenskoor misbruikt	pag. 2
Homohuwelijk/homosueel opvoeden	pag. 4
Duitsland liberaliseert...	pag. 8
...Verenigde Staten ook?	pag. 9
Jeugdige condoomschroom	pag. 10
Katholieke homoschroom	pag. 11
Misbruikt door je moeder...	pag. 15
...en door de therapeut	pag. 16
Een veilig schoolklimaat/Kindermishandeling	pag. 18
Pedagogen op Dreef/Telefacts/Affaire Doucé	pag. 19
Ontucht van de maand	pag. 20
Valselijk beschuldigd/Woody Allen	pag. 22
Op de bres voor kinderliefde	pag. 29
Een gek in de buurt!	pag. 32
N.a.v. schokkende Zwitserse kinderporno	pag. 33
Onterecht	pag. 38
Liefde	pag. 40

PERSEUS

VOLUME 1 NUMBER 1 APRIL 1993

EDITED BY JAMES H. WOODS
DEPARTMENT OF CLASSICS
UNIVERSITY OF MICHIGAN

PERSEUS
VOLUME 1 NUMBER 1
APRIL 1993
UNIVERSITY OF MICHIGAN
DEPARTMENT OF CLASSICS

PERSEUS
VOLUME 1 NUMBER 1
APRIL 1993
UNIVERSITY OF MICHIGAN
DEPARTMENT OF CLASSICS

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Telegraaf	Tel
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Nieuwsblad van het Noorden	NvhN
Zwolsche Courant	ZC
De Gelderlander	Geld
Alkmaarse Courant	AC
Utrechts Nieuwsblad	UN
Drents-Groningse Pers	
Het Nieuwsblad	NB
VPRO-gids	VPRO
Groene Amsterdammer	GA
HP/De Tijd	
Uitleg	
Aktueel	
Primeur	Prim
Uit Duitsland:	
Tageszeitung	TAZ
Süd Deutsche Zeitung	SDZ
Der Spiegel	SPI
Frankfurter Rundschau	FRS
Uit België:	
Het Volk	
Uit de Verenigde Staten:	
New York Times	
Newsweek	
Uit Europa:	
The Wall Street Journal	
Uit Indonesië:	
Djakarta Post	

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,-- per jaar. Verzending als brief is f 15,-- duurder en komt op f 80,--.
Losse nummers f 8,--.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 43.548
1009 NA Amsterdam

uw
23/4

Allemaal?

Noordhollands Jongenskoor: 'NCRV heeft ons misbruikt'

(Van onze mediaredactie)
Dirigent H. Timmerman van het Noordhollands Jongenskoor voelt zich bedrogen. Volgens de dirigent heeft zijn koor onder valse voorwendsels medewerking verleend aan een documentaire over pedofilie. Hij beschuldigt filmproducent Lagestee en de NCRV van bedrog. Timmerman zegt valselijk te zijn ingelicht over de inhoud van de documentaire, die naar zijn zeggen als promotie voor het koor zou zijn opgenomen. Volgens de NCRV wist Timmerman wel degelijk dat de documentaire 'Het Bach-virus' zou gaan over pedofilie binnen en rond jongenskooren.

Bij de omroep en bij het bestuur van de stichting het Noordhollands Jongenskoor is met verbijstering gereageerd op de aantijging van de dirigent. Timmerman daarentegen zegt altijd te hebben gedacht dat de opnames, die vorig jaar oktober in de Haariemse St. Bavokerk tijdens een uitvoering van de 'Hohe Messe' van Bach, zijn opgenomen, zouden gaan over jongens die warm lopen voor de muziek van Bach.

Eindredacteur Ger van Dongen van de NCRV zegt dat het Noordhollands Jongenskoor ten onrechte de zwartepiet toespeelt aan de omroep. „Als ik al twee

jaar weet waar de film over gaat, dan weet het Jongenskoor dat zeker,” licht Van Dongen toe.

„Toen we samen met de producent, filmbedrijf Lagestee, de ideeën over de film ontwikkelden, zijn tussen de producent en het Jongenskoor uitvoerige contacten tot stand gekomen.”

„De film gaat over pedofiele mannen, die regelmatig naar concerten van jongenskooren gaan. Het Jongenskoor in Alkmaar is daar een metafoor voor.” De opnames zijn inmiddels voltooid en de eerste 'rushes' zijn bekeken. Als onderdeel van de film noemt Van Dongen een interview met dirigent Timmerman, waarin de dirigent ingaat op het verschijnsel pedofilie binnen het Jongenskoor.

Voorzitter Vriesekoop van het koor: „Waar de waarheid ligt, weten we niet. In het oorspronkelijke script wordt niet gerept over het thema pedofilie. Het toenmalige bestuur gaf zijn toestemming voor het maken van een promotiefilm over het Jongenskoor. Pas na het zien van de proefbeelden bemerkte Timmerman dat de film zou gaan over pedofilie. Als blijkt dat onze dirigent inderdaad van tevoren wist waarover de documentaire zou gaan, heeft dat zeker consequenties voor zijn verdere functies.”

Jongenskoor misbruikt voor pedofiliefilm

Van onze correspondent
AMSTERDAM, woensdag
Het Amsterdamse filmbedrijf Lagestee heeft het Noordhollands jongenskoor uit Alkmaar onder valse voorwendsels laten meewerken aan een documentaire over pedofilie.

Ongeveer anderhalf jaar geleden werd het koor door het filmbedrijf benaderd om zijn medewerking te verlenen aan een film over jongens die in deze tijd van pop- en housemuziek warmlopen voor de muziek van Johan Sebastiaan Bach.

De film werd onder de titel *Het Bach-virus* in opdracht van de NCRV vervaardigd en zou op de televisie worden uitgezonden. Behalve koorzang zou het werk van de

dirigent van het koor, de Alkmaarder Henk Timmerman, worden belicht.

Toen de dirigent en een aantal bestuursleden van het koor deze week na enig aandringen een werkkopie van de film te zien kregen, sloegen hen de schrik om het hart. De documentaire bleek niet over Bach te gaan, maar bevatte een viertal uitvoerige gesprekken met pedofielen, afgewisseld met opnamen van het jongenskoor, gemaakt in de Haarlemse Sint Bavokerk.

Het bestuur van het koor reageerde geschokt. „We voelen ons misbruikt”, aldus Timmerman gisteravond tegenover deze krant. „Als we geweten hadden waarover de documentaire handelde, hadden we er nooit medewerking

aan verleend. We willen perse niet dat deze film wordt uitgezonden en hebben dit per brief aan de NCRV doen weten.”

TEL 21-4

Het bestuur van het koor beraadt zich intussen over de stappen tegen het filmbedrijf. Dirigent Timmerman verklaarde dat hij argwaan kreeg toen op de vraag wanneer de film zou worden uitgezonden, het antwoord kwam dat het laat op de avond zou zijn omdat het programma niet geschikt is voor jeugdige kijkers.

De NCRV stelt: „De film bestaat in de vorm van een werkkopie die we nog niet hebben gezien. We gaan nu snel bekijken of de inhoud van de film klopt met het script”.

door MARIE-THERÈSE ROSENDAAL

ALKMAAR, donderdag

Ziek zijn ze, van Het Bach-virus. Het Amsterdamse bedrijf Lagestee Film bv is het gekrakerel rond deze tv-documentaire over pedofilie zat: „De dirigent én het bestuur van het Noordhollands Jongenskoor wisten wel degelijk waarover de film ging. Onze aanleiding hiervoor was de pedofiel die zijn hele erfenis vermaakte aan dit koor. De leiding stemde in met ons script!” Iris Hogendijk van het filmbedrijf is er stellig over.

„Nee, we gaven hiervoor geen toestemming,” pareert de secretaresse van het Alkmaarse koorbestuur, mevrouw Tin. „Hun ja tegen ons nee. En andersom. Wij dachten dat het over jongeren in de ban van Bach zou gaan. Daar wijst de werktitel overduidelijk op.”

Geschokt

Zoals wij gisteren berichtten was dirigent H. Timmerman geschokt na de eerste blik op de filmkopie: de beelden van de elf- tot twintigjarige koorknappen waren slechts illustratief, ter verfraaiing van een documentaire over pedofilie. Onder valse voorwendselen waren ze binnengekomen, vond dirigent Timmerman. Op zijn telefoonnummer was gisteren alleen via het antwoordapparaat zijn stem, omlijst door muziek, te beluisteren.

Eerlijk

„Kom nou! Het koorbestuur was wel degelijk op de hoogte van onze bedoelingen, die volstrekt eerlijk waren en zijn. Wij zijn toch niet gek, we laten geen mensen met smoesjes opdraven en figureren,” zegt Iris Hogendijk van Lagestee Film. „Met zo'n dure productie neem je geen absurde risico's. Die werktitel? Het leek ons aardig omdat de dirigent zo'n Bach-fanaat is.” De beelden zijn prachtig, vindt zij: „Die jongens in die lange gewaden. En voor mij zijn hun stemmen de mooiste van Nederland.”

Het idee voor de documentaire is ontsproten uit de realiteit: „Een paar jaar geleden liet een oudere man na zijn dood zijn vermogen na aan de Alkmaarse koorknappen. Een pedofiel, ja. Dat zette ons aan het denken over hoe pedofielen positief, zonder anderen schade toe te brengen, met hun 'verboden' emoties omgaan. Zonder dat er sprake is van iets onbetamelijks.”

„Zie het zoals vrouwen naar de Chippendales gaan — voor oog- of oorstreling. Zo luisteren en kijken pedofielen naar het koor, waarin nou eenmaal veel jonge jongens zitten. Die man vermaakte om die reden ook zijn erfenis aan het jongenskoor, dat er jaren prettig van heeft gezongen.”

Diskrediet

Het idee was geboren: „De koorleiding ging akkoord met het scenario en het gedramatiseerde verhaal. Het bestuur moest het met de ouders van de minderjarige regelen en het was allemaal dik in orde. Het zijn overigens prachtige beelden geworden. De jongens worden geen moment in diskrediet gebracht, er wordt niets gesuggereerd. Een van hen is nota bene met zijn vader hier geweest voor een gesprek en opnamen.”

De koorsecretaresse houdt voet bij stuk: „Wij wisten hier echt niets van. Nee, de film heeft ons niet echt geshockeerd. Maar dit klopt gewoon niet.”

Integer

Ger van Dongen, eindredacteur van NCRV's Document, waarvoor Het Bach-virus uiteindelijk is bedoeld, heeft de documentaire gezien. „We zijn in de onderhandelingsfase met Lagestee. Overigens een gerenommeerd en integer bedrijf. Het uitzenden is nog helemaal niet aan de orde. En wat zich tussen het koor en het filmbedrijf afspeelt, daarin zijn wij geen partij.” Lachend: „Inderdaad, het lijkt wel een publiciteitsstunt om onze kijkcijfers naar grote hoogten op te krikken.”

**Filmbedrijf: jongenskoor
wèl akkoord met optreden
in tv-documentaire** TEL 22/4

DRAMA
BEGON MET
ERFENIS
PEDOFIEL

**„Wij dachten
dat het over
jongeren in de
ban van Bach
zou gaan”**

Chippendales

vastgesnoerd.
26/14/93 AC

Onderzoek naar afspraken rond pedofilie-film

ALKMAAR — Het bestuur van het Noordhollands Jongenskoor stelt een onderzoek in naar de afspraken die zijn gemaakt over de opnamen van de Alkmaarse zangers ten behoeve van een NCRV-documentaire over pedofilie. Voorzitter A. Vriesekoop eist deze week schriftelijke verklaringen van alle betrokkenen.

Het koor wil desnoods via juridische stappen voorkomen dat de NCRV beelden uitzendt die vorig jaar in Haarlem van het koor zijn gemaakt. Volgens Vriesekoop hebben de televisiemakers het koor niet goed ingelicht over de inhoud van het programma. „Het zou vooral over het koor zelf en het leven er omheen gaan, maar nu blijkt dat het thema pedofilie er wordt uitgelicht. Heel schokkend.” De programmakers houden staande dat alle betrokkenen van tevoren op de hoogte waren van de inhoud van de documentaire. De partijen gaan waarschijnlijk deze week met elkaar om tafel zitten.

Van onze verslaggevers
JOS RUITERS en JAN VRIEND

ALKMAAR — De makers van de documentaire 'Het Bach-virus' staan vierkant achter de opnamen die ze maakten van het Noordhollands Jongenskoor. Het televisieprogramma heeft tot doel op een integere manier een beeld te geven van de verlangens van een pedofiel en gebruikte de erfenis die Alkmaarder H. Sterk het koor naliet als leidraad voor de produktie. Koordirigent Hendrik Timmerman beschuldigt de tv-makers er van dat ze het beladen thema van hun programma hebben verzwegen. „Onzin”, menen de producenten. „Iedereen wist overal van.” De televisiemakers vermoeden dat de dirigent als noodsporang met de beschuldigende vinger naar de programmakers is gaan wijzen nadat hij door zijn omgeving op de vingers is getikt. Het koor overweegt juridische stappen om uitzending te voorkomen.

Wat vooraf ging: televisiemaker Lagestee Film bv uit Amsterdam kwam twee jaar geleden op het idee een documentaire over pedofilie in relatie met het Noordhollands Jongenskoor te maken. Aanleiding voor het verhaal was de gebeurtenis rond Alkmaarder H. Sterk, die het zangersgezelschap bij zijn overlijden een legaat van dik een ton naliet. Sterk was volgens Iris Hogendijk van Lagestee Film een liefhebber van het jongenskoor. De nalatenschap werd in 1986 in een stichting ondergebracht waarmee het koor onder meer grootschalige optredens kon

Noordhollands Jongenskoor beschuldigt NCRV van bedrog

AC 21/4

Van onze verslaggever

ALKMAAR — Dirigent Hendrik Timmerman van het Noordhollands Jongenskoor heeft gistermiddag filmproducent Lagestee en de NCRV er van beschuldigd dat zijn koor onder valse voorwendsels medewerking heeft verleend aan een documentaire over pedofilie. Timmerman zegt valselyk te zijn ingelicht over de inhoud van de documentaire, die naar zijn zeggen als promotie voor het koor zou zijn opgenomen. De NCRV zegt dat het Noordhollands Jongenskoor met instemming heeft meegewerkt aan de documentaire 'Het Bach-virus' en dat Timmerman reeds vanaf het begin wist dat de documentaire zou gaan over pedofilie binnen en rond jongenskooren.

Zowel bij de NCRV als bij het huidige bestuur van de stichting het Noordhollands Jongenskoor is geschokt en met verbijstering gereageerd op het nieuws dat het Noordhollands Jongenskoor zou zijn 'misbruikt' door de filmmakers. Dit nieuws werd gistermiddag door dirigent Timmerman naar buiten gebracht. Dirigent Timmerman zegt nu altijd te hebben gedacht dat de opnames, die vorig jaar oktober in de Haarlemse St. Bavokerk tijdens een uitvoering van de 'Hohe Messe' van Bach, zijn opgenomen, zouden gaan over jongens die warm lopen voor de muziek van Johann Sebastian Bach. De NCRV spreekt dit echter met klem tegen.

Voorzitter mevrouw Vriesekoop van de stichting het Noordhollands Jongenskoor: „Waar de waarheid ligt, weten we niet. In het oorspronkelijke script wordt niet gerept over het thema pedofilie. Het toenmalige ad-interim bestuur gaf zijn toestemming voor het maken van een promotiefilm over het Jongenskoor. Pas na het zien van de proefbeelden bemerkte Timmerman dat de film zou gaan over het bewuste thema.”

„De manier waarop Timmerman dit nu naar buiten heeft ge-

bracht, vraagt uiteraard om een nauwkeurig onderzoek. We willen dat dit tot op de bodem wordt uitgezocht. Als blijkt dat onze dirigent inderdaad van tevoren wist waarover de documentaire zou gaan, heeft dat zeker consequenties voor zijn verdere functioneren.”

Zwartepiet

Het bestuur van de vereniging het Noordhollands Jongenskoor deelt de mening van de dirigent. Eindredacteur Ger van Dongen van de wekelijkse serie 'Document' van de NCRV zegt dat het Noordhollands Jongenskoor ten onrechte de zwartepiet toespeelt aan de NCRV. „Als ik al twee jaar weet waar de film over gaat, dan weet het Jongenskoor dat zeker,” licht Van Dongen toe. „Toen we samen met de producent, filmbedrijf Lagestee, de ideeën over de film ontwikkelden, zijn tussen de producent en het Jongenskoor uitvoerige contacten tot stand gekomen.”

Over het thema van de documentaire zegt oud-Alkmaarder Van Dongen: „De film gaat over pedofiele mannen, die regelmatig naar concerten van jongenskooren gaan. Het Jongenskoor in Alkmaar is daar een metafoor voor.” De opnames zijn inmiddels voltooid en de eerste 'rushes' zijn bekeken. Volgens eindredacteur Van Dongen sluiten de filmbeelden naadloos aan bij de oorspronkelijke bedoelingen.

„Voor mij is dit een goed begin. Pas nu gaan we bekijken of we er inderdaad een documentaire aan gaan wijden. Ik acht dit een goede start van een lang proces.” Als onderdeel van de film noemt Van Dongen een interview met dirigent Timmerman, waarin de dirigent ingaat op het verschijnsel pedofilie binnen het Jongenskoor.

'Je krijgt echt geen subsidie voor ranzige toestanden'

bekostigen. Mevrouw Hogendijk licht toe dat het beoogde televisieprogramma de kijker op een integere manier een beeld moet geven van pedofielen en hun emoties. De koordirigent oren te hebben naar het programma-concept voor hun serie 'Document'. NCRV-eindredacteur Ger van Dongen: „Het script gaat over pedofiele mannen die regelmatig naar concerten van jongenskooren gaan. Dat thema sprak ons aan. Om aan te tonen dat het concept moreel verantwoord is, wijs ik er op dat we voor deze produktie ondermeer subsidie hebben gekregen van het co-produktiefonds binnenlandse omroepen. En je krijgt echt geen bijdrage voor ranzige toestanden.”

Bach

Met dirigent Hendrik Timmerman van het Alkmaarse koor maakten de programmamakers vervolgens afspraken over de opnamen. Het gezelschap — met enkele tientallen jongens en mannen tussen de acht en veertig jaar — staat al

jaren landelijk bekend als het gaat om uitvoeringen van Bach-werken in de oorspronkelijke uitvoering, wat wil zeggen dat de zangpartijen alleen door heren worden uitgevoerd. De koordirigent was naar het oordeel van de televisiemakers happig op medewerking aan het programma om duidelijk te kunnen maken dat jongeren van deze tijd niet alleen in popmuziek zijn geïnteresseerd. Bovendien zag hij de televisiepubliciteit als aardige promotie voor het koor. „Ons was verteld dat het om een film over het koor ging”, verklaart koordirigent S. Molenaar. Daarop werden op 30 oktober vorig jaar opnamen van de zangers gemaakt bij een speciaal georganiseerde uitvoering in de Haarlemse St. Bavokerk.

Iris Hogendijk: „In de film zie je hoe drie mannen in het publiek naar de jongens kijken, maar er vindt geen interactie plaats tussen hen en het koor. Na de beelden van de zangers, ziet de kijker vraaggesprekken met de mannen.” Om de koorleden op de hoogte

te stellen van de doelstellingen van de documentaire, vond vóór de eerste opnamen een gesprek plaats tussen de producenten en enkele oudere koorleden. Ook heeft dirigent Timmerman volgens mevrouw Hogendijk het scenario van te voren gelezen. De koorzangers zelf verklaren na de opnamen meerdere scripts onder ogen te hebben gehad. Een delegatie van het gezelschap bekeek op 25 februari van dit jaar de resultaten van de opnamen.

Voldongen feit

Het toenmalige bestuur van het Noordhollands Jongenskoor zegt pas in het allerlaatste stadium te zijn geïnformeerd over de medewerking aan de documentaire. Een ex-bestuurslid: „We wisten er niets van af. Timmerman heeft alles zelf geregeld. Vlak voordat wij als bestuur aftraden, hoorden we ervan. Wij werden voor een voldongen feit gesteld.” Het ex-bestuurslid was aanwezig tijdens het maken van de opnamen in de Haarlemse kerk. „Ik heb gezien wat er ge-

filmd werd en wie er voor de camera werden ondervraagd. Eén ding werd mij daar meteen duidelijk: dit had niets te maken met een documentaire over de muziek van Bach. Maar heel sporadisch richtten de camera's zich op de muziekuitvoering.” Mevrouw M. van Griethuysen uit Bergen, van wie twee zonen al zes jaar lid zijn van het koor, kan zich niet voorstellen dat dirigent Timmerman medewerking zou verlenen aan een film over pedofilie. „Heel vreemd dat dat nu zo wordt gebracht.” Bestuurslid K. Hille van het koor zegt dat sprake is van een 'erg vervelende situatie'. Hij meent dat het koor niet volledig is geïnformeerd over de achtergrond van de documentaire.

Twijfel

Eindredacteur Van Dongen van de NCRV zegt de werkwijze van producent Lagestee en zijn ploeg niet in twijfel te willen trekken. „Dit zijn op-en-top betrouwbare mensen. Hun team werkte mee aan program-

ma's van niveau als Diogenes en levert regelmatig kwaliteit: werk aan de IKON. Bovendien zijn de resultaten die ik tot nu toe van de documentaire heb gezien in overeenstemming met het oorspronkelijke script.” Dus het programma wordt gewoon uitgezonden? „Dat weet ik nog niet. Als omroep heb we ook een zorgplicht voor de genen die aan een programma hebben meegewerkt. Vóór we tot uitzenden overgaan, wil ik eerst tot op de bodem hebben uitgezocht welke afspraken met wie zijn gemaakt.” Sinds dirigent Hendrik Timmerman de televisiemakers publiekelijk beschuldigde van de valse voorwendsels, wil hij niet meer als woordvoerder optreden. R. de Wit, voormalig commissaris van de koning in Noord-Holland, is beschermheer van het Noordhollands Jongenskoor. Hij verklaarde gisteren nog niet op de hoogte te zijn van de onrust onder de zangers, maar verwacht binnenkort door het bestuur om advies te worden gevraagd

'Margarinebriefje' levert ook nadelen van huwelijk op

Van onze verslaggever
AMSTERDAM — Uit vreugde zal hier en daar wel een roze vlag in top zijn gegaan. In ieder geval melden de vrienden van de GAY Krant 'uitermate verheugd' te zijn over het voorstel van minister Hirsch Ballin van Justitie om officiële registratie mogelijk te maken voor samenlevende paren die niet kunnen trouwen.

Aan die registratie worden dezelfde rechtsgevolgen verbonden als aan het huwelijk. Er blijft één groot verschil met de huwelijks staat: registratie heeft ten aanzien van kinderen niet hetzelfde gevolg als het huwelijk. Zo blijft adoptie voorbehouden aan getrouwde personen.

De te scheppen mogelijkheid voor erkenning van niet-huwelijke relaties kan voor homo's en bloedverwanten die voor samenleving kiezen, maar niet mogen trouwen, grote symbolische en emotionele betekenis hebben. Toch is het de vraag of er niet wat onnadenkend wordt gejuicht.

Enkele consequenties van de gelijk-schakeling van een relatie met het huwelijk kunnen weinig aantrekkelijk

top van hun inkomen omlaag halen door aftrek van hypotheekrente te splitsen. Bij gehuwden drukt deze aftrek alleen de inkomensbelasting van de meest-verdienende.

In de Kamer werden nog legio voorbeelden genoemd van aan de huwelijks staat verbonden fiscale nadelen. Het riep bij het CDA-kamerlid Vreugdenhil, de fiscale specialist van de fractie, de vraag op: 'Ik ben benieuwd wie in de fuik zwemt.'

Wie weet, bedenkt menig niet-gehuwd stel zich wel twee keer voordat hij naar de ambtenaar van de burgerlijke stand of de notaris stapt, om daar een surrogaat-huwelijk te sluiten. Ze dienen te beseffen dat echtgenoten (straks dus ook geregistreerde partners) elkaar getrouwheid, hulp en bijstand zijn verschuldigd en dat zij verplicht zijn tot samenwoning, de kosten van de huishouding samen moeten dragen en ook na ontbinding van de relatie onderhoudsplichtig jegens elkaar zijn.

Maar gauw even een televisie of een auto op afbetaling kopen is er niet meer bij. Daarvoor is toestemming van de partner nodig. Hetzelfde geldt bij het

verkoopen, verhuuren of verhypotheken van een huis. De desbetreffende regels in het Burgerlijk Wetboek zijn van dwingend recht.

Met het oog op de sociale verzekeringswetten hoeft niet getrouwd of geregistreerd te worden. In de sociale zekerheid bestaan nauwelijks nog verschillen tussen gehuwden en partners. De meeste pensioenfondsen kennen het zogenaamde partnerpensioen, maar stellen als eis voor de pensioengerechtigdheid dat er een samenlevingscontract is opgesteld. De grootste pensioenverzekeraar, het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP), kent nu nog geen ongehuwden-partnerpensioen. Het ABP wil wel, maar daarvoor is wetswijziging nodig. De aan het 'margarinebriefje' van Hirsch Ballin verbonden status zou wel recht geven op een ABP-pensioen.

Dit laatste is niet het enige voordeel van het surrogaat-huwelijk. Ook erfrechtelijk zal het gevolgen hebben. Een voorbeeld in de huidige situatie. Twee vrouwen wonen samen. Een van hen overlijdt; bij testament heeft ze haar hele vermogen nagelaten aan haar partner.

Die vlieger gaat volgens het erfrecht niet op. Omdat zij niet getrouwd was, hebben de ouders recht op de 'legitieme portie', een wettelijk vastgelegd deel van de nalatenschap. Was de overledene wel getrouwd geweest, dan had zij alles kunnen nalaten aan haar levensgezel.

Het sluiten van een samenlevingscontract heeft — zo is in de praktijk van de afgelopen jaren wel gebleken — voordelen boven het sluiten van een huwelijk. De oud-hoogleraar familierecht P. Hoefnagels — voorstander van afschaffing van het huwelijk — zei: 'In een contract kun je de mooie dingen opnemen en de nadelen van het huwelijk eruit laten. De zaken die de ratio van het huwelijk zijn — getrouwheid en elkaar bijstaan — kunnen volstrekt gelijkwaardig worden geregeld in een contract.'

Mocht er een wettelijke regeling van het partnerschap komen, dan zouden volgens Hoefnagels daarin vooral geen plichten moeten worden opgenomen. 'Het moet niet zo worden dat een samenlevingscontract hetzelfde wordt als een huwelijkscontract.'

VICTOR LEBESQUE

PvdA-kamerlid wil samenleving het liefst opdelen in 'samen' en 'alleen'

Margarinebriefje blijft voorlopig extra keus

VAN ONZE VERSLAGGEESTERS
DEN HAAG — Samen in het ziekenfonds, maar voor de studiebeurs *living apart together*? Of keurig tweeverdiener voor de fiscus, maar geen uitzicht op een partnerpensioen? Het kabinet wil wat graag af van dergelijke kromme regelingen, die fraude in de hand werken of onrechtvaardig uitpakken. En dat kan, als er eenmaal een 'margarinebriefje' is.

cratische streven naar individualisering, is in de CDA/PvdA-coalitie het idee gegroeid dat mensen zelf zouden moeten kiezen of ze als 'alleen' dan wel 'samen' willen worden aangemerkt.

Wie kiest voor 'samen' laat dat registreren door te trouwen of, als dat niet kan, een margarinebriefje te halen. 'Samen' betekent dan recht op gratis meeverzekeren in het ziekenfonds, een na-bestaandenpensioen en een goedkope tweede OV-kaart. Maar tegelijkertijd de plicht elkaar financieel te onderhouden en, als het mis gaat, alimentatie te betalen.

Wie financiële onafhankelijkheid verkiest, laat zich nergens registreren en wordt dus als alleenstaand aangemerkt. Dus geen recht op fiscale kostwinnersvoordelen, maar ook geen onderhoudsplicht. En wel recht op een uitkering, ook al is er een verdienende partner.

Voorals PvdA-kamerlid Kalsbeek is er vuurig voor de samenleving op korte termijn, in twee à drie jaar, op deze manier te remodelleren. Volgens haar maakt het uiteindelijk niet meer uit of mensen feitelijk alleen dan wel samenwonen,

als de rechten en plichten voor beide leefvormen evenwichtig worden opgesteld. Controle op fraude is dan veel eenvoudiger.

Kalsbeek denkt dat het tot op het laagste niveau van de sociale zekerheid, de bijstandswet, mogelijk is de keuzevrijheid tussen 'alleen' of 'samen' door te voeren. Dat kan door de uitkering voor alleenstaanden terug te brengen tot 50 procent van het minimumloon. Wie in aanmerking wil komen voor een toeslag van 20 procent, moet aantonen echt alleen te wonen.

Coalitiepartner het CDA denkt een heel eind in dezelfde richting, maar ziet problemen bij de bijstandswet. De christen-democraten willen op dat niveau altijd blijven controleren hoe mensen feitelijk wonen. Het CDA vreest dat de regeling anders te duur wordt en het geld naar het verkeerde adres gaat. Ook maken de CDA'ers zich meer zorgen over het gevaar dat mensen zich om de haverklap laten in- en uitschrijven, al naar gelang het hen uitkomt.

Niettemin voelt het CDA veel voor een systeem waarbij samenwonenden alleen de lusten en lasten van het huwe-

lijk mogen genieten als zij zich formeel laten registreren. Het idee heeft de charme van de eenvoud. Sociale diensten en de fiscus hoeven niet meer moeizaam te controleren of iemand al dan niet samenwoont.

De terughoudendheid in het kabinet is groter. Justitie gaat er vooralsnog van uit dat het margarinebriefje een extra leefvorm wordt, naast de vormen die al beschreven staan in talloze wetten. Alleen al het opnemen van het begrip 'geregistreerd partnerschap' naast de criteria 'gehuwd' en 'samenwonend', kost al handenvol werk.

En staatssecretaris Ter Veld van Sociale Zaken, de eerstverantwoordelijke voor verdere uitwerking van de plannen in de sociale zekerheid, is doudsbewaard dat de kosten de pan uit rijzen. Ze vreest een *run* op de uitkeringen van zogenaamde alleenstaanden, die hun goedverdienende partner niet registreren. Ze ziet het al voor zich: na de WAO kan ze dan ook gaan snijden in de voorzieningen voor de echte minima.

JOSE SMITS
MILJA DE ZWART

Homohuwelijk

MINISTER Hirsch Ballin van Justitie wil nog deze kabinetsperiode een wetsvoorstel indienen voor de vrijwillige registratie en de daaruit voortvloeiende rechten van langdurig samenwonenden. Deze geregistreerden krijgen dezelfde rechten en plichten als gehuwden, behalve op het punt van kinderen.

Het ministerie van Justitie doet er opmerkelijk zuinig over. Het systeem wordt als 'registratie' aangemerkt, niet als een variant op het huwelijk. Informeel wordt gesproken van het 'margarinebriefje', wat helaas een mindere kwaliteit ten opzichte van het 'boterbriefje', het officiële huwelijk, suggereert.

De benepen houding van het departement staat nogal in contrast met alle mooie woorden die de laatste jaren zijn gewijd aan de gelijkberechtiging van het huwelijk en andere samenlevingsvormen. Kennelijk moeten de behoudende christenen binnen en buiten de partij van de minister nog vergaand worden ontzien.

De regeling gaat gelden voor alle langdurig samenwonenden, die niet met elkaar kunnen trouwen (zoals bijvoorbeeld homoparen of bloedverwanten), maar die hetzelfde type verantwoordelijkheid voor elkaar op zich willen nemen als gehuwden. De term 'homohuwelijk' gaat dus maar

voor een beperkt deel van deze regelingen op. Het is een goede zaak dat er een aan het huwelijk analoge en liefst gelijkwaardige vrijwillige regeling komt voor homoparen en andere duurzaam samenwonenden.

Aan die gelijkwaardigheid blijft helaas nog veel schorten. Met name adoptie komt voor homoparen nog steeds niet in aanmerking. Een bepaald medegezag over het kind van de huidige partner wordt wel mogelijk, maar alleen met toestemming van de andere natuurlijke ouder en van de rechter. Dat lijkt een goed uitgangspunt, maar er mag niet te benauid en te beperkt mee worden omgegaan.

Het is te betreuren dat het kabinet niet consequent heeft gekozen voor de volledige gelijkberechtiging van huwelijk en andere erkende en duurzame samenlevingsvormen. Dus ook wat adoptie betreft, waarvoor alle eisen inzake de te verwachten kwaliteit van de opvoeding dan gelijkwaardig dienen te gelden.

In plaats daarvan is voor een bangelijke, halfslachtige stap gekozen. Is het CDA inderdaad nog zozeer in de traditie gevangen dat men echte gelijkberechtiging van homo- en andere paren afwijst? Als dat zo is, zou een coalitie zonder CDA op zijn minst op dit principiële punt uitkomst bieden.

Margarinebriefje doet geen recht aan homoseksuelen

In eerste instantie was ik verheugd over de mogelijkheid voor homoseksuelen om door middel van het 'margarinebriefje' bijna dezelfde rechten te verwerven als gehuwde stellen. Als extra keuzemogelijkheid, wel te verstaan.

Na het lezen van het artikel van José Smits en Milja de Zwart (*de Volkskrant* van 2 april) begint echter toch de argwaan te knagen. Als alles doorgaat is er straks uitsluitend een keuze mogelijk tussen 'samen' of 'alleen'. Kies je voor 'samen', dan dien je met je partner een boterbriefje danwel een margarinebriefje te gaan halen.

Het huwelijk is een contract dat in velerlei opzichten op traditionele verhoudingen is gebaseerd. Van daar een kostwinnersregeling en een onderhoudsplicht die ook na de scheiding geldt. Het is dus gebaseerd op relaties met een wederzijdse afhankelijkheid op economisch en verzorgend gebied.

Als ik naar de werkelijkheid van homoseksuele paren kijk, slaat het 'zogenaamde' huwelijk als contract om de relatie te regelen helemaal nergens op. Onze leefstijlen worden gekenmerkt door een grote mate van diversiteit. In homoseksuele relaties zijn de partners doorgaans economisch onafhankelijk van elkaar.

Mijn partner en ik hebben bij de notaris een samenlevingscontract opgesteld dat een bijna perfecte weerslag is van hoe wij ons tot elkaar wensen te verhouden. Het

'bijna' heeft te maken met een belangrijk hiaat in de wetgeving, namelijk het erfrecht. Wij moeten erop vertrouwen dat de wederzijdse families onze testamentaire wensen zullen respecteren. Het zou een hele vooruitgang zijn als de wetgever daar iets aan zou willen doen, want helaas gedraagt niet iedere familie zich respectvol tegenover haar homoseksuele leden.

Als het er inderdaad op uit gaat draaien dat de overheid ons straks de keuze zal voorleggen: samen (met boter- of margarinebriefje) of alleen, dan hebben wij homoseksuelen een keuzemogelijkheid verworven die nauwelijks bij onze leefstijlen past. Tegelijkertijd hebben wij dan de mogelijkheid verloren om een regeling te treffen die recht doet aan de veelkleurige leefstijlen die wij erop nahouden en die gebaseerd zijn op gelijkwaardigheid van de partners met behoud van individualiteit.

Waarom zou de overheid zo iets willen? Om controle te krijgen over een bevolking met een steeds grotere diversiteit aan (samen)leefvormen.

Als deze rigide keuzemogelijkheid werkelijk gerealiseerd zou worden, betekent dit dat wij homoseksuelen in een oud en niet-passend jasje worden gedwongen op het moment dat we onze liefdesrelaties ook zakelijk willen regelen.

ARNHEM

Anne Swart

Geen buitenlandse kinderen
Kosto voor adoptie
door homo-paren

(Van onze Haagse redactie)
DEN HAAG — Staatssecretaris Kosto (justitie) wil het adopteren van Nederlandse kinderen door homoseksuele of lesbische paren eventueel toestaan. Buitenlandse kinderen zouden van deze regeling uitgesloten moeten worden omdat veel landen problemen hebben met adoptie door homo-paren. Dat zou de stroom buitenlandse adoptiekinderen naar Nederland in gevaar kunnen brengen en dat risico wil Kosto niet lopen.

„Als het buitenland weet dat kinderen aan twee homo's of lesbiennes kunnen worden toegewezen, heb je kans dat ze hun grenzen sluiten voor adoptiekinderen naar Nederland, terwijl het aanbod uit die landen nu al aan het dalen is". Het zou, gezien de grote vraag naar adoptiekinderen in Nederland, 'absoluut onverstandig' zijn om het buitenland kopschuw te maken, aldus Kosto.

De bewindsman zegt dat in een interview met de Gay-krant van deze week. In het gesprek gaat de PvdA-staatssecretaris in op het voorstel van zijn minister, Hirsch Ballin (CDA), om het twee personen van gelijk geslacht voortaan toe te staan zich

als paar te laten registreren. De rechten en plichten die daaruit voortvloeien zijn vergelijkbaar met die van een gewoon huwelijk, met uitzondering van het recht op adoptie van kinderen.

Kosto vindt die uitzondering gezien de stand van de maatschappelijke discussie over dit onderwerp begrijpelijk. Maar zelf wil hij wel verder gaan dan zijn minister.

Op de vraag of twee gemotiveerde lesbische vrouwen geen betere adoptie-ouders kunnen zijn dan een jongen en een meisje die in een dronken bul een kind verwekken, zegt hij: „In voorkomende gevallen is het zeker denkbaar dat een kind bij twee mensen van hetzelfde geslacht beter af is. Maar die discussie gaan we natuurlijk ook krijgen. Het stuk dat er nu ligt is ook nog maar een eerste aanzet". Kosto noemt zijn voorstel „een variant die in de discussie gebruikt zou kunnen worden. Ik geef hier slechts mijn eigen inzichten".

Sociale ouders krijgen ook juridische status

Stel, een vrouw - laten we haar aanduiden als Anna - heeft een lesbische relatie. Anna woont al enkele jaren samen met haar partner, die we Bea zullen noemen. Na verloop van tijd besluiten deze partners dat ze kinderen willen. Bea wordt zwanger en baart de kinderen, die zijn verwekt door middel van kunstmatige inseminatie. De kinderen worden van de geboorte af aan opgevoed door beiden. De kinderen zien hen als hun ouders. Samen vormen ze een gezin.

Dan komt onverwacht Bea te overlijden. En dan? Dan blijkt dat Anna, die jarenlang als ouder heeft gefunctioneerd en die degene is met wie de kinderen vanzelfsprekend verder willen leven, geen been heeft om op te staan. Hoewel het sociaal ouderschap onbetwist vaststaat, is er geen juridisch ouderschap.

Dat is vervelend, en niet alleen in de meest dramatische situatie wanneer de biologische ouder overlijdt en er niets is vastgelegd. Ook in het dagelijks leven kan het al heel lastig zijn als je als sociaal ouder geen juridische status hebt.

En verder is natuurlijk een juridische positie wenselijk voor het geval een relatie stuk loopt. Als er een eind komt aan de lesbische relatie kan de partner van de biologische (en dus juridische) moeder geen enkele aanspraak op de kinderen doen gelden. Toch kan de situatie zich voordoen dat een kind dat jarenlang is medeverzorgd en opgevoed door de partner het liefst bij deze zou willen blijven wonen. De rechter kan onder de huidige wetgeving de partner echter niet met het gezag belasten.

Volgens de recente kabinetsvoorstellen inzake het geregistreerd partnerschap (het zogenaamde 'margarinebriefje') zal dat in de toekomst anders liggen. Na overlijden van de biologische ouder kan de partner die het medegezag over de kinderen heeft, aan de rechter verzoeken haar/hem het gezag te verlenen. Dit verzoek kan ook worden gedaan als er nog een andere biologische en juridische ouder is.

Hierbij moeten we denken aan gevallen waarin er eerst een huwelijk was, en vervolgens een scheiding waarbij de kinderen werden toegewezen aan de moeder. De moeder gaat vervolgens een lesbische relatie aan en voedt samen met haar nieuwe partner de kinderen uit haar eerste relatie op.

Tot nu toe is het zo dat in geval de moeder overlijdt de tweede partner van de moeder niets heeft in te brengen. Als straks de wet is gewijzigd, ligt dat anders. De andere ouder - in het voorbeeld de vader - moet wel gehoord worden, maar hij zal niet meer de automatische voorkeurspositie hebben die hij nu heeft.

Met dit voorbeeld is meteen aangegeven waarom er soms toch nog een verschil moet zijn tussen heteroseksuele ouders en homoseksuele ouders. Immers, hoe we het ook wenden of keren: ouders van gelijk geslacht zijn tot op heden niet in staat om ook in biologisch opzicht beiden ouders te zijn.

Als er geen biologische vader is omdat het kind via kunstmatige inseminatie is verwekt, is er geen enkel beletsel om de mede-moederende ouder het medegezag te geven.

In gevallen echter waarin er wel een biologische vader is die daar ook in juridisch opzicht voor uitkomt, is het redelijk om de belangen van de vader bij de afweging te betrekken. Die belangenafweging zal echter niet automatisch zo uitvallen dat de vader de sterkere positie heeft. Terecht: als belangen echt afgewogen moeten worden dan dienen er geen automatismen te zijn.

Ook voor de homo-paren die samen een kind of kinderen opvoeden wordt de juridische situatie beter.

Het hebben van pleegkinderen is mogelijk voor alleenstaanden en paren van gelijk geslacht. Een pleegouder kan ook de voogdij krijgen. Voogdij is tot nu toe echter altijd 'eenhoofdig', dat wil zeggen tot één persoon beperkt. (Een tweede ouder kan hoogstens toezien voogdij zijn.) Dat nu wil het kabinet terecht wijzigen. Ook hier kan de andere sociale ouder in de toekomst het medegezag krijgen.

Kortom: niet alleen waar het gaat om het homo-huwelijk loopt Nederland voorop. Ook waar het het ouderschap betreft van ouders van gelijk geslacht is dat zo. Het is goed om vast te stellen dat dit kabinet erin is geslaagd om zonder in ideologische twisten te vervallen gewoon nuchter een paar regels voor te stellen die kinderen en ouders die me elkaar een gezin vormen beter te beschermen.

Ella Kalsbeek is lid van de Tweede Kamerfractie van de Partij van de Arbeid

Ook lesbisch
Onze moeder is ook lesbisch. Mijn ouders zijn afgelopen zomer gescheiden, o.a. omdat onze moeder verliefd was op een vrouw. In het begin was het moeilijk om met die vriendin samen te zijn, we schoven de schuld van de scheiding op haar. Nu kunnen we heel goed met haar opschieten, we vinden haar echt heel aardig. We denken dat je er vooral met je vriendinnen open over moet praten. Dat doen wij ook. Als je dat moeilijk vindt, moet je er met één van je beste vriendinnen over praten of iemand anders die je vertrouwt. Dan zal je na een tijdje er echt beter over kunnen praten. En wat je helemaal niet moet doen, is je erover schamen, want waar schaam je je nou eigenlijk over? Vraag je dat maar eens af. Denk maar: wees blij dat het geen 'vriend' is, mannen spelen alleen maar de baas. (Geintje papi!) Karja heeft ons adres.
Aafke (10) en Marijn (14)

Heteromoebers
Hoi meisje van 12 met lesbische moeder. Voor een lesbische moeder hoef je je niet te schamen. Als jij er van overtuigd bent dat jouw lesbische moeder net zo goed 'moeder' is als de heteromoebers van je vrienden en vriendinnen is een groot deel van het probleem al opgelost. Als je je bedenkt dat een lesbische moeder heel gewoon is (want dat is het) en het ook zo aan je vrienden en vriendinnen ververt, gaan ze waarschijnlijk wel over nadenken en dan komen ze waarschijnlijk tot de conclusie dat je gelijk hebt! Wat maakt het uit? Liefde is liefde! Mijn ouders zijn anderhalf jaar geleden gescheiden omdat mijn moeder verliefd werd op een vrouw. Ze wonen nu in een huis en ik woon erbij. (Nou ja, we wonen met z'n drieën.) Mijn vader is hertrouwd en hij woont met mijn broer (15), zijn vrouw en haar zoons (15 en 18) in een huis, ongeveer 500 meter bij mij vandaan.
Jessie (17) en Emmeloord

Mijn moeders vriendin (GELZA)

Nooit mee gepest
Mijn ouders gingen scheiden toen ik 6 jaar was. Vlak daarna kreeg mijn moeder een relatie met een vrouw. Ik had daar helemaal geen moeite mee. Ik was natuurlijk nog niet zo oud, maar ik vond mijn moeders vriendin een hele aardige vrouw. Ze woonde niet bij ons, maar ze kwam wel vaak. Dat vond ik altijd heel leuk. Ik verstaamde me er helemaal niet voor. Ik verstaamde me er ook nooit mee gepest. Als jouw vriendinnen je daarom gaan pesten, zijn het geen echte vriendinnen. Je hoeft je nergens voor te schamen. Toen ik ongeveer 10 jaar was, ging hun relatie uit. Nu ben ik 15 jaar en woon mijn moeders vriendin, waar ze al ruim vier jaar een relatie mee heeft, bij ons. Soms maak ik nog wel eens een afspraak met mijn moeders oude vriendin. Dat is altijd heel gezellig. Kijk eens naar de leuke kanten. Is jouw moeders vriendin geen aardige vrouw? Je kunt het misschien ook wel aan een van je vriendinnen vertellen die je vertrouwt. Het zal je vast opluchten als iemand het weet.
Myrke (15 jaar)

Het ouderschap van homoparen is verre van geregeld

Vik 21-4

In de *Volkskrant* van 15 april schrijft PvdA-politica Ella Kalsbeek dat ook sociale ouders een juridische status zullen krijgen. Daarmee wekt zij de schijn dat een juridische status voor sociale ouders thans nog onmogelijk is.

Met sociale ouders doelt Kalsbeek op volwassenen die een kind in hun gezin opvoeden en die zelf niet de biologische ouders van dit kind zijn. Deze niet-biologische ouders zijn zowel in de heteroseksuele leefvormen als in de leefvormen van volwassenen van hetzelfde geslacht te vinden.

Heel veel heteroseksuele paren zijn niet in staat (gebleken) om in biologisch opzicht beiden ouders te zijn van het kind dat in hun gezin opgroeit. Deze niet-biologische ouders krijgen diverse mogelijkheden aangeboden om de juridische ouders van het kind te worden: het kind dat binnen het huwelijk wordt geboren, heeft de echtgenoot van de moeder als juridische ouder, ook als hij het kind niet heeft verwekt.

Buiten huwelijk kan een man een kind dat hij niet heeft verwekt erkennen en daardoor de juridische ouder van het kind worden. De wetgever hecht er zelfs aan dat deze niet-biologische ouder de juridische ouder van het kind kan worden.

Bij ouders die door middel van adoptie de juridische ouders van het kind zijn, is geen van beiden de biologische ouder van het kind. Heel veel sociale (niet-biologische) ouders in een heteroseksuele relatie hebben in Nederland dus al decennialang een juridische status.

Wat voor de heteroseksuele sociale ouder heel gemakkelijk mogelijk is, kan kennelijk voor de door Kalsbeek opgevoerde Anna, partner van Bea, nog steeds niet geregeld worden. Ach, had Bea maar een Jan als partner; hem wordt heel gemakkelijk het gerief van het juridisch ouderschap van de niet door hem verwekte kinderen van Bea verschafte.

Het juridisch ouderschap geeft hem niet slechts de aalmoes van medegezag over het kind, maar de meest complete juridische status die er op dit gebied te krijgen is. Dit juridisch ouderschap omvat behalve het gezag over een kind bij voorbeeld ook gevolgen op het gebied van het erfrecht.

Voor een kind is dat belangrijk, omdat het zonder het juridisch ouderschap van de volwassene geen recht heeft op de legitieme portie van de nalatenschap van deze ouder. Na diens overlijden kan het kind evenmin in diens plaats treden om zodoende van diens familie te kunnen erven.

Kalsbeek vindt het logisch dat kinderen die in het gezin van ouders van gelijk geslacht opgroeien

worden uitgesloten van de rechten die kinderen in een heteroseksuele leefvorm met sociale ouders wel hebben.

Onderscheid moet er zijn. Want, zegt Kalsbeek, hoe we het ook wendden of keren: ouders van gelijk geslacht zijn tot op heden niet in staat om ook in biologisch opzicht beiden ouders te zijn.

Dat zijn ze natuurlijk wel, alleen niet van hetzelfde kind. Het kind van Bea en Anna hoeft kennelijk niet dezelfde rechten te hebben als het kind van Bea en Jan. Omdat Anna en Bea niet de schijn kunnen ophouden dat dit kind door hen beiden is verwekt.

Tja, en waarom is die schijn nou zo belangrijk, dat hij kinderen en hun ouders in bepaalde leefvormen mag uitsluiten van rechten en plichten? Daarvoor moeten wij bij het kabinet te rade. Het kabinet vindt dat ons afstammingsrecht, dat de juridische ouders van een kind aanwijst, een weerspiegeling moet blijven van de biologische mogelijkheid die een man en een vrouw samen hebben om een kind te verwekken. In het licht van het gelijkheidsbeginsel mag toch wel geëist worden dat dat wordt uitgelegd.

WAAROM zou ons recht niet alle kinderen, ongeacht de leefvorm waarbinnen zij opgroeien, beschermen? Dat is een vraag die ik graag door Kalsbeek in de Kamer gesteld zou zien als het tot de behandeling van een wetsvoorstel door het parlement komt.

Er zijn nog meer vragen denkbaar. Mogen wij in Nederland vasthouden aan traditionele uitgangspunten in het familierecht die ouders en kinderen in gelijkgeslachtelijke leefvormen direct discrimineren? Zouden wij in Nederland op grote schaal in de onbeveelde ontvangenis gaan geloven als het afstammingsrecht ons niet voorhoudt hoe een kind wordt verwekt? Wordt de regelgeving die de juridische ouders van een kind aanwijst een jantoeil als ook sociale ouders van gelijk geslacht de juridische ouders van een kind kunnen zijn?

Het antwoord luidt ronduit nee. De rechten en plichten die een juridische vader en moeder ten opzichte van hun kinderen hebben zijn sekse-neutraal en kunnen daarom net zo goed of zo slecht door twee vaders of twee moeders worden uitgeoefend.

De Emancipatieraad heeft in zijn advies over het afstammingsrecht en sociale ouders uitgewerkt hoe een niet-discriminerende regeling van juridisch ouderschap er uit kan zien. Dit advies geeft aan dat bijvoorbeeld adoptie door de partner(s) van gelijk geslacht ons systeem van het juridisch ouderschap niet op zijn kop zet.

Het is bedenkelijk dat Kalsbeek het standpunt van het kabinet voetstoots volgt. Van een parlementariër die wordt geacht de voorgestelde wetgeving te toetsen aan het gelijkheidsbeginsel van artikel 1 van de Grondwet, mag meer worden verwacht dan het ongerefleeteerd overnemen van een standpunt dat niet wordt beargumenteerd. Met name als het om een standpunt gaat dat de mensenrechten van bepaalde kinderen en hun ouders frustreert.

Ik raad Kalsbeek aan de notulen van de uitgebreide commissiebehandeling van de notitie *Adoptie anders dan door een echtpaar* er nog eens op na te slaan. Misschien kunnen we dan iets anders verwachten dan argumenten die de heteroseksuele voorkeur en het hangen aan traditionele discriminatoire vooroordelen bevestigen.

De leraar mag homo zijn als hij maar geen les geeft

Het verslag van de behandeling door de uitgebreide Kamercommissie van genoemde adoptienotitie zal haar tevens het inzicht kunnen geven dat ideologische twisten om gelijke behandeling van mensen de moeite waard zijn. Alsook, dat deze niet per definitie van het CDA verloren hoeven te worden.

Frieda van Vliet

De auteur is lid van de werkgroep homoseksualiteit en recht van het COC.

door PIETER DEN HOLLANDER AD 27-4

EINDHOVEN — De schattingen over het aantal homoseksuelen lopen nogal uiteen. Vier tot 17 procent van de bevolking zou zich volgens internationale onderzoeken tot hetzelfde geslacht aangetrokken voelen, in Nederland dus 600.000 tot ruim 2,5 miljoen vrouwen en mannen.

Een nogal grove schatting, geeft mr K. Waalwijk van de werkgroep Homostudies bij de Rijksuniversiteit Utrecht toe. Maar zelfs al waren het er maar 1000, dan nog gaat het niet aan dat zij niet de gelijke behandeling krijgen, die ze krachtens de mensenrechten en het EG-verdrag verdienen.

Onderzoek

Waalwijk is eindredacteur van een door de Europese Commissie gefinancierd onderzoek naar de positie van homoseksuelen in de landen van de Europese Gemeenschap. Morgen biedt hij de EG in Brussel het resultaat van deze internationale studie aan, in de hoop dat er eindelijk gerechtigheid komt.

Want er is nog een lange weg te gaan, zo wordt uit Waalwijk's onderzoek maar al te duidelijk. In Ierland bij voorbeeld, is de liefde tussen mannen bij de wet verboden. Vreemd genoeg mag de liefde tussen vrouwen wél. „Dat komt vermoedelijk omdat het verbod op herenliefde nog uit het Victoriaanse tijdperk stamt, toen de vrouw eigenlijk nauwelijks in tel was en alles om de mannen draalde. Dat verschil geeft ook wel haarscherp aan hoezeer de wetgeving achter de maatschappelijke realiteit aanhobbelt. In Engeland, waar het verbod op homoseks wél is opgeheven, kun je als homo of lesbiëne ook problemen krijgen. Zo is er een wettelijke (!) bepaling dat je als homo met niet meer dan één man tegelijk de liefde mag bedrijven. Op grond van dergelijke wetten worden in Engeland jaarlijks honderden mensen gearresteerd. Maar niemand die zich zorgen maakt om hetero's, die het met meer dan één man of vrouw tegelijkertijd doen. Dat mag.”

Diplomaten

Als dat alles was, verzucht Waalwijk. Maar de discriminatie van homo's in Europa gaat nog veel verder. Een Ne-

derlandse ambtenaar, bij voorbeeld, die door de overheid wordt uitgezonden naar, pakweg, Spanje, kan als gevolg van zijn seksuele geaardheid in grote problemen komen. Als hij samenwoont met een partner van gelijke kunne, mag zijn vriend niet zonder meer meeverhuizen. Een aantal landen weigert homoseksuele partners van diplomaten of andere ambtenaren als zij niet over een geldige werk- of verblijfsvergunning beschikken. Maar is de ambtenaar in kwestie keurig getrouwd, dan kraait er geen haan naar, schampert Waalwijk. Natuurlijk is zijn vrouw ook welkom, zeggen dan de autoriteiten in het land van bestemming.

Naar de mening van Waalwijk en de vele andere auteurs in het boek 'Homoseksualiteit, een gemeenschappelijke Europese kwestie' wordt met dergelijke discriminatie het vrije verkeer van personen en goederen openlijk geweld aangedaan. Dat blijkt ook uit de bepalingen op de import van pornografische lectuur. In een aantal EG-landen wordt onderscheid gemaakt tussen homo- en heteroporno. Homo-erotica mag daar niet worden ingevoerd, terwijl op vieze boekjes voor hetero's geen beperking rust. „En dat is niet eerlijk”, meent Waalwijk.

Gelijkberechtiging

„Nederland loopt niet voorop in de juridische gelijkberechtiging van hetero's en homo's. Landen als Denemarken en Noorwegen zijn verder op weg naar werkelijk gelijke behandeling bij voorbeeld tussen homo's en gehuwden, al is ook daar de zaak nog niet perfect. Maar ik zou wel zeggen dat in Nederland de kans op vervolging voor homo's het minste is, en dat ons land in maatschappelijk opzicht het *homovriendelijkst* is, al zou ik nog niet van een homoparadijs spreken. Daarvoor moeten eerst de resterende ongelijkheden van de baan.”

— U wilt dat de EG overal dezelfde regels voor de gelijke behandeling van homo's en hetero's toepast. Nog meer regels? De EG slaagt er nu al niet in om één rechtssysteem te introduceren.

„Klopt, unanimiteit is verschrikkelijk moeilijk, en ik heb niet de illusie dat de gewenste gelijke behandeling van homo's en hetero's snel een feit zal zijn. Aan de andere kant hoeft je misschien helemaal niet zoveel extra regels en wetten op te stellen. In Nederland bijvoorbeeld zou dat in juridisch opzicht een tamelijk geringe operatie zijn zodra de nieuwe wetgeving inzake de gelijke behandeling eenmaal volledig van kracht is. Bovendien: De EG erkent het mensenrecht als bron voor het EG-recht. Daarin wordt de seksuele geaardheid expliciet beschermd. Maar de praktische uitwerking zal ons nog tot ver in de volgende eeuw bezighouden, vrees ik.”

Mensenrechten

— U noemt gelijke behandeling van homo's en hetero's een grondrecht. Maar neem nu het onderwijs. Is het niet evenzeer een grondrecht als ouders, met de vrijheid van on-

derwijs in de hand, eisen dat hun kind niet door homoseksuele leraren wordt opgevoed? De Haarlemse bisschop Bomers verliet onder meer wegens een verschil van inzicht over deze zaken onlangs zelfs het CDA.

„Wat Bomers doet, moet hij zelf weten. Als hij niet tevreden is met het door de staat gefinancierde onderwijs, waarin op basis van allerlei andere grondwetten en verdragen rechten plaats moet zijn voor mensen met een homoseksuele geaardheid, dan moet hij zijn eigen onderwijsstelsel financieren. Bomers zegt eigenlijk dat leraren best zwart mogen zijn, zo lang ze maar niet voor de klas staan. Onzin, natuurlijk. Waar de staat voor de centen opdraait, moeten de mensenrechten worden geaccepteerd.”

— Ook aardig is dat u economische argumenten opvoert voor de juridisch gelijke behandeling van homoseksuelen. Is dat er niet aan de haren bijgesleept?

Economisch nadeel

„Absoluut niet! Het werkt op drie manieren. Ten eerste zijn

SCHRIJVER LIET TWINTIG BEKENDE NEDERLANDERS OPNIEUW VERTELLEN:

„Mam, pap,

ik ben **HOMO**”

door BABETTE WIERINGA

AMSTERDAM, maandag Jos Brink, Irene de Kok, Prince de Lignac, Frank Govers en Rudi van Dantzig. Met hen hebben vele andere bekende en onbekende homoseksuelen geworsteld met dezelfde vraag: „Hoe vertel ik het mijn ouders?” De mededeling valt vaak zo zwaar, dat ze soms jaren wordt uitgesteld. Menig tiener-homoseksueel is ook tegenwoordig nog voor de buitenwereld hetero.

François de Waal stelde voor hen een boekje samen, waarin twintig bekende homo-

seksuelen vertellen hoe zij het hun ouders kenbaar hebben gemaakt. „Mijn vriend die als vrijwilliger bij de telefonische homo-hulpdienst werkte, had het altijd over het Jos Brink-

effect,” vertelt de auteur. „Als jonge mensen tijdens het gesprek met hun ouders opmerken dat Jos Brink het ook is, wil dat nogal eens helpen. Bekende Nederlanders hebben een voorbeeldfunctie, ook op het gebied van homoseksualiteit.”

Nationale homo Jos Brink maakt dan ook regelmatig gebruik van zijn status als bekende Nederlander. „Als pastor help ik onder andere jongeren die met hun homoseksualiteit worstelen,” vertelt hij in het boek. „Ik bel weleens ouders en zeg: U spreekt met Jos Brink. Vindt u mij een viezerik? Na meestal een ontkenkend antwoord, zeg ik: Nou, dan is uw zoon het ook niet.”

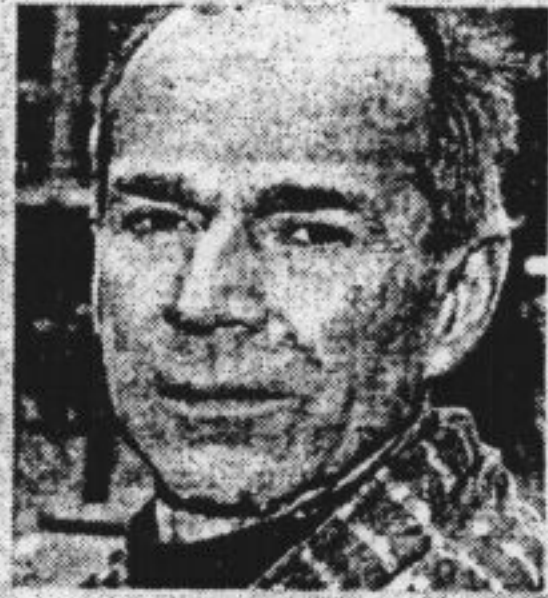
Jos Brink, die in zijn jeugd met meisjes rommelde, aan elke hand tien meiden kon krijgen en zijn hoofd nog steeds voor een mooie vrouw omdraait, kan zich het moment suprême exact herinneren. „Toen ik als twintigjarige in Amsterdam op kamers ging wonen, had ik mijn eerste relatie met een jongen. Op dat moment beseftte ik dat ik homofiel was. Ik meende het direct mijn ouders te moeten vertellen. Het idee dat ik zo'n groot geheim bewaarde, vond ik vreselijk. Toen het hoge woord eruit was, hebben ze weliswaar geen dienst georganiseerd om de Heer te danken voor de homofilie van hun zoon, maar echt erg vonden ze het niet. Mijn ouders dachten wel dat het me meer moeite zou kosten om een gelukkig en evenwichtig mens te worden. Maar ik was allang opgelucht. En zij waren dat ook toen ze zagen dat ik als homo wel een evenwichtig en gelukkig mens bleek.”

Encyclopedie

Acteur Henk van Ulsen was op hele jonge leeftijd al nieuwsgierig naar de lichamen van zijn seksegenoten. Namen van meisjes weet hij nog wel, maar alleen omdat hij met hun mooie broertjes in contact wilde komen. Toen hij het woord homoseksueel voor het eerst hoorde, zocht hij het op in de encyclopedie. Hij had er moeilijk mee en vertelde thuis helemaal niets. Pas toen hij twintig was en zijn vriend van de toneelschool mee naar huis nam, kwam het uit. „Mijn vriend was verkouden en ik gaf hem mijn zakdoek. Op dit zeer intieme gebaar zei mijn broer „jullie lijken potverdorre wel verloofd.” Toen ik dat bevestigde, barstte de bom. Het werd zo dramatisch dat ik riep dat als ze mij niet konden ac-

■ Jos Brink: „Ben ik een viezerik?”

■ Henk van Ulsen: „Jullie lijken wel verloofd!”

■ Irene de Kok: „Mijn moeder was niet verbaasd.”

allang wist dat hij kanker had maar het van de dokter bevestigd kreeg. Toen zanger Jan Rot vertelde dat hij niet alleen van meisjes maar ook van jongens hield, was zijn moeder hoogstens een beetje verbaasd. En de moeder van fotograaf Erwin Olaf zei alleen maar „als je maar gelukkig bent.”

In hoe vertel ik het mijn ouders ontbreken veel vooraanstaande homoseksuelen als Nederlands eerste officiële homo Albert Mol, André van Duin, Paul de Leeuw, Ien Dales en Jan Lenferink. „Ik heb heel homoseksueel Nederland benaderd,” verzekert François. „Mensen van wie ik aannam dat hun homoseksualiteit een algemeen bekend feit was. Sommigen hadden gegronde redenen om niet mee te werken, maar tot mijn grote verbazing heb ik met een groot deel uiterst pijnlijke telefoongesprekken moeten voeren. Op huilerige toon smeekten Tweede-Kamerleden hun naam niet te noemen.”

„Toen het idee voor mijn boek ontstond, had ik nog mijn twijfels over het nut. Na deze telefonades wist ik zeker dat homoseksualiteit buiten Amsterdam nog steeds een moeilijk bespreekbaar onderwerp is.”

Teer

In de voetbalwereld bijvoorbeeld, is homoseksualiteit nog een teer onderwerp. Scheidsrechter en homofiel John Blankenstein is in de profvoetballerij een eenling. „Het zou geweldig goed voor de acceptatie zijn als er een voetballer zou opstaan met de mededeling dat hij homo is,” zegt John Blankenstein in het boek. „Maar ik ken er niet één!” Blankenstein die van het begin af aan bekend stond als 'de homofiele scheidsrechter', denkt dat homo's niet in grote getale voetballen, maar is ervan overtuigd dat ze er wel zijn. „In het dagelijks leven is een op vijftien homoseksueel. Stel dat binnen de voetbalwereld een op dertig homofiel is... Toen ik in Zweden op de EK floot, stond in een Engelse krant met het allerdikste lettertype dat bestaat dat de scheidsrechter van vanavond 'gay' was. Zo bereik je dus nooit dat jongens gemakkelijker over hun seksualiteit praten.”

er veel homo's die uit angst voor een anderszins nadelige behandeling op het werk angstvallig al jarenlang hun privéleven geheim houden. Dat levert onherroepelijk stress op, dus presteren die mensen minder. Maar stel dat ze er geen geheim van maken, dan dreigen de beste baantjes aan hun neus voorbij te gaan,

omdat de leiding toch liever 'normale' of 'representatieve' mensen aan de top zet.”

„En ten derde gebeurt het dat homo's uit frustratie over de ongelijke behandeling zelf ontslag nemen. Ook daarmee ontstaat economisch nadeel. Daartegenover zie je overigens naar Amerikaans voorbeeld hele bedrijfstakken ontstaan die zich uitsluitend op homoseksuelen richten. In Amerika heb je zelfs al homofietsenmakers en homo-advocatenbureaus. In Engeland spreken ze van de pink pound. Ook in Nederland heeft het bedrijfsleven de roze economie rond de groep van veelal kinderloze, kapitaalcrachtige en carrière-makende homo's ontdekt. Je moet eens kijken naar de advertenties in de Gay-krant. In maatschap-

pelijk en economisch en opzicht zijn homo's en hun roze economie wel degelijk van belang. Welk argument is er om ze in juridisch opzicht zo achter te stellen als in veel EG-landen, Nederland inbegrepen, nog gebeurt?”

Het zal ongeveer dezelfde denkfout zijn, die de Engelse rechter maakte toen hij verklaarde dat een in Engeland gefabriceerde erotische opblaaspop wel op de markt mocht worden gebracht, en een soortgelijk uit Frankrijk geïmporteerd seksattribuut niet. Uit het feit dat het Europees Hof in Luxemburg deze uitspraak tot onzin verklaarde, put Waaldijk een beetje hoop dat de seksuele moraal in Europa op den duur niet langer door valse schaamte omgeven blijft.

TEL 26-4

Bundestag debattiert über Sexualstrafrecht

SZ 24.04.93

Paragraph 175 wird abgeschafft

Alle Parteien wollen Homosexuellen-Paragraphen streichen

Bonn (AFP/AP) - Der strafrechtliche Schutz von Jugendlichen vor sexuellem Mißbrauch soll nach dem Willen des Bundestags künftig unabhängig davon sein, ob es um hetero- oder homosexuelle Beziehungen geht. Koalition und Opposition waren sich am Freitag im Bundestag in Bonn einig, daß der in Westdeutschland immer noch geltende Paragraph 175 gestrichen werden soll.

Paragraph 175 stellt homosexuelle Handlungen zwischen Männern unter Strafe, wenn einer der Partner unter 18 Jahre alt ist, während für Mädchen nach Paragraph 182 ein Schutzalter von 16 Jahren gilt. Umstritten blieb im Bundestag, wie die neuen Strafrechtsbestimmungen zum Schutz von Jugendlichen aussehen sollen. Das Parlament beriet über drei Gesetzentwürfe von Bundesregierung, Bundesrat und Bündnis 90/Grüne, die nach erster Lesung in die Ausschüsse verwiesen wurden.

Justizministerin Sabine Leutheusser-Schnarrenberger (FDP) bezeichnete die Neuregelung des strafrechtlichen Jugendschutzes vor sexuellem Mißbrauch als weiteren „bedeutsamen Schritt“ auf dem Weg zur deutschen Rechtseinheit. Eine ersatzlose Aufhebung der entsprechenden west- und ostdeutschen Strafrechtsbestimmungen, wie sie Bündnis 90/Grüne und der PDS/Linke Liste forderten, würde jedoch „zu nicht hinnehmbaren Strafbarkeitslücken zu Lasten einer ungestörten sexuellen Entwicklung Jugendlicher führen“, warnte die Ministerin. Der Staat sei „berechtigt und verpflichtet, Kinder und Jugendliche vor schädlichen sexuellen Übergriffen zu bewahren“, betonte Leutheusser-Schnarrenberger. In den neuen Ländern gilt bislang das DDR-Strafrecht weiter, wonach Jugendliche unter 16 Jahren beiderlei Geschlechts vor sexuellem Mißbrauch durch Ausnutzung ihrer moralischen Unreife geschützt sind.

Die Regierungskoalition von CDU/CSU und FDP will einen neuen Paragraphen

182. Danach soll sexueller Umgang mit Jugendlichen unter 16 Jahren für eine über 18jährige Person strafbar sein, wenn diese eine „Zwangslage“ ausnutzt oder den Jugendlichen beispielsweise Geld verspricht. Ferner sollen über 21jährige bestraft werden können, wenn sie eine Person unter 18 Jahren „unter Ausnutzung ihrer Unreife“ zu sexuellen Handlungen verleitet. Dieser letzte Fall soll nur auf Antrag strafrechtlich verfolgt werden. Die SPD unterstützt dagegen den Gesetzentwurf des Bundesrates, der den sexuellen Umgang mit Jugendlichen unter 16 für über 21jährige unter Strafe stellt, wenn diese eine Zwangslage ausnutzen oder Vorteile versprechen.

Der SPD-Abgeordnete Jürgen Meyer äußerte die Hoffnung auf eine Einigung noch in diesem Jahr. Der Paragraph 175 müsse als „Symbol der Unmenschlichkeit“ endlich verschwinden. Meyer erinnerte daran, daß er den Nazis als Grundlage dazu diene, Tausende von Homosexuellen in die Konzentrationslager zu bringen. Den Gesetzentwurf der Regierung kritisierte er als „handwerklich mangelhaft“. Hauptschwachpunkt sei, daß der Tatbestand der „Unreife“ unklar sei.

Ausdrücklich unterstützte Meyer die Pläne der Regierung, künftig auch den sexuellen Mißbrauch ausländischer Kinder durch Deutsche im Ausland unter Strafe zu stellen. Der CDU-Rechtsexperte Horst Eylmann unterstrich: „Die männliche Gier nach immer jüngeren Sexualpartnerinnen tobt sich im Sextourismus aus“, befördere die Prostitution von Schulmädchen und mache zum Teil vor den eigenen Töchtern nicht halt. Das Strafrecht müsse hier das „ethische Minimum“ gewährleisten. Die Abgeordnete Christina Schenk vom Bündnis 90/Grüne forderte eine konsequente Reform des Sexualstrafrechtes, die die psychosexuelle Entwicklung von Jugendlichen und das Recht auf sexuelle Selbstbestimmung schützen müsse.

FRS 24.04.93

Bundestag will den Schwulen-Paragraphen 175 abschaffen

SPD nennt ihn Symbol der Unmenschlichkeit / Neues Strafrecht gegen sexuellen Mißbrauch Jugendlicher geplant

BONN, 23. APRIL (AFP/kal). Der strafrechtliche Schutz von Jugendlichen vor sexuellem Mißbrauch soll nach dem Willen des Bundestags künftig unabhängig davon sein, ob es um hetero- oder homosexuelle Beziehungen geht. Koalition und Opposition waren sich am Freitag im Bundestag in Bonn einig, daß der in Westdeutschland geltende Paragraph 175 gestrichen werden soll. Der Paragraph stellt sexuelle Handlungen zwischen Männern unter Strafe, wenn einer der Partner unter 18 Jahre alt ist, während für Mädchen nach Paragraph 182 ein Schutzalter von 16 Jahren gilt.

Umstritten blieb im Bundestag, wie die neuen Strafrechtsbestimmungen zum Schutz von Jugendlichen aussehen sollen. Er beriet über drei Gesetzentwürfe von Regierung, Bundesrat und Bündnis 90/Grüne, die nach erster Lesung in die Ausschüsse verwiesen wurden.

Justizministerin Sabine Leutheusser-Schnarrenberger (FDP) bezeichnete die Neuregelung des Jugendschutzes vor sexuellem Mißbrauch als weiteren „bedeutsamen Schritt“ auf dem Weg zur deutschen Rechtseinheit. Eine ersatzlose Aufhebung der entsprechenden west- und ostdeutschen Strafrechtsbestimmungen, wie sie Bündnis 90/Grüne und der PDS/

Linke Liste forderten, würde jedoch „zu nicht hinnehmbaren Strafbarkeitslücken zu Lasten einer ungestörten sexuellen Entwicklung Jugendlicher führen“, warnte die Ministerin. In den neuen Ländern gilt bislang das DDR-Strafrecht weiter, wonach Jugendliche unter 16 Jahren beiderlei Geschlechts vor sexuellem Mißbrauch durch „Ausnutzung ihrer Unreife“ geschützt sind.

CDU/CSU und FDP wollen einen neuen Paragraphen 182. Danach soll sexueller Umgang mit Jugendlichen unter 16 Jahren für eine über 18jährige Person strafbar sein, wenn diese eine „Zwangslage“ ausnutzt oder den Jugendlichen beispielsweise Geld verspricht. Ferner sollen über 21jährige bestraft werden können, wenn sie eine Person unter 18 Jahren „unter Ausnutzung ihrer Unreife“ zu sexuellen Handlungen verleitet. Die SPD unterstützt dagegen den Gesetzentwurf des Bundesrates, der den sexuellen Umgang mit Jugendlichen unter 16 für über 21jährige unter Strafe stellt.

Jürgen Meyer (SPD) äußerte die Hoffnung auf eine Einigung noch in diesem Jahr. Der Paragraph 175 müsse als „Symbol der Unmenschlichkeit“ endlich verschwinden. Meyer erinnerte daran, daß er den Nazis dazu diene, Tausende von Ho-

mosexuellen in die Konzentrationslager zu bringen. Den Gesetzentwurf der Regierung kritisierte er als „handwerklich mangelhaft“.

Ausdrücklich unterstützte Meyer die Pläne der Regierung, künftig auch den sexuellen Mißbrauch ausländischer Kinder durch Deutsche im Ausland unter Strafe zu stellen. Horst Eylmann (CDU) unterstrich: „Die männliche Gier nach immer jüngeren Sexualpartnerinnen tobt sich im Sextourismus aus“ und mache zum Teil vor den eigenen Töchtern nicht halt. Das Strafrecht müsse hier das „ethische Minimum“ gewährleisten. Die Abgeordnete Christina Schenk vom Bündnis 90/Grüne forderte eine konsequente Reform des Sexualstrafrechtes, die die psychosexuelle Entwicklung von Jugendlichen und das Recht auf sexuelle Selbstbestimmung schützen müsse.

Volker Beck vom Schwulenverband in Deutschland kommentierte, die Debatte sei für die Schwulen enttäuschend verlaufen. Im Vordergrund hätten Fragen des Jugendschutzes gestanden. „Die Gleichstellung von Homo- und Heterosexualität ist aber nicht eine Frage des Jugendschutzes, sondern eine Frage der Demokratie“, meinte er. Beck forderte neben der strafrechtlichen Gleichstellung

Weg mit dem § 175 TAZ 24.04

Sexualstrafrecht soll verändert werden

Bonn (AP/AFP/taz) - Der strafrechtliche Schutz von Jugendlichen vor sexueller Gewalt soll künftig auch in Deutschland unabhängig davon sein, ob es um hetero- oder homosexuelle „Beziehungen“ geht. Im Bundestag waren sich gestern Regierung und Opposition einig, daß der in Westdeutschland immer noch geltende Paragraph 175 gestrichen werden muß. Der Paragraph stellt homosexuelle Handlungen zwischen Männern unter Strafe, wenn einer der Partner unter 18 Jahre alt ist. Das Schutzalter bei heterosexuellen Handlungen liegt dagegen bei 16 Jahren.

Justizministerin Sabine Leutheusser-Schnarrenberger (FDP) betonte gestern, die geplante Neuregelung stelle homo- und heterosexuelle Beziehungen gleich. Eine ersatzlose Aufhebung der west- und ostdeutschen Strafrechtsbestimmungen, wie sie Bündnis 90/Grüne/UFV und PDS forderten, würde „zu nicht hinnehmbaren Strafbarkeitslücken zu Lasten einer ungestörten sexuellen Entwicklung Jugendlicher führen“, warnte sie. In den neuen Bundesländern gilt bisher noch DDR-Strafrecht, wonach Jugendliche unter 16 Jahren vor sexueller Gewalt durch Ausnutzung ihrer moralischen Unreife geschützt sind.

Nach dem Regierungsentwurf soll Sexualität mit Jugendlichen unter 16 Jahren für über 18jährige strafbar sein, wenn diese eine „Zwangslage“ ausnutzen. Über 21jährige sollen bestraft werden können, wenn sie Jugendliche, die jünger als 16 sind, „unter Ausnutzung ihrer Unreife“ zu sexuellen Handlungen verleiten. Die SPD

unterstützt dagegen den Gesetzentwurf des Bundesrates, der Sexualität mit Jugendlichen unter 16 für über 21jährige unter Strafe stellt, wenn diese eine Zwangslage ausnutzen oder Vorteile versprechen.

Der Bundestagsabgeordnete Jürgen Meier (SPD) betonte, der § 175 müsse als „Symbol der Unmenschlichkeit“ endlich verschwinden. Er erinnerte daran, daß er den Nazis als Grundlage dazu diene, Tausende von Schwulen in KZs zu deportieren. Den Gesetzentwurf der Regierung hielt er für „handwerklich mangelhaft“, insbesondere, da der Tatbestand der „Unreife“ unklar sei.

Die im Gesetzentwurf der Regierung ebenfalls vorgesehene Bestimmung, den sexuellen Mißbrauch von Kindern auch im Ausland unter Strafe zu stellen, soll von den Beratungen über die Jugendschutzvorschrift abgekoppelt werden. Der Rechtsausschuß des Parlaments hatte bereits am Mittwoch dieser Regelung zugestimmt. Sie soll zusammen mit dem Gesetz gegen Kinderpornographie möglichst bald in Kraft treten.

Der „Schwulenverband in Deutschland“ (SVD) kritisierte, daß alle Parlamentarier den Jugendschutz in den Vordergrund stellten. Die Gleichstellung von Homo- und Heterosexualität sei keine alleinige Frage des Strafrechts, sondern eine der Demokratie. SVD-Sprecher Volker Beck beschimpfte der Bundesrepublik, sie sei „schwulenpolitisches Entwicklungsland“, und verwies auf entsprechende Antidiskriminierungsgesetze in anderen europäischen Ländern und den USA. flo

BUITENLAND

Picknickstemming bij homomars

Open debat in VS over de verhouding met hetero's

Door onze correspondent
MAARTEN HUYGEN NRC

WASHINGTON, 26 APRIL. Mannen met ballonspielen of in leer, heupwiegende travestieten op decimeterhoge naaldhakken maar vooral modale types in korte broeken wegens het warme weer hebben gisteren in Washington meegelopen met een nationale burgerrechtenmars van homoseksuelen. Ook oudere echt)paren marcheerden mee met de woorden „zeer trotse ouders” op bordes, stickers en spandoeken.

Als oorlogsveteranen van de beweging werden verzwakte Aidspatiënten voortgeduwd. Er werden spandoeken met rose driehoeken meegevoerd en posters met de eis „een aidsgeneesmiddel nu!”. Fanfares trompetterden en vrolijke nichten hanteerden de tamboer. Groepen zwarten, indianen en latino's liepen in eigen organisaties mee.

Er was geen seksueel geladen sfeer, zoals bij jaarlijkse *Gay Pride* optochten, maar meer een picknickstemming. Het massale gezelschap was vriendelijk, behulpzaam, hoffelijk en stipt gehoorzaam aan de aanwijzingen van het geüniformeerde gezag. Hier marcheerden eerbare vertegenwoordigers van de middenklasse uit *Middle America*.

En dat is precies zoals de organisatoren het wilden om aan te tonen dat homoseksuelen in niets anders dan seksuele geaardheid afwijken van de maatschappelijke hoofdstroom. Ook wilden homoseksuelen hun politieke macht laten zien, nu president Clinton in juni moet beslissen over opheffing van het verbod op homoseksuelen in de krijgsmacht.

De organisatoren hoopten op meer dan een miljoen deelnemers maar het werden er volgens de politie 300.000. Het kilometerslange centrale plein tussen het Capitool en het Witte Huis was redelijk maar niet afgeladen vol.

De beroemde burgerrechtenmars onder leiding van Martin Luther King in 1963, waarmee deze tocht wordt vergeleken, had 250.000 deelnemers. De zwarten zwermden indertijd niet uit over het welgestelde noordwestelijke deel van Washington, zoals nu gebeurde. Dat is het verschil tussen homoseksuelen en etnische groepen, die zich tegen discriminatie willen verzetten. In tegenstelling tot zwarten zijn homoseksuelen tot in de hoogste regionen van de samenleving vertegenwoordigd, maar ze zitten wegens discriminatie vaak „in de kast”. Zwarten hebben geen keuze tussen het al of niet openbaren van hun natuur. Hun trauma's en maatschappelijke achterstand zijn gedurende

honderden jaren gevormd.

In Washington waren er afgelopen weekende diners voor 100 tot 500 dollar per couvert ten bate van homoseksuele organisaties. Verder kwamen er clubs bijeen voor onder andere homoseksuele architecten, eigenaars van kleine bedrijven, piloten, journalisten en voor oud-studenten van Harvard, Yale en andere prestigieuze universiteiten. Dit alles bedoeld voor professionele *networking*. „We zijn overal vertegenwoordigd, ook in de beste kringen en daar maken we goed gebruik van”, zei een lesbische politiek activiste.

De Washingtonse horeca en middenstand lokten de bezoekers uit het hele land met de regenboogvlaggen van de homobeweging en speciale advertenties. De restaurants rond de modieuze wijk Dupont Circle zaten vol met groepen mannen of groepen vrouwen. Volgens een recent marketing-onderzoek verdienen politiek actieve homoseksuelen in Ameri-

ka ver boven modaal. Bovendien hebben ze meestal geen kinderen, zodat ze veel geld overhouden voor vakanties, luxegoederen en uitgaan.

De ravage van de aidsepidemie, met een dodencijfer van meer dan 150.000 in de Verenigde Staten, heeft de Amerikaanse homoseksuele beweging hechter gemaakt. Activisme werd een troost voor het op jonge leeftijd overlijden van vele makkers. *Act Up*'voerde harde acties, met interrupties tijdens toespraken van hoogwaardigheidsbekleders, voor meer aids-onderzoek en voor het sneller vrijgeven van experimentele geneesmiddelen. Op teksten van sommige speldjes gisteren werd de afwezigheid van effectieve geneesmid-

delen afgeschilderd als „genocide” door de overheid.

Queer Nation schokte met harde demonstraties maar had een versnipperde agenda. Sommige activisten deden aan *outing*. Ze maakten de homoseksualiteit bekend van prominenten, die in hun ogen tegen het belang van homoseksuelen werkten. Steeds meer mensen begonnen zich trots te tooien met het etiket „homoseksueel”, hetgeen de tennisster Martina Navratilova gisteren tijdens een toespraak deed uitvallen tegen de „etiketten” die „voor boekhouden zijn en niet voor mensen”. „Homoseksualiteit is maar een beperkt onderdeel van mijn persoonlijkheid”, zei ze.

De homobeweging moest zich

in de jaren tachtig afzetten tegen rechts-evangelische organisaties die onder de presidenten Reagan en Bush meer invloed kregen. De vorige nationale mars in Washington was in 1987. De anti-homoseksuele toespraken bij de Republikeinse partijconventie vorig jaar en het debat over toelating van homoseksuelen in de krijgsmacht hebben uiteindelijk tot de mars van gisteren geleid.

Volgens verscheidene opiniepeilingen hebben de meeste Amerikanen homoseksualiteit geaccepteerd, met voorbehoud. Ze hebben geen bezwaar tegen homobuuren. Maar een homoseksuele schoolmeester accepteren ze alleen als die zijn seksuele geaardheid verzwijgt. De houding tegenover openlijk homoseksuele militairen is ook tweeslachtig.

Het recht op dienst nemen in de krijgsmacht is het belangrijkste symbolische strijdpunt geworden. Een overwinning zou een wa-

Betogers herinneren Clinton aan verkiezingsbelofte

Amerikaanse homo's eisen gelijke rechten

Van onze correspondent
Oscar Garschagen

WASHINGTON

Van de één miljoen Amerikaanse homoseksuelen en lesbiennes, die zondag in Washington DC demonstreerden, zal de 23-jarige sergeant José Zuniga de komende weken en maanden vrijwel zeker terugkeren in het nieuws. Tijdens een korte plechtigheid voor het voormalige, gerestaureerde postkantoor naast het Union Station maakte de gedecoreerde Desert Storm-veteraan en Soldaat van het Jaar 1992 onder luid gejuich bekend dat hij homo is en een fiere ook.

„Ik ben er trots op homoseksueel te zijn en ik ben er ook trots op dat ik mijn land mag dienen als officier in het leger van de Verenigde Staten. Maar ik vrees dat vandaag abrupt en geheel onnodig een einde komt aan mijn carrière in het leger. Ik kan echter niet langer mijn land dienen als ik moet leven met een leugen”, zei een duidelijke gemotioneerde Zuniga, die behoorde tot het medische korps van het zesde leger dat in 1991 Koeweit bevrijdde.

De vele medailles en eretekens op zijn groene jasje schitterden in de zon, terwijl Zuniga een korte verklaring aflegde en vervolgens doorliep in de grootste demonstratie van homoseksuelen en lesbiennes, die ooit in de VS werd gehouden. Zuni-

ga wacht hoogstwaarschijnlijk een onderzoek, een schorsing en vervolgens ontslag: een lot dat tienduizenden Amerikanen, wier seksuele geaardheid werd ontdekt terwijl zij in het leger zaten, voor hem ondergingen. Homoseksualiteit in het Amerikaanse leger is verboden en grond voor ontslag.

President Clinton zal van de zomer een besluit nemen over het opheffen van deze vorm van discriminatie. De kwestie van 'de homo's en het leger' heeft tot nationaal debat geleid. Door de actie van sergeant Zuniga en de aanwezigheid van tientallen geüniformeerde kapiteins, luitenanten en soldaten van de marine, de land- en de luchtmacht en het korps mariniers maakten de demonstranten duidelijk dat zij van Clinton actie verwachten.

De draagkrachtige homobeweging in de VS heeft de verkiezingscampagne van Clinton financieel gesteund en eist nu een tegenprestatie. De enorme demonstratie was georganiseerd om de president onder druk te zetten en een tegenwicht te vormen tegen de protestende generaals en Congres-leden. Gelijke rechten, een verbod op discriminatie en een actiever Aids-beleid vormden de thema's van de betoging die zich uitstrekte van het Capitool tot het Lincoln Monument.

Bij het Vietnam Monument waren de meeste veteranen te vinden.

Gevalen vrienden werden herdacht, er werd gebeden, gehuild, en vooral veel plezier gemaakt. De woede over de hardnekkigheid, waarmee het Pentagon zich verzet tegen het opheffen van het discriminatieverbod is echter groot.

Er werd gisteren heel wat afgezoend, vooral in de buurt van tv-camera's, maar ook tijdens de massale trouwpartijen. Minstens 1500 paren traden zaterdag en zondag in het huwelijk. Hoe 'echt' het er ook uitzag en klonk - kerk, dominee, orgel, rijst - de huwelijken worden niet erkend door de stad en de staten, Maryland en Virginia.

Washington DC was dit weekende in velerlei opzichten een 'gaytown'. Overal in de stad en in de buurt van de Dupont Circle in het bijzonder werden feesten en partijen gegeven, onder andere om de nodige fondsen te werven. De organisatie kreeg pas toestemming voor de demonstratie nadat er driehonderdduizend dollar was gestort op de bankrekening van de parkdienst, die zich ongerust maakte over de mogelijke beschadiging van plantsoenen en grasvelden.

President Clinton was het rumoer in zijn voor- en achtertuin ontvlucht en bracht het weekende elders door, maar schreef wel aan de demonstranten dat hij tegen iedere vorm van discriminatie is en dat hij een coördinator voor het Aids-beleid zal benoemen.

terscheiding kunnen zijn. Er is nu een open nationaal debat over alle aspecten van de verhouding tussen homo's en hetero's, de angst van heteroseksuele mannen en soms hun gewelddadige reacties, de misverstanden over de gevaren van het samen douchen en slapen. „Als een gezin dat de eerste boze stappen heeft gezet naar een homoseksueel gezinslid, wordt het land gedwongen om het onderwerp eerlijk te bespreken — zelfs kalm — op een manier die nog niet eerder is voorgekomen”, schreef de 29-jarige homoseksuele hoofdredacteur van het vooraanstaande opinieweekblad *The New Republic*.

President Clinton heeft de demonstranten gisteren niet toegesproken maar wel een brief gestuurd, die door een Congreslid werd voorgelezen. Vorige week heeft hij met leiders van de homobeweging overlegd. Dit werd niet op de televisie vastgelegd. De angst bestaat dat rechtse evangelisten de beelden zouden misbruiken. Bush hield vroeger een dergelijke afstand tot de anti-abortusbeweging. De meeste leiders van homo-organisaties accepteren Clintons voorzichtigheid en hebben vertrouwen in hem. Een leider noemde hem „een groot voorvechter voor onze rechten”. Toen Clintons brief werd voorgelezen riepen de demonstranten eerst in koor „Where is Bill?”, maar na de slotzin applaudiseerden ze.

Hoe anders het soms in Amerika toegaat dan in Nederland bleek uit de verschillende reacties op resultaten van onderzoek in hersenen van homo's. Daaruit bleek dat die anders zouden zijn gevormd dan die van hetero's. Amerikaanse homo-activisten waren enthousiast, want het was een bewijs temeer dat hun geaardheid geen kwestie van vrije wil was. Dergelijk onderzoek door prof. dr. Dick Swaab werd daarentegen verketterd door het COC en de Utrechtse hoogleraar homostudies Rob Tielman.

Nederland dient wel als lichtend voorbeeld voor Amerikaanse homoseksuelen. Naast Key West, Palm Springs en San Francisco is het een populair vakantie-oord. Er is ook een speciaal op homoseksuelen gerichte Nederlandse vakantiecampagne: „Brede glimlach. Eerlijke groeten. Van mensen die uw keuzen respecteren”, luidt de tekst. De beste reclame kwam van de Nederlandse homoseksuele landmachtkolonel René Schotel, die gisteravond op overtuigende manier sprak over homoseksuelen in de Nederlandse krijgsmacht. Dat was in *Sixty Minutes*, een actualiteitenrubriek met de hoogste kijkcijfers in Amerika.

Ontslag legerhomo

Regels zijn regels en dienen te worden toegepast. Toen de 23-jarige landmachtsergeant José Zuniga een week geleden in Washington bekend maakte dat hij homoseksueel is, wist hij dat zijn dagen in de krijgsmacht waren geteld. Deze oorlogsveteraan en 'Soldaat van het Jaar 1992' kreeg deze week van zijn commandant te horen dat de ontslagprocedure in gang is gezet.

De procedure, die begint met een onderzoek en hoogstwaarschijnlijk zal leiden tot een schorsing gevolgd door ontslag, neemt enkele weken in beslag. Tot zolang kan de gedecoreerde soldaat zijn land blijven dienen. Homoseksualiteit is in het Amerikaanse leger verboden. Clinton overweegt de discriminerende bepalingen uit de militaire gedragscode te schrappen, maar staat onder grote druk van het Pentagon en invloedrijke senatoren in zijn eigen

partij om dit plan te laten varen.

De Amerikaanse homobeweging, die heeft meegewerkt aan de financiering van Clintons verkiezingscampagne, oefende vorige week met een omvangrijke demonstratie druk uit om homo's en lesbiennes formeel toe te laten tot het leger.

Voor Zuniga, die tijdens de demonstratie met enige poespas bekendmaakte dat hij homo is en de hypocrisie niet langer kan verdragen, komt een eventuele beslissing van Clinton ten gunste van de homo's waarschijnlijk te laat. De president neemt zijn besluit pas in juli en daarna volgt eventueel een moeizame behandeling in het Congres. Dan is de veteraan uit de Golfoorlog al ontslagen. Oscar Garschagen

VK 1-5

'Condoomautomaat op alle scholen' ^{himmer 13/4} **Vooral jonge homo's vrijen nog steeds onveilig**

AMSTERDAM - Veel jonge homo's nemen risico's met vrijen. Andere jongeren, zo blijkt uit metingen, gebruiken wel steeds vaker een condoom, maar er zou op middelbare scholen toch nog veel meer aan aidsvoorlichting gedaan moeten worden. Misschien zou zelfs op alle scholen een condoomautomaat moeten staan.

Onder 154 homoseksuelen in Amsterdam in de leeftijd tussen achttien en dertig jaar is pas onderzoek gedaan. Van hen heeft 43 procent in het afgelopen jaar zonder condoom gevrijd. Is dat logisch, omdat het een typisch Amsterdamse groep jongens is? Nee, want deze groep jongens weet juist heel goed wat aids is en heeft daarom ook meegewerkt aan het onderzoek.

"Het is juist zorgwekkend, want je zou je kunnen voorstellen dat andere groepen jonge homo's, bijvoorbeeld in steden waar de ziekte aids minder voor-

komt (In Amsterdam wonen meer dan twaalfhonderd mensen met aids) nog meer risico nemen, omdat ze minder met aids in aanraking komen", zegt Theo Sandfort van Homostudies in Utrecht waar het onderzoek is uitgewerkt.

De 154 homo's moesten hun bloed laten onderzoeken en een lange vragenlijst invullen. Zeven jongens bleken seropositief te zijn en krijgen dus zeker aids. Meer dan vijftig van de onderzochten vulden op de vragenlijst in dat zij zich konden voorstellen dat ze ook met een onbekend iemand wel eens zonder condoom zouden vrijen.

Waarom doen die jongens zo dom?

"Dom is niet het juiste woord. Ze zijn bereid om het risico te nemen. Je moet niet vergeten dat het heel moeilijk is, juist voor een

UTRECHT - Is de macho in Nederland uitgestorven? Onderzoekers Paul Vennix, Petra Curfs en Evert Ketting van het Nisso in Utrecht hebben zich dat op zeker moment in hun studie over jongens en seksualiteit wel afgevraagd. Want jongens tussen 18 en 22 jaar blijken doorgaans helemaal geen stoere, zelfverzekerde versierders te zijn, maar juist vaak op te zien tegen de eerste keer vrijen. Ze zijn als het erop aan komt onzeker en bang om te falen. Ze laten in bijna de helft van de gevallen het initiatief om te vrijen over aan het meisje. Ze kennen de risico's van onbeschermd vrijen, maar een condoom vinden ze ook maar gehannes. Hoe het er ook van gekomen is, zo'n eerste keer is meestal een wat onbeholpen gebeurtenis die niet overeenkomt met de hooggespannen verwachtingen, zo blijkt uit 'Condoomschroom: Jongens over seksualiteit, anticonceptie en SOA-preventie'. Zo heet het Nisso-onderzoek dat vandaag in boekvorm verschijnt. De gemiddelde leeftijd waarop jongens voor het eerst vrijen is 16 à 17 jaar. De onderzoek-

kers van het Nederlands Instituut voor Sociaal Sexuologisch Onderzoek constateren dat jongens zich even verantwoordelijk voelen als meisjes voor anticonceptie en preventie van seksueel overdraagbare aandoeningen. Ze zijn meestal goed op de hoogte van de risico's van onbeschermd vrijen, maar hun bezwaren tegen condooms krijgen in de praktijk vaak de overhand. De moeilijkheid begint al bij het kopen van een pakje condooms. De helft van de ruim tweehonderd ondervraagden is bang dat beken-

den hen betrapten of dat de verkoper iets slechts van hen denkt.

In het bezit van condooms weten ze, zo blijkt, vaak niet hoe ze ermee moeten omgaan. Of ze zijn bang voor het oordeel van hun vriendin: ze denkt zeker dat ik op seks uit ben? Als jongens een condoom gebruiken is dat vooral ter voorkoming van zwangerschap, niet om geslachtsziekten te voorkomen. Ze zijn geneigd het risico van geslachtsziekten weg te redeneren: "Mijn vriendin heeft zeker geen geslachtsziekte, want ik ken haar al lang, want ze vrijt heel ontspannen, want ze is een goed meisje", enzovoort.

Als een relatie al wat langer duurt gaat bijna elk stel over op de pil en verdwijnt het condoom uit beeld. Jongens hebben het grootste vertrouwen in de pil en bemoeien zich er doorgaans niet meer mee. Zij leggen de verantwoordelijkheid vanaf dat moment volledig bij hun seksuele partner. Vennix, Curfs en Ketting concluderen dat bij de seksuele voorlichting te vaak alleen wordt gelet op meisjes. Voorlichting, gericht op jongens, gaat vaak over seksueel geweld, aids en macho-gedrag, de nare kanten van seks. Jongens komen hierdoor in de beklagdenbank en uit de enquêtes blijkt dat velen zich niet in dat beeld herkennen. De onderzoekers vinden dat jongens op school of elders minder moraliserend moeten worden voorgelicht, bij voorkeur door mannen, met wie zij zich beter zouden kunnen identificeren dan met vrouwen. Ook moet jongens worden geleerd dat de kans op geslachtsziekten groter is dan zij denken.

jong iemand, om te eisen dat er met condoom gevrijd wordt. En vaak denken ze als ze voor het eerst met iemand naar bed gaan: deze ene jongen kan toch niet besmet zijn?", zegt Sandfort.

Juist jonge homo's lopen veel risico om aids te krijgen, omdat ze hun eerste, en dus superspannende, seksuele contact meestal met een ouder iemand hebben. En zo'n oudere man heeft vaak al ris-

kante, seksuele contacten gehad. Volgens Sandfort is het belangrijk dat jonge homo's, maar ook heteroseksuele jongens, zelf thuis oefenen met een condoom. Dat maakt het veel gemakkelijker om een condoom te gebruiken tijdens het vrijen met een ander.

Voor homo's én hetero's moet er op middelbare scholen nog heel veel gebeuren. Negentig procent van de scholen doet al iets, maar er moeten steeds nieuwe voorlichtingscampagnes komen, omdat er natuurlijk ook steeds nieuwe jongeren komen. In alle regio's wordt nu gewerkt aan een 'netwerk' voor aidsvoorlichting waar scholen gemakkelijk informatie vandaan kunnen halen. "Ik kan me ook voorstellen dat op den duur alle scholen een condoomautomaat krijgen", zegt Jo Reinders van het Landelijk Centrum Gezondheidsvoorlichting. ♦

Jongens moeten schroom voor condoom overwinnen

^{yx28-4}
 door Aldert Schipper

AMSTERDAM - Jongens die nog nooit gevreeën hebben, staan verrassend positief tegenover het condoom, maar als gevolg van de 'condoomschroom' wordt de pil of het kapotje in een op de tien eerste coïtussen achterwege gelaten.

Over de condoomschroom gaat het jongste boek dat het Nederlands Instituut voor sociaal-sexuologisch onderzoek Nisso heeft uitgebracht. Jongens stuiten op praktische problemen, zoals hoe ze hun verlegenheid om over het condoom te praten kunnen overwinnen. Want als ze daarover beginnen, zijn ze bang de indruk te wekken, dat ze het meisje als een seksobject zien. En dat wil de moderne jongeling ten koste van alles vermijden.

Er is veel waar je het in een romantische situatie over kan hebben, maar niet over gebrek aan vertrouwen. Het past ook niet, want als je verliefd bent, ben je geneigd je geliefde bijna als goddelijk te zien, en kun je niet denken dat deze godin misschien wel eens een seksueel overdraagbare ziekte zou kunnen hebben. Verliefdheid lijkt bijna wel voldoende om het vrijen in de ogen van de gelieven veilig te maken.

De hedendaagse jongen op vrijersvoeten loopt niet meer zo met seks te koop: hij wil een zo goed mogelijk minnaar zijn, en heeft geleerd dat hij zich er op moet richten het zijn partner in bed naar de zin te maken. Hij wil het meisje niet de indruk geven, dat hij uitsluitend op seks uit is. Hij neemt de verantwoordelijkheid voor haar plezier ook op zijn schouders, en dat alles is hem vaak te veel. In dit emotioneel moeras zinkt het condoom vaak weg. Dat blijkt uit de studie van Paul Vennix, Petra Curfs en Evert Ketting, die verbonden zijn aan het Nisso. "Als ik een condoom te voorschijn haal, denkt het meisje, dat het me alleen maar om 'van dattem' gaat", zei een van de gesprekspartners.

"Ik vind het verrassend dat de jongen van nu niet meer exclusief op seks uit is, als werd verondersteld," zegt Paul Vennix. Hij haalt een twee jaar oud voorlichtingshandleiding voor het middelbaar onderwijs te voorschijn. "Kijk maar, alle actuele zaken komen aan de orde, van seks bij minderheden tot ongewenste intimiteiten, en dat de vrouw assertief moet zijn. Maar er ontbreekt

een hoofdstuk waarin je leert, dat seks ook gewoon leuk kan zijn. Bovendien gaat het vooral in op het feit dat een meisje 'nee' kan zeggen. Jongens voelen zich door dit soort informatiemateriaal in de beklagdenbank gezet. Zij herkennen er zich niet in. Het heeft tot gevolg dat ik de houding tegenover seks bij jongens vooral karakteriseer met 'schroom', niet met heldendom. Seksuele gevoelens van jongens en mannen staan de laatste jaren in een niet kosjer daglicht, doordat woorden als incest, verkrachting en ongewenste intimiteiten zo in de belangstelling zijn gekomen.

Minnaars lopen niet meer met seks te koop

Vennix zou er voor zijn, bij het spreken over seks voorlopig die negatieve kant wat minder aandacht te geven. "In de voorlichting zou het idee, dat jongens zelfverzekerd zijn, moeten worden doorbroken. De schroom zou meer accent moeten krijgen. Behalve dat een meisje 'nee' kan zeggen, moet geleerd worden dat een jongen ook wel es 'nee' wil zeggen, omdat hij 'er' nog niet aan toe is. In seksuele voorlichting spelen vrouwen tegenwoordig een dominante rol. Jongens en meisjes moeten meer gelijkwaardig worden in sexualibus en dat brengt met zich mee, dat meer mannen een rol gaan spelen in de seksuele voorlichting. Ik zou graag willen dat jongens meer leren over de seksualiteit van meisjes en omgekeerd." Dr. Vennix vindt dat het wijzen op seksueel geweld en ongewenste intimiteiten moet doorgaan, maar "je moet die kant niet te zwaar aanzetten en ook wijzen op de prettige kanten van het seksueel verkeer. De jongen moet niet door de voorlichting in de verdediging gedrongen worden."

"De campagne tegen aids heeft een merkwaardig effect op jongeren," vertelt Vennix. "De indruk wordt onbedoeld gewekt dat aids de enige seksueel overdraagbare ziekte is. Men redeneert dan: 'aangezien de kans aids op te lopen uiterst klein is, zal dat met de andere SOA's ook wel zo zijn'. Wel, dat is niet zo. Er zou meer aandacht moeten komen

voor aandoeningen zoals chlamydia en gonorrhoe."

In Nederland gebruikt één op de tien jongens bij de eerste coïtus geen condoom. Nederland steekt op dat punt gunstig af bij de ons omringende landen, en zeker ook bij de VS, waar het aantal tienerzwangerschappen veel hoger is. Uit het Nisso-onderzoek blijkt dat veel jongens opzien tegen hun eerste geslachtsgemeenschap. Ze zien het als de eerste proeve van hun mannelijkheid, en zijn bang om af te gaan.

Dat het condoom bij het vorderen van de relatie steeds minder gebruikt wordt, valt toe te schrijven aan het ongemak dat men ervaart. Bovendien gaat het meisje, wanneer de relatie beklijft, al gauw naar de huisarts voor een recept voor de pil. Dat is het bewijs dat ze de jongen vertrouwt. "Het is een bevestiging van de relatie, een medische goedkeuring op je seksuele relatie, en geldt in het moderne Nederland bijna als de verlovingssring uit vroeger tijd. De pil heeft daarom een veel hogere status dan het condoom. Of dat terecht is, kan soms betwijfeld worden. De pil haal je bij de dokter, het condoom koop je in de seksshop of trek je in het beste geval uit een automaat. Als het meisje last heeft van bijverschijnselen van de pil en er mee stopt, ziet de jongen dat dan ook als een ondermijning van de relatie."

Vennix, Curfs, Ketting: Condoomschroom, uitg. Eburon, f 24,50.

Veilig vrijen ^{Ged. cl. 21-4-03}

De Nederlandse regering geeft momenteel een perverse brochure over seksuele voorlichting uit, getiteld 'Veilig vrijen' welke men ronduit meer dan misdadig kan noemen. Daarin geeft de regering er blijk van dat wat haar betreft ware liefde, verantwoordelijkheid, reinheid, eerlijk geluk, en geestelijke rijkdom helemaal niet te tellen. De brochure 'Veilig vrijen' leidt naar de verwoesting van alles wat edel, rein en heilig is. De brochure 'Veilig vrijen' is precies de open poort naar de doodscultuur en de doemdenkerij, welke reeds jaren ons volk teistert.

Deze brochure, het wettigen van abortus en het wettelijk toestaan van euthanasie zullen een rampzalige vernietiging worden van ons Nederlandse volk, als ons volk lauw, passief en lamendig blijft. Ouders, laat er een orkaan van protest over deze misleiders losbarsten tot redding van de jongeren en voor betere tijden voor ons allen.

Pater J. Koopman s.s.s. Nijmegen

Angst voor condooms groot onder stoer lijkende jongens

WN 27-4

De volle maat van Christus is het CDA te veel

T IJDENS ons gesprek op 24 maart hebt u mij gezegd dat u nooit hebt beweerd dat het CDA geen christelijke partij is, maar dat u had gesteld dat het CDA geen christelijke partij is in de zin van klein rechts. Daarvan acte; het spijt mij dat ik mij door onjuiste berichtgeving in de media in deze heb laten misleiden.

Premier Lubbers heeft naar aanleiding daarvan gesteld dat het CDA wel een christelijke, maar geen confessionele partij is. Ik heb mij over die uitspraak zeer verbaasd. Dit is namelijk een bewering die volkomen ongerijmd is. Omdat het christendom één van de confessies is (naast andere confessies als jodendom, islam, boeddhisme) moet een christelijke partij volgens een heel eenvoudige maar ijzeren wet van de logica ook een confessionele partij zijn. Daarom is de stelling dat het CDA wel een christelijke, maar geen confessionele partij is even ongerijmd als een bewering dat de heer Lubbers wel Nederlander is, maar geen Europeaan.

Het verdere gegoehel met woorden, namelijk dat in de kerk je de maat genomen wordt wat je christen zijn betreft maar in een politieke partij niet, kan mij niet overtuigen. Als christen wordt men opgeroepen om toe te groeien naar de volle mannenmaat van Christus. De kerk probeert door prediking, catechese, sacramentenbediening enzovoort, mensen hierbij te motiveren en te helpen, terwijl christenpolitici de taak hebben de leer van Christus in politiek beleid om te zetten. De vraag of het CDA een christelijke partij is moet onder andere aan het gevoerde beleid getoetst worden.

Het CDA laat geen gelegenheid voorbijgaan om erop te wijzen principiële nog steeds strafbaar is. Formeel is dat juist. Door de bekende aanpassingen in de wet op de lijkebe-zorging is de wet echter wezenlijk ontkracht, zodat er niet veel meer dan een façade is overgebleven.

Er heeft een dusdanige oprekkende van het begrip overmacht plaats gevonden dat niet meer te overzien is waar nog ergens de grens ligt bij het excusabel achten van plegers van euthanasie. Courant is de betekenis van overmacht dat iemand in de objectieve zin, door zaken die zich aan zijn wil onttrekken, niet meer in staat is te handelen zoals hij zou willen. Zo is een voetballer die zijn been breekt door overmacht niet meer in staat de geplande wedstrijd te spelen. In de euthanasieregeling is het begrip overmacht zo verpsychologiseerd dat het te pas en te onpas kan worden gehanteerd.

De meldingsplicht in de wet op de

lijkebe-zorging is zo lek als een mandje; hoe valt te verwachten dat iemand iets meldt waarvoor hij gestraft zou kunnen worden? Waar elders in het strafrecht vind je de constructie dat de dader zichzelf moet melden? Dat de meldingsprocedure ook gaat gelden voor euthanasie op wilsonbekwamen wekt de valse geruststelling dat het allemaal goed is geregeld.

Onze rechtsstaat is hiermee principiële aangetast. Dat blijkt in de praktijk onder andere heel duidelijk uit het feit dat bij de duizend gevallen per jaar waarin volgens het rapport-Remmelink euthanasie wordt toegepast op wilsonbekwamen (volgens andere onderzoeken ligt dat aantal bijna tien keer zo hoog) er geen enkele instantie is die deze gevallen gaat opsporen en bestraffen. De euthanasieregeling is een heel concreet en buitengewoon ernstig gegeven waarin het door het CDA gevoerde beleid niet anders dan niet-christelijk kan worden genoemd.

W AT betreft de Algemene Wet Gelijke Behandeling zij vooropgesteld dat ik van harte en volledig instem met een wet werkelijk rechtvaardig is. Helaas kan dit laatste niet gezegd worden van de onlangs door de Tweede Kamer wet. Op bepaalde punten verbiedt deze wet onderscheid te maken tussen goed en kwaad zoals dat in de Joods-Christelijke traditie altijd is verstaan. Maar afgezien daarvan moet gesteld worden dat serieuze wetenschappelijke onderzoeken naar de oorsprong van homofobie, een belangrijk element in deze wetgeving, in een richting wijzen die wetgeving minstens prematuur maken.

Het is evident dat er een afweging gemaakt moet worden tussen de rechten van mensen met verschillende opvattingen. Dat het CDA de rechten van homoseksuelen wil behartigen, daarom is het te prijzen. Tegelijk wil het CDA de rechten van mensen met bepaalde godsdienstige opvattingen beschermen. Ook daarom is het te prijzen.

Heeft het CDA echter bij het maken van deze wet een juiste en rechtvaardige afweging gemaakt tussen tegenstrijdige belangen? Helaas niet. Ik moge dat toelichten op het punt van de aanstelling van een homoseksuele leraar op een christelijke school, waar de politieke discussie ook het meest bij heeft stilgestaan. De wet bepaalt dat het enkele feit van de homoseksuele levenswijze impliceert, geen reden tot ontslag mag zijn, ook niet

op een christelijke school. Bijkomende aspecten kunnen wel reden zijn tot ontslag. Met die bijkomende aspecten zal alles bedoeld zijn wat op een of andere manier manifestatie van of reclame voor homoseksualiteit is.

Waarom kan deze wet niet rechtvaardig genoemd worden? De diepste reden hiervoor is het feit dat aan de ouders van nature het recht toekomt te bepalen hoe hun kinderen worden opgevoed. Op dit recht stoelt de vrijheid van onderwijs en de uitdrukkelijk in de wet vermeldde vrijheid van aanstelling van onderwijzend personeel.

Deze in de grondwet verankerde vrijheden zijn nu door de Wet Gelijke Behandeling aangetast. De vraag mag natuurlijk gesteld worden waarom een homoseksuele persoon niet evengoed onderwijs zou kunnen geven als wie dan ook. Maar deze vraag raakt niet de kern van de problematiek. Een school is namelijk niet alleen een plaats waar je een aantal vakken leert, zoals rekenen, schrijven, lezen, aardrijkskunde enzovoort, maar evenzeer een opvoedingsinstelling, een plaats

waar waarheden, waarden en normen worden overgedragen.

Het is ondenkbaar dat de kinderen op school niet aan de weet komen dat hun leraar een homo-relatie heeft. Het is ook ondenkbaar dat zo'n leraar op school volstrekt neutraal zijn pedagogische taak kan vervullen; het kan niet anders of hij zal, ook ongewild, zijn eigen opvattingen en denkwereld uitdragen.

M INISTER Hirsch Ballin heeft gezegd: 'Er mag geen gesnuffel ontstaan in de privé sfeer waar het voor het functioneren in de school geen relevantie heeft.' Ik vind zo'n opmerking werkelijk totaal onbegrijpelijk. Meent de minister dat een mens zich in delen kan splitsen, in concreto dat een leraar met een homoseksuele levenswijze zijn opvattingen in deze thuis kan laten om op school overtuigend mee te doen aan het opvoeden van kinderen overeenkomstig christelijke overtuigingen die hij in zijn eigen leven overboord heeft gezet?

Of is heel het CDA net zo ver als zijn woordvoerder inzake de Wet

Gelijke Behandeling, de heer Jan Krajenbrink, die zegt: 'Mensen hebben het recht homoseksualiteit als zonde te zien, ook al deel ik die visie niet.'? En deelt het CDA ook zijn mening dat mensen wat betreft onderwijs hun afwijkende opvattingen (bedoeld worden christenen die menen dat homoseksualiteit zonde is) concreet mogen maken? (CDA-krant van 20 maart 1993, blz. 14) Hoe ver zijn we nu eigenlijk al? Vindt het CDA dat christenen die geloven dat homoseksualiteit als levenswijze zondig is (gewoon in aansluiting bij de Bijbel, zie Rom. 1, 24-28) mensen met een afwijking zijn die, in ons tolerante landje, nog net de vrijheid hebben hun mening beperkt concreet te maken, maar in ieder geval niet meer de vrijheid om voor hun kinderen leraren aan te stellen die deze overtuiging paren aan een daaraan beantwoordende levenshouding?

Nogmaals, het gaat om het maken van een rechtvaardige afweging van tegengestelde rechten en vrijheden. Licht het niet veeleer voor de hand een wet te maken waarbij de vrijheid van allen wordt gerespecteerd, hetgeen er concreet op zou neerkomen dat ouders die geen bezwaar hebben tegen homoseksualiteit in vrijheid leraren kunnen aanstellen die zij aanvaardbaar vinden, maar dat ouders die wel bezwaren hebben tegen homoseksualiteit ook de vrijheid genieten slechts die leraren aan te stellen die geloofwaardig zijn, dat wil zeggen die in hun levenshouding de christelijke identiteit van de school proberen waar te maken? Zou dat niet een werkelijk rechtvaardige Wet Gelijke Behandeling zijn?

Hoe spijtig het ook is, maar ook in de Wet Gelijke Behandeling heeft het CDA een beleid voorgestaan dat zonder meer haaks staat op de

christelijke opvattingen. Minister Hirsch Ballin heeft de laatste tijd niet nagelaten de kerken te beperken met zijn stelling dat zij de koudwaterrees moeten laten varen om op te komen voor moraliteit. Ik vind

zijn gepreek inhoudelijk correct, maar tegelijkertijd volstrekt ongelofwaardig omdat hij blijkt te menen dat moraliteit kan worden bijgebracht door leraren die in de privé sfeer aan hun laars lappen wat zij op school beloven over te dragen. Geloof het CDA werkelijk dat zo iets kan?

I N het gesprek van 24 maart 1993 zei de heer Ton de Kok dat het CDA inzake euthanasie en gelijke behandeling wel een beleid moet voeren zoals het heeft gedaan, omdat er anders een wet tot stand komt die voor christenen nog ongunstiger is. Hij zei dat je in de politiek wel vuile handen moet maken. U zelf gaf de indruk het daar mee eens te zijn. Ik ben daar geweldig van geschrokken. Blijkbaar is er heel wat van de nihilistische filosofie van Sartre en existentialistische consorten in het gedachtengoed van veel christenen binnengesijpeld.

Hoe is het zover gekomen? Het werd gezegd met een heilige overtuiging die geen twijfel toelaat aan de oprechte bedoelingen van de heer de Kok, van u zelf en wellicht van heel het CDA. U beiden gaf niet de indruk open te staan voor mijn mening dat het niet goorloofd is in de politiek vuile handen te maken, ook niet door een kleiner kwaad te doen om een groter te voorkomen.

Dat in principiële kwesties het CDA gedwongen kan zijn om tot getuigenis-politiek over te gaan, wilt u, naar mijn indruk, niet als een reël alternatief in overweging nemen. Er blijft dan slechts één conclusie over, namelijk dat onze politieke wegen scheiden. Ik hoop dat u in het bovenstaande voldoende argumentatie herkent waarom ik mij gedwongen voel mijn lidmaatschap van het CDA op te zeggen, hetwelk ik bij deze doe. Ik hoop en bid dat er een andere christelijke partij zal ontstaan waaraan ik mijn vertrouwen kan geven.

H. Bomers is bisschop van Haarlem.

Bisschop Bomers zegt lidmaatschap CDA op

Van onze verslaggeefster

DEN HAAG **Vk 7-4**

Bisschop Bomers van Haarlem heeft zijn lidmaatschap van het CDA opgezegd. Hij vindt dat de partij een koers volgt die haaks staat op de christelijke opvattingen. Het bewijs daarvan ziet de bisschop in de euthanasieregeling en de Wet gelijke behandeling. Bomers schrijft dat in een open brief aan CDA-voorzitter Van Velzen.

Bomers heeft zich gestoord aan uitlatingen van prominente katholieke CDA'ers als premier Lubbers en minister Hirsch Ballin van Justitie, blijkt uit de brief. Maar de directe aanleiding voor zijn opzegging is een opiniestuk van CDA-kamerlid De Kok in *NRC Handelsblad* van 18 december. De Kok verweet daarin de rooms-katholieke kerk de leer zonder liefde, barmhartigheid of troost uit te dragen. De Kok vond en vindt nog steeds dat de katholieke kerk zich opstelt tegenover, in plaats van naast, de gelovigen.

Het kamerlid zegt op het punt te hebben gestaan zich van de katholieke kerk af te keren, vanwege het starre beleid van Rome als het gaat om seksualiteit, het gebruik van condooms of toelating van de vrouw tot het priesterambt. De Kok schreef dat de geest van de 'grootinquisiteur' waart in de katholieke kerk. Het recente ontslag van bisschop Bar van Rotterdam is volgens De Kok een bevestiging hiervan.

De bisschop van Haarlem diende De Kok enkele dagen later van re-

plick op dezelfde opiniepagina. Mede gezien een eerdere opmerking van Van Velzen, dat 'het CDA geen christelijke partij is', vroeg Bomers: 'Zouden de heer De Kok en niet hem het CDA eens duidelijk willen uitspreken of zij bij het omschrijven van het begrip "christelijk" de vaststaande leer van de kerk willen aanvaarden, of dat zij naar eigen believen hieraan invulling willen geven bij het voeren van een politiek beleid?' Tegelijk vroeg Bomers een gesprek aan met De Kok en Van Velzen, dat twee weken geleden plaatsvond.

Van Velzen willigde de eis van de bisschop, dat het CDA zich zou distantiëren van de uitlatingen van het Tweede-kamerlid, niet in. De partijvoorzitter vond dat het een kwestie was tussen de bisschop en een katholieke gelovige, waar het CDA verder buiten stond.

De Kok vond het al vreemd dat Bomers 'op de formele toer' ging en via de CDA-voorzitter een gesprek met hem aanvroeg. Volgens De Kok leverde het ook niets op: 'We hebben een uur gepraat, maar we konden echt niet bij elkaar komen. Ik vind het buitengewoon spijtig dat de bisschop niet de geestelijke flexibiliteit bleek te hebben om ons te volgen.' Bomers kwam eveneens tot die conclusie: 'Onze politieke wegen scheiden.' Op het CDA-partijbureau wordt de kans dat het nog een keer tot een gesprek met Bomers zal komen klein geacht.

Zie ook pagina 11

'Het CDA is geen christelijke partij', betoogde CDA-voorzitter Van Velzen in september 1992 tot ontsteltenis van de fijnzinnigen in zijn achterban. In de dagen die volgden goochelden de voormannen van de partij met begrippen als christelijk, confessioneel en kerkelijk om de *faux pas* van de partijvoorzitter recht te zetten. Voor mgr Bomers van Haarlem was dat alles niet voldoende. Een scherpe kritiek van CDA-kamerlid Ton de Kok op de 'onbarmhartige' opvattingen van Rome over seksualiteit deed voor hem de deur dicht. Een gesprek tussen mgr Bomers en Van Velzen en De Kok mocht niet meer baten. In een open brief aan Van Velzen zegde Bomers gisteren zijn lidmaatschap op. 'Er is blijkbaar heel wat van de filosofie van Sartre en consorten in het gedachtengoed van veel christenen hier te lande binnengesijpeld.'

CDA worstelt voort met Kerk en Staat

Door onze redacteur
KEES VERSTEEGH

NRC
DEN HAAG, 15 APRIL. Bisschop Bomers van Haarlem reageerde vorige week verbaasd op de vraag of hij met zijn verwijten aan het adres van het CDA het beginsel van de scheiding van kerk en staat met voeten had getreden. „Nee, waarom?“, zo luidde zijn antwoord. „Ik zeg alleen dat het CDA zijn christelijke plichten zou moeten nakomen.“ Aangezien de partij dat in zijn ogen niet doet, had hij zijn lidmaatschap opgezegd.

Met deze daad blijkt Bomers het startschot te hebben gegeven voor de zoveelste discussie in het CDA over de verhouding tussen kerk en politiek. In de jaren zeventig en tachtig waren het vooral de protestanten in de partij die worstelden met hun christelijke plicht in de politiek, bijvoorbeeld tijdens de kruisraketdiscussie. „Met het CDA wordt het niks,“ verzuchtte ARP-politica Hannie Van Leeuwen daarom ooit. „Zonder eenheid van beginsel wacht het CDA het lot van D66,“ profeteerde ARP-voorman Aantjes in dezelfde tijd.

Nu zitten de katholieken met het probleem over het hanteren van de grondslag in de politieke praktijk. Het vertrek van Bomers,

de uithaal van partijvoorzitter W. van Velzen naar de bisschoppen en het rumoer dat daarover deze week in de achterban is ontstaan, vormen daartoe de meest recente aanwijzing. Wie dacht dat het CDA tijdens tien jaar Lubbers rustig in de richting van een brede, gesecculariseerde middenpartij is gekabbeld, komt bedrogen uit.

In eerste instantie leek het allemaal zo eenvoudig. Bomers had gewoon niet begrepen wat andere bisschoppen wel begrepen, zei CDA-ideoloog Van Gennip vorige week in deze krant. Men heeft bijzondere belangstelling voor elkaar, maar respecteert elkaars eigen keuzen. Dat het Tweede-Kamerlid T. de Kok in een artikel in NRC Handelsblad de RK-kerk een gebrek aan „warmte, troost en barmhartigheid“ had verweten, leek op die omgangsregel een uitzondering, maar was het volgens Van Gennip niet. Hij zei dat De Kok, wiens artikel de aanleiding vormde voor het opstappen van Bomers, in de eerste plaats als gelovige had gesproken, niet als Kamerlid.

Van Gennips interpretatie werd gisteren nog eens ondersteund door de 'eerste protestant' in het CDA, fractievoorzitter en beoogd lijsttrekker Brinkman. „Ieder zijn eigen verantwoordelijkheid,“ zei

zijn woordvoerder F. Wester kortweg. Het was het enige teken van leven van de toekomstig partijleider in de hele discussie.

Zo simpel als Van Gennip en Brinkman de zaken wilden voorstellen, liggen die echter niet, zo is inmiddels gebleken. Niet alleen het gedrag van bisschop Bomers duidt daarop, de kritiek van De Kok en de uitlatingen van Velzen in het CDA in de afgelopen week ondersteunen dat evenzeer.

De Kok zei in een reactie op Van Gennip als politicus gesproken te hebben, niet als gelovige.

Nieuwsanalyse

Niet alleen in zijn geloofsleven, maar ook in zijn politiek werk, waarin De Kok zich inzet voor volledige integratie van gehandicapten in het dagelijks leven, kwam hij in conflict met de regels van de kerk. Die verbieden seksueel verkeer voor gehandicapten die geen gezin kunnen vormen. De Kok wil dat seksueel verkeer juist toestaan. In dergelijke situaties is er eerder sprake van een confrontatie tussen Kerk en Staat dan van een scheiding tussen de twee grootheden. Als gevolg van die confrontatie kwam De Kok tot zijn felle verwijten

aan het adres van de kerk.

Ook partijvoorzitter Van Velzen gedroeg zich niet conform de door Van Gennip beschreven verhoudingen. Van Velzen — zelf katholiek — verweet afgelopen zaterdag de bisschoppen „onvoldoende leiding te geven aan het bestuurlijk proces van de rooms-katholieke kerk in Nederland.“ Maar dat was niet alles. Van Velzen sprak van een 'crisis' tussen de kerkleiding en de gelovigen die slechts in open overleg tussen de twee partijen kon worden bezworen.

De uitlatingen van Van Velzen konden door de RK-kerkleiding niet anders geïnterpreteerd worden dan als bemoeienis met de heftige debatten die op dit moment in hun kerk gaande zijn over het vertrek van de bisschoppen Gijsen en Bär. Dat er door de uitlatingen van Van Velzen rumoer in de CDA-achterban is ontstaan zal die kerkleiding daarom niet slecht uitkomen. Ze had toch nog een rekening te vereffenen met de partijvoorzitter. Twee maanden geleden lagen hij en de bisschoppen ook al met elkaar overhoop, maar toen ging het over de vraag wie het Vaticaan had moeten informeren over de zojuist totstandgekomen Nederlandse euthanasie-wetgeving. Dit

naar aanleiding van de vergelijking van een moraaltheoloog van het Vaticaan tussen de euthanasie-regeling in Nederland en de euthanasie-praktijken in het Derde Rijk.

Bijna twintig jaar geleden dacht de 'oprichter' van het CDA, de katholiek P. Steenkamp, een uitweg te hebben gevonden uit het eeuwige conflict tussen kerk en politiek. Het evangelie moest rechtsnoer zijn voor het politiek handelen, maar CDA-ers zouden elkaar daarop niet beoordelen, zo kwam in de grondslag te staan. Gezien de voortdurend oploeiende discussies over de christelijke identiteit van het CDA lijkt dat niet te zijn gelukt.

Volgende maand praat de partij over de vernieuwing van die grondslag. Op het nieuwe programma van uitgangspunten zijn meer dan 600 amendementen ingediend. Het voorstel voor artikel 1 luidt: „Het CDA aanvaardt het Bijbels getuigenis van Gods beloften, daden en geboden als van beslissende betekenis voor mens, maatschappij en overheid. Het richt zich daarnaar met de intentie steeds te zoeken naar de betekenis van het evangelie voor het politiek handelen.“ Op dit artikel zijn tien amendementen ingestuurd.

Oud-hoogleraar Beemer wil dat r.k. kerk koppeling tussen sex en voortplanting loslaat

'Homofobie kerkleiding groter dan ooit'

'Het is niet waar dat het gebruik van voorbehoedsmiddelen tegen Gods bedoelingen is. Zoals ik verdedig dat homoseksuele geslachtelijke relaties goed zijn en gelijkwaardig aan heteroseksuele.' Emeritus-hoogleraar Th. Beemer, zelf priester en homo, vecht al jaren tegen de bierkaai. De officiële kerkleiding moet niets hebben van de opvattingen van deze moraaltheoloog en zijn vele geestverwanten.

Van onze verslaggever
Henk Müller
NIJMEGEN

Het zou goed zijn voor de rooms-katholieke kerk als een bisschop of kardinaal in het openbaar uitkomt voor zijn homoseksualiteit. Th. Beemer, emeritus-hoogleraar moraaltheologie en medische ethiek aan de Katholieke Universiteit Nijmegen, vindt dat zo'n geestelijke de kerk daarmee een grote dienst zou bewijzen. Beemer, zelf priester en homo, is er zeker van dat grotere openhartigheid over sex en seksuele geaardheid bevrijdend zal werken in de kerk.

De kerkleiding staart zich blind op heteroseksualiteit en op het gezin als hoeksteen van de christelijke samenleving. Andere samenlevingsvormen zijn volgens de moraaltheoloog net zo waardevol en vormen geen enkele bedreiging voor de kerk. Meer openheid over homoseksualiteit leidt er ook toe dat priesters en pastoraal werkers zich veiliger kunnen voelen. Geruchten

over homoseksualiteit kunnen dan niet langer een funeste rol spelen, zoals in de affaire-Bär, vindt de oud-hoogleraar.

Beemer: 'Er heeft zich in de kerk een merkwaardige ontwikkeling voorgedaan. Sinds de jaren vijftig begeleiden pastores homoseksuelen en de homofiele medemens, zoals dat destijds heette. Dat is wat er aan de basis gebeurt. Maar bij de officiële kerkleiding zie je dat de homofobie groter is dan ooit.'

'Een paar jaar geleden werd de homoseksuele geaardheid nog niet niet als een zonde bestempeld. Wel schetste de Congregatie voor de Geloofsleer het homoseksuele verlangen als objectief te constateren afwijking, een tekort. Je hebt blinden, doven en je hebt homo's.'

'Homo's zijn nu in officiële kerkelijke ogen dus stakkers die aan iets lijden. Het werd verleden jaar nog absurder toen kardinaal Ratzinger, het hoofd van de congregatie, in een brief aan het Noordamerikaanse episcopaat schreef dat homo's gediscrimineerd mogen worden bij bepaalde beroepen. Ik vind dat getuigen van een onbegrijpelijk soort homo-vijandigheid.'

Beemer kreeg na zijn priesterwijding in 1952 te horen dat hij moraaltheologie moest gaan doceren. Eerst aan een groot seminarie, daarna aan de universiteit in Nijmegen. Onder zijn studenten aan het groot seminarie Warmond bevond zich A. Simonis, de latere kardinaal. Beemer werd in het bisdom Rotterdam priester gewijd. Nu hij sinds

eind vorig jaar met emeritaat is, gaat hij een paar dagen per week als priester werken in zijn oude bisdom.

De moraaltheoloog is ook lid van het Werkverband voor katholieke homo-pastores. Hij was een van de weinigen die bij de oprichting in 1980 met naam en toenaam naar buiten trad. Dat leverde hem een gesprek op met Simonis, destijds bisschop van Rotterdam. De latere kardinaal vroeg hem waarom Beemer zich als priester en celibatair zonodig in moest zetten voor verder contacten tussen homo's.

Beemer legde hem uit dat de onderlinge steun belangrijk was zolang de kerkleiding zo homo-vijandig bleef. Op de universiteit onderzocht Beemer weinig hinder. Het Vaticaan ontving klachten over zijn onderwijs en een enkeling riep op om Beemer te ontslaan, maar hij bleef tot eind vorig jaar doceren en schrijven.

De moraaltheoloog wijst erop dat sex volgens de eeuwenoude leer puur gericht moest zijn op voortplanting. Alles wat dat doel niet diende was in min of meerdere mate zondig: masturbatie, anale sex met vrouwen, tussen mannen en bestialiteit. Homo-crotische gevoelens in poëzie en kunst werden echter algemeen geaccepteerd.

Maar de maatschappij is veranderd. Beemer vindt het vervreemdend dat de kerkleiding in sociaal-economisch opzicht waardevolle, vooruitstrevende standpunten in-

neemt. Maar zodra het seksuele ethiek, voortplanting, huwelijk en gezin betreft, neemt het Vaticaan standpunten in waar bijna 90 procent van de gelovigen in de Verenigde Staten en Nederland zich in geweten niet langer aan stoort, aldus Beemer.

'De officiële kerkleiding zegt dat het geweten de laatste instantie is die de juistheid of onjuistheid van ie-

Episcopaat vond gesprekken over seksuele moraal niet opportuun'

mands daden beoordeelt. Volgens de kerk mag en moet iemand zijn geweten volgen. Maar dat geweten kan dwalen. De officiële kerk kan mensen dan aansporen om hun geweten te vormen aan de hand van de kerkelijke inzichten.

'Als iemand vindt dat hij in geweten voorbehoedsmiddelen moet gebruiken of homoseksuele contacten kan hebben, dan bekritiseert hij daarmee nog niet de officiële leer. Daarmee tast de gewetensbezwaarde het principe zelf immers niet aan, zo luidt het kerkelijk standpunt. De gelovige kan het principe alleen niet

met zijn geweten in overeenstemming brengen.'

Daarbij tekent de moraaltheoloog aan dat de kerkelijke morele leer geen vaststaand gegeven is met eeuwigheidswaarde. 'Juist op het gebied van de seksuele moraal moet je uitvinden wat juist, slecht of zelfs inhumaan is. Maar het is een zoektocht, waar je met mensen over moet praten. Met mensen die ervaring op dat vlak hebben. Ons werkverband heeft daarom de bisschoppen gevraagd of we zulke gesprekken in de kerk konden beginnen: Ze wilden dat niet. Het episcopaat vond zulke gesprekken niet opportuun.'

Maar Beemer wil veel verder gaan dan de officiële kerkelijk standpunten over seksuele moraal. Hij keurt die leer af: 'Respect voor het geweten vragen kan altijd. Maar het is niet waar dat het gebruik van voorbehoedsmiddelen tegen de natuurwet en tegen Gods bedoelingen is. Zoals ik verdedig dat homoseksuele geslachtelijke relaties goed zijn en gelijkwaardig aan heteroseksuele.'

'Samen met andere moraaltheologen, voorzover ze niet zijn ontslagen of hun leeropdracht is ingetrokken, sta ik voor de juistheid van zulke ethische principes. Wat de kerk ook zegt. Ik ben ervan overtuigd dat de kerk de eeuwenoude koppeling tussen sex en doelgerichte voortplanting los moet laten. Waarom dat niet gebeurt? Uit onvermogen van de kerkelijke leiding om vertrouwen te hebben in en in gesprek te gaan met hun gelovigen.'

Paus aanvaardt ontslag bisschop na sekschandaal

AP, AFP
VATICANSTAD

Paus Johannes Paulus II heeft dinsdag het ontslag aanvaard van aartsbisschop Robert Sanchez van Santa Fe, in de Amerikaanse staat Nieuw-Mexico. Sanchez diende vorige maand zijn ontslag in, nadat zeven vrouwen gezegd hadden dat hij seksuele contacten met hen had gehad. De 59-jarige aartsbisschop heeft om vergeving gevraagd voor het aangenomen leed. Hij erkende vorige maand in de jaren zeventig met vijf jonge vrouwen uit zijn toenmalige parochie seksuele contacten te hebben gehad. Na die verklaring is hij ondergedoken. Het Vaticaan heeft bisschop Michael J. Sheehan uit Lubbock in Texas benoemd tot apostolisch administrateur in Santa Fe. In 1990 aanvaardde het Vaticaan het ontslag van de aartsbisschop van Atlanta, nadat bekend was geworden dat hij seksuele contacten had gehad met een medewerkster van zijn bisdom.

Sanchez' ontslag is gebaseerd op lid 2 van canon 4 van het kerkelijk wetboek. Daarin wordt bepaald dat een bisschop ontslag moet nemen, als hij een zwakke gezondheid heeft of om 'andere ernstige redenen' zijn ambt niet meer naar behoren kan vervullen. Kardinaal Simonis verwees naar hetzelfde artikel bij het aftreden van bisschop Bär van Rotterdam.

NRC

Frank Vermeulen

Zijn persoonlijke betrokkenheid bij het onderwerp kan nauwelijks groter zijn. In de visie van prof.dr. Harminus Marinus Kuitert (68) speelt zich in de Nederlandse rechtszalen in wezen een levensbeschouwelijke veldslag af over de aanvaardbaarheid van euthanasie en hulp bij zelfdoding. Kuitert, die onder meer lid is van de Gezondheidsraad en van de Commissie Aanvaardbaarheid Levensbeëindigend Handelen van de artsenorganisatie KNMG, publiceerde sinds 1981 over ethische vragen rond euthanasie, suïcide en zelfbeschikking. Onlangs verscheen zijn boek *Mag er een eind komen aan het bittere einde*. Zijn verbondenheid met het onderwerp heeft rechtstreeks te maken met zijn eigen dood straks. "Ik zou het heel erg vinden als ik dood moest gaan op de manier waarop de katholieke bisschoppen dat voorschrijven," zegt hij. "Nog afgezien van het mogelijke lijden, zou ik het een enorme innerlijke krenking vinden, dat iemand anders mij dat opdringt. Dat ik niet zelf mag zeggen hoe ik dood wil gaan, dat vind ik ten diepste krenkend, en dat veroorzaakt het pathos waarmee ik mij altijd verzet heb tegen de katholieke kerk en tegen een aantal protestanten die net zo denken."

In de trein uit Assen, waar hij deze ochtend heeft opgetreden als getuige-deskundige in de geruchtmakende rechtszaak tegen de Haarlemse psychiater die in 1991 een gezonde vrouw hielp bij haar zelfdoding, spreekt Kuitert over het recht tot zelfbeschikking, de brede en de smalle moraal, en over de vraag aan wie het leven eigenlijk toebehoort: de staat of de mens.

Zo gesteld kan volgens hem het antwoord alleen maar luiden: de mens. "Ons menselijk leven is niet het eigendom van de staat. Daar heeft de staat ook niet over te waken. De staat heeft er alleen maar voor te waken dat je niet ten onrechte van je leven wordt beroofd. En de rechter speelt alleen een rol voor zover er aanleiding zou kunnen bestaan om aan te nemen dat er iets onregelmatigs is gebeurd. Voor de rest is het hele wetsartikel waarin hulp bij zelfdoding strafbaar wordt gesteld onzin. Immers: als zelfdoding mag, mag ook hulp bij zelfdoding."

Minister Hirsch Ballin wil dat de rechter een veel grotere rol speelt. Vorige week heeft hij gezegd dat rechters 'morele entrepreneurs' moeten zijn.

"In de samenleving bestaat een pluraliteit aan moralen en de rechter is niet waker over die moraal van de burgers. Het recht is de minimummoraal die de samenleving nodig heeft en die moet maximaal gehandhaafd worden. Dus zit er in de rechterlijke moraal nou net datgene wat wij allemaal nodig hebben om met elkaar te kunnen leven: elkaar niet doden, niet pootje lichten, al die normale simpele regels. Noch de officier van justitie noch de rechter kan zijn werk goed doen als hij zijn persoonlijke opvattingen thuislaat. Maar magistraten worden ervoor opgeleid dat zij bij hun afwegingen blijven binnen die beide spoorrails van de smalle moraal, die met ijzeren hand gehandhaafd moet worden. Hirsch Ballin kan niet bedoeld hebben dat rechters morele oekazes moeten uitdelen die buiten dat pad van die door de wet geregelde moraal gaan. Als ik hem op zijn mooiste uitleg, heeft hij bedoeld dat de rechter best tegen een verdachte mag zeggen: 'Meneer, u moet niet een ander niet doden omdat dat in de wet staat, maar omdat u beseft dat dat verkeerd is.' Daar heb ik niets op tegen. Ik heb niets tegen moraliseren."

Dus bij de rechtszaak tegen de Haarlemse psychiater gaat het eigenlijk om de vraag welke waarden behoren tot die minimale moraal?

"Ja, de eigenlijke grote maatschappelijke strijd gaat altijd om de vraag of iets behoort bij de brede grote veelvormige moraliteiten waar iedereen zijn eigen weg mag gaan of bij de minimale moraal die uniform is, waar we niet onze gang mogen gaan terwille van de anderen. Daarom gaat het bij euthanasie, daarom ging het bij abortus en homoseksualiteit. Dat is de ideologische strijd die in het parlement gevoerd moet worden. Het onderscheid tussen smalle en brede moraal is noodzakelijk om te maken dat jouw buurman, of hij nu leeft volgens artikel 31 of islamiet is, zo

goed mogelijk kan leven naar zijn levensovertuiging. Als je dat onderscheid niet maakt, betekent het misschien dat we allemaal rooms-katholiek moeten worden, omdat op dit moment een rooms-katholiek over de normen gaat. Dan heb ik nog liever de minister van binnenlandse zaken, Ien Dales, die lijkt mij wat nuchterder."

Toen zij onlangs in de Kamer de Wet gelijke behandeling verdedigde, werd van kleine christelijke zijde tegengeworpen dat zij een staatsmoraal wil invoeren met die wet.

"Die wet zou alleen invoering van een staatsmoraal kunnen zijn, als we het er allemaal met elkaar over eens zouden zijn. Maar los daarvan: Ik vind dat scholen van de gereformeerde bond in de hervormde kerk best mogen zeggen dat zij homofiele leraren willen weigeren omdat homofilie bij hen zonde is. Daar is geen enkel probleem bij. Het probleem ligt bij het feit dat zij niet weten wat homofilie is. Daar moet je dus beginnen. Overigens geef ik het schoolbestuur geen gelijk, maar ik vind het instrument van de overheid verkeerd: het verbieden van het maken van onderscheid. Het juiste instrument is alle schoolbesturen op het ministerie van wvc laten komen en hun voorlichting geven over wat homofilie is."

Is niet een bijkomend probleem dat het niet gaat om zomaar onwetendheid, maar om in een geloof verankerde onwetendheid? Daartegen helpt geen voorlichting.

"Wat dat betreft staat ons nog veel meer te wachten. Want we hebben het nu over gereformeerde bonders, maar denk eens wat we van de islam te verwachten hebben. Allemaal visies op leven, gezondheid en dood die wij waarschijnlijk niet delen. En waarvan ik denk dat je in een aantal gevallen heel veel ruimte moet geven en tolerant moet zijn, behalve als het weer gaat om die minimale moraal die maximaal gehandhaafd moet worden. Dus het is niet afgelopen met die schoolbesturen en de homofilie. Vergeleken bij wat er komen gaat, was dat flauwekul. Die pluraliteit in de samenleving moet veroverd worden met grote moede: dat een islamiet islamiet kan zijn, dat hij mag stinken naar schapevlees en meer van dat soort dingen die vaak niet prettig gevonden worden. En misschien mag de gereformeerde bonder homofiele leraren kunnen weigeren. Hij zal op die manier de beste leraren mislopen, maar daar komt hij dan wel achter."

Beschouwt u de euthanasieregeling van dit kabinet als het opdringen aan de samenleving van een niet breed gedragen moraal?

"Ja, dat idee heb ik. Er staat iets anders op het spel dan bij abortus. Daarbij kon je je nog voorstellen dat de wetgever zich wilde inzetten voor de bescherming van het

leven van een ander. Nu geloof ik niet dat zo'n vruchtje al echt 'een ander' is, maar het zou een ander kunnen worden. Bij euthanasie gaat het echter niet om het leven van een ander: ik zou hoogstens het slachtoffer kunnen worden van mijzelf. Je kunt niet een wet maken die dat criminaliseert. Daarom denk ik dat er veel meer levensbeschouwing in de huidige regulering van de euthanasie zit dan er in zou behoren te zitten."

Maar uw opvatting is toch ook een levensbeschouwelijke, alleen een andere.

"Nee, ik verplicht niemand zich met euthanasie bezig te houden. Ik vecht alleen voor de vrijheid van mensen die dat willen, anderen dring ik niets op. Praktisch valt er wel te leven met deze regulering, maar als je het over levensbeschouwing hebt, dan denk ik dat de levensbeschouwelijke pressie achter de regulering onmiskenbaar is."

Hirsch Ballin heeft twee maanden geleden in de Tweede Kamer gezegd: 'Wij gaan er niet van uit dat het leven iets is waarover men zonder meer kan beschikken'.

"Ja, het leven is een geschenk van de hemel, en de minister van justitie waakt er in Gods plaats voor dat mensen daar met hun vingers van afblijven. Ik denk dat Hirsch Ballin zeer goed beseft dat zijn houding zo begrepen kan worden. Ik denk ook dat hij met deze regeling tegen zijn eigen overtuiging is ingegaan. Bisschop Bomers en de andere bisschoppen keuren de regeling immers af. Maar ik vermoed dat hij zijn handelwijze verdedigt met de redenering dat je in een plurale samenleving niet aan *legal enforcement of morals* kunt doen. Desondanks zit er in de regeling nog zoveel levensbeschouwing dat iedere buitenstaander dat ruikt. Het CDA ruikt hier nog rooms. Dat is niet altijd slecht, maar in dit geval vind ik dat niet goed."

Hirsch Ballin waarschuwt voor eigengereid optreden van artsen. Op zichzelf kan enig wantrouwen aan het adres van de medische stand toch geen kwaad?

"Dat vind ik niet zinvol. Mensen doen niets anders dan zichzelf toevertrouwen aan artsen of het nou de huisarts is of de specialist in het ziekenhuis. Het is onredelijk om plotseling, als het gaat om het allerlaatste stukje leven, te zeggen: 'En nu mag de dokter helemaal niets meer doen.' Dat is nergens anders op gebaseerd dan op het verzet tegen euthanasie. Want dat mag niet."

Gaat het bij deze hele discussie in wezen niet om kleine nuanceverschillen? Volgens katholieken kan stervenshulp toch ook pijnbestrijding zijn met morfine tot de dood erop volgt?

"Dat zeggen ze op zijn best. Het staken van de behandeling mag ook. Maar dat zijn de verlichten onder de conservatieven. Er is ook een flinke stroming die het lijden verdedigt als onontkoombaar en door God gewild. Door God gewild? Door God gewild was ook met smart zult gij kinderen baren. Maar daar doen we toch van alles aan, al was het maar zwangerschapsgymnastiek. Het zijn allemaal zulke clichés. Ik vind het wel heel erg voor de katholieke kerk, tenslotte ben ik ook een christen en ik zie liever niet dat andere christenen hun zaak zo uitverkopen. Het lijden is door God gewild: het is onzin. Jammer."

"Het is ook jammer dat de protestanten in het CDA het laten gebeuren. Ik heb het dikwijls tegen ze gezegd: jullie laten je in de luren leggen door de katholieken. Tegen het protestantse CDA-Kamerlid mevrouw Laning heb ik een paar jaar geleden gezegd: Jij kon veel beter weten. Dan schrikt ze en zwaait net als de rest van dat wankelmoedige CDA van het

maatschappelijke argument naar het argument van zelfbeschikking. Ik heb er zelfs een briefwisseling over gehad met premier Lubbers. Maar dat heeft een beetje geholpen: toen hij enkele jaren geleden eens in Australië was - verder weg kan niet - heeft hij gezegd dat hij de arts zou vragen zijn leven te beëindigen als hij zover was dat hij uitzichtloos zou lijden, of in ieder geval woorden van die strekking."

Als het om uw eigen dood zou gaan, zou u opteren voor de Pil van Drion?

"Het probleem van de Pil van Drion is niet het feit dat meneer Drion een pil wil om zijn leven te beëindigen wanneer hij vindt dat zijn leven geëerd is. Het probleem is ook niet of dat wel zou mogen. Want waarom zou het niet mogen? Als je echt genoeg geleefd hebt, waarom zou je dan niet eerbiedig en in grote dankbaarheid je entreekaartje mogen teruggeven aan de Schepper. Het probleem is veel meer praktisch:

wie verschaft die pillen. De publieke opinie staat helemaal niet afwijzend tegenover de ideeën van Drion. Maar het grote probleem is dat artsen overigens terecht vinden dat zij zijn ingehuurd om iets anders te doen, zij willen slechts in noodgevallen mensen uit het leven helpen."

Blijft over: maak een goede afspraak met je huisarts over wat je wilt als het eind in zicht komt.

"Ja, en ik denk dat het zo meer en meer zal gaan. Het vervelende is dat we niet zelf een verstandig middel hebben om er een einde aan te maken."

Een gifstaart, zoals een schorpioen?

"Ja. De meeste mensen spelen in hun leven wel eens met de gedachte aan zelfdoding, toch hebben we niet iets simpels tot onze beschikking. Behalve van het dak afspringen."

Hirsch Ballin constateert een verlies aan moreel gehalte in de samenleving, is dat iets wat u onderschrijft?

"Als ik een rooms-katholiek hoor praten over het verlies van normen en waarden, denk ik altijd: hij bedoelt de rooms-katholieke moraal, en de bijbehorende hiërarchie van normen en waarden. Want dat is een belangrijk punt: de heersende normen en waarden in de samenleving zijn niet zo verschillend, maar de hiërarchie kan afwijken. Dus zeg maar: wat zet je bovenaan. Als ik bijvoorbeeld naar de dokter ga, geldt wat mij betreft bovenal dat de dokter niet iets mag doen, wat ik niet wil. Dat staat bovenaan. Dat mag je dan autonomie noemen of zelfbeschikking. En natuurlijk levert dat weer strijd op bij de dokter. Moet hij dat goedvinden of moet hij luisteren naar de autonomie van zijn patiënt. Uiteindelijk vind ik dat een dokter, zolang het om een *compus mentis* patiënt gaat, respect moet hebben voor wat die patiënt wil. Je hoort altijd onmiddellijk aan de hiërarchie van normen of iemand typisch rooms-katholiek denkt. In dat geval komt autonomie altijd op de allerlaatste plaats, aangezien het recht tot zelfbeschikking betekent dat je niet God of de natuurlijke geboden laat beschikken, maar dat je zelf ingrijpt. Dan zeggen katholieken: 'Met welk recht doet u dat? Heeft u daar een legitimatie voor?' Als je antwoordt: 'Ik ben mijn eigen legitimatie,' dan is de reactie: 'Dat is nou net het einde van de cultuur. Zo gaan we eraan, daarom moet er meer moraal komen.'"

Het lijkt niet realistisch dat Hirsch Ballin alleen de restauratie van de katholieke moraal op het oog heeft.

"Toch lijkt mij dat het geval te zijn, maar het is verhuuld. De ka-

tholieken hebben één verstandig element in hun leersysteem en dat is dat ze de katholieke moraal gelijk stellen met de natuurlijke moraal. Als je dat eenmaal door hebt, heb je heel veel door. Katholieken zeggen: 'De natuurlijke moraal, daar doet iedereen toch van nature aan, meneer. Hebt u nooit gehoord van natuurrecht en van natuurlijke zedelijkheid?' Die truc is geïkt door Thomas. Bij hem kreeg die gedachtegang een mooie vorm, daar was Thomas scherpzinnig genoeg voor. Alleen de invulling was natuurlijk van het jaar 1275 en dat is zij nog. Het is een prachtig hiërarchiek systeem. Met boven de natuurlijke moraal de bovennatuurlijke deugden. Daarvoor moet je typisch christelijk wezen: dus bijvoorbeeld Maria vereren, de eucharistie vieren en de paus ge-

hoorzamen. Helemaal onderaan staat de tegennatuurlijke moraal, die is gereserveerd voor homo's. En de hele rest is onnatuurlijk, maar dat is lang zo erg niet als tegennatuurlijk. Als je die hiërarchie nou eenmaal in je kop hebt, weet je hoe het hoort. De bisschoppen redeneren volgens dit soort schema's. Het is tegen de natuurlijke moraal om het leven te beëindigen, daarom mag euthanasie niet.

"Nou is het wel zo dat de natuurlijke moraal de kerk niet nodig heeft. Die heeft geen openbaring nodig, want daarvoor is het een natuurlijke moraal. Dat zou dus betekenen dat de natuurlijke moraal los van de kerk kan lopen. En er zijn genoeg goeie katholieken die dat met hand en tand verdedigen. Neem bijvoorbeeld de Nijmeegse theologen, die doen dat. Maar de kerk gaat daar niet mee akkoord. Omdat echter niet te ontkennen valt dat de natuurlijke moraal niet kerkelijk is, hebben ze bedacht dat de kerk toezicht moet houden zodat de natuurlijke moraal gehandhaafd blijft. Zodat alles blijft zoals het altijd geweest is. Bij de huidige enorme explosie van in leven kunnen houden tot dat je er bijna dood aan gaat, zouden de Nijmeegse theologen geneigd kunnen zijn te zeggen dat het natuurlijk is dat wij zelf verantwoordelijk moeten zijn voor ons einde. Maar de kerk kan dan zeggen: dat kan nooit natuurlijk zijn, want dat is het nooit geweest. Zo maken zij datgene wat in het jaar 1275 gedacht werd, voor eeuwig geldig.

"De goeie katholieken zien wel dat de redenering zelfs theologisch niet klopt, maar ze hebben geen poot aan de grond. De kerk bewaakt de natuurlijke moraal. Is daar de wachter over. En dat is de manier waarop de paus het op dit ogenblik doet. Hij spreekt de dokter toe en zegt wat hij moet doen en dat het natuurlijk is. Wat een slavernij! Wat dat betreft ben ik blij dat ik geen katholiek ben. "Het idiote van dit hele hernieuwde ethische reveil van het huidige kabinet is, dat ze er nooit uit zullen halen wat ze bedoelen. Ze bedoelen dat de samenleving een morele kant heeft en dat de samenleving niet zonder kan. Zeer juist, maar de meest simpele vraag slaan ze over: over wiens moraal hebben we het? En als je je dat niet realiseert, kom je natuurlijk in het vaarwater van de moraal van de procureur-generaal of van Hirsch Ballin. Als je vergeet te zeggen om wiens moraal het eigenlijk gaat, ben je of argeeloos of je bent een boef: Een dwingeland die wil dat je zijn moraal naleeft."

Monitor

6A 7-4

Het imperium van Piet Derksen

De voormalige perschef en woordvoerder van kardinaal Simons, *Th. Palstra*, noemde onlangs *Piet en Trude Derksen* als de sponsors van de 'zwarte kolonne in de kerk'. Het fundamentalistische netwerk van de hoogbejaarde Derksens (Piet is tachtig en zijn eega telt tweeënzestig lentes) wordt in roomse kringen aangeduid als *Il roccarotolari* ('de steenrollers'), het gezelschap dat verantwoordelijk zou zijn voor de verwijdering van 'het progressieve gezwel' bisschop Bär. De Derksens werden puissant rijk met hun Sporthuis Centrum-vestigingen, die ze later voor een recordbedrag doorverkochten teneinde zich volledig te werpen op hun missiewerk. Piet Derksen zegt dat het boek *Liefde en barmhartigheid* van de Spaanse non *Jozefa Menendez* hem heeft 'gered' en een 'doorbraak' was in zijn leven. Zozeer dat de titel van dit boek op de muren van alle kerken en kapelletjes van zijn bungalowparken verscheen. 'Frappant dat ditzelfde boek al jaren tevoren een ommekeer teweeg had gebracht in Trude, mijn vrouw. Gedreven door Gods liefde is zij voor mij gaan bidden. Jarenlang. En met resultaat...'

De Derksens gebruiken hun kapitaal nu voor evangelisatiecampagnes per satelliet. Ze sloten zich met al hun kapitaal aan bij de rk-mediaclub van *Lumen 2000*, gespecialiseerd in het produceren van katholieke televisieprogramma's. *Lumen* (Latijn voor 'licht') werd in 1986 opgericht door een zestigtal katholieke tv-mensen die in Dallas, Texas, bijeenkwamen om het katholicisme via tv en video aan de man/vrouw te brengen. Doel van *Lumen 2000* is het maken van 'inspirerende katholieke tv van hoge kwaliteit'. De kerk zelf blijkt namelijk niet in staat in te spelen op de snel veranderende leefcultuur waarbij het altaar steeds meer wordt vervangen door de beeldbuis. Laat, te laat besefte de kerk namelijk dat ze in dit medium een fantastische mogelijkheid had laten liggen om haar boodschap aan de man te brengen. Maar mogen we anders verwachten van een instituut dat tot op de huidige dag de verkiezing van een nieuwe leider middels rooksignalen kenbaar maakt?

Waar de kerk faalde, waren het de leden van *Lumen 2000* die vchten voor katholieke beeldbuisvulling. Wat slechts moeizaam lukte tot Derksen in juni 1989 besloot mee te doen in de race om katholieke kijkcijfers. In eerste instantie schokten de Derksens voldoende geld om een jaar lang katholieke producties te financieren. De Hilversumse firma *Logo Media BV* kreeg de opdracht het project te begeleiden. Alles wat maar katholiek was deed mee. Zo kreeg men de bij PSV Eindhoven voetballende Braziliaan Romario zo ver dat hij voor Derksens camera verklaarde dat 'diep in mij altijd mijn geloof in God heeft geleefd'. Aangezien het zondagse misbezoek er blijkbaar bij inschoot, werd in Derksens blad

Getuigenis de oproep gedaan om voor Romario te bidden.

Over de kosten van één eigen katholieke videoproduktie klapte de president van het Romeinse media-apostolaat tegenover Katholiek Nieuwsblad-verslaggever *Wim Peeters* in 1989 uit de school: 'ruwweg 45.000 dollar'. Inflatie en de hele toestand meegerekend vandaag de dag dus ruwweg een ton per katholieke videoproduktie. Dat lijkt een flink bedrag, maar men dient niet te vergeten dat de hoofdrolspelers het geheel gratis deden. Er werd in een razend tempo geproduceerd en vier maanden later lagen er al 52 programma's op de plank, die *all over the world* werden aangeboden. Derksen kreeg de smaak te pakken en al snel ontwikkelde hij zich tot de financiële pilaar te waarop *Lumen 2000* steunde. Eindhoven werd uiteindelijk het internationale centrum van dit samenwerkingsverband van katholieke tv- en videoproducenten. Van hieruit leidden Piet en Trude hun internationale audiovisuele rkkruistocht. Het USA-actiecentrum werd het satellietstation van *Moeder Angelica*, waar ieder programma minstens drie keer wordt herhaald. Op meer dan duizend Noord Amerikaanse kanalen kocht men zendtijd om Derksens banden te vertonen. In zijn eigen blad laat Derksen weten dat met name Afrika en de Filippijnen worden bewerkt, 'waar de fundamentalistische Islam in opmars is'. Die fundamentalisten werden aangepakt met *Lumen 2000*-producties zoals de 'schitterende muziektenfilm waarin Gods Liefde creatief zichtbaar wordt gemaakt'.

Het is hier dat Derksen stuitte op tegenstand van mediabisschop Bär. Aanvankelijk werkte de bisschop broederlijk mee met de videoprodukties van Derksen (Bär tekende onder meer voor de producties *Verzoening en persoonlijke spiritualiteit* - waarop hij samen met Derksen is te horen - *Miracles of the Eucharist*, *Evangelisatie en Persoonlijke bekering*. Maar de samenwerking stopte toen Bär weigerde mee te doen aan Derksen poging om de KRO te vernietigen. Derksen was toen al lang bezig te bewijzen dat de KRO in handen was gevallen van 'heidense homo's'. Zogenaamde 'monitors' analyseerden in zijn Eindhovense bolwerk KRO-programma's op vijandige elementen. Zo kwam er een band *Het slechtste van de KRO* tot stand. Derksen streefde ernaar dat de bisschoppen de KRO zouden verbieden zich nog langer katholiek te noemen. Ex-perschef en woordvoerder van kardinaal Simons eind maart '93 in de *Volkskrant*: 'Derksen heeft geprobeerd een Rooms-Katholieke Omroep van de grond te krijgen. Daarin moest de RKK-zendtijd worden ondergebracht. Dat is niet gelukt, dank zij Bär, ik weet niet of het anders was gelopen als Bär, de mediabisschop, er niet was geweest.'

MOHAMED EL-FERS

MISBRUIKT DOOR JE MOEDER

AKTUEEL 29-9

Rob is precies één keer in zijn leven met zijn moeder naar bed geweest. Dat gebeurde in de nacht voordat hij ging trouwen. Hij was toen 23 en woonde nog bij zijn ouders thuis. De volgende dag zou hij met zijn twee jaar jongere verloofde in het huwelijk treden en met haar een eigenwoning in de Rotterdamse wijk Charlois betrekken. Zo ging dat in 1963. Iedereen trouwde en deed dat vanuit het ouderlijk huis. Sex voor het huwelijk bestond nog niet.

Rob: 'Het staat me nog haarscherp voor de geest hoe het ging. Het was een uur of half tien. Ik wilde die avond een beetje blijds naar bed, omdat het de volgende dag natuurlijk een vermoedende dag zou worden. Ik was gespannen, nerveus. Morgen zou immers de grote dag worden. Ik wenste mijn ouders welterusten en ging naar boven.'

Toen hij uit de bedkamer kwam en naar zijn eigen slaapkamer wilde gaan, hield zijn moeder hem tegen. 'Ze stond midden in de gang. In haar nachthemd. Waarschijnlijk heeft ze me pakte me bij mijn hand beet en leidde me naar haar slaapkamer. Ik was te verbouwereerd om tegen te sputteren. De ene helft van mijn geest voelde haarscherp aan wat er ging gebeuren, maar tegelijk begreep ik er ook niets van.'

Zijn moeder kroop onder de dekens en gebarste dicht tegen hem aan en legde haar arm op die van hem. Met wat er vervolgens gebeurde, heeft Rob nog steeds moeite. 'Ze heeft geprobeerd om me die nacht alles te leren wat een man moet weten als hij met een vrouw gaat vrijen. Waarschijnlijk wilde ze gewoon oprecht dat ik een goede minnaar zou worden. Ze trok me zonder iets te zeggen boven op haar en leidde me bij haar naar binnen. Dat ging allemaal heel zachtzaam. Ik onderging het gewoon. Ik was compleet overdonderd.'

'Voor ik er erg in had, kreeg ik een orgasme. Echt binnen een paar tellen. Je voelt tegelijk iets van opwinding en schaamte.'

Rob, die bij zijn verloofde alleen af en toe haar borsten had mogen betasten, wist niet wat hem overkwam. 'Voor ik er erg in had, kreeg ik een orgasme. Echt binnen een paar tellen. Je voelt tegelijk iets van opwinding en schaamte. Dit was nou waar ik al die tijd over gefantaseerd had. Maar tegelijk was het dat ook weer helemaal niet. Want ik had daarbij natuurlijk nooit aan mijn moeder gedacht. En het was met haar mee nog niet voorbij. Ze pakte mijn hand beet en deed me voor hoe ik haar moest bevredigen. Daarna bevredigde ze mij nog een keer met haar hand. Toen viel ik in slaap.'

Als bij de volgende dag wakker wordt, ligt hij alleen in het bed met tweepersoonsbed. Zijn moeder is al opgestaan. 'Ik kleepte me aan en ging beneden. Mijn moeder had de tafel al ge-

Het dubbele taboe

begon te merken dat het zijn gewone seksleven beïnvloedde. Ik heb in feite helemaal geen 'gewoon' seksleven. En dat neem ik mijn moeder kwalijk. Ik heb haar weleens gevraagd waarom ze me verleid heeft en toen antwoordde ze dat ik het toch ook zelf gewild heb. Voor haar was daarmee de kous af. Maar ik had geen keuze en heb in dit opzicht ook nooit een keuze gehad. Ik ben tot mijn moeder veroordeeld. Waarschijnlijk voor de rest van mijn leven.'

'Johan deed er dertien jaar over voor hij aan zijn vrouw durfde te vertellen dat zijn moeder hem acht jaar lang sexueel had misbruikt.'

Herman heet in werkelijkheid natuurlijk geen Herman. Net zoals de Johan in het vorige jaar heb ik daar een boek 'Er zijn geen namen voor' ook van den Broek noteert in dit boek zes verhalen van mannen die op de een of andere manier sexueel misbruikt zijn. Slechts één van hen is bereid dat onder zijn eigen naam te doen. Vaak is de naaste omgeving van zo'n slachtoffer niet eens op de hoogte. De 'Johan' die Van den Broek aan het woord laat, deed er dertien jaar over voor hij aan zijn vrouw durfde te vertellen dat zijn moeder hem acht jaar lang sexueel had misbruikt.

Cijfermateriaal is dan ook schaars; laat staan betrouwbaar cijfermateriaal. Het boek van Van den Broek is ook daarin baanbrekend. Volgens zijn berekeningen heeft ongeveer een op de vijfentwintig jongens ooit te maken gehad met een of andere vorm van sexueel misbruik. In twintig tot veertig procent van de gevallen is de dader een vrouw. Dat kan een buurvrouw zijn, een tante, of de oppas. In ongeveer een kwart van alle gevallen waarbij de dader een vrouw is, is dat meteen ook de (stief)moeder.

In de volksmond ligt dat percentage beduidend lager. Laat hardop vallen dat je een vrouw van mannen heb en de reactie is: 'bestaat dat dan?' Dat is ook waar de slachtoffers voortdurend tegenop lopen: eerst op het moment dat het gebeurt en later op het moment dat ze erover zouden willen praten.

De twee belangrijkste vooroordelen: een man kan niet verkracht worden, want hij moet eerst een erectie krijgen. En: als een man klaar komt, wordt hij het blijbaar plezierig en is er geen sprake meer van misbruik. Zeker niet als de dader een vrouw is. Mannen die daarmee te maken krijgen, worden niet zelden gezien als een soort geluksvogels. De opdringerige buurvrouw die is inwijd in de liefde, is niet voor niets de ultieme puberfantastie.

Herman vond het heel ook opwindend, tot hij...

die op jonge leeftijd misbruikt zijn, kampen mannelijke slachtoffers de rest van hun leven met seksuele problemen, zelfmoordneigingen, een ontwricht familie leven of een schuldgevoel. In het gunstigste geval is er sprake van een soort verarring. Als de dader een bloedverwant is (een moeder of tante) dan krijgt die verwarring een extra dimensie; maar hij is er altijd. Ook als de dader een wildvreemde is. Zoals in het geval van de man die we hier Karel zullen noemen. Karel is veertig, woont in Amsterdam en is in 1969 eenmalig sexueel misbruikt door een vrouwelijke keuringsarts. Het is een vierenwintig jaar oud verhaal dat je in één enkele alinea kunt samenvatten. Dat hij er na al die tijd nog steeds mee rondloopt, is veelzeggend genoeg.

Dit is zijn verhaal: 'Ik was zestien en had een vakantiebaantje gevonden. Hiervoor moest ik medisch getoet worden. Dit vond plaats bij een huisarts. Die was echter op vakantie en werd vervangen door een oudere vrouwelijke arts. Ik vertelde haar op 45 jaar. Deze dame ging er zeer fanatiek tegenaan. Ik moest me helemaal uitkleeden en ze heeft me van top tot teen helemaal onderzocht. Vooral de ergens zónes baden haar grote belangstelling, zeker nadat ik door dat geknip en getast van haar een erectie had gekregen. Ze bleef doorgaan met anaal onderzoek en tasten en knijpen totdat ik spontaan ejaculeerde. Daarna heeft ze mij gewassen en kreeg ik de mededeling dat ik goedgetoet was.'

Ik kan u verzekeren dat ik me niet echt prettig voelde op die tafel. Het was nogal vernederend, temeer daar ik op een bepaald moment ook met mijn benen in van die beugels werd geplaatst. Ik durfde niet te protesteren en vond het op de een of andere manier ook opwindend. Toch is er tegen mijn wil misbruik van me gemaakt, want ik schaam me er eigenlijk nog steeds een beetje voor, en weet nog steeds niet hoe ik er tegenover moet staan. Soms moet ik erom lachen en denk dan: wat een zielelijke verontzaming voor haar. En soms ben ik er nog kwaad over. Vergeten doe ik het echter nooit meer. Het liefste zou ik willen dat het nooit gebeurd was.'

Mike (21) uit Amsterdam 'Vrouwen zijn minstens net zo erg als mannen'

Er zijn op de Nederlandse markt zelden en schrijf van twee boeken verkrijgbaar over dit onderwerp: 'Er Zijn Geen Namen Voor' door Jos van den Broek en 'Seksueel Misbruik Van Jongens' door Ron van Oortsem. Het eerste verscheen in 1991; het tweede in 1992. Tussen de nu 21-jarige Mike drie jaar geleden op zoek ging naar informatie, was die er nog niet. In de bibliotheek hadden ze niets en bij diverse telefonische hulpdiensten werd hem ietwat meegedeeld 'dat ze alleen meisjes hielpen'. Pas toen hij na veel omzwervingen in contact kwam met Ron van Oortsem, besefte hij dat hij niet de enige was. 'Hij was toen nog met dat boek bezig en vertelde me over verschillende andere gevallen van jongens die misbruikt waren. Dat was een openbaring.'

Tussen zijn zede en zijn tiende werd hij misbruikt

door zijn buurmeisje. Toen het begon was ze zestien; het hield pas op toen ze een vriendje kreeg. 'Ze pastte te vaak op. En het begon spelenderwijs. Zo van: voel hier eens aan en doe dit eens. Ik heb nog altijd het idee dat ze me als een soort levende vibrator heeft gebruikt. Ze pakte me, als ze ook maar even de kans kreeg. Op de wc, in haar slaapkamer. Soms ook als er andere mensen in huis waren. Op de achtergrond was dus altijd de angst om betrapt te worden. Ik begreep niet wat er gebeurde, maar ik voelde wel dat het niet goed was. Ze bedreigde me ook. Ik mocht het aan niemand vertellen, anders zou ze me wat doen.'

Mike verdroeg de herinnering. Naar de buitenwereld toe was hij de getapte jongen: veel vrienden, goede prestaties op school, geen geldzorgen, altijd vrolijk. In werkelijkheid was hij onzeker, had hij een hekel aan zichzelf en leed hij anders chronisch depressieve buien. Hij had het hebberigste gevoel dat hij anders was dan anderen. 'Ik voelde me minderwaardig. Toen ik zeventien was, begon ik serieus aan zelfmoord te denken. Niet alleen vaak, maar ook hoe ik schrok ik zelf van. Op dat moment drong het tot me door dat er echt iets moest gebeuren.'

'Als kind van zes kun je geen nee zeggen tegen iemand die in jouw ogen volwassen is'

De eerste aan wie hij het vertelde was een studievriendin. 'Zij was zelf verkracht. We praatte vaak met elkaar en toen heeft zij alles eruit gezegd. Daar herkende ik heel veel in. Het wantrouwen naar andere mensen toe, het je minderwaardig voelen, het idee hebben dat je zelf schuldig bent omdat je nee had moeten zeggen. Dat is natuurlijk onzin, want als kind van zes kun je geen nee zeggen tegen iemand die in jouw ogen volwassen is. Je hebt het gevoel dat je nagekeken wordt op straat. Je hebt echt het idee dat mensen het aan je kunnen zien.'

Met zijn huidige vriendin heeft hij gewoon open kaart gespeeld. 'Die ving dat gelukkig heel goed op. Dat ze het begrijpt is misschien teveel gezegd, maar ze gaat er heel goed mee om. Ze heeft heel veel gevoel. Ze doet geen dingen die ik niet wil. Maar je blijft altijd bang dat haar goddelijk een keer oprakt. Ik neem nooit het initiatief voor sex en zij van de weer-omstuit ook niet. Dat is moeilijk. Ik weet dat ik haar op dit gebied gewoon heel weinig te bieden heb. Met een andere jongen zou ze veel beter af zijn.'

Het buurmeisje haatte hij om wat ze kapot heeft gemaakt. 'Ik liep met sterke waakgevoelens rond. Ik hoorde via via dat zij gelukkig getrouwd was, een huwelijk, kindjes en dat kon ik niet uistaan. Ik heb haar toen een heel kwaai brief gestuurd van vijftien kantjes. Daarin heb ik al mijn gal gespuwd, omdat ik haar wilde laten weten wat ze gedaan had. Toen stuurde ze een brief terug waarin ze schreef dat ik een anarchist was, een ziekelijk figuur. Het waren maar kinderspelletjes geweest. Punt uit. En voor haar was het ook niet meer dan dat. Zij heeft er niets verrield aan overgehouden. Maar nu weet ze het tenminste. Ik heb haar min of meer teruggepakt.'

Met zijn seksuele beleving komt het echter nooit meer goed. 'Sex moet iets fantastisch zijn als je de verhalen moet geloven. Maar ik ervaar dat niet zo. Zo dra ik maar iets ruik of voel dat me aan vroeger doet denken, klap ik dicht. Dan lig ik weer even met haar in bed in plaats van met mijn vriendin.'

Hoed u voor de warme dokter

door Geke van der Wal

Bik 17-4
 É Hazelzet-Crans is inspecteur bij de Geneeskundige Inspectie Noord-Holland. Ze behandelt onder andere klachten over seksuele intimidatie in de somatische gezondheidszorg, in de spreek- en behandelkamers van zowel privé-praktijken als instellingen. Tien jaar doet ze dat nu, alles houdt ze nauwgezet bij, de aantallen, de aard van de klachten, de resultaten. En ze maakt verslagen van gesprekken tussen aangeklaagden en gedupeerden. Elk jaar krijgt ze gemiddeld tien klachten. Ze is ervan overtuigd dat dit slechts 'een gruzeltje' is van de ijsberg. Bovendien stijgt het aantal klachten nog steeds, en ook de aard van de klachten wordt ernstiger. 'Ik weet niet waarom. Ik zou willen dat dit onderzocht werd.'

Hoe omvangrijk is het probleem in werkelijkheid? Gegevens zijn schaars. Onderzoek vindt nauwelijks plaats. Werkers in de geestelijke gezondheidszorg - die vaker onderwerp van onderzoek zijn - hebben in 5 tot 10 procent van de gevallen seksueel contact met een of meer cliënten. Een Amerikaans onderzoek uit de jaren zeventig, dat behalve psychiaters ook medisch specialisten en huisartsen omvatte, kwam op een percentage van 10 procent (gynaecologen 13 procent).

Volgens een in 1984 verschenen Nederlands onderzoek naar onder andere huisartsen, zou meer dan 20 procent van hen wel eens erotisch-lichamelijk contact hebben gehad met een patiënt. Een enquête onder Nederlandse gynaecologen en KNO-artsen van enkele jaren geleden kwam op slechts 4 procent.

De inspecteur: 'Het is buitengewoon vreemd dat er zo weinig onderzoek naar wordt gedaan. Juist in deze sector van de gezondheidszorg - artsen, fysiotherapeuten, verpleegkundigen - vindt veel lichamelijk contact plaats. De meeste onderzoeken verisen aanrakingen. Dat creëert een ongewilde intimiteit. Bovendien moet je je vaak nog uitkleden ook, dat doe je doorgaans niet voor vreemden. Dat verhoogt de intimiteit.'

Waarom is er over ongewenst gedrag in de spreekkamers zo weinig bekend? Rust er een taboe op? De dokter is toch niet meer heilig? Hij heeft z'n machtige witte jas toch al lang geleden uitgetrokken, en is inmiddels ruimschoots erkend als 'ook maar een mens'?

Maar het taboe blijft, constateert Bé Hazelzet. 'Seksueel misbruik past niet in het beeld dat we hebben van de hulpverlener. Hij is de integere, beschermende en neutrale figuur. Dat beeld heeft zowel patiënt als maatschappij van de hulpverlener - en dat beeld heeft de hulpverlener ook van zichzelf.' Ze zwijgt even, zegt dan malicieus: 'En, als ie het al doet, dan doet hij het uit ideële motieven, om te helpen.'

In het archief van de inspecteur zitten bijna vijftig gevallen. Voor het merendeel klachten van vrouwen over mannen. (In drie gevallen klaagde een man over een man, een man over een vrouw en een vrouw over een vrouw.) Tienmaal betrof het een klacht over een huisarts, acht keer een medisch specialist, twee keer een keuringsarts, 22 keer een fysiotherapeut, zes keer een alternatieve genezer, eenmaal een medisch fotograaf en eenmaal een vrijwilliger. De klachten variëren van on gepaste opmerkingen tot seksueel contact, van vrouwonvriendelijk gedrag tot bruut geweld. En de hulpverleners

handelen uit onschuld, onervarenheid, botheid, machtswellust, met opzet of vanwege een pathologische stoornis.

De klachten over ongewenst intiem of kwetsend gedrag: bij de fysiotherapeut moest ik m'n onderbroek heel ver naar beneden doen. Waarom eigenlijk? Bij de dokter moest ik m'n bh uittrekken wat nergens voor nodig bleek. Hij laat me heel lang naakt op de onderzoekstafel liggen. Hij doet geen gordijn voor de onderzoekstafel, zodat ik open en bloot voor iedereen te kijk lig als de deur opengaat. Hij laat mij me in zijn bijzijn uitkleden. Hij maakt seksistische opmerkingen: mooi lijf heb je, mooi om mee te vrijen. Hij doet ruw en hardhandig gynaecologisch onderzoek.

'Sommige gedragingen komen voort uit onwetendheid of onzorgvuldigheid, andere uit opzettelijke botheid. Maar ja, waar begint het een en eindigt het ander? In alle gevallen zeggen we: dat kan niet. Het verschil is dat de eerste groep hulpverleners het al snel met je eens is en zich verontschuldigt, terwijl de tweede groep ontkent of de klachten afdoet als flauwekul.'

Dan is er seksueel contact. Ook daarin zijn groepen te onderscheiden. 'Het kan gebeuren dat de hulpverlener

verliefd wordt op de patiënt. Er ontstaat een relatie die in principe vrijwillig is. Zeggen we niks van. Maar hij moet wel de behandelrelatie verbreken. Vaak gebeurt dat niet, hij blijft haar behandelen. Op een gegeven moment ontstaan er moeilijkheden, hij verbreekt de seksuele relatie, en zij voelt zich dan na verloop van tijd toch door hem gebruikt.'

- Dat lijken me moeilijke klachten. Ze deed het toch uit vrije wil?

'Jawel, maar hij wéét - althans hij behóort dat te weten - dat hij de professionele relatie moet stoppen. Want als patiënt blijft ze afhankelijk van hem. Een hulpverleningsrelatie is per definitie ongelijkwaardig, de een heeft hulp nodig, de ander kan deze geven, of het onthouden. Dus hij moet de machtsrelatie verbreken. Dat is zijn verantwoordelijkheid. Daar spreken wij hem op aan.'

- Groot is de groep hulpverleners die met hun patiënten de liefde bedrijven uit therapeutisch oogpunt.

'Dat zijn de warme hulpverleners, die zoveel begrip hebben voor hun patiënten. Zij krijgen vaak het volledige vertrouwen van de patiënt, die meestal door een of ander fysiek of psychisch

probleem in een kwetsbare situatie is. Het begint met gesprekken, er komt eens een kus op de wang gegeven, en dan - voor de vrouw vaak op een volkomen onverwacht moment - worden de grenzen overschreden, dan trekt hij haar tegen zich aan, zocht haar, doet haar rok omhoog, trekt zijn broek naar beneden, drukt haar tegen de muur of sleept haar naar de behandelstafel.

'Overrompeling. Het verdere verloop hangt af van de patiënte zelf. De meesten denken nadien al snel: is die man gek geworden, dit zal me niet nog eens gebeuren. Maar vrouwen met een incestverleden laten het langer doorgaan. Zij herhalen hun gedrag van vroeger, ze schakelen hun gevoelens uit, en laten zich keer op keer pakken, in de hoop op dat beetje hulp uit het begin van de behandeling. Want dat is het treurige voor allemaal: die hulp waar ze aanvankelijk baat bij hadden, krijgen ze niet meer.

'De warme, begripvolle hulpverleners laten het niet bij één keer, die gaan herhaaldelijk over de schreef. Dat weet ik zo langzamerhand. Als ik een gesprek heb met degene over wie geklaagd is, en hij heeft toegegeven, vraag ik niet eens of het eerder is voorgekomen. Ik vraag hoe vaak het is

voorgekomen. Daar krijg ik meestal half bevestigende antwoorden op: ja, het is een paar keer eerder gebeurd, maar niet zo vergaand als nu, het bleef bij zoenen. Maar als er geen klacht is, kom je er niet achter wat zich precies heeft afgespeeld.'

- Vraagt u ook: waarom doet u dat eigenlijk?

'Jazeker. Dan zeggen ze, en dat houden ze tot het eind toe vol: ik merkte dat ze er baat bij had. Dat was in het begin natuurlijk ook het geval. Dat zal niemand ontkennen, ook de klaagsters niet. Je hebt klachten, je rug wordt lekker gemasseerd, er wordt naar je problemen geluisterd. Dat helpt, dan ga je lichter weg. Maar laat het iedereen duidelijk zijn: erotisch of seksueel contact hoort in geen enkele behandeling thuis.

'Ik vraag wel eens of ze nu werkelijk niet begrijpen hoeveel schade ze patiënten daarmee berokkend hebben. Nee, dat begrijpen ze vaak niet. Zij blijven volhouden dat het goed was voor haar. Godgedrag, zou je kunnen zeggen. Ze zullen er heus wel plezier aan gehad hebben, anders doen ze het niet, maar ze weten het te verkopen, ook voor zichzelf, als een heilzame therapie.'

- De warme hulpverlener die kritische grenzen overschrijft - het komt verontrustend veel voor.

'Als ik kijk naar de klachten die bij de inspectie binnenkomen, bespeur ik de laatste twee jaar een toename bij fysiotherapeuten. Dat wil niet zeggen dat zij zich daaraan vaker schuldig maken. Het kan ook zijn dat het moeilijker is om over je huisarts te klagen dan over je fysiotherapeut. Dat zijn doorgaans incidentele ontmoetingen, je kunt er makkelijk weg. Een huisarts heb je meestal voor je hele leven, van hem ben je veel afhankelijker. Hij staat ook vergeleken met een fysiotherapeut op een hoger voetstuk. Maar onderzoek zou dat allemaal aan het licht kunnen brengen.'

- Zijn er ook hulpverleners die denken: O heer, wat heb ik nou gedaan?

'Ja beslist. Die horen de klacht, en vinden het ontzettend. Ze vragen hoe het verder moet, hoe ze het goed kunnen maken. Voor sommigen functioneert de klacht als een eye-opener, voor fysiotherapeuten bijvoorbeeld die streken en knuffelen min of meer in hun behandeling hadden opgenomen. Ze gaan twijfelen aan hun gedrag, ze spreken het met collega's. Sommigen stoppen geheel met hun praktijk. Dat

is een keer gebeurd met een arts. We hadden de man een keuze voorgelegd: tuchtcollege of stoppen met de praktijk. Dat laatste heeft hij gedaan, hetgeen er op zou kunnen duiden dat de vrouw die klaagde niet de enige gedupeerde was.'

- Geloofd u de vrouwen altijd die bij u komen met een klacht? Misschien hebben ze wel alles in het werk gesteld om de dokter te verleiden.

'O ja, ik ken ook de verhalen van artsen over patiëntes die zich onmiddellijk en ongevraagd beginnen uit te kleden. Maar dan nog blijft het zijn verantwoordelijkheid. Hij mag er niet op ingaan. Verder ga ik ervan uit dat als een vrouw met een klacht komt, er iets is gebeurd. Alleen, het kan zijn dat zij de gebeurtenis anders interpreteert dan de bedoeling was van de hulpverlener. Het kan op een misverstand berusten. Wat niet wegneemt dat de schade bij de vrouwen desondanks vaak heel groot is.

'De schade is altijd groot, ook in zogenaamd kleine gevallen. Het verbaast mij elke keer weer. Veel vrouwen hebben geen enkel vertrouwen meer in mannelijke hulpverleners. Hun zelfvertrouwen is weg. Hoe heb ik dit kunnen laten gebeuren? Schuldgevoelens. Waarom heb ik dit mijn vriend of man aangedaan? Schaamte. Het is pijnlijk, het is gênant, je hebt je er in laten luizen. Dat is niet leuk om te erkennen.'

In meer dan 50 procent van de gevallen krijgt ze de waarheid boven tafel. 'Ik probeer altijd zo concreet en precies mogelijk de feiten van een gedupeerde te krijgen. Als je de aangeklaagde daarmee confronteert, zie je vaak of het waar is, ook al ontkent hij. Als de vrouw het aankan, organiseer ik een gesprek tussen haar en de aangeklaagde. Dat zijn zeer confronterende bijeenkomsten. In eerste instantie leid ik het gesprek, later praten ze meestal tegen elkaar, dat is vaak voor het eerst. En altijd komt er een moment dat ze zegt: maar toen heb je me toch tegen de muur gedrukt, of iets anders, en waarom deed je dat? Meestal treedt dan de waarheid wel aan het licht. Maar het gebeurt ook wel dat de aangeklaagde tijdens het hele gesprek achterover geleund in zijn stoel blijft zitten, en alles ontkent.'

- Ook uit een van de onderzoeken bleek dat artsen die seksueel contact hadden gehad met een of meer patiënten, van mening waren dat het goed

Twee vrouwen vragen op zo kort mogelijke termijn een gesprek aan met de Geneeskundige Inspectie. Dat gesprek wordt de volgende dag georganiseerd. Dit is hun verhaal.

Beide vrouwen wonen in hetzelfde dorp. In 1988 werd mevrouw E. en in 1991 mevrouw F. doorverwezen naar de fysiotherapeut, de heer G. Beiden hebben baat bij de fysiotherapie. In beider geval werd tijdens de behandeling ook gesproken over de moeilijkheden die oorzaak zouden kunnen zijn van de klachten. Aan beiden deed de heer G. na enkele sessies het voorstel voortaan op een rustig moment, de vrijdagmiddag, de behandeling te laten plaatsvinden. Er zou dan meer tijd zijn voor een goed gesprek.

In een later stadium stelde de heer G. voor na de behandeling een strandwandeling te maken. Weer later stelde hij voor een glas wijn bij hem thuis te drinken. Ten slotte ontstond een seksuele relatie. Bij mevrouw E. verbrak de heer G. de behandelrelatie, bij mevrouw F. gebeurde dat later. In beide gevallen ontarnde de verhouding in seksueel misbruik, waarbij de heer G. dikwijls zeer gewelddadig optrad. Beide vrouwen verzetten zich met wisselend succes tegen de vernederingen en het geweld. De heer G. intimideerde en chanteerde. Uiteindelijk lukte het beide vrouwen de relatie te verbreken.

Mevrouw F. besprak haar ervaringen met haar huisarts. Deze adviseerde haar contact op te nemen met de inspectie.

Aangezien het verhaal zich afspeelt in een klein dorp, wist mevrouw F. dat de heer G. ook een relatie met mevrouw E. had gehad. Ze zocht contact met haar. Later kwamen ze er achter dat nog vier vrouwen identieke ervaringen met de heer G. hadden opgedaan.

Mevrouw E. en F. hebben bij de politie aangifte gedaan van verkrachting. De vier andere vrouwen aarzelen nog.

was voor betreffende patiënten. Hoe kan zo'n idee postvatten?

'Omdat veel hulpverleners ijdele mensen zijn. Ze zijn overtuigd van zichzelf. Ze overschatten zichzelf, op meerdere manieren. Ze overschatten zich in hun werk, ze bieden hulp die ze niet mogen en niet kunnen bieden. Artsen en fysiotherapeuten bijvoorbeeld die op de psychotherapeutische toer gaan. Ze overschatten zich als man. Ze nemen voetstoots aan dat hun seksualiteit heilzaam werkt.

'Er zijn ook mensen die denken dat het hen niet overkomt, dat zij hun erotische gevoelens tegenover patiënten kunnen uitschakelen. Gebeurt dat niet, dan gaan ze daar vaak merkwaardig mee om. Ze ontkennen het, ze houden zichzelf voor de gek, en voor je het weet doet zich iets voor dat niet door de beugel kan.

'De setting speelt mede een rol. Artsen en fysiotherapeuten ontmoeten hun patiënten achter gesloten deuren, in een een-op-een situatie. Ik heb geen klachten over verpleegkundigen. Dat heeft voor een deel te maken met de

situatie; in ziekenhuizen is er veel sociale controle, de verhouding tussen patiënt en verpleegkundige is gelijkwaardiger, het is een vrouwenberoep, ofschoon er steeds meer mannen komen. Maar belangrijker is de opleiding.

'Verpleegkundigen worden tijdens hun opleiding enorm getraind en getoetst op gedrag. Ook na de opleiding worden ze daarop beoordeeld. Bij de opleiding tot fysiotherapeut of arts is daar nauwelijks aandacht voor. Wanneer is een als troostend bedoelde aanraking geoorloofd? Wanneer interpreteert een patiënt een aanraking als seksueel? Hoe ga je om met je erotische gevoelens jegens een patiënt? Dat alles zou ruime aandacht moeten hebben in de opleiding.'

- Niet alleen hulpverleners, ook gedupeerden hebben last van beeldvorming: zielige vrouwen, al dan niet met incestverleden, die er misschien niet om gevraagd hebben, maar er wel zelf bij waren.

'Ja, dat hoor je veel, zowel van mannen als van vrouwen. Dat is ook een van de redenen waarom gedupeerden er niet mee naar buiten komen. Vaak zijn de partners of echtgenoten boos. Hoe heb je het zo ver kunnen laten komen? Vriendinnen reageren vaak met: meid, doe niet zo preuts. En moeders zeggen: doe gewoon, het is een dokter, hij zal wel weten wat goed voor je is. En ja, je bent er zelf bij. Je moet begrijpen dat zo iets al lang niet meer aan de orde is.

'Het is onderdeel van een proces, een glijdende schaal. De vrouw had het volle vertrouwen in de hulpverlener, en die gaat opeens onbegrijpelijk gedrag vertonen en ze laat het gebeuren. Het zijn geen zielige stumperds. Integendeel, de vrouwen die hier verschijnen zijn juist vaak goedgebekte, aantrekkelijke types. Hij, dokter of fysiotherapeut, voelde zich niet voor niets tot haar aangetrokken.

'Het kan ons allemaal overkomen. Iedereen heeft in z'n leven wel eens een kwetsbare periode. Je bent eenzaam, het gaat niet goed met je relatie. In zo'n toestand heb je behoefte aan iemand die begrip toont. Ja, ze zijn er zelf bij. Wacht maar, denk ik dan, tot het je zelf een keer gebeurt.'

- Hoed u dus voor de warme dokter.

'Hoed u voor ongebreideld vertrouwen. Men moet in alle opzichten de dokter of fysiotherapeut met een gezond wantrouwen bejegenen. En vertrouw op je eerste gevoel: zodra het licht op oranje gaat, doe iets. Zodra je je afvraagt of die arm om je heen wel gewoon is, moet je iets doen. Dan kan je met een lolletje de zaak nog redden.

'Ik wil de mannelijke hulpverlener niet aan de schandpaal nagelen. Absoluut niet. We hebben het over percentages. Als het waar is dat 5, of 8, of 10 procent van de hulpverleners zich schuldig maakt aan seksueel misbruik, dan is er altijd nog 90 procent die dat niet doet. Ik wil alleen dat er onderzoek naar komt, dat er aandacht voor is, zodat de klachten zullen afnemen. En dat ze onder elkaar erkennen dat het kan gebeuren.

'Vaak geloven ze het niet of ze willen het niet zien. Ik heb regelmatig meegeemaakt dat, in geval van ruchtbaarheid rond een klacht, de aangeklaagde al min of meer als zodanig bekend bleek

Psycholoog krijgt f1000 boete voor ontucht

(Van een onzer verslaggevers)

UTRECHT — Officier van justitie mr. Y. Kruyer heeft gisteren voor de rechtbank Utrecht tegen een 45-jarige psycholoog een boete van duizend gulden en een voorwaardelijke gevangenisstraf van vier maanden geëist wegens ontucht met een patiënte in het Prins Hendrikoord in Den Dolder.

De klinisch-psycholoog begeleidde tussen 21 januari en 15 april 1989 een vrouw die met klachten over depressiviteit was opgenomen. Eind april deed ze aangifte van ontucht. De psycholoog zou haar op haar slaapkamer een tongzoen hebben gegeven en enkele malen over haar borsten hebben gestreken.

Op de zitting gaf de psycholoog de tongzoen toe. „Ze had met een spectaculaire vooruitgang gemaakt. Voor het eerst in tijden durfde zij met haar moeder over haar problemen te praten. In de opwinding heb ik haar toen een kus gegeven die overging in een tongzoen”.

Na de aangifte werd de klinisch-psycholoog door de directie op non-actief gesteld en in september ontslagen.

Officier van justitie mr. Y. Kruyer vond ook het strelen van de borsten bewezen. De verklaring van de aangeefster zag zij ondersteund door een verklaring van een medepatiënte die ook door de psycholoog zou zijn betast.

Volgens raadvrouw mr. A. Gerritsen werkte haar cliënt in 1989 als begeleider-B en niet als klinisch psycholoog. „Omdat er steeds meer mensen met echtscheidings- en incestproblemen kwamen, deed de directie vaak een beroep op de deskundigheid van mijn cliënt. Mijn cliënt pleitte voor een veel gestructureerde aanpak van lichaamscontacten, maar de directie bleef op het standpunt dat de begeleiders vanuit hun intuïtie moesten werken. En juist in zo'n enthousiaste bui is hij te ver gegaan”, aldus de advocate. Uitspraak is op 29 april.

te staan. Je krijgt reacties in de trant van: ik wist dat er iets aan de hand was, maar niet dat het zó erg was. Ik ben iedere keer weer stomverbaasd, de collega's weten of vermoeden iets. In een ziekenhuis weten de verpleegkundigen het. En ze doen niets, ze zien lijdzaam toe. Ik vraag me wel eens af: tot hoever gaan ze eigenlijk?'

Voorwaardelijke celstraf voor psycholoog

(Van een onzer verslaggeefsters)
UTRECHT — Een 45-jarige klinisch psycholoog is gisteren veroordeeld tot een voorwaardelijke celstraf van zes weken, met een proeftijd van een jaar. De rechtbank achtte bewezen dat de man in het Prins Hendrikoord in Den Dolder ontucht had gepleegd met een van zijn patiëntes.

De klinisch-psycholoog begeleidde tussen 21 januari en 15 april een vrouw die met klachten over depressiviteit was opgenomen. Eind april deed ze aangifte van ontucht. De psycholoog zou haar op haar slaapkamer een tongzoen hebben gegeven en enkele malen over haar borsten hebben gestreken.

Therapeut verdacht van ontucht met patiëntes

ANP VK 27-4

HAARLEM

De politie van Haarlem heeft dinsdagmorgen een fysiotherapeut aangehouden die ervan wordt verdacht ontucht te hebben gepleegd met vijf vrouwelijke patiëntes. De man, een 36-jarige inwoner van Heemstede, heeft volgens de politie geen geweld gebruikt. Wel zou hij zijn patiëntes hebben voorgehouden dat sex met hem goed was in het kader van hun behandeling.

De politie begon enkele weken geleden een onderzoek nadat een van de vrouwen aangifte had gedaan. Inmiddels hebben vijf patiëntes aangifte gedaan bij de Haarlemse politie. Vier van hen hebben eveneens een klacht ingediend bij de Geneeskundige Inspectie in Noord-Holland.

De fysiotherapeut wordt voorlopig vastgehouden.

WITLEG

VEILIG KLIMAAT IN SCHOOL:

SEKSUELE INTIMIDATIE MAG GEWOON NIET

Suzan heeft Chiel uitgenodigd bij haar thuis. Haar ouders blijken afwezig. Suzan (zestien jaar) zit pas vier maanden op deze school, spijsbelt vaak en is lastig en brutaal. Er gebeurt iets'. Had Suzan haar klasgenoot (zeventien jaar) aanvankelijk duidelijk laten merken niet van seks op de bank gediend te zijn, Chiel weet haar verweer te doorbreken. Verkrachting? Wilde zij het zelf? Heeft Chiel later spijt?

Julie moeten je vinger opsteken als je denkt: op dit moment is het seksuele intimidatie, heeft Han Spanjaard, preventiemedewerker bij een Riagg, tegen de zaal gezegd. Spanjaard zet de toon op de conferentie 'Veilig klimaat in de school', waar ongeveer veertig schoolleiders en vertrouwenspersonen (m/v) en dertig van hun zonen bijeen zijn om met elkaar te praten over het voorkomen van seksueel geweld in het onderwijs.

Matem (de Materialenbank onderwijs- emancipatie) is samen met de landelijke pedagogische centra en het Landelijk Centrum Gezondheidsvoorlichting organisator van deze dag. Zij doet dit op verzoek van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen. De conferentie is een uitwerking van het beleid dat moet leiden tot een veiliger klimaat binnen de school, zoals verwoord in de recent verschenen onderwijsemancipatienota. Bovendien sluit de bijeenkomst direct aan op de grote voorlichtingscampagne die de overheid voert ter voorkoming van seksueel geweld ('Seks is natuurlijk, maar nooit vanzelfsprekend'). Binnenkort gaat de campagne een nieuwe fase in. Daarin worden vooral jongens van rond de zestien jaar aangesproken op hun gedrag. Een reden temeer om hen ook uit te nodigen voor deze conferentie.

Angst

Bij de eerste case, waarin Marina (vijftien jaar) in een groepje tieners opmerkingen en aanrakingen van haar vriend Rob (ook vijftien) moest accepteren die hij normaal niet zou maken, was het de meesten wel duidelijk waar de seksuele intimidatie naar hun idee begon: er gingen op verschillende tijdstippen aardig wat vingers omhoog. Tussen Suzan en Chiel gebeurt meer. En Chiel gebruikt onsmakelijke trucs om zijn zin te krijgen. Maar toch gaan er nu weinig vingers in de lucht. 'Het was voor jullie misschien te moeilijk om precies een grens te kunnen aangeven', concludeert Spanjaard. Waarna hij zegt dat de term seksueel misbruik vandaag wordt gebruikt in de betekenis die Nel Draijer (bekend van een onderzoek naar seksueel misbruik van meisjes) eraan geeft: seksuele contacten die tegen de wil van het meisje plaatsvinden, of die zij niet kan weigeren als gevolg van emotionele druk, overwicht, dwang, dreigen met

geweld etcetera. Ook jongens worden overigens misbruikt. Spanjaard pleit ervoor, jongens bewust te maken van hun sekse-stereotiepe en gewelddadige opvattingen en hun alternatieven te bieden voor hun daarmee samenhangende houding en gedrag. Hij probeert enkele misverstanden weg te nemen over de houding van jongeren tegenover seks. De stoere verhalen kloppen lang niet altijd.

'Ik denk dat jongens veel minder dan meisjes hebben geleerd, op de grenzen van anderen te letten. Er heersen allerlei opvattingen die maken dat de schuld voor seksueel geweld ten onrechte bij meisjes wordt gelegd. Ze vragen er zelf om, is het gangbare excuus. We moeten de term seksueel geweld niet te vaak gebruiken, omdat die te vaak geassocieerd wordt met gewelddadige seks. Jongens hebben vaak de angst afgewezen te worden. Je voelt als het ware hoe je vriendengroep over je schouders meekijkt hoe jij het doet met een meisje. Wat zou jij doen als je een meisje zou zijn en belaagd werd op deze manier? Ik denk dat ook jongens veel te winnen hebben bij een andere omgang tussen jongens en meisjes. De gemiddelde tv-film van Veronica of RTL4 staat bol van het overschrijden van grenzen.'

Ingrijpen?

Dan daagt Matem-coördinator Anke Visser een panel van drie schoolleiders uit om 'hun persoonlijke grens te trekken op het hellende vlak van gedrag op school'. Gefriemel in het fietsenhok, je loopt er als schoolleider toevallig langs, wat doe je? Unaniem antwoord: 'niks'. Dan hoor je een meisje roepen: 'Blijf van me af, smeerlap! Wat nu? De eerste schoolleider 'zou het gaan uitzoeken'. Maar hoe? Een schoolleider in de zaal heeft zoiets laatst nog op het station meegemaakt en gaat er ook dan achteraan. Daar zijn trouwens altijd leerlingen van de eigen school bij. Er is niet altijd eenstemmigheid over wat je als onderwijzer van -vrouw al dan niet moet doen. Er gebeurt iets in een café tijdens een excursie, maar nadat de leerlingen de begeleidende leraar hebben 'gedumpt'. Heeft de school dan nog verantwoordelijkheid? En de jonge aantrekkelijke docente die in

de kantine van een school met een aantal vakopleidingen onmiddellijk op een fluitconcert wordt onthaald? Die mannelijke leerlingen zul je niet even veranderen, maar als je eenvoudig zegt dat de lerarens zich dan maar beter daartegen moet wapenen, leg je de 'schuld' ten onrechte bij haar. Een uitgebreidere discussie ontstaat over de leraar Duits die een opstel van een leerlinge krijgt waarin zij tal van seksuele handelingen met hem beschrijft en waarvan hij 'helemaal panisch' wordt. Nu is het een 'hij' die daar maar tegen moet kunnen. En nu verander je evenmin iets aan de cultuur. Dan is de case van de jonge leraar die meisjes uit h.a.v.o.-4 op zijn verjaardag uitnodigt gemakkelijker. 'Ik zou hem waarschuwen, want er groeit altijd wat uit, maar uiteindelijk moet hij het zelf weten', is de teneur.

Maatregelen

Bob van der Meer, medewerker van het Katholiek Pedagogisch Centrum en schrijver van het boek Macht misbruik op school, houdt een heldere verhandeling over de maatregelen die een school kan nemen om veiliger te worden. Hij onderscheidt vijf partijen die met een geval van seksuele intimidatie te maken kunnen krijgen: de pleger of dader, het slachtoffer of de slachtoffers, de zwiiggende midden-groep, de ouders en de directie en andere docenten. Drie psychologische mechanismen kunnen er verantwoordelijk voor zijn dat de zaak in een doofpot dreigt te komen. Men kan samenzweren om te zwijgen, heeft last van het omstandersdilemma ('moet ik iets doen of niet?'), of heeft de neiging het slachtoffer althans een gedeelte van de schuld te geven. Van der Meer stelt dat een vijfsporen-beleid nodig is om seksuele intimidatie aan te pakken. Tot de zaal: 'Help het slachtoffer, mobiliseer de zwiiggende middengroep, bied ook hulp aan de pleger of dader (die vaak niet weet wat te doen), informeer en train de docenten, en informeer en adviseer de ouders.' Een vertrouwensgroep is bij uitstek geschikt om dit aan te pakken.

Vertrouwensgroep

De vertrouwensgroep kan het best worden ingebed in het systeem van leerlingbegeleiding, meent Van der Meer. Hij spreekt van een 'drielijnenmodel' voor leerlingbegeleiding: de mentor of mentrix (eerste lijn), specialisten binnen de school (tweede lijn) en specialisten buiten de school (derde lijn). Er moet geen nieuwe functionaris van buiten worden aangetrokken als vertrouwenspersoon, waarschuwt Van der Meer. Een counselor, decan of een coördinator onderbouw dan wel bovenbouw heeft al een band met de leerlingen en is er geschikter voor. Bestrijding en preventie van seksuele intimidatie is één van de doelen van het onderwijsemancipatiebeleid. Het is de bedoeling dat de streefdoelen van de Vierde Emancipatienota in 1996 gerealiseerd zullen zijn. Dat betekent in concreto dat elke school:

- een schoolbeleid heeft geformuleerd om seksuele intimidatie te voorkomen;
 - een vertrouwenspersoon of vertrouwensgroep heeft aangewezen;
 - over een klachtenprocedure en een klachtencommissie beschikt;
 - tenminste één deskundige docent in huis heeft op het gebied van onderwerpen als socialisatie, macht en weerbaarheid;
 - beschikt over een sociale kaart, bestaande uit hulpverleningsinstanties in de regio.
- Dit is geen verplichting voor scholen, maar toch ook niet geheel vrijblijvend. Deze instrumenten zijn noodzakelijke voorwaarden voor een effectief schoolbeleid op dit gebied.

Geen regels

Intussen hebben de zonen afzonderlijk vergaderd. Hun conclusies presenteren zij aan mevrouw G.M.M. Blokdijk, loco-secretaris-generaal van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen. De eerste groep jongeren zegt dat scholen bij het opstellen van een beleidsplan meer rekening moeten houden met de privacy van jongeren, dat zij hoge prijs stellen op goede persoonlijke omgang en contacten op school en dat ongewenste intimiteiten niet in regels verboden hoeven te worden. Het dient immers normaal te zijn dat zij niet voorkomen.

Groep twee vindt dat meiden en jongens veel meer moeten weten van elkaar, omdat ongewenste intimiteiten ontstaan door misverstanden. En er moet ruimte zijn in de les om het onderwerp spontaan in te brengen, zodat er een discussie kan ontstaan.

De derde groep stelt voor dat de vertrouwenspersonen met namen en foto's in de schoolgids komen. Want je kaart gevoelige dingen als seksuele intimidatie alleen bij goede bekenden aan.

Tot slot neemt Blokdijk van het Landelijk Centrum Gezondheidsvoorlichting het werkboek Samen leven in ontvangst. 'Samen leven' is een project van de Ministeries van O. en W. en WVC. Het boek beschrijft het gezamenlijke ondersteuningsaanbod van onderwijsorganisaties en gemeentelijk geneeskundige diensten (GGD'en).

Sjard Dwarshuis ■

De Matem, die deze dag organiseerde, is behalve het landelijke informatie- en documentatiecentrum voor emancipatie ook landelijk coördinatiepunt voor preventie van seksuele intimidatie. Scholen kunnen informeren naar documentatie; bijscholingscursussen voor schoolleiders, vertrouwenspersonen en docenten en naar ondersteuning om een veiliger schoolklimaat te realiseren: telefoon 030-856762, postbus 856600, 3808 AL Utrecht. ■

Kindermishandeling veel vaker gemeld

Van onze verslaggeefster
AMSTERDAM

Het aantal meldingen van kindermishandeling is voor de derde keer achter elkaar flink gestegen. In 1990 was de stijging 12 procent, het jaar erop 15 procent en het afgelopen jaar 17 procent. Van een op de 330 kinderen is bij de vertrouwensartsen gemeld dat ze thuis worden mishandeld.

De enorme toename heeft te maken met de campagne tegen kindermishandeling *Over sommige geheimen moet je praten*, die vorig jaar is afgesloten. Het aantal meldingen

door bureaus en kennissen is meer toegenomen dan die door artsen, hulpverleners of leerkrachten.

Het publiek maar ook hulpverleners weten de Buro's Vertrouwensarts Inzake Kindermishandeling steeds beter te vinden. Maar het budget voor de bureaus is niet verhoogd. De decentralisatie die dit jaar is ingegaan, waardoor de vertrouwensartsen onder verschillende provincies en grote steden vallen, maken het voortbestaan nog onzekerder.

In hun jaarverslag rekenen de vertrouwensartsen dat de provincies en grote steden niet aan. Die kampen al met een verkleinde uitke-

ring voor de jeugdhulpverlening. De artsen vinden alleen dat ze weer onder het rijk moeten vallen.

Om het werk beter aan te kunnen, laten de bureaus sinds vorig jaar de hulp aan gezinnen over aan de hulpverlener die de mishandeling meldt. Dat blijkt te werken. Het aantal meldingen waarbij de vertrouwensarts slechts hoeft te adviseren, is met 35 procent gestegen ten opzichte van de meldingen waarbij de vertrouwensarts de hulp op gang moet brengen.

Maar er zit een grens aan deze ombuiging. Sommige meldingen worden gedaan omdat de hulpverlener is vastgelopen en de mishande-

ling doorgaat. Daarbij zijn veel melders niet in de positie iets te ondernemen tegen kindermishandeling.

Volgens het jaarverslag neemt de ernst van de mishandelingen toe. Het merendeel (43 procent) van de meldingen betreft emotionele mishandeling en verwaarlozing. Er worden iets meer meisjes (55 procent) dan jongens mishandeld, wat vooral het gevolg is van het seksueel misbruik. Vooral meisjes worden seksueel misbruikt.

Mishandeling wordt iets vaker (54 procent) door mannen dan door vrouwen gepleegd, vooral lichamelijke en seksuele mishandeling.

Alle kinderklachten via één 06-nummer

ANP

DEN HAAG

Kinderen kunnen vanaf 1 mei met alle klachten bij één Kindertelefoon terecht. Het nu reeds gratis te draaien nummer is 06-0432. De aparte nummers voor klachten over kindermishandeling, opgesteld tijdens de speciale campagne, vervallen.

De informatielijn van de Vereniging tegen Kindermishandeling is onlangs opgeheven omdat de campagne en dus de subsidie zijn gestopt. Het aparte kindermishandelingnummer van de Kindertelefoon wordt met ingang van 1 mei afgesloten.

Primeur 27 APRIL 1993

actueel

Weer meer meldingen van kindermishandeling

Vertrouwensarts heeft het te druk

UTRECHT - De Buro's Vertrouwensartsen, die meldingen van kindermishandeling opvangen en onderzoeken, dreigen ten onder te gaan aan hun eigen succes. Steeds meer mensen weten de vertrouwensartsen te vinden, maar de bureaus krijgen er geen personeel bij om al het extra werk te doen.

Voorzitter A. J. M. Koper van het Landelijk Buro Vertrouwensartsen maakt zich zorgen over de toekomst: "Het bedrag dat de bureaus krijgen is sinds 1991 gelijk gebleven, terwijl het aantal meldingen van kindermishandeling met veertig procent is toegenomen. Er is een grens aan het uithoudingsvermogen van mensen. Ik hoor van de vertrouwensartsen

zelf dat ze voortdurend het gevoel hebben achter de feiten aan te hollen, en dat ze zich steeds zorgen maken omdat ze niet genoeg kunnen doen."

Volgens Koper hebben de vertrouwensartsen per jaar twee miljoen gulden extra nodig. "Dat lijkt misschien niet veel, maar op onze begroting van ruim acht miljoen gulden is het een heel bedrag."

Vorig jaar kregen de Buro's Vertrouwensartsen meer dan elfduizend meldingen van kindermishandeling. Dat was een stijging van zeventien procent ten opzichte van het jaar daarvoor en ook in dat jaar was het aantal meldingen al flink gestegen. Dat komt niet omdat er meer kinderen mishandeld worden, maar omdat meer mensen de weg naar de vertrouwensarts weten te vinden.

Het merendeel van de mishandelingen (43 procent) is 'emotionele mishandeling' zoals constant treiteren, kleineren en dreigen. Lichamelijke mishandeling en seksuele mishandeling vormen allebei zo'n twintig procent van het totaal. De slachtoffers zijn van alle leeftijden, van nul tot achttien jaar. Degenen die mishandeld zijn meestal de ouders van het kind. De moeder (29 procent), de vader (26 procent) of beide ouders samen (25 procent).

Kinderen die een vertrouwensarts nodig hebben, moeten zich trouwens absoluut niet laten afschrikken door de problemen van bureaus, zegt Koper: "Druk of niet, meldingen van kinderen gaan altijd voor, dat is een vaste regel." ♦

De Dreef stuurt interim-voorzitter Dotinga naar huis

ANP

WAPENVELD

Het bestuur van De Dreef in Wapenveld, het internaat voor jongens die met justitie in aanraking zijn gekomen, heeft vrijdag de samenwerking met interim-voorzitter drs M. Dotinga met onmiddellijke ingang beëindigd. Als reden voor het vertrek is 'een vergaand verschil van inzicht' opgegeven.

Het vertrek van Dotinga heeft vooral te maken met de wijze waarop hij zowel in- als extern communiceerde, zo verklaart P. Steffen, die tot de nieuwe waarnemend voorzitter van De Dreef is benoemd.

Het conflict rond Dotinga moet volgens Steffen los worden gezien van de problemen die bij De Dreef zijn ontstaan door aanklachten over mishandeling van pupillen. Deze kwestie is nog onder rechter. Steffen verwacht dat drie tot vier verdachten eind mei voor de rechter in Zwolle moeten verschijnen.

'Voor alles Pastor' eert Joseph Doucé

Van een onzer verslaggeefsters
ROTTERDAM - Caroline Blanco, de opvolgster van dominee Joseph Doucé, die op 19 juli 1990 werd vermoord, heeft gisteren in de Rotterdamse Pauluskerk het eerste exemplaar van het boek 'Voor alles Pastor' ontvangen. Het boek handelt over het leven en werk van de omstreden en geprezen baptisten-dominee, die zich in Parijs inzette voor seksuele minderheden.

Tijdens de herdenkingsbijeenkomst haalden vrienden van Doucé vol overgave herinneringen aan hem op.

Dominee H. Visser van de Pauluskerk, die een hoofdstuk over pedofielen en religie in het boekwerk schreef, sprak over voortzetting van de geest van Doucé en de geestelijke verbondenheid met zijn baanbrekende werk. „Wij zijn hier om het werk van Doucé te eren, waarvoor hij een hoge prijs heeft betaald. De liefde waarmee Joseph Doucé zijn werk deed dooft niet en bloeit vandaag weer op.“

De moord op de dominee uit Bel-

gisch-Limburg is sinds de vondst van zijn lichaam in het bos van Rambouillet, bij Parijs, nog nooit opgelost. 'Voor alles Pastor - de zorg van Joseph Doucé voor seksuele minderheden' is gericht op een breed publiek. Het boek is een initiatief van de werkgroep 'De onderste steen', de Nederlandse vriendenclub van Doucé.

In het boek staat een bijdrage van pater J. van Kilsdonk over de per-

het gezinsgeloof.

Pater J. van Kilsdonk gaf op de bijeenkomst een bezielde weergave van zijn persoonlijk contact met de pasteur, zoals dominee Doucé door allen wordt genoemd. „Als ik Parijs bezocht, stapte ik altijd onverwacht het CCL binnen. Ik trof Joseph daar meestal werkend aan. Een meer bevlogen, gedreven, en altijd bezige man heb ik nooit ontmoet. Met veel ernst, toewijding en kundigheid

kerschuddend optrad, en soms te vurig handelde. Zeker in het hypocriete Frankrijk, waar de mensen moeite hadden met de openheid en passie waarmee Joseph in de openbaarheid trad“, aldus Van Kilsdonk.

De realisatie van het boek is moeizaam verlopen. Vele uitgeverij zagen na lezing van het manuscript van publikatie af. G. Bruin, lid van de werkgroep, is een groot aantal boekuitgeverijen langsgeslagen, maar stuitte keer op keer op enige terughoudendheid.

„Ik vraag me af of de inhoud van het boek een rol speelde. Er was sprake van een soort wantrouwen, omdat de seksuele minderheden niet alleen homoseksuelen zijn, maar ook transseksuelen, sado-masochisten en pedofielen“, verklaarde Bruin.

Opvolgster en trouwe volgeling van Doucé, Blanco nam de afsluiting voor haar rekening. Dolblij met het boekwerk en ontroerd door de massale steun voor haar grote voorbeeld, vroeg ze de aanwezigen haar kerk te steunen. Blanco: „Ik ben maar een klein meisje en Doucé was een zeer groot man. Zijn werk verdient voortzetting.“

Zorg voor seksuele minderheden

soon en levensweg van Doucé. G. Bruin schrijft een chronologie en S. Schenkel voegt een herinneringspistel toe. De Franse seksuoloog G. Bondar beschrijft een week in het door Doucé opgerichte Centre du Christ Libérateur (CCL) waar Blanco nu part-time dominee is. Daarop volgen drie hoofdstukken van ds. H. Visser, ds. L. Laurensen en dr. L. Gooren over respectievelijk pedofielen, sado-masochisten en homoseksuelen. Drs. A. Toet, coördinator van het boek, sluit de bundel af met een schrijfwerk over 'kettens van

ging hij te werk, wat ook inhield dat hij eenzame diepten kende.“ Alleen toen hij werd bestookt door de Franse kerken kende Joseph Doucé momenten waarop hij de moed een beetje verloor. Deze kerken beschuldigden hem van anti-semitisme en racisme.

Van Kilsdonk heeft dit nooit begrepen omdat zijn vriend zich altijd voor minderheden inzette. „Hij leed zichtbaar onder de verwerping door de kerken. Ik geef toe dat hij door zijn uitdagende karakter wat wak-

Telefacts over pedofilie naar rechter verwezen

BRUSSEL - De Kamer van Inbeschuldigingstelling heeft donderdag de verantwoordelijken van de VTM-Telefactsuitzending over pedofilie naar de correctionele rechtbank verwezen. De Brusselse Raadkamer had immers op 24 november 1992 VTM-directeur Leo Neels, voormalig Telefacts-eindredacteur Daniël Buyle en free-lancer Martin Coenen buiten vervolging gesteld, maar tegen deze beslissing was beroep aangetekend.

Op 12 maart 1991 werden op de commerciële zender tijdens het programma Telefacts beelden getoond van een pedofiel die zich vergreep aan minderjarige jongetjes. De beelden werden achteraf door het parket in beslag genomen en dienden als basis voor de veroordeling van de pedofiel. Op 16 oktober 1991 werd de man tot vijf jaar cel veroordeeld. De personen die de videocassette aan Daniël Buyle hadden doorgespeeld, werden op hun beurt veroordeeld op 29 januari 1992. Omdat ze eerst geprobeerd hadden de pedofiel met het beeldmateriaal af te persen om zo 250.000 frank op te strijken, kregen ze zes maanden voorwaardelijk en 60.000 frank boete.

Daarop stelden de ouders van een van de verkrachte slachtoffers zich burgerlijke partij omdat de jongens ondanks de zwarte vierkantjes toch nog herkenbaar bleven. Dit gebeurde op grond van artikel 378 bis van de wet van 4 juli 1989 die de identiteit van verkrachte slachtoffers beschermt. Het ging immers ook om minderjarigen. Het is de eerste keer dat iemand vervolgd wordt op basis van dit artikel. Indien de beklagden schuldig worden bevonden, riskeren ze een gevangenisstraf van twee maanden tot twee jaar en een boete van 30.000 tot 300.000 frank.

-J.R.

Nieuwe behandeling ontuchtzaak tegen homopaar

Van onze justitiemedewerkster
GRONINGEN — De strafzaak tegen twee homoseksuele mannen uit Hoogezand die worden verdacht van ontucht met minderjarige jongens moet opnieuw worden behandeld door de rechtbank in Groningen. Dat heeft het gerechtshof in Leeuwarden gisteren beslist.

Op 13 februari vorig jaar gingen R.G.M.S. (38) en T.C.B. (40) vrijuit, omdat er twee maanden

eerder een wetswijziging was ingevoerd waarbij ontucht als klachtdelict werd bestempeld. Dit houdt in dat de slachtoffers die aangifte hebben gedaan expliciet om vervolging moeten vragen. Er was niet aan dat vereiste voldaan en de rechtbank verklaarde de officier van justitie daarom niet ontvankelijk. Voordien kon de officier van justitie altijd tot vervolging overgaan. Er waren geen overgangsbepalingen opgenomen

bij de wetswijziging voor lopende zaken.

Na de uitspraak van de rechtbank hebben twee slachtoffers alsnog vervolgingsverzoeken ingediend bij justitie en het Openbaar Ministerie stelde hoger beroep in. De vraag waarover het hof in hoger beroep moest oordelen was of de klachten nog mochten worden gebruikt om de zaak te herstellen. In het arrest constateert het hof dat de slach-

offers geen reden hadden om tevens een klacht in te dienen toen ze aangifte deden omdat dat nog voor de wetswijziging gebeurde. "Uit een oogpunt van redelijke wetstoepassing moet worden aangenomen dat het verzuim als gevolg van de wetswijziging kan worden hersteld," aldus het arrest. Omdat de termijn voor het indienen van een klacht gesteld is op twaalf jaar kan die ook nog worden ingediend als er al een

behandeling van de rechtszaak is geweest volgens het hof. De uitspraak van de rechtbank is vernietigd en de zaak is terugverwezen.

Bij de rechtbank hebben de verdachten toegegeven dat ze ontucht hebben gepleegd met verschillende jongens van wie een hun pleegkind was. Ze ontkenden dat daar ook geweld aan te pas was gekomen.

Rechtbank: 204/3 Orale seks is 'seksueel binnendringen'

(Van één onzer verslaggevers)

ASSEN - De rechtbank in Assen heeft gistermiddag als eerste rechtbank in Nederland een uitspraak gedaan over de principiële-juridische vraag of het brengen van de penis in de mond van een ander, moet worden gekwalificeerd als het 'seksueel binnendringen van het lichaam'.

De rechtbank vond van wel. Bij de invoering van de vernieuwde zedelijkheidswetgeving, oktober 1991, werd de term 'seksueel binnendringen' daarin opgenomen als een wat neutralere term dan het 'hebben van vleselijke gemeenschap' uit de oude wet. Daarbij werd door de wetgever echter niet aangegeven of orale of anale penetratie moet worden beschouwd als het omschreven 'binnendringen'. Jurisprudentie was daarover ook nog niet verschenen. 'Seksueel binnendringen' bij vrouwen en mannen is in de nieuwe wet zwaarder strafbaar gesteld dan het plegen van ontucht.

Officier van justitie mr. J.E. Münzebrock kaartte de principe-kwestie twee weken geleden aan in de zaak van de 62-jarige C.G.M. van der S. uit Erica, die terecht stond op verdenking van het plegen van ontucht met enkele minderjarige jongens. Tegen de man werd twee jaar cel geëist. De rechtbank achtte ontucht en seksueel binnendringen bewezen. Zij veroordeelde de man tot anderhalf jaar gevangenisstraf waarvan een half jaar voorwaardelijk.

Zeven jaar cel voor ontucht

LEEUWARDEN — Het gerechtshof in Leeuwarden heeft dinsdag de 51-jarige B.J.A.N. uit Elim veroordeeld tot zeven jaar cel. De man heeft jarenlang ontucht gepleegd met zijn stiefdochter. Procureur-generaal S. Swerwer had acht jaar cel geëist.

De straf van het Hof is drie jaar hoger dan de straf die vorig jaar door de rechtbank in Assen aan N. werd opgelegd. Het Hof acht bewezen dat N. zijn stiefdochter vanaf haar dertiende regelmatig heeft misbruikt. Volgens N. is een en ander gebeurd op vrijwillige basis. De echtgenote van N. is wegens haar betrokkenheid bij deze zaak in een eerder stadium al veroordeeld tot een maximale werkstraf van 240 uur.

N.V./h.N 6-4-93

Illegalen en minderjarigen in seksclub

Van een verslaggever

HORN — De politie heeft in samenwerking met de Koninklijke Marechaussee negen mensen aangehouden bij een inval in een illegale seksclub-escortbureau voor homoseksuelen in Horn.

Daarbij werd een 46-jarige man uit Venray aangehouden als eigenaar van de club. Hem wordt onder meer het aanzetten tot ontucht met minderjarigen en het in dienst hebben van illegalen ten laste gelegd.

Naast deze hoofdverdachte arresteerde de politie zeven Oost-Europeanen en een 20-jarige man uit Venray. Twee van de buitenlanders bleken minderjarig: een 17-jarige jongen uit Polen en een 16-jarige uit Tsjechië of Slowakije. De rest van de arrestanten is tussen de 18 en de 27, terwijl de enige vrouwelijke arrestante — de moeder van de 17-jarige Pool — 35 jaar oud is.

Alle in de seksclub gearresteerde Oost-Europeanen zijn zonder verblijfsvergunning in Nederland.

Enschede sluit zaak voor jaar Meisjes in koffieshop verdoofd en misbruikt

Van onze correspondent

ENSCHEDÉ, vrijdag

Een nog onbekend aantal meisjes in de leeftijd van 14 en 15 jaar blijkt in de koffieshop Blackpool aan de Haaksbergerstraat in Enschede te zijn verdoofd met hard- en softdrugs, waarna ze in een kamertje boven het pand vervolgens seksueel werden misbruikt.

Gesloten

Dat heeft de Enschedese politie gisteren bekendgemaakt in een toelichting op het besluit van burgemeester H. Wierenga om de omstreken koffieshop te sluiten voor de duur van een jaar.

Onderzoek moet nu echter uitwijzen wie de schuldigen zijn. Hoewel het daarbij kan gaan om klanten, wordt niet uitgesloten dat ook een of meer medewerkers zich aan de kinderen hebben vergrepen.

Onderzoek

Onderzoek moet tevens een antwoord geven op de vraag of het daarbij tot verkrachting is gekomen.

De rol van de eigenaar in deze affaire is nog onduidelijk. „Onderzocht wordt nu onder meer of deze man gelegenheid hiertoe heeft gegeven”, aldus de politiezeugsman.

Vader 204/3 bedrijft SM met zoontje

(Van één onzer verslaggevers)

ALMELO/HARDENBERG — 'Pappa, hoe komt het, dat ze jou kinderlokker noemen?' Met die onthutsende vraag aan zijn 43-jarige vader moet voor een tienjarig jongetje uit Hardenberg een afschuwelijke nachtmerrie zijn begonnen.

De man, al eerder veroordeeld wegens ontucht met jonge jongens en het onder dreiging van een wapen iemand dwingen tot seksuele handelingen, besloot de jongen in te wijden in de bizarre beleveningswereld van een kinderlokker.

Het ontklede kind werd geblinddoekt, kreeg wasknijpers op de tepels geplaatst en werd aan de armen opgehangen. Zo onderging de jongen allerlei ontuchtig handelingen. Daarnaast zette zijn vader hem aan tot SM bij hemzelf.

De Hardenberger legde een en ander vast op foto's die in een koffer op zolder werden verstopt. In augustus van het vorig jaar ontdekt de echtgenote van de man wat zich bijna twee jaar lang op zolder had afgespeeld en deed aangifte. Officier van justitie mr. Oosterhof eiste gisteren op de zitting van de Almelose rechtbank een jaar onvoorwaardelijke gevangenisstraf en tbs met dwangverpleging.

Hij week daarmee af van het advies van psychiaters van het Pieter Baacentrum, die geen gronden voor tbs aanwezig achtten. Volgens de deskundigen is er geen sprake van toenemend geweld bij de man. Oosterhof meende, dat met name het geestelijk geweld al ingebouwd zit in deze handelingen en vond, dat de veiligheid van het kind voorop moest staan.

De bovengemiddeld intelligente man wordt vanwege een persoonlijkheidsstoornis verminderd toerekeningsvatbaar geacht. Men vrees voor herhaling. De raadsman van verdachte, mr. Vortman, vond tbs niet nodig: de man zou inmiddels hebben gezien, dat hij zijn zoon veel kwaad had berokkend.

De rechtbank doet volgende week dinsdag uitspraak.

Zaak tegen Hardenberger vader heropend

ALMELO/HARDENBERG — De Almelose rechtbank heeft vanmorgen in een zaak tegen een 43-jarige inwoner van Hardenberg bepaald dat zijn zaak op 11 mei wordt heropend. De rechtbank wil dan psychiaters uit het Pieter Baacentrum in Utrecht horen.

De man pleegde tussen januari 1991 en augustus 1992 ontuchtige handelingen met zijn toen tienjarig zoontje.

Terwijl het gedeeltelijk ontblootte kind aan de armen was vastgebonden, zette de Hardenberger hem wasknijpers op de tepels en pleegde ontucht met hem. De man wordt in mindere mate toerekeningsvatbaar geacht. Hij was eerder veroordeeld voor seksuele misdrijven.

De eis was een jaar onvoorwaardelijk en tbs met dwangverpleging.

204/3

Gelderlander 21-4-'93

Onderwijzer verdacht van ontucht

Door onze rechtbankverslaggever
ARNHEM - Tot hoever mag een onderwijzer gaan bij zijn pogingen om kinderen andere normen en waarden bij te brengen? In hoeverre mag een onderwijzer met kinderen 'mee gaan doen' bij zijn pogingen de opvoeding bij te sturen?

Die vragen beheersten gisteren de rechtszitting tegen een 35-jarige Wijchense onderwijzer, die volgens Justitie ontucht met twee meisjes van een Nijmeegse school zou hebben gepleegd. De zusjes, die nu 8 en 12 jaar oud zijn, hadden regelmatig ook buiten schooltijd contact met de onderwijzer. Ze kwamen regelmatig bij hem thuis. Volgens Justitie zou het tussen de man en de zusjes in de jaren tussen '86 en '92 tot intimiteiten zijn gekomen. De man zou de meisjes hebben betast, het zou tot naaktzwemmen zijn gekomen en hij zou wel eens op de meisjes - of de meisjes op hem - zijn gaan liggen. Ook zou hij wel eens een

06-nummer voor hen hebben gebeld en hen een seksverhaal hebben verteld. Ook liet de onderwijzer hen autorijden, roken en drinken.

Kriebelen
 De man verklaarde gisteren voor de Arnhemse rechtbank dat hij de meisjes niet had betast. Wel was er sprake geweest van kriebelen en kietelen. "Ze vonden het heel plezierig." De andere zaken gaf de man wel grotendeels toe. De onderwijzer werkte op een school in een sociaal zwakke wijk in Nijmegen. De kinderen daar, zo betoogde zijn advocaat mr. M. van Gemert, krijgen meer zakgeld, meer snoep, gaan laat naar bed, zijn laat op straat en horen dingen die niet voor hun oren bestemd zijn. Ook op het gebied van seks zijn ze hun leeftijdgenootjes vooruit. Volgens de raadvrouw was de onderwijzer in een aantal zaken met de kinderen mee gaan doen,

zodat hij betere controle op hen kon uitoefenen. Ook had hij hen gegeven wat ze tekort kwamen: aandacht. Daaruit was een vertrouwensrelatie gegroeid.

'Ranzig'
 Officier van justitie mr. R. Eigeman vond dat de man in zijn benadering van de kinderen grenzen had overschreden. "Het is een zeer ongewenste en te ver gaande verhouding geweest." Het sfeertje, waarin de man met de kinderen was omgegaan, noemde hij 'ranzig'. De officier eiste negen maanden gevangenisstraf, waarvan zes maanden voorwaardelijk. Tegen de man loopt een ontslagprocedure. Als hij veroordeeld wordt is hij zijn baan kwijt. Overigens is de man nadat de gebeurtenissen bekend waren geworden door twee mannen in zijn eigen huis in elkaar geslagen. De Arnhemse rechtbank doet uitspraak op 4 mei.

Zc 14/4

Half jaar cel geëist tegen Slagharenaar

Leerkracht pleegde ontucht met zwakzinnige leerlingen

ALMELO/SLAGHAREN - Wegens het plegen van ontucht met vijf minderjarige en zwakbegaafde jongens heeft officier van justitie mevr. mr. Teekman gisteren twaalf maanden gevangenisstraf geëist, waarvan zes voorwaardelijk, tegen een 49-jarige inwoner van Slagharen. De man, die als leerkracht en conciërge was verbonden aan twee scholen voor speciaal onderwijs in zijn woonplaats, pleegde tussen 1990 en augustus 1992 tientallen keren ernstige ontuchtige handelingen met vijf geestelijk gehandicapte leerlingen. In augustus deed de pleegvader van twee leerlingen van vijftien en zeventien jaar oud aangifte van de ontucht. Het betrof kinderen die op matig debiel tot zwakzinnig niveau functioneren. De inwoner van Slagharen bekende direct. 'Ik heb niet overzien wat de gevolgen waren', zo verklaarde de verdachte gisteren tijdens de zitting van de Almeloze rechtbank. Hoewel hij geen geweld had gebruikt, vond officier mr. Teekman wel, dat er sprake was geweest van dwang: 'de jongens durfden niet te weigeren, u maakte misbruik van uw machtspositie als leraar'. De ontucht had zowel tijdens als buiten schooltijd plaats. Kinderen die niet mee wilden doen werden buiten het lokaal geplaatst. De man die negen jaar op beide scholen heeft gewerkt, is inmiddels ontslagen. Volgens psychiaters is de man volledig toerekeningsvatbaar en is de kans op herhaling niet groot. De rechtbank wijst volgende week dinsdag vonnis.

stige ontuchtige handelingen met vijf geestelijk gehandicapte leerlingen. In augustus deed de pleegvader van twee leerlingen van vijftien en zeventien jaar oud aangifte van de ontucht. Het betrof kinderen die op matig debiel tot zwakzinnig niveau functioneren. De inwoner van Slagharen bekende direct. 'Ik heb niet overzien wat de gevolgen waren', zo verklaarde de verdachte gisteren tijdens de zitting van de Almeloze rechtbank. Hoewel hij geen geweld had gebruikt, vond officier mr. Teekman wel, dat er

sprake was geweest van dwang: 'de jongens durfden niet te weigeren, u maakte misbruik van uw machtspositie als leraar'. De ontucht had zowel tijdens als buiten schooltijd plaats. Kinderen die niet mee wilden doen werden buiten het lokaal geplaatst. De man die negen jaar op beide scholen heeft gewerkt, is inmiddels ontslagen. Volgens psychiaters is de man volledig toerekeningsvatbaar en is de kans op herhaling niet groot. De rechtbank wijst volgende week dinsdag vonnis.

HET VOLK 31/3/93

Leraar misbruikte 54 leerlingen

BRUSSEL - De 27-jarige leraar Philippe P. wordt ervan beschuldigd 54 kinderen tussen zes en acht jaar te hebben misbruikt. Alle kinderen waren leerlingen van een Franstalige katholieke basisschool in Ukkel, waar P. godsdienstles gaf. De man werd aangehouden. In februari kwam alles aan het licht toen een moeder van haar zoonje vernam wat er op school gebeurde. De moeder eiste dadelijk een onderhoud met de directrice van de school. Tijdens een intern onderzoek gaf Philippe P. toe dat hij tijdens de lessen geregeld de kinderen streelde achter zijn lessenaar. Meestal gebeurde

dat met jongetjes, maar ook de meisjes bleven niet gespaard. Na zijn bekentenissen werd hij verplicht ontslag te nemen. Twee weken geleden werd Philippe P. voor het eerst door de gerechtelijke politie verhoord. Aanvankelijk kon het gerecht hem vijf gevallen van schending van de eerbaarheid ten laste leggen. Naarmate het onderzoek vorderde, groeide de lijst met slachtoffertjes. Uiteindelijk gaf hij toe tussen oktober 1992 en 10 februari 1993 zich aan niet minder dan 54 van zijn 90 leerlingen te hebben vergrepen. Daarna werd Philippe P. vrijgelaten op voorwaarde dat hij

in een gespecialiseerd centrum een therapie zou ondergaan. Maar later kwam aan het licht dat dat de leraar ook verder ging dan de feiten die hij had toegegeven. Nadat de onderzoeksrechter voldoende bewijzen verzamelde dat er ook verkrachtingen hadden plaatsgevonden, werd Philippe P. aangehouden. Philippe P. woonde nog altijd bij zijn ouders in Sint-Gillis. Het was het tweede jaar dat hij in Ukkel les gaf. Voordien gaf hij les in twee scholen in Elsene. Daar werden nooit dergelijke feiten gerapporteerd.

-J.R.

Zc 17/4

Vier jaar cel geëist wegens plegen ontucht

(Van onze correspondent)

ARNHEM/LELYSTAD - De procureur-generaal bij het gerechtshof in Arnhem, mr. J. Coster van Voorhout, heeft tegen een 30-jarige inwoner van Lelystad vier jaar onvoorwaardelijke gevangenisstraf geëist wegens ontucht met minderjarige jongens uit zijn woonplaats. Voor een serie woninginbraken en diefstallen eiste hij tegen de man nog eens zes maanden onvoorwaardelijke celstraf. De verdachte werd door de politierechter en de rechtbank in Zwolle vorig jaar tot dezelfde straffen veroordeeld. De man

ging in hoger beroep, omdat hij de straffen te hoog vond. Hij heeft de feiten wel toegegeven, maar één woninginbraak zou hij volgens eigen zeggen onder dwang van de politie hebben bekend. Vanaf 1987 tot in 1991 zou de man met vijf jongens tussen de twaalf en zestien jaar ontucht hebben gepleegd. 'Vindt u echt dat u in deze zaken te hoog bent gestraft?', zo vroeg de procureur de verdachte. 'Vanaf 1978 bent u regelmatig met justitie in aanraking geweest. In 1982 moest u ook voor ontuchtzaak voor de rechtbank verschijnen', aldus Coster van Voorhout. De rechtzaak tegen de man werd vorig jaar in Zwolle in zijn afwezigheid afge-

daan. Hij was niet in het Huis van Bewaring teruggekeerd, nadat hij voor een intake-gesprek bij een behandelingskliniek was geweest. De advocaat van de verdachte, mr. W. Bierens, zei dat zijn cliënt nu de ernst van de feiten beseft en wel degelijk bereid is zich te laten behandelen. 'Maar in ons land zijn er helaas heel weinig klinieken waar mensen als mijn cliënt voor behandeling terecht kunnen'. De raadsman pleitte voor een korte onvoorwaardelijke gevangenisstraf en deels een voorwaardelijke straf met als bijzondere voorwaarde dat de verdachte contact houdt met de reclasering. Het hof wijst arrest op 28 april.

Zc 17/4

Lagere straf voor Lelystadse ontuchtpleger

ARNHEM (APA) - Het gerechtshof in Arnhem heeft een dertigjarige inwoner van Lelystad wegens ontucht met minderjarige jongens veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie jaar. Voor een serie woninginbraken kreeg de man een celstraf van vijf maanden opgelegd.

Tegen de Lelystedeling was een celstraf van vier jaar geëist, gelijk aan het eerdere vonnis van de rechtbank in Zwolle. Vanaf 1987 tot in 1991 heeft de man met vijf jongens tussen de twaalf en zestien jaar ontucht gepleegd. Hij was in 1982 voor soortgelijke delicten ook al veroordeeld. Behalve het uitzitten van de celstraf moet de man zich ook onder toezicht stellen van de reclasering in Zwolle.

SPI 19.04.93

Schuldig auf Verdacht?

Wie glaubwürdig sind Kinder, die ihre Eltern des sexuellen Mißbrauchs beschuldigen? Und wie fachkundig sind Erzieher und Behörden, die solche Mißhandlungen auf-

decken? Das heikle Thema entzweit Psychologen und Pädagogen und erregt die Öffentlichkeit. Die Folgen des Streits sind für die betroffenen Familien vielfach fatal.

Wie massive Kleeblätter erheben sich die mächtigen Klinikbauten von Münster über die Stadt. Judith, 9, wegen eines verletzten Daumens in der 16. Etage des Westbaus in Behandlung, hockt im weißen Bademantel auf dem Bett ihres Krankenzimmers.

Auf einem Zettel stehen eine Nummer und der Name „Richter Dr. Tilkorn“. Das Kind ruft den für ihren Fall zuständigen Juristen an: „Guten Tag, mein Name ist Judith. Ich will nicht mehr zurück ins Heim.“

Ins katholische St.-Johann-Kinderheim in Osnabrück war das blonde Mädchen vor 19 Monaten wegen eines schwerwiegenden Verdachts gegen ihren Vater gekommen. Eine Erzieherin des Schulkindergartens hatte über Monate in Protokollen dokumentiert, was das Mädchen von zu Hause erzählte. Nach der Lektüre der Aufzeichnungen und der Befragung von Sachverständigen war das Amtsgericht Münster „überzeugt“, der Vater Hans-Dieter, 33, habe „Judith sexuell mißbraucht“.

Drei Tage nach ihrem Anruf bei Richter Tilkorn ist Judith per „einstweiliger Anordnung“ wieder daheim. Der ungeheuerliche Vorwurf gegen den Vater blieb ungeklärt.

Der Inzest-Verdacht trifft Väter neuerdings vielfach überraschend: Erzieher und Pädagogen in Kindergärten und Horten, in Vor- und Grundschulen sind wachsamer denn je gegenüber Anzeichen von sexuellen Übergriffen in der Familie. Die gutgemeinte, aber oft dilettantische Beweisführung von Erziehern und Behörden hat bisweilen jedoch verheerende Folgen.

Im nordrhein-westfälischen Paderborn glaubten Erzieherinnen zweier Kindergärten in nur einem Jahr bei elf ihrer Schützlinge sexuellen Mißbrauch feststellen zu können. Vor Gericht konnte am Ende nichts bewiesen werden, aber der Verdacht blieb haften.

Mindestens fünf Kinder einer Gruppe des Düsseldorfer St.-Sulthertus-Horts gelangten ebenfalls innerhalb eines Jahres wegen des Verdachts auf Mißbrauch in Heime und zu Pflegeeltern. Erzieherinnen hatten die Kleinen in Einzelgesprächen unter anderem nach ihren Träumen befragt und die Darstellungen interpretiert.

Wer hat auch Ärger

mit dem Jugendamt, in Verbindung mit sexuellem Mißbrauch, der nicht statgefunden hat? Tel. 0521/222222

In keinem Fall führten die Vorwürfe zu Verurteilungen. Bisher kehrte trotzdem nur ein einziges Kind nach Hause zurück.

Im niedersächsischen Stade prozessiert die Hausfrau Angelika Tillein, 40, seit 13 Monaten um ihre drei Kinder, die bei Pflegefamilien leben. Kindergärtnerinnen hatten ein halbes Jahr lang Verhalten und Zeichnungen der beiden Jüngsten, sechsjährigen Zwillingen, gedeutet und darin erkannt, daß der Vater seine Kinder mißbraucht habe.

Die Wahrheit läßt sich heute kaum noch finden. Gutachter kamen zu gänzlich unterschiedlichen Ergebnissen.

In Gießen gründeten verdächtige Eltern eine Selbsthilfegruppe. Per Zeitungsannonce hatten sie zum Meinungsaustausch über das heikle Thema eingeladen: Spontan meldeten sich über 20 betroffene Väter und Mütter.

Rechtsanwalt Johannes Giebeler, 30, aus dem hessischen Haiger, der einen des Kindesmißbrauchs beschuldigten Mandanten vertritt, wirft Pädagogen und Behörden vor: „Hier herrscht das Prinzip ‚Schuldig auf Verdacht‘. Auf dem Land sind die Leute nach so einer Geschichte fertig – ob sie's waren oder nicht.“

Der Versuch, Mißbrauch aufzudecken, entfachte im westfälischen Münster einen beispiellosen Psycho-Krieg. In-

nerhalb 16 Monaten waren 3 von 18 Kindern einer Gruppe im Kindergarten der evangelischen Epiphanius-Gemeinde wegen Inzest-Verdachts ins Heim gesteckt worden.

Die Kinder sind, wie die kleine Judith, inzwischen alle wieder zu Hause. Die Beschuldigungen der Erzieher ließen sich auch hier nicht beweisen, doch die inkriminierten Väter wurden bis heute nicht voll rehabilitiert.

Das Thema beherrschte über Wochen die Lokalblätter (*Westfälische Nachrichten*: „Sexueller Mißbrauch: Klare Antworten fehlen“) und füllte die Leserbriefspalten (*Münstersche Zeitung*: „Inkompetente Leute sofort ausschalten“). Eine Podiumsdiskussion, zu

* Aus der Haigerer Zeitung.

der 400 Leute kamen, endete lautstark im Chaos. Der Schaden für die betroffenen Familien, die Kinder und den Kindergarten scheint kaum mehr reparabel.

Den Erzieherinnen waren die drei Kinder durch sogenanntes sexualisiertes Verhalten aufgefallen. In Einzelsitzungen, „kindzentrierten Spielstunden“, fertigte die Pädagogin Ulla Hohenbrink, 39, hinter dem Rücken der Eltern über Monate Berichte. Diese Methode sollte den Verdacht auf Kindesmißbrauch auflösen oder erhärten.

Die Betreuerinnen sahen sich bestätigt. Über Irene heißt es etwa in den Aufzeichnungen für das Jugendamt: „Sie spielt Geschlechtsverkehr nach.“ Das Kind hatte erzählt: „Ich lege mich auf andere drauf. Wenn man damit fertig ist, rollt man sich wieder runter.“

Der in der Entwicklung zurückgebliebene Pascal, 8, berichtete, er „bade immer“ mit dem Vater: „Und der macht auch ein bißchen mit Bier. Ich hasse eincremen – wo, das sage ich nicht.“

Aus den meist doppeldeutigen Gesprächsnotizen und zahlreichen „Verhaltensauffälligkeiten“ schlossen die Erzieherin Hohenbrink und der als Experte hinzugezogene Diplom-Pädagoge Hartmut Nagel-Diekmann von der münsterischen „Ärztlichen Beratungsstelle gegen Vernachlässigung und Mißhandlung von Kindern“ auf sexuellen Mißbrauch durch den Vater und Mittäterschaft der Mutter.

Leonie, 6, wollte anderen Kindern, so ein Bericht, „Zungenküsse geben“. Die Betreuer registrierten zudem eine „aggressive, sexualisierte Sprache“. Das Kind erzählte, es habe zu Hause Angst vor jemandem, der ihr „weh getan“ habe. Letztes Jahr, zu Beginn der Sommerferien, beschloß das Amtsgericht Münster, das Kind von den Eltern zu trennen.

Laien erscheinen die dokumentierten Dialoge, in denen es immer wieder um „gute“ und „schlechte Geheimnisse“ und fragwürdige Berührungen durch die Väter geht, oft eindeutig. Auch Fachleute, Mitarbeiter des Jugendamtes, Psychologen und Gutachter, zeigten sich von den Gesprächsergebnissen beeindruckt.

Den per Gesprächsnotiz geschaffenen Fakten folgten Konsequenzen: Das Jugendamt, das sich nicht den Vorwurf des „Schlafmützendaseins“ entgehen wollte, übergab die Sache dem Gericht. Der Richter, angewiesen auf die Information der Experten, ordnete eiligst die Unterbringung der Kinder im Heim an. Die Kleinen wurden vom Kindergarten abgeholt.

Die monatelange, heimliche Befragung der Kinder zum Inzest-Verdacht war durch Vorgesetzte voll gedeckt. Schon das Kindergartengesetz hält die Erzieher in Nordrhein-Westfalen zur „gezielten Beobachtung“ ihrer Schützlinge an.

Die Pädagogen sollen etwa notieren, von wem die Kinder gebracht und abgeholt werden, ob sie nur „bis zum Tor“ des Kindergartens oder „bis zur Tür des Gruppenraumes“ begleitet werden. Überwacht werden soll auch, ob der Abschied „ohne Worte und Gesten“ oder „mit Umarmungen und Lichkosun-

gen erfolgt“, ob es beim Abschied „Komplikationen“ oder „Tränen“ gibt.

Heute sind sich die Verantwortlichen in Münster nicht mehr so sicher, ob ihre „Aufdeckungsarbeit“ optimal gelaufen ist. Der damalige Kindergartenleiter Pastor Richard Hilge, über jeden Schritt seiner Pädagogen unterrichtet, heg: neuerdings „Zweifel“ an deren Fähigkeiten: „Es wurde zu lange mit zu inkompetenten Leuten an den Kindern herumgedoktort.“

Im Fall der kleinen Leonie ist das Verfahren noch Ende letzten Jahres eingestellt worden. Um Irene wurde bis vor wenigen Wochen mit dem Jugendamt gestritten. Die Eltern von Pascal wissen bis heute nicht, ob ihr Kind bei ihnen bleiben wird oder zurück ins Heim muß.

Die Debatte von Münster hat die Pädagogen tief verunsichert. Erst in den letzten Jahren war die Szene für das Thema Mißbrauch stark sensibilisiert worden. Die Folgen registrierte vor allem der Kinderschutzbund. Fachreferentin Katharina Abelmann-Vollmer: „Heute sagen die Erzieher oft nicht mehr ‚Ich habe da einen Hinweis‘, sondern ‚Ich beobachte das Kind seit einem halben Jahr, was soll ich jetzt machen?“

Kritiker wie die Berliner Pädagogin und Publizistin Katharina Rutschky werfen Erziehern und Behörden schon seit längerem „Hysterie“ und „Überreifer“ bei einem „Modethema“ vor (SPIEGEL 48/1992). Auch Kinderschützerin Abelmann-Vollmer mißfällt die „aufgeregte Handhabung“ von Mißbrauchsfällen bei den Jugendämtern: „Das Thema ist überpolitisiert und untererforscht.“

In ihrem Buch „Väter als Täter“ hatten die Sozialwissenschaftlerin Barbara Kavemann und die Juristin Ingrid Lohstötter vor fast zehn Jahren eine Statistik des Bundeskriminalamtes hochgerechnet. Sie waren auf jährlich 300 000 sexuelle Mißhandlungen von Kindern bis zu 18 Jahren gekommen, davon seien mindestens 250 000 Mädchen. Die horrende Zahl galt fortan auch für das Bonner Gesundheitsministerium als Dunkelziffer für Kindesmißbrauch. Einer Nachprüfung hält sie jedoch kaum stand.

Eine fundierte Dunkelfelduntersuchung des hannoverschen Kriminologischen Forschungsinstituts von 1992 geht davon aus, daß nicht, wie derzeit angenommen, mindestens jedes 4., sondern jedes 15. Mädchen unter 14 Jahren Opfer „strafrechtlich eindeutiger“ sexueller Mißhandlungen wird. Nur in jedem

fünften Mißbrauchsfall sind Väter oder Stiefväter die Täter. Bei immerhin jedem dritten Fall von Kindesmißhandlung ist ein Junge das Opfer.

Die Wissenschaftler hatten Frauen und Männer zwischen 16 und 60 Jahren anonym über Kindheits- und Jugenderinnerungen berichten lassen und kamen schließlich auf die Zahl von jährlich rund 82 000 sexuellen Mißhandlungen von Mädchen im alten Bundesgebiet. Auch wenn dabei vier Jahrgänge nicht eingerechnet wurden, offenbart die Studie, wie „weit überhöht“ die offizielle Zahl zu sein scheint, erklärt der Jurist und Psychologe Peter Wetzels vom Kriminologischen Forschungsinstitut: „Es ist weniger als von vielen erwartet, aber doch keine Entwarnung.“

Schwierig ist bei Mißbrauchsfällen vor allem die Beweisaufnahme vor Gericht. Die minderjährigen Opfer sind in der Regel die einzigen Zeugen.

Die Glaubwürdigkeit kindlicher Aussagen aber, vor allem im Vorschulalter, ist unter Wissenschaftlern umstritten. Einig sind sich die Fachleute nur, daß die Interviews mit den Kleinen nicht von Laien geführt, sondern „sorgfältig vorbereitet und professionell“ sein müssen, wie es der Psychologie-Professor Max Steller von der Freien Universität Berlin formuliert.

Vielfach können Kinder nicht exakt unterscheiden, was erlebt, was erzählt

oder beobachtet wurde. Das gilt zumal, wenn sie über Monate hinweg und von mehreren Leuten, Erziehern wie Gutachtern, bearbeitet werden.

Nach Erfahrung von Experten berichten Kinder mitunter fälschlich von sexuellen Übergriffen, um bei gezielten Befragungen Aufmerksamkeit zu erregen. Der Bielefelder Psychologe und Gerichtsgutachter Heinz Offe: „Erst an der Fülle erzählter Details läßt sich häufig ablesen, ob das wahr ist oder nicht.“

Die Qualifikation der Interviewer spielte im Fall Münster eine wichtige Rolle. Die Erzieherin Hohenbrink weist den Vorwurf, dilettantisch gearbeitet zu haben, empört zurück: „Ich habe den Kindern klare Fragen gestellt und habe klare Antworten bekommen.“

Die waren nach Ansicht des hannoverschen Sozialpädagogik-Professors Helmut Kentler, 64, nicht klar genug. In Verfahrensgutachten, die vor allem das Vorgehen von Pädagogen und Behörden kritisieren, zerplückt Kentler Kindergartenprotokolle und Gerichtsakten aus Münster.

Nic, so seine Kritik, seien die Kinder „zum freien Erzählen“ gekommen, die Fragen seien meist „sehr suggestiv ge-

stellt“ und auf Kurzantworten wie „ja“ oder „nein“ ausgelegt gewesen. Intime Beobachtungen bei Brüdern oder Berührungen durch den Vater hätten durch die „Aufdeckungsarbeit“ eine absurde „Überwertigkeit“ erhalten.

Die Aufzeichnungen etwa über Irene, urteilt Kentler, seien „wertlos“, Aussagen zu Leonie, die ein „ganz normales Kind von fünfeneinhalb Jahren“ sei und die „sexualisiertes Verhalten“ erst im

Beweismaterial Kinderzeichnung (von Judith) „Aufgeregte Handhabung“

Kindergarten erlernt habe, nennt der Sozialpädagoge, der sich in den siebziger Jahren durch seine Aufklärungsarbeit einen Namen gemacht hat, eine „wilde Laienanalyse“. Die Kindergärtnerinnen hätten „ihre Kompetenzen weit überschritten ... wie eine Fußpflegerin, die einen Fuß chirurgisch behandelt“.

Die Pädagoginnen halten dagegen, sie hätten sich stets höheren Ortes, bei zuständigen Beratungsstellen und dem Jugendamt, rückversichert. Doch auch da, kritisiert der Gerichtsgutachter Offe, sei das geeignete Personal „meist nicht vorhanden“: „Wer fragt denn da noch, welche Gründe es für dieses Verhalten sonst noch geben könnte?“

Im Epiphanius-Kindergarten in Münster sei sich das Personal keiner Schuld bewußt, beteuert die Leiterin Uta Eggers, auch wenn „wir strumpfdumm dastehen“. Sie fragt: „Und beim nächsten Mal sollen wir dann wegsehen?“

THE WALL STREET JOURNAL MONDAY, FEBRUARY 22, 1993

Modern Witch Hunt—Child Abuse Charges

By RICHARD A. GARDNER

Janet Reno, Bill Clinton's nominee for attorney general, has made her name largely in cases involving the defense of children. She may well continue this focus if she is confirmed in her new job. For all those in the new administration, though, a task awaits. It is the modification of the Child Abuse Prevention and Treatment Act.

The 1974 act—sometimes known as the Mondale Act, after one of its sponsors—was implemented to fight a genuine problem. Up to that year, child abuse was rarely reported and frequently covered up. It was Congress's intent to rectify this deplorable situation by providing incentives for states to set up programs for child abuse research, identification, prosecution and treatment. Federal funding was made available to match state spending, and this served as an incentive for states to create such programs.

The law, however, has had results that its authors did not intend. In America today, child sex-abuse accusations are burgeoning. In many cases, it is probable that the charges are valid. But when the charges arise from vicious child custody disputes, where the vengeance element and the opportunity for exclusion of a hated spouse is operative, or in venues such as day-care centers, where the potential pedophile has little opportunity for contact with the child alone, the prevalence of child abuse is in reality quite low.

The Child Abuse Establishment

Nevertheless, the number of charges in these areas escalate. The primary reason: The Mondale Act has strengthened the "child abuse establishment"—a network of social workers, psychiatrists, psychologists and law enforcement officials—that through its very existence frequently validates an individual's charges. In other words, this establishment, unintentionally or intentionally, encourages charges of child abuse whether they are reasonable or not.

Some examples from cases in which I have personally evaluated the accused as well as other parties:

On March 5, Raymond and Shirley Souza (both 61) of Lowell, Mass., will be sent to prison, possibly for the rest of their lives. They are accused of having performed a series of perverted sexual acts on three of their grandchildren. The accusations began when one of the Souzas' daughters had a *dream* in which she envisioned her parents and her brother sexually abusing her when she was a child. In the dream her mother had a penis. She concluded that the dream indicated that she had actually been sexually abused as a child by her parents and that the Souza grandchildren had probably been abused

as well. She suggested that her siblings question the grandchildren. Thus began the wave of hysteria that ultimately resulted in the Souzas being found guilty of these alleged crimes. (Dorothy Rabinowitz writes about this on the *Leisure & Arts* page of this paper today.)

On the basis of my examinations of the Souzas, I was convinced that there wasn't a scintilla of evidence that they committed these crimes or even exhibited pedophilic tendencies. Furthermore, I carefully reviewed many of the documents in this case, especially videotapes of the interviews with the grandchildren conducted by the prosecutor's overzealous examiners. I found the interviews to be coercive, with the use of many leading questions and the selective ignoring of

comments by the children that would have led any unbiased examiner to question whether these allegations had any merit whatsoever.

Another example: Kelly Michaels, a New Jersey nursery school teacher, was sentenced to 47 years for allegedly sexually abusing 20 children under her care. After examining the alleged victims, the accusing parents, and Ms. Michaels, I was convinced that she did not engage in the variety of abominable acts attributed to her. Yet the parents' hysteria was fueled by overzealous "validators" and law enforcement officials, leading to Ms. Michaels's conviction.

Part of the problem is that since 1974, the Mondale Act has been expanded several times, progressively increasing the federal funds allocated to the states. Certain provisions of the original law and its successors worked to encourage people to bring child abuse charges that were frivolous, and sometimes malicious, fabrications.

To qualify for federal money, states had to pass legislation that provided immunity from prosecution for all those reporting child abuse. With the advantage of the screen of immunity, many people in legitimate cases gained the confidence to come forward. However, the same immunity protected people making frivolous and even fabricated accusations.

To get federal funds, states were also required to pass laws requiring specific people (such as health-care professionals, law-enforcement officials, teachers and school administrators) to report suspected child abuse to the appropriate child protection agency. Such mandated reporting, of necessity, had to be backed up by

penalties (usually fines and/or prison sentences) for failure to report. In effect, this provision has made it a criminal offense for such people not to report suspected abuse. As a result, these professionals are put on the defensive—if they don't report, they might be deemed criminals. The result has been overreporting of even the most absurd and impossible accusations.

During the few years following the Mondale Act's passage, all 50 states and the District of Columbia passed legislation providing for the establishment and funding of the appropriate programs.

The basic problem is that the system is biased. State and federal money is available for the treatment of children who are found to have been abused, but no funds have been specifically allocated for the

protection and treatment of those who have been falsely accused. Nor has money been available for another special and growing group—children who have suffered psychiatric disturbances because they have been used as vehicles for the promulgation of a false accusation. Evaluators who conclude there has been abuse set in motion events that bring their offices both state and federal funds. If they conclude there was no abuse, their facilities receive no funding for further evaluation of treatment.

The "child abuse establishment" also furthers itself. Mental health facilities, child protection services, and investigatory agencies (including police, detectives and prosecutors) all depend on each other. It behooves them to work together, because the greater the number of referrals, the greater the justification for the requisite funding. The current system generates an endless stream of referrals

for investigators and "validators." All this predictably fuels sex-abuse hysteria, hysteria in which an accused individual's constitutional due-process protections are commonly ignored.

Here are some changes at the federal level that could help:

- Drop the federal immunity clause. Immunity from prosecution is generally available only to specific groups essential to the functioning of the legal system—e.g., judges and prosecutors. It is incompatible with the basic philosophy of our legal system. Such immunity encourages frivolous and fabricated accusations. I would go further and recommend that states that include the immunity provision should not be entitled to federal funding.

- Drop the clause mandating the re-

porting of child abuse. In practice, it has resulted in the reporting of the most frivolous and absurd accusations by two- and three-year-olds, vengeful former spouses, hysterical mothers of nursery school children, and severely disturbed women against their elderly fathers. Highly skilled examiners, professionals who are extremely knowledgeable about sex abuse, examiners who know quite well that the accusation is false, are required by law to report the abuse to individuals who they often know to be overzealous, inexperienced and even incompetent. Yet they face criminal charges if they do not report these accusations.

- End federal funding to states in which suspected individuals are deprived of due-process protections. Prosecutors typically use their own experts to evaluate the children but are allowed to prevent defense experts from evaluating them. The accused, then, is deprived of a fair trial, a right guaranteed to him by the U.S. Constitution.

- Provide funding for programs to assist those who are falsely accused, as well as children who have been victimized by being used as vehicles for a false accusation. Such programs could be combined with existing child abuse and child neglect programs.

- Require investigatory agencies at all levels to routinely notify and invite for voluntary interviews every individual accused of child abuse or neglect. (These suspects, of course, must first be informed of their legal rights.) The failure to routinely extend such invitations should deprive the agency of funding.

- Require legal representation for children who may be victims of entrapment in false accusations.

The New Hysteria

These recommendations sound strong. But from my perspective, the U.S. appears to be witnessing its third great wave of hysteria. The first, the Salem Witch Trials, in 1692, lasted only a few months. Nineteen people were hanged before it became apparent that the accusations were suspect. In the 1950s, at the time of the McCarthy hearings, hysteria over the communist threat resulted in the destruction of many careers. Our current hysteria, which began in the early 1980s, is by far the worst with regard to the number of lives that have been destroyed and families that have disintegrated. There is no question that most efforts at rectification will prove futile unless the Mondale Act modifications described here are implemented.

Dr. Gardner, a clinical professor of child psychiatry at Columbia University, is an expert on the sexual abuse of children.

The child abuse establishment—social workers, psychologists, law enforcement officials—encourages charges of child abuse whether they are reasonable or not.

E WALL STREET JOURNAL EUROPE

FRIDAY - SATURDAY, APRIL 16 - 17, 1993

Kelly Michaels's Orwellian Ordeal

By DOROTHY RABINOWITZ

On April 15, 1988, I sat at my desk at WWOR-TV - New Jersey's largest television station - watching TV reporters deliver news of the conviction of Margaret Kelly Michaels. She would be sentenced, a few months later, to 15 to 47 years. The 26-year-old Ms. Michaels, a native of Pittsburgh, had taken a job working with preschoolers, in order to earn money to attend drama school. She stood convicted of having perpetrated terrifying and bizarre sexual crimes - 115 of them - against four- and five-year-old children at the Wee Care Day Nursery.

The prosecutors had accused Ms. Michaels of unspeakable crimes. They charged that in the school, which occupied several floors of an Episcopal church in Maplewood, New Jersey, she had regularly raped these very small children with knives, forks and Lego blocks and a large wooden cooking spoon. Magically, none of these assaults had left a trace of injury.

In the tranquil daytime setting of the church school, claimed the prosecutors, she also undressed - and redressed - packs of small children.

Much-Trafficked Church

She then forced them, under threat of death, to play games in the nude. She was charged with making those children drink her urine and eat her feces. She was also charged with playing "Jingle Bells" in the nude, and of smearing the children's genital areas with peanut butter - which she then allegedly licked off. She was supposed to have accomplished this mass abuse daily, during regular school hours in a much-trafficked church. An appalled official of that church asked me, after the conviction, how this young woman could have played games in the nude with hordes of children in the choir room (as was charged), when church personnel walked in and out of that room all day long.

For the entire seven months that Kelly Michaels worked at Wee Care, no one at the school ever saw or heard anything of these monstrous crimes - allegedly committed against 20 children. Not a single child went home and reported a word, at the time, or cried out in pain at the terrible sharp instruments with which the children were allegedly assaulted. When the teacher left Wee Care, to work at another school, the preschoolers showed every sign of missing her and eagerly asked when they could see Kelly.

A few years later, at trial - and after long and steady schooling by the child abuse "investigators" - the children spoke of their former teacher as a monster. By this time, one child could testify - and did - that Kelly had turned him into a mouse. Prosecutor Glenn Goldberg took the precaution of telling jurors they didn't have to believe everything the children said. In the Brave New World of the child-abuse trial - of which this case was so pure an exemplar - the jurors can evidently be told to believe only that part of the testimony the prosecutors say is true.

To protect the anonymity of the plaintiff families (an effort to which the judge, William Harth, devoted himself full time) the trial transcript was sealed and press access blocked. I found my way to that transcript nevertheless. What I discovered there - and in subsequent searching - was enough, I thought, to convince any rational person that a young woman had been convicted and imprisoned for long years on the basis of some of the most absurd

testimony ever credited in an American courtroom. How could such a thing come about?

The answer in part is that we live in an era that has elevated certain accusations and accusers to the status of the sacrosanct. There are, that is, certain charges, prime among them sex abuse and racial bias, that are now considered sufficient unto themselves, and beyond question, simply because they have been brought. Morton Stavis, attorney for Kelly Michaels, could not get the New York-based Center for Constitutional Rights to provide resources for the case, although he was one of the center's founders.

It apparently violated the center's canons of politically progressive orthodoxy

What I discovered was enough to convince any rational person that a woman had been imprisoned for long years on the basis of some of the most absurd testimony ever credited in an American courtroom.

to suggest that a person charged with sex abuse might be innocent. To grasp the mind-set at the heart of this view, we need only recall the words of Catherine Comins, assistant dean of student life at Vassar University, who told Time magazine in 1991 that women shouldn't have to concern themselves with being right when they charge someone with rape. Indeed, Dean Comins explained, men unjustly accused might "have a lot of pain, but it is not a pain that I would necessarily have spared them."

In the case of Kelly Michaels, the prosecutors well understood the uses of another class of sacrosanct accusers, namely children. The jurors were told, above all, that they must "believe the children" - who had worked so hard and endured so much in order to testify. The jurors, of course, were no less heavily influenced by the testimony of prosecution "experts" on child abuse, such as Bronx psychologist Eileen Treacy. According to Ms. Treacy, when a child continued to say "no, no, no," he had *not* been abused, this was "proof" that the child *had* been abused.

In the Orwellian world of this courtroom, prosecutors had plaintiff parents look at a chart on the stand and check off suspicious clues that they all (now) recalled seeing in their children during the months Ms. Michaels was their teacher. A child's lack of appetite for peanut butter was a big item, ranking high in the list of symptoms. This was - jurors were given to understand - proof of the trauma Ms. Michaels had inflicted on the children when she ate peanut butter off their bodies. That children can fire of peanut butter was, needless to say, not one of the possibilities offered for the jury's consideration. Nightmares, bed-wetting, fighting, anxiety - all normal childhood occurrences - were similarly represented as grave symptoms of sexual abuse.

Tape recordings of investigators' interviews with the children formed the basis of the prosecutors' case. These are eloquent in their revelations. The tapes reveal children cajoled, bribed and browbeaten, to the point of exhaustion, in the effort to get them to accuse their teacher. When a child resisted the pressures and persisted in saying nothing had happened, the interviewer was not happy. Division of Youth and Family Services investigator Louis Fonolleras warned one such small resister, "if you don't help me, I'm going to tell your friends

that you not only don't want to help me, but you won't help *them*." The child who "helped" by coming up with charges could expect to be rewarded with lavish praise. "Boy, you're doing good," investigator Fonolleras repeatedly told such interviewees.

How had it all started? A Wee Care pupil having his temperature taken rectally during a pediatric checkup said his teacher (Kelly Michaels) also took his temperature. It was enough to set the investigative machinery rolling. The child did not explain that the temperature taking his teachers did was done with plastic strips - on the forehead. Ms. Michaels would be acquitted of this first charge. But as is common in these cases, the first charge was fatal anyway. It takes just one accusation to bring forth cadres of abuse specialists and therapists who "uncover" more and more charges.

A few weeks ago, a New Jersey appellate court reversed Ms. Michaels's conviction. It seemed the end of a struggle in which I had taken some part. It had become clear to me - once I understood the nature of this case and its prosecution - that Margaret Kelly Michaels was going to be buried in jail for a very long time, unless someone did something. After long searching - and many refusals - I found the lawyer who would take on her appeal. Morton Stavis, a distinguished constitutional lawyer, spent the last years of a model life working tirelessly without fee (abetted by young lawyers Dan Williams, Robert Rosenthal and others) to win that reversal. He died just a few weeks after submitting the appellate brief.

No one sitting at the February appellate hearing could miss the controlled scorn evidenced by the three judges as they discussed the prosecutors' case - and their expert witnesses. Margaret Kelly Michaels was granted bail and released from a prison where she had spent the past five years of her life. But the case isn't over yet. The judges remanded it to a lower court for further proceedings - either dismissal or a new trial. The prosecutors are, they say, determined to go to trial again - as are, apparently, some of the plaintiff families.

The accusing parents I met were intelligent people - and impassioned about their case. Their children were told - and re-told, and brought to a witness stand to attest - that they were the victims of monstrous sexual abuse. The parents now must confront the fact that those children may go through the rest of their lives burdened by that belief.

Built on Air

Some sacrosanct accusations are never undone. And in the world at large even now, in the face of the unbelievable charges and discredited testimony, the "she-must-have-done-something" school of thought persists. That so hugely elaborate a prosecution, brought at such cost - not least to a 26-year-old woman full of ambition and life - had been built on air is indeed hard to take in. Even the Moscow trials of the 1930s, where men confessed to what they had never done, seem more comprehensible than what happened in this case.

As regards the prosecutors' plans for a new trial, one can only note that the state of New Jersey spent more than \$3 million in tax dollars on the first one. Gov. Jim Florio and Attorney General Robert Del Tufo might do well to consider whether they went to pay another \$3 million for a second trial, mounted in order to vindicate the prosecutors. Speaking of payment, Margaret Kelly Michaels has lost (counting three years leading up to her conviction) eight full years of her life to this affair. Who, we wonder, can ever compensate her for those?

Ms. Rabinowitz, currently a Journal editorial page writer, first wrote about this story in Harper's in May 1990.

Kelly Michaels

America is now at war against child abuse. But some recent cases suggest it may be pushing too hard, too fast.

It had been a horrible eight months, and Ray and Shirley Souza needed a break. Their kids, even their grandchildren, were saying shocking things about them, and a Florida vacation sounded wonderful. On March 1, 1991, the Souzas returned to their small, gray house in Lowell, Massachusetts, feeling a little better, and found a shambles. All the family pictures had been pulled off the wall, broken glass littered the floor and an angry note apparently written by one of their daughters waited for them. "Who are you? What are you? Don't try to contact us or we'll take legal action against you." Today the Souzas stand convicted of sexually abusing two of their grandchildren; they are waiting to learn whether they will spend the rest of their lives in prison. The evidence? Most of it comes from the confusing testimony of two small girls.

Americans are at fever pitch over child sex abuse these days: they haven't done very well at preventing it, but they're frantic to root it out and stomp it to death no matter where it lurks—or doesn't. Woody Allen is accused, day-care teachers are jailed, women go on TV to describe their latest memories of childhood victimization. Earlier this month Ellie Nesler, 40, pulled out a gun in a Jamestown, California, courtroom and shot the man accused of abusing her son and three other boys. When she was arraigned on murder charges, dozens of demonstrators showed up waving FREE ELLIE bumper stickers. Sometimes, amid all the noise, real sex abusers are identified and convicted. But too often, critics charge, the evidence is flimsy and the pursuit maniacal. A far better way to fight child sex abuse is to learn how to talk—and listen—to children. Unfortunately, they are the experts.

NEWSWEEK/APRIL 19, 1993

Like most of the notorious sex-abuse cases of the last decade, Ray and Shirley's story is haunted with ambiguities. Their troubles began with a recurrent bad dream in the spring of 1990. Their daughter Shirley Ann, then 24, kept dreaming she was being raped by her parents. In June she called her sister-in-law Heather, hysterical. "Please, please," Heather says Shirley Ann begged, "keep your children away from them." She meant Ray and Shirley.

The Souzas, both 61, have lived in Lowell all their lives, Ray working as a lineman at Massachusetts Electric Co. while Shirley worked as a nurse. Ray

coached Little League, Shirley volunteered at the American Cancer Society; and piles of old photographs show the couple and their five children at weddings and barbecues and summer vacations. But few families really live up to their idyllic photos, and the Souzas are no exception. Family members who spoke to NEWSWEEK—including Ray, Shirley, their daughter Sharon, and Heather—all agree that as adults, various of the Souza siblings have been plagued at times with depression, sexual dysfunction, heavy drinking and drug use. "All those kids have problems," says Heather, who is now divorced from David Souza. "You have to ask yourself why."

Sharon, 31, thinks she knows why. Like Shirley Ann, she has read "The Courage to Heal," by Ellen Bass and Laura Davis, a controversial self-help book for women who suffered sex abuse as children. "If you don't remember your abuse, you are not alone," runs a famous passage in the book. "Many women don't have memories, and some never get memories. This doesn't mean they weren't

abused." Sharon testified that Ray and Shirley abused her as well as their granddaughters. Heather, who also read "The Courage to Heal," became increasingly concerned about what might have happened to her daughter, Cindy (not her real name), 5, so she went on to read more about child abuse. "When you know what to look for, it's so easy to see," she says. She says she found that Cindy had 18 of the 19 indicators of sex abuse listed in one book. These checklists normally contain such behaviors as bed-wetting, nightmares, sexualized play and frequent masturbation, all of which may indicate conditions other than sex abuse. Cindy's most genuinely alarming behavior, according to trial testimony, appears to have been a habit of sexually abusing her dolls and her little brother. Heather questioned Cindy herself, and then took her to a therapist some of whose notes have been entered into the court record. "[Cindy's] information was repetitive and somewhat confused," ran a notation in November 1990; that day the therapist added, "It seems that there might be mother's pressure . . ." Two months later Heather switched therapists. "I wanted someone who was a specialist in child sexual abuse," she testified, and she was happy with her new choice. At their very first session the second therapist was able to diagnose Cindy's problem as posttraumatic stress disorder—a classic symptom of sex abuse.

Sharon, too, had been telephoned by Shirley Ann, but at first she didn't believe her children were in any danger. "I was praying, I didn't want it to be my children," says Sharon. But that summer she began notic-

ing that her daughter Nancy (not her real name), then 4, was behaving strangely. Sharon testified that Nancy had nightmares about scary figures she identified as her grandparents, and said she hated Ray and Shirley and didn't want to visit them. About six months after Shirley Ann's warning, Sharon said, Nancy started talking about how her grandparents were hurting her. Soon she was seeing the same therapist as her cousin Cindy.

By the time the case was tried last January, Cindy and Nancy had undergone some two and a half years of questioning on sexual matters from their

parents, their therapists and court personnel. At first timid and uncertain, their responses grew more detailed—and more vivid. In court, Cindy testified that her grandparents had stuck their fingers into her vagina and her "bum," put her into a cage in the basement, taped her mouth shut and tied her to a bed. She also testified that her father, David Souza, abused her in all the same ways her grandparents did. When Nancy's turn came, she said her grandparents put "their whole hand" into her vagina, stuck "their head" into her as well and wiggled it around, and made her touch their penis and vagina. Nancy also said her grandparents pressed a button to operate a machine as big as a room with hands that hurt her. Asked if there was a cage in the basement, she said no.

The prosecuting attorneys (and, for that matter, the Souzas'

defense team) believe that David Souza did abuse Cindy, just as she alleged—which could itself account for her sexualized behavior. (Family members say David has suffered a breakdown; there are no plans to file charges against him.) But the prosecutors insist that David was not the sole abuser. As proof, they cite the girls' responses when asked how it felt to put their hands in their grandmother's vagina. "Slimy," said Nancy. That description, says Assistant District Attorney Sheila Calkins, "was from being sexually abused by a woman, and she identified that woman as her grandmother."

Heather and Sharon deny that they or anybody else questioning the girls planted ideas in their heads. But Richard Gardner, a Columbia University psychiatrist specializing in child sexual abuse, who testified for the defense, was highly critical of the

interviewing. He singled out an exchange in which Cindy told an examiner from the D.A.'s office, "I would like to ask you a question . . . It is going to be very tough to ask . . . Mommy told me that Papa [her name for her grandfather] tied me up . . ."

EXAMINER: . . . Did Papa do that?

CINDY: Uh huh.

EXAMINER: And what part of your body did he tie up?

CINDY (mumbles): I forget.

"[The examiner] ignores the most important thing that happens in the interview," Gardner testified.

To Judge Elizabeth Dolan, who ruled in the case after the Souzas waived their right to a jury trial, the children did not sound coerced, they sounded credible. She found the trial testimony sufficient to prove the Souzas guilty beyond a reasonable doubt. But Heather says there is still no justice. "Even jail isn't punishment enough for what they took from my kid," she says.

Gardner and other critics trace today's frantic attention to sex abuse back to 1974, when Congress passed the Child Abuse Prevention and Treatment Act. The act and its amendments funded long-overdue programs to fight child abuse, but in order to qualify for funds, states had to institute "mandated reporting." When teachers, health-care professionals and others suspect that a child is endangered—because they see injuries, or for any other reason—they are legally required to report the child to local authorities. The numbers have been skyrocketing ever since. A study by the National Committee for Prevention of Child Abuse shows that nearly 3 million children were reported as suspected victims last year. As in the past, however, fewer than half those reports were found to merit further investigation. Poor children are at the greatest risk, but owing to scarce public funds, only about two thirds of the families in which abuse or neglect was confirmed received help. "This is a system that overreaches and gets jammed up," says Elizabeth Vorenberg, president of the National Coalition for Child Protection Reform, a group of lawyers, academics and others who believe that the current system ends up hurting children. "Children get placed in foster care when it may not be necessary, cases of real abuse go undetected and people are wrongly reported as possible abusers. The system fails everybody."

Nobody knows for sure whether child-abuse numbers are inflated with spurious allegations, or vastly underrepresent a crime that is often kept secret. One of the most shocking and widely cited figures comes from a 1985 survey showing that one in four women has suffered childhood sexual abuse. In this survey, however,

"childhood" was any time through age 18, and "abuse" included everything from a single glimpse of a flasher to forced intercourse. Studies limited to girls under 14, defining abuse as sexual contact with a man at least five years older, have shown a fairly consistent rate of 10 to 12 percent since the 1940s.

Just as the numbers have ballooned, so have the size and scope of the allegations. Right now jury selection is underway in the trial of Dale Akiki, 35, a former Sunday-school teacher charged with sexually abusing 10 children at Faith Chapel, outside San Diego. His case unfolded like many before it: a 3-year-old girl, who had been seen crying in Sunday school, was questioned by her mother. Had anyone hurt her? Yes, she said, Akiki and another teacher had spanked her. After hours of questioning, the child said that Akiki had "showed me him's [sic] penis." Word spread around the congregation, and soon more children began saying they had been abused. Over months of therapy, the accusations piled up. The children said Akiki stripped and assaulted them, sodomized them with a curling iron, put them in the shower and alternated hot and cold water until

they vomited, stuck their heads into the toilet, forced them to ingest feces and urine, and made them drink blood. Nobody attending church services noticed anything amiss in Akiki's classroom, which was nearby. He maintains his innocence.

Lurid accusations like the ones leveled against Akiki seem to show up everywhere. "I am a survivor of cult ritual abuse," wrote the author of a recent *Ms.* magazine cover story. "I was forced to watch as they killed my baby sister by decapitation in a ritual sacrifice." A preliminary estimate in 1991 suggested that one third of local prosecutors around the country had handled such cases, known as satanic ritual abuse (SRA). Some professionals take the charges seriously. "It's hard to believe, but so were the reports about Nazi atrocities," says Bennett Braun, director of the Dissociative Disorders Program at Chicago's Rush-Presbyterian-St. Luke's Medical Center. "Then we found the concentration camps." Skeptics are still waiting for the equivalent to a concentration camp to be found. No investigation has ever turned up so much as a bloodstain that could be traced with certainty to these bizarre activities. What's indisputable is the existence of a busy network of therapists specializing in SRA. "These allegations are produced by the unrelenting pressure of the therapist," says Richard Ofshe, a professor of sociology at the University of California, Berkeley, who studies cults and thought control. "You will eventually come up with bizarre stuff because you run out of all the ordinary stuff."

Today there's a handful of professionals in the field of child abuse who make up what's come to be known as the backlash. The vast majority of child-abuse allegations are valid, say backlashers; but sometimes—during bitter custody disputes or when day-care centers are suddenly swamped with rumors—it's too easy for zealotry and hysteria to replace impartial investigation. At the

grass-roots level, too, revisionist thinking is gaining ground. Some of the better-known defendants have garnered support groups, including Akiki and the "Edenton Seven," defendants in the Little Rascals preschool case in Edenton, North Carolina. In Massachusetts, more than 600 people signed a petition in support of the Souzas directed to Judge Dolan and Gov. William Weld.

More dramatic signs that professional and popular opinion on child abuse may be swinging back toward a middle ground came late last month in two highly sensational cases. Woody Allen, who had been accused by his ex-lover Mia Farrow of abusing their daughter Dylan, 7, announced that an investigation by a team of specialists at the Yale-New Haven Child Abuse Evaluation Clinic found that no abuse had occurred. The Yale report did criticize the

"sexualized overtone" of Allen's behavior with the girl, but the team apparently was not convinced by Farrow's chief evidence: her own videotape of Dylan allegedly making the accusations.

Next came the startling reversal of the Kelly Michaels case, one of the most disturbing day-care cases in the country. Children at the Wee Care preschool in Maplewood, New Jersey, alleged that Michaels, their teacher, would round them up at nap time, lead them through the church that housed Wee Care and into a choir room, and make them strip. They said they were forced to engage in sexual acts, to ingest feces and urine and to lick peanut butter off her genitals; they also accused Michaels of putting kitchen utensils and Lego toys into their vaginas and rectums. No staff members said they saw, heard, smelled or suspected any of these activities. "We did not believe the jury would actually convict me," says Michaels, 31, who had received an excellent evaluation and a promotion at Wee Care. "There was no way rational, intelligent-thinking people were going to

sit and not be able to see through what truly happened. I would turn around and look at my family [as if to say], 'I don't believe this is happening.'" On Aug. 2, 1988, she was sentenced to 47 years in prison.

But late last month the New Jersey court of appeals ruled that Michaels did not receive a fair trial, in part because the judge's questioning of the children was less than impartial. He questioned them in his chambers; while the jury watched on closed-circuit TV, he "played ball with the children, held them on his lap and knee at times, whispered in their ear and had them do the same, and encouraged and complimented them," stated the ruling. The state is appealing the decision, but Michaels is free on bail.

Both these turnarounds represent a new willingness to look at children's testimony as just that—the word of children. While it's rare for children to invent tales of sex abuse, some experts are convinced that in many instances children describe fantasies

generated during months of intense questioning. Michaels's attorneys appealed her conviction in part on the ground that "the children were abused by the investigators." This is an excerpt from an interview with Davey (not his real name), a Wee Care child.

INTERVIEWER: Did she put the fork in your butt? Yes or no?

DAVEY: I don't know. I forgot . . . I hate you.

INTERVIEWER: Aw, come on, Davey, if you just answer that, you can go. . . . Tell me now . . . what did Kelly do to your hiney?

DAVEY: I'll try to remember.

INTERVIEWER: What did she put in your hiney?

DAVEY: The fork?

Psychologists who study the way children remember and recount events are building up a huge body of research on how easily children can be swayed. In a series of experiments by Alison Clarke-Stewart, a psychologist at the University of California, Irvine, and her colleagues, interviewers questioned children about what a man posing as Chester, the janitor, had done while he was in a room with them. The more strongly the interviewer slanted the questions, the more readily the children agreed with them—no

matter what they had actually seen happen. This is exactly what can occur, says Stephen Ceci, professor of developmental psychology at Cornell University, when parents or evaluators suspect child abuse. "A parent gets alarmed and starts pursuing one hunch with a child," he says. "Or a child-protection worker has a hunch. His job is to get the goods and make the case."

Ceci, who with his colleagues staged a suggestibility experiment with results similar to Clarke-Stewart's, later showed child-abuse experts his videotapes of children describing what they had seen. The experts were unable to distinguish between the truthful children and the mistaken ones. One reason the children were so convincing, he believes, is that their memories of the event may have actually changed in the course of questioning; by the end of the experiment they were telling the truth as best they could.

It's not that hard to get people to construct false memories," says Elizabeth Loftus, a psychologist at the University of Washington who specializes in memory. Loftus once implanted in a 14-year-old boy an entirely fictitious memory of being lost in a shopping mall at age 5. His older brother described the episode to the boy; two days later the boy began talking about how scared he had been that day, and soon he was "remembering" the old man in the flannel shirt who found him.

For interviewers, the worst problems arise when they strongly suspect abuse but good interview techniques aren't getting them any-

where. "A little boy tells his teacher he saw his stepdad 'messing with' his sister," says Lucy Berliner, director of research at the Sexual Assault Center of Seattle's Harborview Medical Center. "When the child-protection worker interviews him, the child says nothing. The family has a history of drug use and violence. The kid says, 'I'm afraid I'll get into trouble if I talk.' What do you do? And maybe the kid is afraid, not because of abuse but because he knows his parents' drug use will get them into trouble. So you try in every way you can think of to help the child talk—without conveying what you think happened."

Solid interviews and impartial investigations can keep a community from descending into mania when abuse allegations are made. In the spring of 1989, the parents of 4-year-old Addie (not her real name) reported that she had been sexually abused by her teacher at the Breezy Point Day School in Holland, Pennsylvania. Addie said a teacher had touched her vagina "with cream." By summer two more children had made similar charges. But after local police investigators interviewed 30 Breezy Point children separately, they reported that no child claimed to have seen or experienced abuse of any sort. The accusations had largely emerged through the parents' questioning of the children. District Attorney Alan Rubenstein also learned that about a month before Addie made her accusation, her mother and grandmother had applied ointment to her vagina for a

rash. "Originally, I thought this was the crime of the century," says Rubenstein. "Ultimately, I thought this was the hoax of the century." All the same, he believes that if he had decided to pursue the case, he would have had a good chance of convicting the teacher.

The stakes are very high, as thousands of children and adults now know. Carol (not her real name) is 13, and her mother says the girl still has "anniversary reactions": night terrors and agitation around the time she says Kelly Michaels began abusing her. Therapy has helped, but she is "panic-stricken," says her mother, that someone at her school will find out about her past.

Kelly Michaels has memories, too. She remembers the police knocking on the door. "At first, I thought it was because I was playing my music very loud," she says. "When they told me they were investigating an allegation of child abuse, that's when I remember not being able to breathe." Today, fully enjoying her freedom after five years in jail, she remains angry about what happened. "They took five years of my life. My name is now associated with this case forever. I can't get that back."

As for Ray and Shirley Souza, whose faces are lined with worry, they are waiting for their sentencing date next month. Again and again, they say they are innocent. "We didn't do anything," says Shirley in a trembling voice. Soon she may be back in court, for she faces further charges of abusing another granddaughter.

Laura Shapiro with DERRA ROSENBERG and JOHN F. LAUERMAN in Boston and ROBIN SPARKMAN in New York

'Ik zou hem de voogdij over mijn kat nog niet toevertrouwen.' Hoe een eigentijds familiedrama binnen korte tijd uitgroeide tot een 'X-rated Peyton Place'.
De 'continuing story' van de oorlog tussen

WOODY & MIA

HENRI DE BY & DAAN DIJKSMAN

Na Groot-Brittannië met Charles en Diana heeft ook New York zijn eigen koningsdrama, dat deze dagen onder het toezicht oog van rechter Elliot Wilk zijn hoogtepunt beleefd in zaal 341 van de State Supreme Court op het zuidelijke puntje van Manhattan. Daar vechten Woody Allen — geboren in Brooklyn als Allen Stewart Koningsberg — en Mia Farrow om de voogdij van hun zoon Satchel (5) evenals om de zeggenschap over twee door hen geadopteerde kinderen, Moses (14) en Dylan (7).

De eerste akte van het drama begon op de dag dat Mia Farrow haar zoon Satchel bij Woody Allen's appartement aan Fifth Avenue kwam afleveren voor zijn therapie. Als betrof het een film van zijn biologische vader had het ouderpaar besloten de peuter naar een psychiater te sturen. Het was daar dat Farrow op de schoolstroomantel de naakt-polaroids van haar geadopteerde dochter Soon-Yi (21, maar het kon ook 19 zijn) aantroef. Dit werd de opmaat tot een eigentijds zedendrama dat Amerika tot op de dag van vandaag al meer dan een half jaar in zijn greep heeft. Of zoals New York Magazine het noemde in een verwijzing naar de TV-serie waarin Mia haar debuut beleefde: een 'X-rated Peyton Place'.

Had de affaire die Allen klaarblijkelijk met haar geadopteerde dochter was begonnen Mia Farrow (48) tot waanzin gedreven? Had het bedrog haar er vervolgens toe gedreven de van origine Koreaanse Soon-Yi dermate met een stoel toe te takelen dat de familielidokter haar had moeten aanraden Mia's appartement aan 135 Central Park West te ontvluchten? Had Mia inderdaad een briefje voor Woody achtergelaten met de boodschap dat ze er een eind aan had gemaakt door uit het raam te springen?

In haar buitenhuis in Bridgeport, Connecticut, maakte Mia in de daaropvolgende weken welens grappjes over het vergiftigen van Woody's rode wijn. Waarna het beoogde slachtoffer dermate paranoïde was geworden dat hij voortaan zijn eigen voedsel meebracht als hij zijn bezoekrecht aan de andere kinderen deed gelden. Bezoekjes die, nadat Mia Woody ervan had beschuldigd zich op de zolder van haar buitenhuis aan hun zeventjarige Dylan te hebben vergrepen, onder supervisie plaatsvonden.

Met die laatste aantijging was het familiedrama uitgegroeid tot

een rel die zowel in de lokale als de internationale pers de eerste afleveringen van de Amerikaanse presidentsverkiezingen naar de achtergrond wist te verdringen. Waarbij men het vooral zocht in vergelijkingen met Allen's oeuvre, dat vergeven is van de thematiek van de oudere man en het — soms ook in strafrechtelijke zin — te jonge meisje.

Allen zelf koos voor een andere parallel: hij zou het parket waar in hij min of meer buiten zijn schuld was komen te verkeren tegenover een bevriende journalist hebben gekenschetst als 'a *Tracy/Hepburn-movie*, zoals bedacht door (horror-auteur) Stephen King.

Het Mia Farrow-kamp opteerde voor een niet minder adequate cinematografische vergelijking: *the evil* zoals dat door Allen zou zijn aangericht, leek wel ontleend aan *Gaslight*, de uit 1944 stammende thriller waarin een echtgenoot zijn vrouw tot waanzin drijft door haar in haar eigen, niet bestaande, gekte te doen geloven.

In het donkere vertrek van het gerechtgebouw, waar de verf bladdert en het meubilair kraakt, speelde Woody Allen volgens de Newyorkse pers zijn stechteste rol tot op heden. In een poging zijn recht als vader te doen gelden, maakt hij een allesbehalve geloofwaardige indruk. Onder vuur van de tegenpartij bleek hij verleden week geen notie te hebben van het eerste het beste huiselijke detail. Zo moest hij het antwoord schuldig blijven op de namen van speelkameradjes en huiskinderen van zijn kinderen. Noch herinnerde hij zich ooit een schoolrapport onder ogen gehad te hebben of aanwezig te zijn geweest op een ouderavond. Na een lang getuigenverhoor leek zijn ouderschap uit niet meer te hebben bestaan dan het aantrekken van een enkele kindersok. Op zich geen overdonderende prestatie in een gezin dat maar liefst twaalf, merendeels ge-

How to Safeguard Your Own Children

When lurid tales from sex-abuse trials hit the news, parents get the jitters. They needn't—but they're right to be watchful. Most often, sex abuse leaves no physical signs, but parents may notice changes in a child's outlook and behavior. The National Committee for Prevention of Child Abuse lists such indicators as a sudden interest in sexual acts, a display of sexual knowledge beyond the child's years and sexualized play with toys or other kids. The usual symptoms of stress—clinginess, loss of appetite, a reversion to bed-wetting or thumb-sucking—may indicate abuse, but parents should be careful to rule out all other explanations first.

Often, a parent first becomes suspicious when a child makes a chance remark: a teacher touched her, a janitor scared him. It's vital for parents to keep their heads as they try to find out what happened. If parents get frantic, a small child may clam up. Or, if the answers don't seem to satisfy the grown-ups, the child may try to produce details—true or not. "We don't ask suggestive questions,

Knowing what to ask: Amacher with toys to help kids talk

we let the material come from the child," says Ethel Amacher, clinical director of the National Children's Advocacy Center in Huntsville, Alabama. "Children are remarkably able to tell the truth."

Too often, parents jump to conclusions, and the hysteria can spread quickly to other families. "As a parent, wondering whether your child has been abused, how do you live with the uncertainty?" says a

psychologist familiar with several of the more notorious preschool cases. "It might be easier to decide it happened, because then there's a whole bunch of positive things you can do. Maybe living with the ambiguity is just too hard."

By far the best way to deal with sex abuse is to prevent it from occurring. In-school prevention programs abound, but there is little agreement on the most effective methods. "The best programs emphasize communication, teaching children to tell somebody," says Karen McCurdy of the NCPA. "According to interviews with men who have committed sex abuse, that would be a big deterrent." Interviews with offenders also indicate that they tend to prey on children they consider vulnerable—lonely, or easily manipulated. Perhaps the best way for parents to help their children avoid victimization is to instill in them more than just the facts about danger. Parents can encourage self-confidence early on and make sure that their children feel comfortable talking to them about anything. No child can be made invulnerable—but many can be made strong.

L. S.

specteur verklaard dat ze door een kiet van de slaapkamerdeur de 57-jarige regisseur bovenop de 21-jarige Soon-Yi had zien liggen: „Ik zag pappa zijn penis in Soon-Yi stoppen. Ze maakten geluiden alsof ze snurkten.“

Het zorgde wereldwijd voor goede kopij, maar het verloop van de zaak werd er niet doorzichtiger op. Wat overigens niet echt stoorde, aangezien met uitzondering van het voormalige paar, niemand werkelijk geïnteresseerd bleek in wie nou uiteindelijk de voorgij toegewezen zou krijgen. Wat hier speelde, was niets minder dan de ontakeling van bohémien Amerika.

De gelijktijdige première van Allen's laatste film *Husbands and Wives*, waarin Mia Farrow de events door haar man met een studente bedrogen echtgenote speelt, was commercieel dan ook een groter succes dan al zijn voorgaande films. De luide lach klonk in de bioscoopzaal zonder meer bij de slottitel die wil dat iedere overeenkomst met bestaande personen ('levend of dood') of situaties op toeval berust. De film was zonder meer het verlengstuk geworden van de verhalen die het publiek via de pers bereikten. Film en werkelijkheid; het was een kwestie van kip en ei. Of zoals New York Newday schreef: „Er zal waarschijnlijk nooit een zwart-wit oplossing zijn, alleen maar grijs-tinten, net zoals in Woody's film *Manhattan* over de man die van een middelbare school-meisje hield.“

Zo getuigde Allen dat Farrow, kort nadat zij in verwachting was van Satchel, hem had toegevoegd: „Raak er maar niet te gehecht aan, want onze verhouding leidt tot niks.“ Waarop Allen moet hebben geantwoord, als betrof het een dialoog uit een van zijn films: „You're telling me this now? Now that you have the child, now that you've achieved this goal, I'm dispensable.“

Het had er volgens Allen allemaal toe geleid dat hij op het gebied van de erotiek zijn heil elders had gezocht. Bovendien, zo verklaarde Allen, was er tussen hem en Farrow in de vijf jaar sinds haar zwangerschap van seks geen sprake meer geweest. Een bewering die Farrow tegensprak. Het had Allen er in ieder geval toe gebracht, na een aantal aanvankelijke onschuldige bezoeken met Soon-Yi aan basketbal-wedstrijden, zijn hart aan haar te verliezen. Toen zij die zomer in een vakantie-kamp doorbracht, belde hij zo vaak onder de schuilnaam 'George' dat de kampeiding een eind aan haar verblijf maakte.

Het wachten is op de volgende Woody Allen-film, alhoewel de kans dat Soon-Yi in navolging van Farrow haar eigen leven mag naspelen, beperkt lijkt.

Farrow heeft onderhand al een contract voor drie miljoen dollar getekend met uitgever Doubleday. Reden voor Allen's advocaat om de door haar geëiste alimentatie van de hand te wijzen, evenals haar verzoek dat Allen zou bijspringen om ook haar advocaten te betalen. Kosten die naar Farrow's zeggen reeds een bedrag van zes cijfers bedroegen.

Ondertussen heeft Allen Farrow ontslagen als hoofdrolspeelster in zijn volgende film, waarvan onlangs de opnamen startten. Haar plaats wordt nu ingenomen door zijn eerdere vriendin en favoriete actrice, Diane Keaton. Naar het autobiografische gehalte van de film, die als werktitel *Manhattan Murder Mystery* meekreeg, valt alleen maar te raden, aangezien Allen — zoals altijd — uitermate gesloten is over nog niet voltooide projecten.

Maar zoals een Newyorkse rechtbank-chroniqueur schreef: „Laten we eens aannemen dat hij in Connecticut wordt aangeklaagd. Laten we aannemen dat hij voorkomt. Laten we aannemen dat hij wordt vrijgesproken. Hij zal altijd de man blijven die eens beschuldigd is van kindermisbruik. Hij zal zijn voorstanders en vijanden hebben, maar de beschuldiging zal altijd blijven bestaan in de ogen van degenen die blijven twijfelen. En als hij sterft, schuldig of onschuldig, zal de beschuldiging in zijn 'in memoriam' staan, wat ook zijn verdiensten geweest mogen zijn, ongeacht hoeveel Oscars hij wint, ongeacht zijn plaats in de filmgeschiedenis.“

'Ik zag pappa zijn penis in Soon-Yi stoppen. Ze maakten geluiden alsof ze snurkten.'

Woody met Soon-Yi

man Previn gecomponeerd liedje *Daddy's in the Attic*. Of zoals Allen al eerder verklaarde: „Ik ben nog nooit op een zolder geweest. Iedereen weet dat ik aan claustrofobie lijdt. *Wild horses couldn't get me into an attic*.“

Maar de bewijsvoering in deze ontrook zich aan het oog van publiek en pers die door rechter Wilk tijdelijk uit zijn rechtszaal werd verwijderd, omdat het hier immers een mogelijk zedendelict met een minderjarige betrof. Mia Farrow had haar laatste schulding vorig jaar augustus gelanceerd, op het moment dat het paar nog onderhandelde over een gedeelde voogdij. In sessies die bij elkaar dertig uur hadden geduurd, had Farrow de peuter voor haar video-camera een voor Allen belastend verhaal laten houden. Een verhaal dat versterkt werd toen een aantal van haar andere kinderen zich later via haar advocaat bij enkele televisiestudio's meldden om de beweringen kracht bij te zetten. De *networks* bedankten echter voor de eer. Vervolgens zou Farrow via niemand minder dan top-advocaat Alan Dershowitz — verdediger van onder meer het telkonink Leona Helmsley, zwaargewichtkampioen Mike Tyson en sociëty-verdachte Claus von Bülow — het aanbod gedaan hebben de aanklacht in ruil voor zeven miljoen te willen intrekken.

De uitkomst van het onderzoek in Connecticut, waarbij onder meer gebruik was gemaakt van anatomisch correcte poppen, bracht de partijen niet tot elkaar. Terwijl het onderzoek Allen's verhouding met Dylan bekritiseerde als 'oversexualized', waaraan slechts continue therapie een eind zou kunnen maken, pleitte het hem vrij van ongeoorloofde seksuele handelingen. Iets dat Allen ertoe bracht zijn voormalige levensgezel voor de camera's nogmaals af te doen als een gevaarlijke fantasie en erop te wijzen dat het rapport ook haar aanraade psychiatische hulp te zoeken.

Het Farrow-kamp bleef echter een andere mening roegedaan. In de rechtszaal zette Mia haar bezwaren tegen de komiek in de rol van vader nog eens uiteen. Zo zou Allen voortdurend spelletjes spelen gekleed in niet meer dan een onderbroek, waarbij hij klachten van Farrow zou hebben afgedaan door haar een 'spelbreker' te noemen. En als hij in bed met Dylan speelde, zou hij voortdurend op een verdachte manier zijn kruis betast hebben.

Nog los van dat alles toonde Farrow zich onchurst doordat Allen zijn relatie met Soon-Yi in het volle zicht van de andere kinderen voortzette wanneer die zijn appartement bezochten. Zo had Dylan over een weekend in Allen's appartement tegenover een politie-in-

springboard to a deeper relationship.”

Het relationele debat werd echter ruw onderbroken door een telefoontje van Soon-Yi's adoptief vader en Mia's voormalige echtgenoot André Previn. Of zoals Mia Farrow Allen's reactie daarop omschreef: „No, no! Vertel het niet aan André. Hij lag te rollen op de vloer en zei 'M'n buik doet pijn, m'n buik doet pijn'. André vroeg: 'Wat is dat?' Waarop ik zei: 'That's Woody, Allen rolling on the floor.'” Het beeld wekte in de rechtszaal algemene hilariteit. Te meer daar Mia's ex-echgenoten, Frank Sinatra en André Previn, al eerder een rol in het rechtbankdrama hadden gespeeld. Een van hen zou zich hebben laten onvallen dat hij gaarne bereid was Allen's 'beensjes' te breken. Op de vraag of het hier de als uitermate ingetogen Previn dan wel Sinatra betrof, was de zaal ook al in lachen uitgebarsten.

Het beeld van Mia als reincarnatie van moeder Teresa werd echter grondig verstoord toen Allen's advocaat, Eikan Abramowitz, een door Mia verstuurde Valentijnskaart ten tonele voerde. De afbeelding toonde het voltallige gezin Allen/Farrow. Maar als betrof het hier een artistieke collage, had Farrow de harten van de kinderen op de foto doorboord met ijzeren saté-pennen en dat van Allen met een vleesmes. „Het was geen bedreiging“, verklaarde Farrow nu. „Maar slechts een poging Allen ervan te doordringen wat hij had aangericht: de moraliteit van de situatie scheen hem volkomen te zijn ontgaan.“

Wraak had Mia niet willen nemen, maar wel had ze Allen, als hij op bezoek was in haar buitenhuis Frog Hollow te Bridgewater, verzocht 's avonds in de aanpalende bungalow te logeren. Iets dat Allen onder verwijzing naar zijn vele neurosen geweigerd had, omdat hij dan misschien door dieren beslopen zou worden. Waarop Farrow weer had gereageerd met: „Als je bang bent voor herten kan je de bungalow luchtdicht laten afsluiten en buiten wachtposten neerzetten.“

Zoals te verwachten bleven in de Newyorkse rechtszaal verwijzingen niet uit naar het politieonderzoek, dat in Connecticut gelijktijdig tegen Allen liep met betrekking tot Mia Farrow's aantijging dat hij de zevenjarige Dylan op haar zolder seksueel gemolesteerd zou hebben. Een aantijging die Allen's advocaat verwees naar het land der fabelen. Deze leugen, zo suggereerde hij, zou de opwraak uit zijnde Farrow gebaseerd hebben op een door haar ex-

adopteerde kinderen reit en dat tot Allen's ergernis nog immer wordt uitgebreid. Zo had Mia tijdens de relationele crisis nog maar liefst twee nieuwe kinderen geadopteerd; de met een crack-verslaving geboren zwarte Leah en het tienjarige, uit Vietnam afkomstige, blinde meisje Tam.

Terwijl het Allen-kamp de adoptiewoede van Farrow en de daaruit voortvloeiende chaos in het gezin kapittelde, deed het Farrow-kamp zijn voordeel met het verhaal van Woody's zevenjarige dochter Dylan. Zij zou door haar pleegvader met haar gezicht in een bord hete spaghetti zijn geduwd. En sinds die tijd zou hij haar geïnterdicipleneerd hebben door haar in het oor te fluisteren: „I'm going to make hot spaghetti.“ Bovendien zou hij de benen van haar vijf jaar oude broertje Satchel hebben omgedraaid onder het uitroepen van: „I'm going to break both your fucking legs, you little bastard.“ En tegen de veertienjarige Moses zou hij gedreigd hebben 'to kick his teeth in'. Dat alles deed de advocaat van Farrow, Eleanor Altier, opmerken: „He's a father who knows nothing about his kids. I wouldn't give him custody of my cat.“

Toen de beurt aan Mia was, zette die het soort moeder neer zoals die figureert in de wensdroom van de doorsnee Amerikaan. Compleet met serene oogopslag, tot de nek dichtgeknoopte, witte, gesteven blouse en een stem die nog het meest deed denken aan een koude zomerbries. Ze riep het beeld op van de non die zij, voor Hollywood, Frank Sinatra en de ster-dirigent André Previn met haar op de loep gingen, zo graag had willen worden.

Tot de spraakmakende gemeente die voor honderd procent gelooft in Farrow's onbevleete moederschap behoort Mia's onderbuurvrouw — en peetmoeder van Moses — zangeres Carly Simon. Hetzelfde geloof vertraakt zich ook in sinister wantrouwen ten opzichte van Allen's relatie met de kinderschare: Carly Simon heeft Allen's geobsedeerdheid met Dylan nooit vertrouwd. Ze heeft zich, zoals meer vriendinnen van Farrow, verbaasd over Woody's geïnteresserdheid in alle vroegte Central Park door te steken naar Farrow's appartement om daar Dylan te zien onwaken en te overstelpen met 'ongezonde' aandacht. Vorige week vervoegde ook het feministische boegbeeld Gloria Steinem zich op de trappen van het gerechtgebouw om uitdrukking te geven aan haar betrokkenheid bij het verschijnsel kindermisbruik. Het was het soort bijrolletje dat in films van Woody Allen niet zou hebben misstaan.

Tegenover het beeld van de moederlijke idylle staan de cynische waarsneringen van Allen's coterie, waar men hint op ontbindingsverschijnselen binnen de Farrow-familie. Zo werden de afgelopen zomer twee oudere kinderen, Lark en Daisy, in Connecticut gearresteerd wegens winkeldiefstal van lingerie. Over Lark schertst men in pro-Allen kring dat de kans groot is dat ze Farrow's huis zal verlaten 'om vervolgens zo'n *Mommie Dearest*-boek (de verzengende biografie door de dochter van Joan Crawford — red.) te schrijven’.

Maar in de rechtszaal wist Farrow de haar door waarnemers toegedichte, breekbare, Bambi-achtige uitstraling overeind te houden. Terwijl Allen vooral als een monument van narcisme en intellectuele vervreemding overkwam. Zo herinnerde hij zich over de dag van hun eerste afspraakje niet meer dan dat op die datum Jean-Paul Sartre was gestorven. Mia daarentegen had het heuglijke moment waarop de vonken waren overgeslagen vereeuwigd in de vorm van een borduursel voor aan de muur.

Op uiterst kalme toon verhaalde Farrow van de dag waarop ze Allen confronteerde met de door haar gevonden naaktfoto's van Soon-Yi. Allen had haar uitgelegd dat hij met zijn escapades met Soon-Yi het beste beoogde — hij wilde Mia's pleegdochter slechts 'een beetje zelfvertrouwen' schenken. Maar na een LAT-relatie van twaalf jaar met Mia sloot hij nu een huwelijk met Soon-Yi niet uit. Iets dat Mia ertoe had gebracht hem toe te voegen: „Take her and go.“ Daarop was Allen, volgens Mia's getuigenis, omgeslagen als een blad aan de boom. In één adem bood hij nu aan met Mia te trouwen. Of zoals Allen gezegd zou hebben: „Let's use this as a

We Have Met the Pedophiles and They Are Us

CHILD-LOVING

The Erotic Child and Victorian Culture.

By James R. Kincaid.

413 pp. New York: Routledge. \$35.

By Walter Kendrick

FROM April 1987 to January 1990, in Los Angeles, Raymond Buckey and his mother, Peggy McMartin Buckey, were defendants in the longest criminal trial in American history. The pair were charged with some 100 child molestations at their McMartin Pre-School in suburban Manhattan Beach. Five teachers had also been arrested, on more than 200 charges of child molestation, but the charges against them had been dismissed for lack of evidence. At the trial, only the two Buckeys remained, facing 65 charges.

On Jan. 18, 1990, they were acquitted of 52 of the charges; the jury remained deadlocked on the rest. The case might have ended there. But it did not. Raymond Buckey (who had spent five of the last seven years in jail) stood trial alone on the 13 leftover charges, later trimmed to eight. Finally — as James R. Kincaid reminds us in "Child-Loving: The Erotic Child and Victorian Culture" — on July 27, 1990, a mistrial rang down the curtain on "the Buckey matter," setting free both Raymond and "those of us who had become experts" on it.

Walter Kendrick is a professor of English at Fordham University. His books include "The Thrill of Fear: 250 Years of Scary Entertainment" and "The Secret Museum: Pornography in Modern Culture."

Mr. Kincaid was one of the experts. Day after day, along with a few other observers, he sat in the courtroom listening to repetitious claims and counterclaims, most of them horrific as well as mind-numbing. He was writing about the case; that was his excuse. But as he took notes, he thought: "Who asked me to attend and to write? Who put this event there for the watching and writing — and why?"

On June 25, 1990, one of the prosecutors, Pam Ferrero, referred the court to "the official transcript, page 55,000." Mr. Kincaid mused: "And after page 55,000, we have not 'The End' but page 55,001. We will never have 'The End.' We will never have 'The Truth' either. And that's what the trial is for, I have decided, which is why both the judge and I attend. We are both there to take our parts in a process whereby the end and the truth are centered and held in suspension by being textualized in a way so remarkably sophisticated that our interest will never be exhausted."

The Victorians would find our attitudes about sex and the erotic aspects of children humorless, rigid and utterly boring.

January 24th, 1993

THE NEW YORK TIMES BOOK REVIEW 5

One might well ask why Mr. Kincaid, a professor of English at the University of Southern California and the author of scholarly works on Charles Dickens and Anthony Trollope, spent so many hours at a sensational child-molesting trial. What, indeed, is the Buckey matter doing as the climactic chapter in his "Child-Loving"? If this is "an academic book" (Mr. Kincaid says it is), it's a strange one. It focuses not on the dead, dry past but squarely on our present cultural malaise.

According to Mr. Kincaid, he attended the Buckey trial as the people's representative, the self-appointed stand-in for a nation of pedophiles. In his view only a tiny percentage of us actually seek sex with children, but all of us are trapped inside a vast cultural mechanism that keeps "the erotic child" constantly before our eyes. "In saying so loudly that pedophilia is monstrous, even impossible, aren't we building up a chorus that sings of how the sexual attractiveness of children is indubitable and pedophilia is inevitable? What could be more normal than this monstrousness?"

Mr. Kincaid does not, of course, deny the existence of child abuse, including sexual molestation. But he points out that the pathological condition called pedophilia is quite rare and leads to very few crimes; the statistics, he says, offer no justification for the nonstop "chatter" about pedophilia that comes at us from newspapers, television talk shows, even milk cartons with their plaintive pictures of missing children. He cites "By Silence Betrayed: Sexual Abuse of Children in America," a 1988 book written by the investigative reporter John Crewdson, which reveals police files showing that 95 percent of missing children are "run-aways or throwaways," while most others are being held by parents in custody disputes. But cultural myths

Continued on next page

The Pedophiles Are Us

Continued from preceding page

tell a more lurid story, the one about the pervert in a trench coat lurking at the playground's edge with a pocket full of candy and a car idling nearby.

This "public legend," as Mr. Kincaid calls it — in what he says is a "sweeping claim" designed to "counter the swoops on the other side" — is virtually the opposite of fact: "There is no evidence that any child abduction or prostitution rings exist; no commercial child erotica is now published, except by the F.B.I. for sting operations; pedophiles, such as may exist, are gentle and unaggressive." Yet this story "has no currency"; when inconvenient facts do get brought forward, we regard them "as never having been said."

We theoretical pedophiles — Mr. Kincaid speaks confidently of us throughout "Child-Loving" — prefer the "wretched cultural narrative" about the stranger with the candy and the constant peril in which he puts our children. Mr. Kincaid maintains that the terrible truth is that we like this story because it turns us on: "By creating Gothic melodramas, monster stories of child molesting, and playing them out periodically (often), we provide not just titillation but assurances of righteousness," he writes. "Demonizing the child molester... we can connect to a pedophile drama while pretending to shut down the theater. Most pointedly, we use our legal system to provide us with access to these guilt-free forms of scapegoating pornography."

These are outrageous charges, but "Child-Loving" makes them stick. Mr. Kincaid's main concern, however, is not merely to indict the present. He wants to show how we got this way, or at least that we got this way, that we have not always been snared in a deadly web of lewdness and hypocrisy. And he wants to mark some escape routes, to point out other ways of looking at our children and ourselves, to suggest better stories to tell.

The first aim is well served by the refreshingly open-minded survey of Victorian culture that takes up the bulk of "Child-Loving." Indeed, if Mr. Kincaid's assault on us were not so scathing and irrefutable, his treatment of our great-grandparents would raise eyebrows on its own. His broad thesis is that the child —

"not, in itself, anything" — has been gradually eroticized for some 200 years, ending in our present prison. For the Victorians, the process was incomplete and the walls still had gaps; unlike us, the Victorians could run outside to play.

Mr. Kincaid's Victorians are incorrigibly playful, bad boys and girls, all of them. Discussing scores of texts, from medical treatises to novels, he repeatedly points out where the fun begins. Few readers have chuckled over Richard von Krafft-Ebing's "Psychopathia Sexualis," that compendium of horrors, but Mr. Kincaid notes Krafft-Ebing's "elaborate play in and with his subject." Fewer still have romped with Havelock Ellis, but Mr. Kincaid finds "joke buried metaphors" (as well as "comic timing and delivery") in Ellis's "Studies in the Psychology of Sex."

In the Victorian worldview, the "erotic child" was a ramshackle structure, leaving room for exuberance, happy self-contradiction and plenty of what-the-hell shrugs. Some Victorians fretted about masturbation as the scourge of youth; the 20th century has enshrined them as typical. But Mr. Kincaid cites several Victorian experts on child rearing who ignored the scourge entirely — not, he surmises, because it was "terrifying" or "unspeakably indecent," but because they "did not think it worth mentioning."

"That a culture," Mr. Kincaid writes, "particularly the Victorian culture, could be more or less aware of sex without paying it a lot of attention seems to us impossible." But it is we, not the Victorians, for whom sex lurks everywhere and must be constantly tussled with. We are also unable to see sex (or children) except in terms of power relations. So we have emptied out the child and filled that enticing blankness with erotically charged fantasies of dominance and submission, meanwhile denying that we've done any such thing.

Mr. Kincaid borrows his notion of "power" from Michel Foucault, though he applies it more literally than Foucault did. For Mr. Kincaid, "power" is the enemy, the stultifying force that paralyzes our cultural imagination and harms children and adults alike. He proposes to elude power's ploys with what he calls "deconstruction," though his use of this borrowed term is far more rambunctious than that of its originators, Jacques Derrida and Paul de Man.

Mr. Kincaid finds one escape route in "deconstructive" or "lascivious" readings of an eclectic assortment of novels, from Dickens's "David Copperfield" to J. D. Salinger's "Catcher in the Rye." These brief treatments are shockingly perverse but quite plausible, especially that of "Catcher," which in Mr. Kincaid's hands becomes "pornography only, mere voyeuristic delight." If power cannot be evaded it can at least be mocked, and Mr. Kincaid has a high old time doing just that.

"Power," he says, "might be not so much replaced as tripped up, made the victim of a whoopee cushion. Deconstructed, in a word, de-centered by way of alternative centers." We can deconstruct the past by letting it show us its "unrelatedness," its "difference" from itself and from us, its "contradictory patterns, not so much competing with one another as bouncing along side by side in an incoherent game." If we let the Victorians have their "deconstructive fun," maybe we can have some ourselves.

"We are right now caught," Mr. Kincaid concludes, "in a terrible, playless power game no decent person would want to enter. I want to find a way into a game which plays." Play might seem the last thing the Victorians have to teach, but if Mr. Kincaid's Victorians could get a look at us, we would no doubt strike them as a bunch of hysterical hypocrites — leering at children while we shriek about their innocence, warping children horribly in the loudly avowed cause of protecting them. These Victorians would find us humorless, rigid and extremely boring.

We can learn a good deal from them, and from "Child-Loving." Despite his apparently grim subject, Mr. Kincaid has written a playful book, full of its own happy incongruities. He displays formidable erudition, but his style is rarely academic; he even dares to end a discussion with "But who knows?" Of course, chummy informality is a fad right now among academic writers, as is deep interest in outré sexual matters. "Child-Loving" is a highly trendy book.

But it's much more than that. Mr. Kincaid himself deserves the praise he bestows on the French historian Philippe Ariès: he has written "the rarest kind of history, a history of the present... exposing our own constructing apparatus, freeing us, at least a little, from the tyranny of our eccentric seeing." □

Nachdem die Delegiertenversammlung der HACH (Homosexuelle Arbeitsgruppen der Schweiz) im Oktober die "Selbsthilfegruppe Pädophilie SHP" als Fachgruppe in die HACH aufgenommen hat (A/K 4/92), hat dieselbe Versammlung im Dezember die Gruppe wieder vor die Tür gestellt. Wie kam es dazu?

AKO 3-93

Pädophilie: Kehrtwendung der HACH?

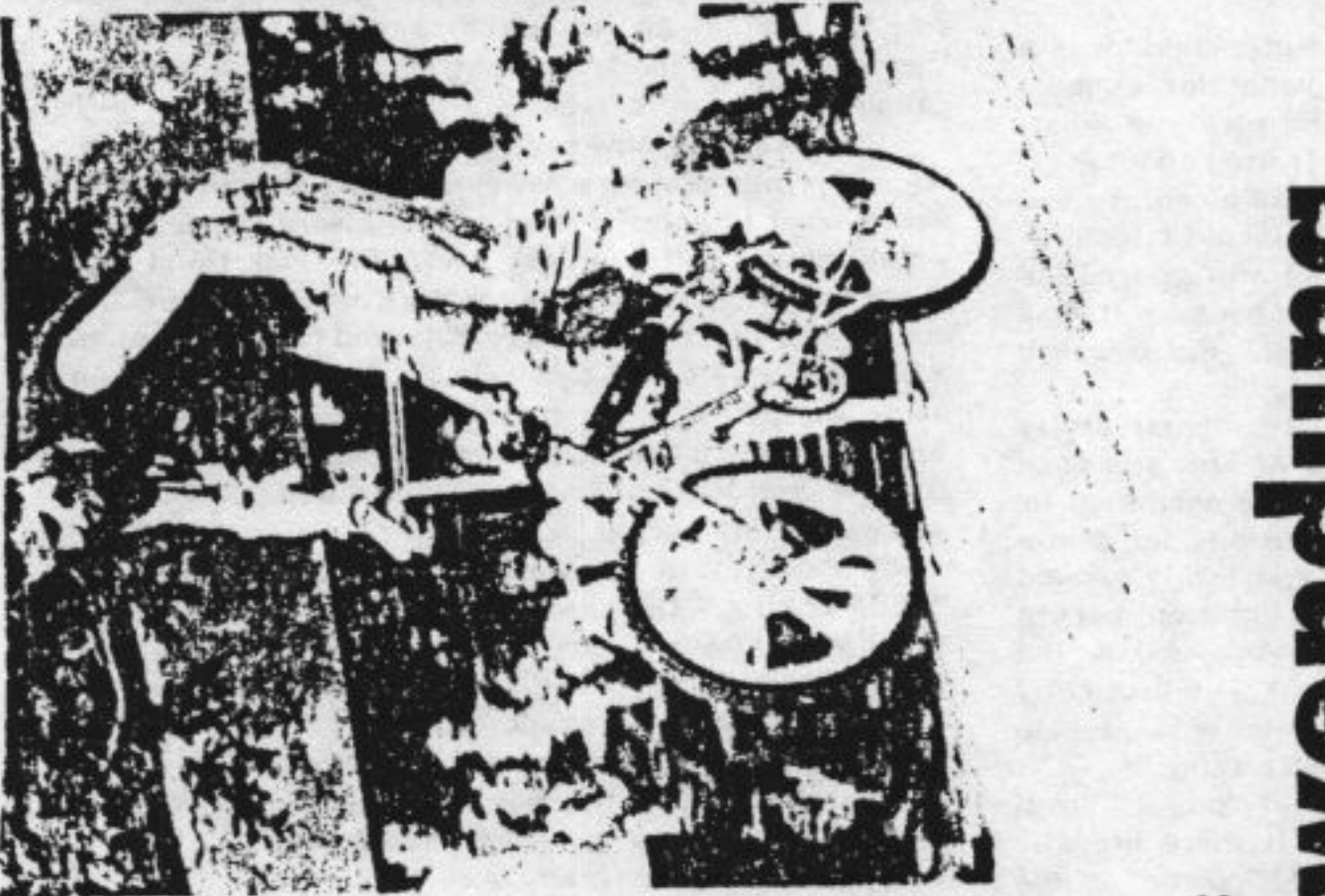
Ablehnende Reaktionen auf den Entscheid waren rasch zur Stelle. Die Lesbenorganisation Schweiz (LOS) teilte, wie zu erwarten war, postwendend mit, jede Zusammenarbeit mit den HACH einstellen zu wollen. Eher unerwartet kam die Protestreaktion der schweizerischen Jugendgruppe Spot 25, die sich dagegen verwahrte, mit den Pädophilen in einen Topf geworfen zu werden. Daneben meldeten sich verschiedene Einzelstimmen, die keine Gemeinsamkeiten zwischen Schwulen und Pädophilen fanden, den guten Ruf der Schwulen in Gefahr sahen oder gesichertes wissenschaftliche Grundlagen für einen solchen Entscheid vermissten.

Auch in der Bundeshauptstadt Bern, wo schon immer ein wesentlicher Teil der HACH-Politik geschmiedet wurde, war man nicht ganz zufrieden mit dem Entscheid. Die HACH hatten eine ausführliche Diskussion und ein überraschendes Coming out eines ihrer Vorstandsmitglieder hinter sich. Ergebnis dieser Beratungen war der Antrag gewesen, die SHP als «assoziiertes Mitglied» in die HACH aufzunehmen. Die SHP wäre das erste derartige Mitglied gewesen. In der Abstimmung vom Oktober unterlag dieser Vorschlag zugunsten der Vollmitgliedschaft. Ein Vorstandsmitglied der HACH stellte den Antrag, auf den Beschluss zurückzukommen und die SHP doch als assoziiertes Mitglied aufzunehmen. Das Ergebnis dieser neuen Abstimmung war dann aber, dass die Aufnahme der Pädophilen gänzlich ab-

von Remo Peter

Fast ein Jahr lang hatte das Beitrittsgebet der Selbsthilfegruppe auf dem HACH-Tisch gelegen. Zweimal wurde die Abstimmung verschoben, denn es sollte eine ausreichende Meinungsbildung stattfinden. Zudem wurde es als taktisch ungeschickt angesehen, den Entscheid während des Abstimmungskampfes zur Revision des Sexualstrafrechts zu fällen. In den HA-Gruppen wurde das Thema zum Teil heftig diskutiert: die HACH und die Selbsthilfegruppe organisierten zusammen einen gut besuchten Informationsnachmittag in Zürich, und die SHP wurde zu Gesprächen in Bern, Zürich und Basel eingeladen. Auch A/K hat verschiedene Diskussionsbeiträge abgedruckt (Nr. 2 und 3/92). Im Oktober schliesslich war es soweit: Die Delegiertenversammlung der HACH konnte sich in einem zweistufigen Abstimmungsverfahren knapp für eine Zusammenarbeit mit der Selbsthilfegruppe Pädophilie entscheiden. Sie nahm sie als «Fachgruppe» auf und gab den Pädophilen damit eine Stimme in der Delegiertenversammlung. Umstritten ist, ob nur für den ersten Teil der Abstimmung (Aufnahme ja oder nein) oder auch für den zweiten Teil (Aufnahme als Fachgruppe oder assoziiertes Mitglied) eine Zweidrittelmehrheit der Stimmen notwendig ist. Beim ersten Teil jedenfalls war eine solche vorhanden.

Fotos © Daniel P. Wiedmer und Archiv dpw

gelehnt wurde. Dieses Ergebnis hatte der Urheber der zweiten Abstimmung nicht erwartet; zu ahnen wäre es gewesen, denn zu diesem Zeitpunkt blieben Basel und Bern die einzigen Gruppen, die noch für eine Zusammenarbeit mit den Pädophilen eintraten.

Als in Luzern bekannt wurde, dass die HACH ein zweites Mal über die Pädofrage befinden wollten, unterbreitete die HALU das Thema ihrer Generalversammlung. Diese beschloss nach einer kontroversen Diskussion deutlich, alle drei HALU-Stimmen seien gegen eine Aufnahme der Gruppe zu verwenden. In Zürich bei der HAZ sah man im Berner Antrag wie schon vorher einen faulen Kompromiss. Entweder ganz, oder dann gar nicht, fanden die Zürcher. Für «gar nicht» stimmten sie, weil sie fanden, es sei nicht Sache einer schwulen Organisation, spezifisch pädophile Anliegen nach aussen zu vertreten. Auch war es für sie unklar, warum die Gruppe in die HACH wollte, obwohl sie sich nicht als gleichgeschlechtlich-pädophil definieren will, gar explizit eine Untergruppe «Mann-Mädchen» hat. Ganz klar distanzierte sich die HAZ aber von einer Abgrenzung von den Pädos aus opportunistischen Gründen, vom Argument, das Eintreten für pädophile Anliegen schade der Schwulenbewegung. Von den HACH-Medizinerinnen kam die

Pädophilie

Meinung

In A/K 3/92 berichtet der 22-jährige Jörg R., dass er bei seinen zwei Beziehungen zu älteren Männern, als er zwischen 11 und 13 Jahre alt war, «echt Glück» gehabt habe. In meiner täglichen Arbeit erlebe ich leider meist das andere Ende der Skala, wo mich Menschen um Rat angehen, die im Kindesalter durch sexuelle Erlebnisse mit Erwachsenen langdauernde und schwerwiegende gesundheitliche Schäden auf psychischer Ebene erlitten haben. In ihrer Selbstdarstellung schreibt die Fach- und Selbsthilfegruppe Pädophilie: «Wir setzen dort Grenzen, ... wo Kinder nur als Objekt zur einseitigen Machtbefriedigung eines Erwachsenen herhalten müssen.» Aus der Perspektive des Erwachsenen mag diese Grenze auslotbar sein. Das Kind ist aber in jedem Fall gegenüber dem Lebenserfahrungsmässigen Älteren in der Position des Abhängigen, und seine Belastbarkeit ist schlichtweg nicht im Voraus abschätzbar. Im gleichen Papier schreibt die Gruppe von 10% der Mitglieder, die einer Gruppe «Mann-Mädchen» angehört. Ich sehe nicht, wo diese Leute ihre Identität in der HACH finden sollten. – Das sind zwei meiner Gedanken zum Beitrittsgebet der Pädophilen. Ich sehe viele Möglichkeiten der Unterstützung: Vermittlung von Know-how in Öffentlichkeitsarbeit, Überlassung von Infrastrukturen zur Mitbenützung, Eintreten auf eine intensive Diskussion zum Thema Pädophilie (wie sie ja durch das Beitrittsgebet erfreulicherweise bereits angelaufen ist), einschliesslich der Hilfe bei der Durchsetzung der geforderten Untersuchungen durch «neutrale Instanzen». Ein Beitritt der Fach- und Selbsthilfegruppe Pädophilie zur HACH kommt für mich im Moment jedoch nicht in Frage.

Dr. med. Ruedi Gloor,
Psychiater und
Psychotherapeut,
HACH-Delegierter
der Schwulen Medizinmänner

schon bei der ersten Abstimmung gesesserte Einschätzung, eine Gefährdung der Kinder durch sexuelle Kontakte sei gegeben, und in der heutigen Gesellschaft könnten sie nicht für die Abschaffung des Schutzalters eintreten.

Trotz der abgelehnten Aufnahme der Gruppe gibt es einige Signale, die diesen Entscheid nicht einfach als schroffe Ablehnung erscheinen lassen. So wurde häufig betont, in konkreten Fällen ihre Arbeit unterstützen zu wollen. Und sicher darf die Diskussion der Pädophilie unter Schwulen nicht als erledigt betrachtet werden.

A/K dokumentiert hier einige Meinungen zum Pädophilie-Entscheid der HACH:

Daniel Kempf, im Vorstand von Spot 25

Ich fühle mich durch den HACH-Entscheid selber in den Regen gestellt. Der Hauptteil der organisierten Pädos ist homosexuell, sie sind eben eine Randgruppe innerhalb einer Minderheit, die in der Bewegung integriert sein soll. Ich habe für den Beschluss kein Verständnis, er war unfair und gehört zur gleichen Art Ausgrenzung wie gegen Tunten und S/M-Leute. Er zeigt ein wahnsinniges Unverständnis des Themas. Wir sollten uns endlich fundiert damit beschäftigen.

Peter, Mitglied der SHP

Für uns Pädos ist klar: Das war kein guter Entscheid. Die Frage muss jetzt lauten: Was haben wir Pädos, was haben wir zusammen mit Euch Schwulen, was habt Ihr falsch gemacht? Die Anfrage kam nicht zum falschen Zeitpunkt. Ist der Prozess etwa so schnell abgelaufen? Störend ist sicher, dass Leute an der zweiten Abstimmung teilnahmen, die vorher bei der Meinungsbildung nicht dabei waren. Das ist nicht besonders fair. Wenn ohne die Pädos über die Pädos geredet wird, ist das nicht sehr angenehm. Aber das kennen wir ja, nur dass das auch bei den Schwulen so ist? Vielleicht müssen wir fragen: Wovor habt ihr Schwulen eigentlich Angst? Geht der Prozess der Annäherung weiter? Das herauszufinden wird unsere nächste Gemeinsamkeit sein.

Mark Bäcker, Präsident und HACH-Delegierter zart & heftig

Unabhängig von den kontroversen Positionen gegenüber der Pädophilie finde ich es zunächst dringend, dass wir mit den Betroffenen diskutieren, um mehr über das Thema zu erfahren und um unreingekommene Begegnungen möglich zu machen. Die so entwickelte Sensibilität kann uns neue Wege in der Problematik eröffnen, anders als die sensationellsten Medien, die polemisierend nur ein undifferenziertes Täter-Opfer-Muster fixieren und damit eine pau-

schale Schuldzuweisung vorwegnehmen. Obwohl zart & heftig gegen die Aufnahme der Gruppe gestimmt hat, wird das Thema bei uns weiter diskutiert.

Gary Fässler, im Vorstand von Spot 25

Wenn es eine schwere Pädogruppe gibt, hat sie etwas zu tun in der HACH, eine allgemein pädophile Gruppe hat das eben nicht!

Beat Stutzer, HACH-Delegierter HALU

Der Widerspruch ist eigentlich unlösbar: Einerseits sind pädophile Neigungen eine Veranlagung, wie es schwules Verhalten auch ist. Es gibt keine Schuld für Veranlagungen. Andererseits glaube ich, dass es aus Rücksicht auf die vorpubertären Kinder nicht zugelassen werden darf, die pädophile Neigung auszuleben.

Andreas Forrer, psychologischer Berater

Nachdem neulich die Zeitungen über sexuelle Missbrauch von Kindern, über Entführungen, Kinderhandel, Misshandlung und Mord an Minderjährigen berichteten, wird einmal mehr klar, wie wichtig es ist, dass verantwortungsvolle Menschen mit pädophilen Gefühlen die Fragen ihres Problembereichs öffentlich diskutieren können. Ich bin deshalb der Meinung, dass die Schwulenbewegung dem Thema der Pädophilie offen begegnen und Bemühungen in der erwähnten Richtung unterstützen soll.

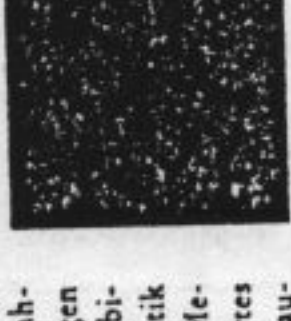
Andy Mosetti, im Vorstand von Spot 25

Ich finde es wichtig, dass die Pädos sich organisieren, für ihre Rechte kämpfen, aber sie sollen sich nicht zu den Schwulen ins gleiche Boot setzen, denn das wirkt deren Arbeit um Jahre zurück. Pädophilie hat nicht konkret etwas zu tun mit schwul oder hetero, sondern soll eine eigene Vertretung haben. Ich sehe auch kein Gebiet für Zusammenarbeit. Nur weil Schwule und Pädos beides Minderheiten sind, gehören sie nicht in den gleichen Topf. Wir tun uns auch nicht mit anderen Minderheiten zusammen und ziehen am selben Strick.

Urs Baumeister, Mitglied HALU

Die Luzerner haben die Aufnahme der Pädophilen in die HACH nicht deswegen abgelehnt, weil sie eine Zusammenarbeit grundsätzlich ablehnen, sondern weil völlig unklar ist, was die

Keating pressed to act against pedophiles

SYDNEY (AFP): Prime Minister Paul Keating is under pressure in Australia and from Asia to take urgent action to stop traveling Australian pedophiles abusing children in the Philippines and Thailand.

Newspapers in Melbourne and Sydney reported Sunday that police are monitoring some travel agencies and more than 50 known pedophiles following detection of organized sex tours.

The Sunday Age and the Sun-Herald both published on their front page a rear-view of an alleged Sydney

By Jock Taylor

pedophile called Andrew walking hand in hand with a 13-year-old girl in Bangkok.

"I like them young, very young," Andrew said, boasting he had slept with three teenage girls he described as "just gorgeous."

The targeting of travel agencies follows disclosures by Filipino authorities that they had banned at least 10 Australians for molesting Filipino boys, the Sunday Age said.

A police report was quoted saying a joint police-customs operation had uncovered prominent local male offenders involved in an international boys association who were traveling to Thailand and the Philippines for sex with young boys.

The report had also found a large child pornography racket in Victoria showed strong links between Australia and the Philippines.

Seized documents showed its two principal players had been trying to set up a Manila-based child pornography network using local children

and the films would be "smuggled into Australia for reproduction and sale through Australian and international contact magazines," the report said.

The latest controversy over sex tours to Asia coincides with a growing furor here over a spate of recent judgments in which convicted pedophiles have been given suspended sentences or less for serious crimes such as rape against children.

The whole issue of sex offenses against women and children and what is seen as the inadequacy of laws pro-

tecting both has been developing into a major controversy here for some time.

Australian Law Reform Commission president Justice Elizabeth Evatt recently urged Canberra to pass laws similar to recent German legislation allowing prosecution here of Australians who commit sex offenses against children overseas.

Evatt has also been outspoken in highlighting the need for changes in public attitudes, by judges as well as others.

In a now notorious remark, one judge said a certain amount of force by a husband to persuade his wife to have sex was acceptable behavior.

Keating subsequently announced plans to send judges back to school for re-education on community attitudes to sexual and domestic violence against women.

But the Sunday Age said in a page-one editorial Keating should act quickly against traveling Australian pedophiles whom it said "drenches us with shame and must be stopped."

BACK HOME: Seven Bangladeshi boys who were kidnapped and taken to India as part of a plan to transport them to the Middle East to become jockeys for camel races are now back in a Dhaka homeless shelter. The boys were arrested by Indian police and returned to Bangladesh.

Di atas: tangung jawab peredaran P.T. GRAJEDIA - Jakarta

THE JAKARTA POST

TUESDAY, APRIL 20, 1993

Meinung

...Das Recht auf frei gewählte Sexualität darf daher niemandem abgesprochen werden. Auch Kinder und Jugendliche, ... haben Anrecht auf die sexuellen Beziehungen, die ihren Bedürfnissen entsprechen. Ebenso ist grundsätzlich jede Einschränkung der Partnerwahl abzulehnen, wenn dies nicht durch besondere Umstände gerechtfertigt ist. Auch sexuelle Beziehungen zwischen ... Kindern und Erwachsenen sind grundsätzlich gutzuheissen.

So schreiben die HACH vor zehn Jahren in ihrer Vernehmlassung zur Revision des Sexualstrafrechts und stellten das Konzept des Schutzalters, ja des Sexualstrafrechts überhaupt, in Frage. Heute lassen die HACH eine Gruppe von Pädophilen vor der Tür stehen. Was ist passiert? Die Debatte ums Schutzalter war lange Zeit eingeschlafen. Sind es vielleicht die jüngeren Schwestern, die den alten Ideologien nicht mehr folgen? Eine solche Tendenz war nicht klar festzustellen: auch die langjährigen Aktivistinnen waren in ihren Meinungen gespalten.

Häufig hatte ich den Eindruck, dass man zwar nicht grundsätzlich etwas gegen Pädophilie hat, sie aber doch lieber nicht in den HACH haben möchte. Wie grenzen sich die Schwulen denn aber von den Pädophilen ab? Das Argument, die Selbsthilfegruppe sei keine schwule Gruppe, stimmt formell, überzeugt aber nicht, wenn man die Gruppe genauer kennt. Viel einleuchtender schien mir die Bemerkung eines Gesprächspartners, schwul zu sein, das sei doch auch ein Lebensstil. Den Lebensstil teilen wir nicht mit den Pädophilen, das stimmt allerdings! Auch sahen viele HACHler in der Aufnahme der Gruppe keinen Nutzen für die HACH. Das mag mit daran liegen, dass es die Gruppe nie geschafft hat, darzulegen, was sie im Gegenzug für die HACH leisten könne. So konnte der Eindruck bestehen bleiben, die Gruppe wolle mit ihrem HACH-Beitritt bloss von deren langjährigen Arbeit profitieren.

Sicher ist den Pädophilen die Inzestdebatte in die Quere gekommen. Die Diskussionen über Lust und Sex sind durch Diskussionen über Macht und Abhängigkeit abgelöst worden. Viele Schwule folgten diesen Argumenten, und damit einem allgemeinen Trend, der das Schutzalter von den ursprünglich vorgesehenen vierzehn auf die heute gültigen sechzehn Jahre hochgeschraubt hat. Die Mehrheit der in den HA-Gruppen organisierten Schwulen würde heute wahrscheinlich die Aufhebung des Schutzalters nicht mehr als wünschbar erachten. Das Politikum Sexualität hat die Schwulen und die Pädophilen jedenfalls nicht mehr vereinen können. Vielleicht ist Sexualität für die Schwulen gar kein Politikum mehr. Ob wir das wieder ändern sollten?

Andreas Bosshard, HACH-Delegierter, ILGA

Pädophilen sich genau davon erhoffen. Wir fragen uns, welche konkreten Anliegen - ausser dem schwammigen Begriff 'Akzeptanz' - Schwule und Pädophile gemeinsam verfolgen und ob die Aufnahme der Pädophilen in einen auf schwule Bedürfnisse und Ziele ausgerichteten Dachverband für beide Seiten sinnvoll ist. Einer Zusammenarbeit inn konkreten Einzelfragen steht jedoch prinzipiell nichts im Weg.

Lukas Bühlmann, Vorstandsmitglied HACH und Urheber des Rückkommensantrags

Trotz gewisser Gemeinsamkeiten gibt es klare Unterschiede zwischen den Anliegen von Schwulen und Pädophilen. Aus diesem Grunde konnte ich eine Aufnahme der SHP als ordentliches HACH-Mitglied nicht unterstützen. Ein gangbarer Weg wäre für mich eine Aufnahme als assoziiertes Mitglied gewesen. Sie hätte die Stimmung unter vielen Schwulen gut wiedergegeben: Sympathien für eine Gruppe, die ähnlichen Repressionen unterliegt, wie sie den Schwulen widerfahren sind, aber keine Solidarität auf Vorrat mit einer im Entstehen begriffenen Gruppe mit äusserst diffiziler Zielsetzung.

THE NEW LOOK FOR GAYS

man *page*

SIEMENS CORPORATION

Und es findet sich, was zusammengeführt

Schmuck für Schwule exklusiv von der Men Schmuck GmbH
Postfach 23102 • W-8828 Freilassing • Tag und Nacht-Ruf: 0 86 54 6 61 60
Telefax: 0 86 54 6 61 68 • Der Katalog ist kostenlos. Fordere ihn an!

Buurt moet stem krijgen bij een psychiatrische opname

Maarten Voster VK 1-4

In de Volkskrant werd onlangs melding gemaakt van het succes van het Sociaal Psychiatrisch Centrum Oud-West in Amsterdam. In plaats van opname in Psychiatrisch Ziekenhuis 'Santpoort' worden de cliënten nu parttime behandeld in een polikliniek in de stad.

De Volkskrant berichtte 26 maart over de nota *Onder Aandacht* van staatssecretaris Simons waarin hij aankondigt 20 procent van de capaciteit van de psychiatrische inrichtingen over te willen brengen naar zorg buiten die inrichtingen. De patiënten blijven in de samenleving en zullen door Rijksmaatschappelijk werk, of instellingen voor zorg en opvang moeten worden begeleid.

Dit lijkt me op zich een prima oriëntatie: minder mensen in tehuizen, meer integratie in de samenleving. Maar er is ook een andere kant: verwarde mensen kunnen voor hun omgeving een grote

last zijn, of erger, ze kunnen soms een gevaar blijken voor die omgeving. De dood van een twaalfjarig meisje in de Vrolikstraat in Amsterdam heeft dat vorige week heel duidelijk gemaakt.

Kortom, er is ook reden voor twijfel bij het moderne model van de psychiatrische zorg. Twee punten zijn daarbij van belang: de praktijk en de vraag wie op welke wijze nog wel in de psychiatrische ziekenhuizen komt.

Eerst de praktijk in stadsdeel Westerpark in Amsterdam. Westerpark is een stadsdeel in de negentiende eeuwse gordel van Amsterdam. In zo'n stadsdeel staan de sociale verhoudingen behoorlijk onder druk. Het samenleven van traditioneel en nonconformistisch levende mensen, van autochtonen en allochtone bewoners vergt veel tolerantie.

De grenzen van die tolerantie worden helaas door menig bewoner met een psychiatrische achtergrond overschreden. Nu al zijn er gevallen van zeer extreme over-

last (in het openbaar masturberen, ingooien van ruiten) en vele 'gewone' overlast-situaties (vervuiling van de woning, nachtelijke herrie, regelmatige schreeuwpartijen). Voor veel van deze bewoners blijkt nauwelijks begeleiding of zorg aanwezig.

Op initiatief van het stadsdeelbestuur zitten sinds kort politie, geestelijke gezondheidszorg, en maatschappelijk en welzijnswerk om de tafel om een gezamenlijke aanpak op te zetten. Bij problemen (meestal tot uiting komend in klachten over overlast) moet men straks kunnen garanderen dat er iets gebeurt, namelijk hulp voor de veroorzaker en steun voor de klagers.

Het organiseren van zo'n aanpak vergt voldoende capaciteit bij de betrokken instanties. Maar ook een omslag bij de zorgverleners, omdat men niet, zoals men gewend was, op het hulpsignaal van de cliënt, maar op het overlastsignaal van de omgeving moet reageren. De noodzaak daarvan is helaas ook

in de Vrolikstraat gebleken: omwonenden hadden regelmatig geklaagd, maar de instanties hadden het af laten weten.

Het experiment in Westerpark is nog pril; het moet in feite nog starten. In andere delen van het land bestaat, voor zover mij bekend, iets dergelijks nog niet. Kortom, een garantie voor een goede opvang voor mensen met een psychiatrische achtergrond en de door hen veroorzaakte problemen kan op dit moment nog niet worden gegeven. Toch zal de lokale samenleving in een stadswijk zoals Westerpark eerst die garanties eisen, voordat de afbouw van de inrichtingscapaciteit in gang wordt gezet.

Want laten we wel zijn, die 4400 cliënten die uit de psychiatrische ziekenhuizen moeten, komen natuurlijk vooral te wonen in die buurten waar de woning goedkoop zijn en in regelmatig goedkoop zijn. De noodzakelijke voorzieningen, aanspreekpunten en netwerken zullen daar dus eerst moeten worden opgebouwd.

Dan het tweede punt: wie komt straks op welke wijze nog in een psychiatrisch ziekenhuis?

Ik pleit ervoor om nadrukkelijk naast puur therapeutische overwegingen ook maatschappelijke overwegingen daar een rol in te laten spelen. Er zijn mensen voor wie de voorzieningen en netwerken in de buurt ontoereikend zijn of die weigeren daar gebruik van te maken. Ik heb al aangegeven dat de lokale samenleving waarin zij leven vaak onder grote druk staat. Zij kunnen de emmer soms met vele druppels doen overlopen.

NAAST het belang van de cliënt zal daarom ook het belang van de samenleving moeten meewegen. De huidige situatie waarin een desnoods onvrijwillige opname op grond van 'gevaar voor zichzelf of de omgeving' eigenlijk alleen geldt voor iemand die feitelijk al grof fysiek geweld tegen zichzelf of die omgeving heeft gebruikt, voldoet niet. Soms is het dan te laat (de Vrolikstraat) maar vaak is ook zonder

grof fysiek geweld sprake van een onhoudbare situatie.

Onmaatschappelijk gedrag, resulterend in veelvuldige, extreme overlast en aangetoond door zorgvuldige dossiervorming, zou aanvullend moeten kunnen zijn om tot onvrijwillige opname over te gaan. Juist in dit verband zijn ook die goede opvang door voorzieningen en netwerken, waarvan ik eerder aangaf dat die in de praktijk nog ontbreken, van belang. Met die opvang garandeert de samenleving een maximale poging mensen (weer) te integreren, en via het dossiervorming plaatsvinden om desnoods te concluderen dat dit niet lukt.

Voldoende opvang in de buurt en een nooddrem via onvrijwillige opnamen zijn voorwaarden om een draagvlak te hebben voor de gewenste integratie van vele psychiatrische patiënten.

Maarten Voster is PvdA-lid en voorzitter van de stadsdeelraad Westerpark te Amsterdam.

Moderne gek wordt weer op narrenschip geplaatst

PROFESSOR Giel schreef al in 1984 in een commentaar op het streven van overheidswege naar een *community based care* voor psychiatrisch gestoorde mensen, dat de samenleving hier voorlopig nog niet aan toe was. Hij krijgt nu, zij het op een wrege wijze, gelijk. De discussies rond de tragische gebeurtenissen in de Vrolikstraat in Amsterdam tonen ons dit duidelijk.

De bijdragen in Forum van de laatste tijd laten zien in hoeverre gekte in de samenleving wordt geduld en geduid. Gekte is niet langer een kwestie van 'onzindelijk denken', zoals dat bijvoorbeeld tot aan de twintigste eeuw het geval was. Gekte is het overschrijden van een gevaarsgrens.

Gekte wordt in zekere zin steeds positiever benaderd. Kunst van psychiatrische patiënten mag zich bij voorbeeld verheugen in een aanzienlijke belangstelling. Televisieprogramma's over psychiatrie doen het ook prima. Het verzet in de jaren vijftig en zestig tegen de nauwe grenzen van de rationaliteit, het vooruitgangsgeloof, de moraal en het fatsoen hebben ertoe geleid dat de psychische grenzen van de samenleving flink zijn opgerekt. Magiërs, profeten, mystici, ze trekken in lange rijen aan ons voorbij. Wij leven in Disneyland.

Foucault heeft eens opgemerkt dat de gekte is losgekoppeld van de geestesziekte en dat de eerste zal behoren tot de basis van onze cultuur. Je moet dus behoorlijk 'gek' doen om gek te worden verklaard. De tolerantie voor deze vorm van gekte is groot. Dat heeft weliswaar zijn positieve zijden, maar ook een schaduwkant. Voor de 'echte gek'

schieten er weinig mogelijkheden over om zijn omgeving duidelijk te maken met welke problemen en dilemma's hij worstelt. Een psychiatrische patiënte zei mij eens: 'De hele wereld moet maar eens zien wat ze mij hebben aangedaan' en ging ongewassen en met wilde haren de straat op. 'Maar', glimlachte ze, 'niemand keek, er lopen er zoveel zo rond.'

Onze samenleving is op dit gebied zo tolerant en geïndividualiseerd dat er voor mensen in ernstige

psychische nood blijkbaar niets anders opzit dan door agressie de gestelde grenzen te overtreden, opdat uiteindelijk iemand zich hun lot zal aantrekken, ook al is dat via de politie of een andere instantie.

Wij geloven intussen in de macht en de effectiviteit van de psychiatrie, omdat ze een gezaghebbende verklaring lijkt te hebben voor gekte, mede dank zij de ontwikkelingen van psychofarmaca. Psychiatrische praktijken hebben echter gelijktijdig effecten op de samenleving.

Zo zijn opname en dwangmatige behandeling ongetwijfeld soms noodzakelijk, maar het effect is veel groter dan alleen voor het individu en zijn ziekte. Een ander, niet minder reëel cultureel effect is dat de

samenleving zich veiliger voelt. Hulpverleners grotere en creatievere mogelijkheden geven psychiatrische patiënten te bereiken, zoals Berghmans voorstelt (*de Volkskrant*, 2 april), is voor deze patiënten zeker positief. Maar het heeft tegelijkertijd het effect dat wij als samenleving op dit punt onze creativiteit niet behoeven aan te spreken omdat wij deze in handen van anderen leggen.

Wij maken de macht van de psychiatrie tot een mythe en dank zij deze mythe hoeven we ons niet af te vragen wat de maatschappelijke oorzaken zouden kunnen zijn van het probleem van gekte, dat naar het zich laat aanzien steeds ernstiger vormen aanneemt. We hoeven ons ook niet af te vragen wat onze bijdrage zou kunnen zijn om het enorme psychisch lijden wat te verzachten.

Het overheidsstreven naar vermindering van het aantal bedden in de psychiatrische ziekenhuizen leidt ertoe dat een toenemend aantal mensen tussen de mazen van de geestelijke gezondheidszorg glipt, omdat deze het ook niet aankan. De samenleving wordt daardoor geconfronteerd met een toenemend aantal 'draaideurpatiënten' en psychotische zwervers, met wie zij geen weg weet.

HET beeld van het middeleeuwse narrenschip doemt op: mensen zwerven door de samenleving en door de geestelijke gezondheidszorg. Zij worden geduld door burens, de gemeenschap, zolang de grens van 'het gevaar' niet wordt overschreden. Als hun gedrag onacceptabel wordt, dan worden ze weer op een volgend schip geplaatst met als bootsman een hulpverlener die soms niet anders kan, vanwege allerlei pragmatische redenen, dan zijn passagier in een volgende stad weer aan land te zetten.

Temidden van het maatschappelijk en psychiatrisch tumult van allerlei visies op psychisch gestoorde mensen, rendement van hulpverlening, gedwongen opnames, recht op *privacy* en persoonlijke vrijheid enzovoorts, dreigt de betekenis van de gekte voor een samenleving en voor patiënten zelf verloren te gaan.

De maatschappelijke discussie moet worden gevoerd over de eventuele culturele oorzaken van ernstige psychische stoornissen. In deze discussie zou men zich eens af moeten vragen hoe het komt dat bijvoorbeeld de prognose van schizofrenie in andere culturen veel gunstiger is dan hier. Men zou eens vergelijkingen kunnen maken tussen gedrag van ernstige psychiatrisch gestoorde mensen en gedrag van mensen in culturen die marginaal en ten dode opgeschreven zijn, zoals bij voorbeeld door Turnbull in 1972 is beschreven. En uit die vergelijkingen leringen moeten trekken. Dan kon best eens blijken dat bepaalde vormen van gekte helemaal niet tot de *condition humaine* behoren, maar tot de *condition culturelle*.

De auteur is cultureel antropoloog.

Eis van Dongen

De auteur is cultureel antropoloog.

NRC

Eigenaar sekswinkel verdacht van leveren kinderporno aan 'monster van Jura'

Van een onzer verslaggevers
AMSTERDAM, zaterdag

De Amsterdamse zedenpolitie heeft een 51-jarige inwoner van de hoofdstad gearresteerd die ervan wordt verdacht videobanden met kinderporno te hebben verkocht aan de Zwitser René O., bijgenaamd 'het monster van de Jura'.

In zowel de woning als de winkel van de 51-jarige verdachte, die eigenaar is van een seks-shop in de Monnikenstraat, werden onder leiding van een rechter-commissaris huiszoekingen verricht. Mogelijk belastend materiaal is in beslag genomen. Dit heeft de persofficier van justitie in Amsterdam, mr. A.E. Broek-Blaauboer, bevestigd.

Politie en justitie kwamen de verboden handel enkele weken geleden op het spoor gekomen door verklaringen van de 38-jarige Zwitser René O. Het 'Jura-monster' werd in februari samen met zijn 21-jarige vriendin Augustina S. in Amsterdam gearresteerd. In zijn Amsterdamse woning werden videobanden gevonden waarop was te zien hoe O. op gruwelijke wijze kinderen mishandelde en misbruikte.

Tijdens het onderzoek heeft O. verklaard dat hij videobanden met kinderporno kocht in een kelderwinkeltje in de Monnikenstraat. Volgens justitie is daarop een gerechtelijk vooronderzoek tegen de porno-handelaar ingesteld.

Seksshop dicht wegens verkoop kinderporno

AMSTERDAM, vrijdag

De Amsterdamse politie heeft op last van burgemeester Van Thijn een seksshop in de Monnikenstraat gesloten.

In de winkel annex videotheek zijn vorige week videobanden met kinderporno aangetroffen. Volgens de politie is dat voldoende reden voor sluiting voor onbepaalde termijn.

De eigenaar van de Sittie Sjoop, een 51-jarige Amsterdammer, blijft tot dusver erg zwijgzaam over de herkomst van de banden. Volgens de persofficier van justitie mevrouw A. Broek-Blaauboer heeft hij tijdens zijn voorgeleiding verklaard dat hij de banden voor iemand in bewaring had genomen.

Justitie kwam de Amsterdammer op het spoor door verklaringen van de 38-jarige Zwitser R. O. (bijgenaamd het Monster van de Jura) die in februari in de hoofdstad werd gearresteerd op verdenking van gruwelijke misdrijven met zeer jonge kinderen in Zwitserland. (ANP)

Rechtbank houdt zaak rond kinderporno aan

(Van onze redactie binnenland)

AMSTERDAM - De rechtbank in Amsterdam heeft nog geen besluit genomen over het verzoek van Zwitserland om uitlevering van de 38-jarige R.O. en zijn 21-jarige vriendin A.S.

Ze worden verdacht van zeer ernstige seksuele mishandeling van kinderen en tal van andere misdrijven.

De rechtbank wil eerst inzicht hebben in wat het tweetal in Nederland heeft misdaan en of deze daden dezelfde strafbaarheid hebben als in Zwitserland. Over twee weken wordt de behandeling van de zaak voortgezet achter gesloten deuren.

O. en S. werden in januari van dit jaar in Amsterdam gearresteerd. Zij worden ervan verdacht in Zwitserland kinderen uit seksuele motieven te hebben ontvoerd, mishandeld en vermoord.

O. heeft al wel bekend dat hij vorig jaar zijn werkterrein wilde verleggen naar Nederland. In oktober en november ging hij op de Veluwe op strooptocht naar kinderen. De kofferbak van zijn auto was voorzien van luchtgaten en bovendien had O. handboeien meegenomen om zijn slachtoffertjes te kunnen knevelen. Voor zover bekend hebben zijn pogingen geen resultaat gehad.

De rechtbank wil nu precies weten wat O. in Nederland heeft gedaan. Het gaat om een van de onderdelen uit het Zwitserse verzoek om aanhouding, namelijk poging tot ontvoering.

In Zwitserland heeft de zaak van 'het monster van de Jura' veel stof doen opwaaien. Ook vandaag waren weer verslaggevers en televisieploegen vanuit Zwitserland overgekomen naar Amsterdam.

De rechtbank komt op 20 april opnieuw bijeen om de zaak voort te zetten.

Zwitsers verdacht van kinderporno en verkrachtingen

ANP VK 21-4
AMSTERDAM

Zwitserland heeft Nederland een aanvullend verzoek gedaan om uitlevering van de 38-jarige R.O. Volgens het ministerie van Justitie wordt O. in Zwitserland nu ook in een andere zaak verdacht van verkrachting. In Nederland moet hij terechtstaan in verband met kinderporno. Op 26 april begint zijn proces.

De rechtbank zette dinsdag in Amsterdam de uitleveringszaak tegen O. en diens 21-jarige vriendin A.S. voort. In februari vroegen de Zwitserse autoriteiten om uitlevering van het tweetal wegens moord, verkrachting, vrijheidsberoving, verboden wapenbezit en mishandeling.

Vanwege de nieuwe verkrachtingszaak zal de Amsterdamse rechtbank waarschijnlijk een nieuwe uitleveringszitting moeten houden.

Actie advocaten leidt tot uitstel zaak tegen 'monster van de Jura'

Van onze verslaggever
Victor Lebesque

AMSTERDAM

De raadslieden van de Zwitser René O. (38), bijgenaamd 'het monster van de Jura', en zijn vriendin Augusta S. (22) hebben de verdediging neergelegd. Het tweetal wordt in Nederland verdacht van een aantal misdrijven die in verband staan met seksueel misbruik van kinderen. De advocaten mr. J. Plasman en mr. V. Bakker trokken maandag in de rechtszaal hun toga uit nadat de Amsterdamse rechtbank had geweigerd de behandeling van de strafzaak tegen de Zwitsers minimaal vijf dagen aan te houden.

Demonstratief trokken zij hun toga uit. 'Wilt u zich dan nu onk van de advocatenafel verwijderen', luidde de reactie van rechtbankpresident mr. R. van Os-Lang. Als gevolg van de terugtrekking van de raadslieden is de zaak voor tenminste twee maanden aangehouden. Het zittingsrooster van de rechtbank biedt geen ruimte voor voortzetting op een eerder tijdstip. O. en S. staan erop dan weer te worden bijgestaan door dezelfde advocaten.

De beide raadslieden achtten zich niet in staat de verdachten naar 'eer en geweten' te verdedigen, omdat zij meer voorbereidingstijd nodig hebben. Pas vorige week donderdag ontvingen de raadslieden van de officier van justitie een gewijzigde tenlastelisting en een dag later kregen zij de beschikking over een 150 pagina's tellend proces-verbaal.

Het Zwitserse stel werd op 18 januari in Amsterdam aangehou-

den. Zij waren in het bezit van pornografische artikelen en drie vuurwapens: een Uzi-machinepistool en twee pistolen. Vijf van de videobanden die in de Amsterdamse panden van het stel werden aangetroffen, zouden door O. zelf zijn opgenomen in Zwitserland.

Bovendien zou vast staan dat O. en zijn vriendin in dorpen op de Veluwe hebben rondgereden op zoek naar kinderen die zij wilden ontvoeren. Zij hadden in hun auto een koffer met luchtgaten om kinderen in te vervoeren en hadden handboeien en een mondprop bij zich.

Tot een kinderonvoering is het in Nederland niet gekomen. Volgens officier van justitie mr. F. Dekking is dit louter te danken aan de omstandigheid dat ze 'geen geschikt kind zagen' of 'dat ze wel een geschikt kind zagen, maar er mensen in de buurt waren'.

De oorspronkelijke dagvaarding bevatte vijf punten: vuurwapenbezit; helling van kinderporno-videobanden; deelneming aan een criminele organisatie; poging tot kinderonvoering en -samengebracht onder een punt in de tenlastelisting - moord, doodslag, verkrachting, aanranding, vrijheidsberoving en zware mishandeling.

In de 'nadere omschrijving van de tenlastelisting' heeft de officier punt 5 (moord, etcetera) laten vallen, vermoedelijk omdat voor het plegen van deze trits misdrijven in Nederland geen bewijs voorhanden is. In plaats van opgelucht te zijn over het wegvallen van de zwaarste beschuldiging in de dagvaarding, verzette Plasman - de raadsman van O. - zich hiertegen. O. wil voor

zoveel mogelijk feiten waarvan hij wordt beschuldigd, in Nederland worden berecht. Dit betekent dat de Zwitsers hem daarvoor niet eens kunnen vervolgen. In Zwitserland zouden O. zwaardere straffen wachten dan hier.

Zwitserland heeft om uitlevering van het tweetal gevraagd. Over de juridische toelaatbaarheid van uitlevering doet de Amsterdamse rechtbank op 4 mei uitspraak. O. - een vermogend software-producent uit Zürich - en S. worden in Zwitserland verdacht van een hele serie misdrijven: het voorbereiden van moord op kinderen, poging tot moord van een meisje van achttien maanden (onder water houden tot het kind blauw zag en het bijna laten stikken van het kind in een plastic zak), seksueel misbruik van kinderen en het vervaardigen van kinderporno.

Een van de misdrijven waarvoor Zwitserland uitlevering vraagt, is verkrachting. Volgens Plasman berust deze verdenking op een tegenover de Nederlandse politie afgelegde verklaring van Augusta S. dat zij door O. onder bedreiging met een vuurwapen in Nederland zou zijn verkracht. Zij heeft gevraagd O. hiervoor te vervolgen.

Onlangs heeft Augusta, volgens mr. Plasman, beweerd dat zij door de politie is gedwongen O. zo slecht mogelijk af te schilderen en dat zij daarom met het verkrachtingsverhaal op de proppen is gekomen. Plasman vindt dat als de beschuldiging van verkrachting door justitie serieus wordt genomen, O. hiervoor in Nederland moet worden vervolgd en berecht.

Enquête: 'red Van Damme van de doodstraf'

(Door onze Haagse redactie)
HILVERSUM - Minister Kooijmans (buitenlandse zaken) moet actie ondernemen om de doodstraf tegen de in Singapore voor drugsmokkel veroordeelde Nederlander Joop van Damme (57) ongedaan te maken. Overigens wijzen de meeste Nederlanders de doodstraf niet onder alle omstandigheden af. Dat is de uitkomst van een enquête, gehouden door het Tros-programma 'Crime Time'.

Van de 242 ondervraagden vindt 63 procent dat de Nederlandse regering zich niet moet neerleggen bij de deze week tegen Van Damme uitgesproken doodstraf. Een derde vindt dat Van Damme mag worden opgehangen.

Overigens vindt 63 procent dat de doodstraf wel voltrokken moet kunnen worden bij moord met voorbedachte rade, kinderverkrachting en serie-moorden. Een minderheid van de ondervraagden (37 procent) is tegen het herinvoeren van de doodstraf in ons land. Slechts 7 procent is daar pertinent voor; 53 procent alleen in sommige gevallen.

Advocaten ontdoen zich van toga's

AMSTERDAM, 27 APRIL. De advocaten van een Zwitsers paar, de 38-jarige R.O. en de 21-jarige A.S., hebben gistermiddag voor de Amsterdamse rechtbank hun toga's uitgetrokken en de verdediging neergelegd. O. en S. moesten maandag voor de rechtbank verschijnen op verdenking van vuurwapenbezit, helling van kinderpornografie, poging tot ontvoering van kinderen en deelname aan een criminele organisatie. Het paar wordt in Zwitserland tevens gezocht voor moord, doodslag, verkrachting en aanranding van zeer jonge kinderen. Officier van justitie mr. J.F. Dekking liet deze zware beschuldigingen echter op het laatste moment uit de dagvaarding verwijderen om zijn Zwitserse collega's bij uitlevering niet het gras niet voor de voeten weg te maaien. Volgens de raadslieden ontstond daarmee een ingrijpend gewijzigde situatie, waarop zij zich wensten voor te bereiden. Ze ontteden zich ter plekke van hun toga's. Daarop was de rechtbank gedwongen de zaak alsnog aan te houden.

(Door Ed van Tellingen)

Het portier slaat dicht. Met een klap die de weg terug voor hem afsnijdt. De auto start. Het cruisen is begonnen: rijden, en nog eens rijden door dorp en provincie. Zijn hoofd maalt door op het ritme van de motor; bij elk kind dat hij passeert in een hogere versnelling. Geen rood lampje gaat meer branden, geen alarmbel rinkelen. Remmen piepen, het portier zwaait open. Een kind wordt meegeleurd in de fuik op vier wielen.

Zo cruiste de 29-jarige Duitser Georg A. door Groningen en Drenthe, de vermoedelijke kidnapper van de zesjarige Nymfhe Poolman uit Vriesscheloo. Zo zigzagde de vijftigjarige vrachtwagenchauffeur Michel S. uit Assen, die drie kinderen met voorbedachten rade heeft vermoord, nadat hij hen seksueel had misbruikt. Zo reed de 39-jarige Zwitser R.O., die deze maand in Amsterdam werd gearresteerd op verdenking van het ontvoeren en mishandelen van zeer jonge kinderen. En zo opereerde de 33-jarige antiekhandelaar Ludo de B. uit Woensdrecht, die twee Belgische meisjes misbruikte en daarna vermoordde. Recente gevallen van kindermoord die de maatschappij choqueren.

Uitlaatklep

J. Drenth, seksuoloog uit Groningen: 'Deze mensen zoeken een seksuele uitlaatklep voor hun onrust. Een kater, ruzie met de vrouw, een incident op het werk, of doodsimpel verveling, een gevoel van leegte - het is een vonk die seksuele agitatie en agressie laat ontbranden. Dan gaan zij cruisen. 'Ik moet hebben wat ik hebben wil, pakken wat ik pakken kan.' De grens wordt overschreden, je ziet altijd wel wat rondlopen.' De omgeving reageert zwaar geschokt. De familie, de werkgever, de burens. Het leek zo'n keurige man. Een saai man zelfs, in een rijtjeshuis. Een berberishaag die de voortuin scheidt van het trottoir, ordentelijke coniferen en altijd een aangeharkt tuintje. Hij groette zo vriendelijk. Zo'n fatsoenlijke man.

Facade

S. Leeuwestein, psychiater en directeur individuele behandeling van de Van Mesdagkliniek in Groningen: 'Deze mensen hebben geleerd te overleven. Als je zo hevig geschokt bent in het verleden als deze mensen, dan gaan zij zich aanpassen. Zij nemen de kleur aan van hun omgeving en willen zich zo normaal mogelijk gedragen. Een hechte facade waarachter zij zich staande houden in de maatschappij. Een schijnbare aanpassing van een persoonlijkheid die niet is uitgerijpt.' Kameleontisch gedrag van mensen die onder een constante en geweldige druk staan van vroegere trauma's. Hoe jonger de kinderen zijn die hen opwinden, hoe extremer de ge-

20 4/3

Hangen aan de hoogste boom?

Van het publiek mogen zij hangen aan de hoogste boom. Kindermoordenaars die 'cruisen' door de provincie, op zoek naar jonge slachtoffers.

Maar Nederland kent geen doodstraf.

De hoogleraar seksuologie: 'Waarom ging het juist mis op die dag?'

De psychiater van de Van Mesdagkliniek: 'Wat in dertig jaren scheefgroeit, brei je niet in zes jaren recht.' Een gevecht op het scherp van de snede.

voelens. Er is geen algemeen profiel voor de mannen die seksueel-agressieve delicten met kinderen plegen. Wat we opvalt: de meesten zijn zelf al kind ernstig misbruikt. Zij zullen zware delicten blijven plegen als zij hun persoonlijkheid niet veranderen. En hun gedrag niet bijstellen.

Rode vlag

Hoogleraar seksuologie J. Frenken, verbonden aan de Rijksuniversiteit Leiden en staflid van het Nederlands Instituut voor Sociaal Seksuologisch Instituut (NISSO): 'Wij leggen steeds meer nadruk op de seksuele diagnostiek. Wij leren mensen om controle uit te oefenen. Zij moeten zelf de rode vlag hijsen, wanneer zij de onrustgevoelens bij zichzelf signaleren die voorafgaan aan het cruisen. Daarna is het te laat. Dan krijgen de meest wilde fantasieën vrijbaan.' Leer mensen hun extreme gevoelens te beheersen en in te grijpen als de waarschuwingssignalen gaan branden. Het is een benaderingswijze. Voor de mensen die jonge kinderen

verkrachten en daarna vermoorden is seksuele diagnostiek alléén niet voldoende. Voor hen maakt de verwurging deel uit van de seksuele beleving; of het is de paniek of angst voor ontdekking die de dader aanzet om zijn slachtoffer te vermoorden. Alleen jarenlange en uiterst intensieve behandeling, binnen de muren van een tbs-kliniek, kan een kleine verandering in de persoonlijkheid teweegbrengen. Misschien net genoeg om niet nog eens zo te ontsporen.

Barrières

In het algemeen wordt de koers in de meeste gevallen een paar graden bijgesteld. 'Wat in dertig jaren scheefgroeit, brei je niet in zes jaren recht,' zegt Leeuwestein. 'Wij mikken op de beveiliging voor de maatschappij.' Honderd procent garantie biedt geen enkele deskundige. Wel worden steeds meer barrières ingebouwd om nieuwe drama's te voorkomen. Het is niet zonder reden dat de vijftigjarige Michel S. uit As-

sen twintig jaar gevangenisstraf krijgt opgelegd, plus terbeschikkingstelling (tbs) met verpleging. Zo hij ooit al op vrije voeten zal komen, dan is hij wel zo oud dat de kans op herhaling van zijn perversiteiten minimaal is. Ludo de B. werd door de rechtbank van Breda tot eenzelfde straf veroordeeld. In Nederland zit verder nog een handvol pedofielen (die hun slachtoffer hebben vermoord) meer dan twaalf jaren vast in een tbs-kliniek.

Bescherming

Wat globale cijfers over seksuele delicten. De aantallen vertonen een sterke stijging in de afgelopen tien jaren. Bijna zeventienhonderd delicten werden in 1991 in Nederland geregistreerd waarbij pedofielen zijn betrokken; driehonderd meer dan tien jaar geleden. Het aantal verkrachtingen is ruim dertienhonderd, een stijging van vijfhonderd. Daarbij nog eens jaarlijks vierduizend aanrandingen. Preventiegerichte behandeling, daar gaat het om, bezweert Frenken. De samenle-

ving verdient bescherming tegen seksueel-delinquenten van wie een groot aantal twee tot vijf jaar na hun vrijlating opnieuw de fout in gaat. De hoogleraar seksuologie heeft het initiatief genomen tot een 'regulier overleg met ongeveer tertig deskundigen uit Nederland die werken bij Riaggs, reclassering, psychiatrie en klinieken die in aanraking komen met daders van seksuele delicten.

Niet genezen

De 'groep Frenken' wisselt ervaringen uit en ontwikkelt een behandelingsmodel dat gebaseerd is op Amerikaanse en Canadese therapieën. Een model dat volgens Frenken geschikt is voor zware en minder zware gevallen. Voor seksueel-delinquenten, binnen en buiten de tbs-klinieken. 'Het accent ligt niet op het verleden, op de kindertijd. De behandeling legt juist nadruk op de dag zelf, waarop de man ontspoorde. Waarom ging hij juist op die dag cruisen en niet de dag ervoor?' Mensen worden getraind zich

te beheersen en de alarmsignalen te onderkennen vlak voor het moment dat de trein uit de rails dreigt te lopen. De therapie is in wezen niet anders dan bij alcoholverslaving. Mythes worden doorgeprikt. In vaktermen: no cure, but control. Frenken: 'Seksueel-delinquenten zullen niet genezen. Wees je daarvan bewust. Het gevaar blijft altijd.' Frenken pleit voor een combinatie van gevangenisstraf en therapie die in Angelsaksische landen veel wordt toegepast. In Nederland lopen openbaar ministerie en rechtbank nog niet warm voor de gecombineerde straf. Een uiterst klein percentage krijgt de kans, signaleert Frenken tot zijn droefenis. Onder hen jeugdig seksueel-delinquenten of incestplegers.

Waarschuwen

Waarvoor de drie heren waarschuwen: gooi niet alle pedofielen op een hoop. Uiteindelijk gaat het om een uiterst kleine groep van agressief-pedofiele delinquenten. Mensen die - de eerste stap - seks wil-

len met kinderen; die - tweede stap - hun kritische gewetensfunctie uitschakelen; die - derde stap - bewust de gelegenheid creëren om alleen met het kind te zijn; en die - vierde stap - de weerstanden van het kind doorbreken. Het kind wordt zwaar onder druk gezet, wat kan leiden tot incest. Of de dader gebruikt geweld dat het kind noodlottig kan worden. Het proces van sjoemelen dat pedofielen kenmerkt doet denken aan de uitvluchten die mannen verzinnen om naar de hoeren te gaan, aldus seksuoloog J. Drenth. De motor is anders, maar de mechaniek hetzelfde: zal ik de auto instappen, zal ik naar de hoeren gaan?

'Een bezoek aan een prostituée is spannend, maar een groot deel van de mannen dat gaat, heeft schuldgevoelens. De man ervaart het als een nederlaag en is bang dat zijn vrouw het ontdekt. De geest gaat malen. Hij zwemt in de fuik door toevallige factoren als ruzie thuis of op het werk. Het therapeutisch proces dat mensen wil afhouden van seks

met kinderen of hoerenbezoek verschilt niet zoveel.'

Rollen omgedraaid

Terug naar de plegers van seksueel-agressieve delicten met kinderen. Vier van de vijf daders zijn in hun jeugd ernstig te kort gekomen en vernederd. Leeuwestein: 'De onmacht en agressie die zij als kind ervoeren willen zij in het delict ongedaan maken. Nu zijn zij de sterken, de machtigen. De rollen zijn omgedraaid. In het doden van een kind vermoorden zij het kind in zichzelf.'

Van Mesdag

De principes die Frenken toepast in zijn therapieën keren terug in de behandeling van patiënten in de Van Mesdagkliniek. Ook zij leren wanneer zij in de gevarezone terecht komen. De kliniek beschikt sinds enkele jaren over een re-socialisatie-afdeling; daar kunnen ook ex-tbs-gestelden terecht die voelen aankomen dat zij de controle verliezen. Voor het publiek mag de kindermoordenaar hangen aan de hoogste boom, 'voor ons is het cure and control,' benadrukt Leeuwestein. Gedragstherapieën kunnen alleen gedijen op een zwaar fundament van diagnoses en behandelingen. 'Eenvoudig gezegd: er moet niet alleen iets aan de remmen gebeuren, ook de motor moet worden bijgesteld.'

Diep geschokt

De directeur individuele behandelingen kan zich de emoties van de directe omgeving van het slachtoffer voorstellen. Moord op een kind? Dat appelleert zo fundamenteel aan de gevoelens van mensen dat iedereen diep geschokt en verontwaardigd is. 'Het typeert de ernst van een delict dat mensen zo ver gaan om een kind te vermoorden,' reageert hij.

Acht jaar

Gemiddeld zitten seksueel-delinquenten acht jaar in een tbs-inrichting, twee jaar langer dan de doorsnee tbs-klant. Grofweg tachtig procent van de mensen die uit de tbs-kliniek worden ontslagen, valt niet terug in het delict waarvoor zij zijn opgenomen. Leeuwestein: 'Niet zo'n slecht resultaat, als je uitgaat van de geweldige en complexe persoonlijkheidsstoornissen van de tbs-gestelden.' Maar haast hij zich: 'Elk delict is er één te veel. Gevaar kan nooit helemaal worden uitgesloten. Honderd procent zekerheid bieden wij niet.'

Brave burgers zullen de Van Mesdagkliniek niet verlaten. 'Maar de mensen moeten met hun handen van de andere mensen afblijven. Als wij dat bereiken, dan is het goed. Daar geloven wij in.' Maar het is manoeuvreren op het scherp van de snede. Met de socio-therapeuten en al die andere werkers in de frontlinie. 'Frontsoldaten' noemt Leeuwestein hen bijna liefkozend. Op de dag dat Michel S. de moord op drie kinderen bekende, ging een schok door de kliniek. S. was ex-patiënt van de Van Mesdagkliniek, in 1987 op last van de rechtbank op vrije voeten gesteld; tegen het advies van de kliniek in. 'Dan schudt de hele kliniek op haar grondvesten.'

(Door Gerard Berendsen)

Harde kinderporno blijkt in deze regio een onbekend fenomeen. Althans wanneer het gaat om (illegale) handel in de seksshops van grotere Overyijsselse en Flevolandse plaatsen als Zwolle, Kampen en Lelystad.

Zowel uitbaters van sekswinkels, bordelen en pornobioscoopjes als woordvoerders van de plaatselijke politiekorpsen kunnen uit hun eigen praktijk of herinnering niets opdiepen wat ook maar op seks met jonge kinderen lijkt. De enige keer dat het politiekorps in Lelystad in aanraking kwam met kinderporno was tijdens het onderzoek in de moordzaak Thatil, het Duitse jongetje dat destijds dood langs de A6 bij Lelystad gevonden werd en later om het leven bleek te zijn ge-

bracht door de Asser vrachtwagenchauffeur, die ook verantwoordelijk bleek voor de gewelddadige dood van het Blokkerse meisje Jessica Lavon. Lelystad telt overigens geen enkele seksshop.

Gruwelijkheden

Politievoorzitter Bob Ben- them: 'Op zoek naar de moordenaar van Salim Thatil zijn we toen ook in de kinderporno gedoken. Omdat daaruit wellicht aanwijzingen konden komen. Collega's hebben toen tientallen in beslag genomen banden met kinderporno bekeken om na te gaan of Salim daarop wellicht voorkwam. Inmiddels is bekend dat het heel anders zat, maar we hebben toen wel genoeg gezien om te hopen dat we hier nooit met dat soort gruwelijkheden te maken krijgen. In Zwolle, waar in het stads-

Onbekend fenomeen in de regio

centrum nogal wat seksgeïnteresseren te vinden zijn, reageren de uitbaters van twee shops bijna verontwaardigd wanneer kinderporno ter sprake gebracht wordt.

Verontwaardigd

'Nee meneer, daar brand ik m'n vingers niet aan. Voor mezelf zou ik 't ook absoluut niet kunnen verantwoorden. Een seksfilm is één, porno voor volwassenen twee, maar met kinderen... Kijk, er staat uiteraard materiaal in boekjes, tijdschriften, video's met jongere meisjes. Naar zogenaamde 'tienerseks' wordt ook wel speciaal gevraagd. Maar dan gaat het eigenlijk

gewoon om jonge vrouwen, die zich in zo'n filmpje jonger voordoen dan ze werkelijk zijn. Ja, zo worden mensen besodemieterd. Ach, zo willen ze het zelf, is het weinige wat de eerste Zwolse seksexploitant erover kwijt wil.

Om de hoek is zijn collega's aan namen en toenames in de krant hebben beide heren nauwelijks een behoefte - al even gedecideerd. 'Kinderporno? Natuurlijk niet! Ik ga m'n zaak toch niet op het spel zetten om een paar idioten aan hun gerief te helpen. Nee, ook niet onder de toonbank of in een geheim kastje. Ik ben niet gek. Stel dat er nu iemand binnenstapt die er naar zou vragen; dan kan ik aan z'n

neus niet zien of het misschien een politieman is. Of zo'n antipornofiguur, die me er later bijjuist. Klanten die hier wat komen kopen, huren of bekijken vragen we niet om hun paspoort of rijbewijs. Alleen als ze overduidelijk te jong zijn, vraag ik wel eens of ze niet beter naar school kunnen gaan.

Lolita-films

De reacties uit het openbare deel van de Zwolse seksweerd stroken met de ervaringen van de plaatselijke politie, Mengers Gerritsen zeer regelmatig een steeds beter wordend contact heeft met de ei-

dat vaak al te ver gaan. Maar formeel is er niks mis mee. Je kunt dan echter wel concluderen dat het tips en signalen zou moeten regenen wanneer diezelfde mensen seks met echt jonge kinderen ontdekken', aldus Gerritsen.

Geen struisvogels

Maar het gaat hem te ver om hieruit de conclusie te trekken dat kinderporno in Zwolle en omgeving dus niet bestaat.

Mengers Gerritsen: 'Nee, dat is onzin. We zijn geen struisvogels. Kinderporno bestaat en dus ook in Zwolle. Maar dan praat je over hele andere distributiekanaalen dan reguliere seksshops. Van collega's heb ik begrepen dat Zwolse seksexploitanten ook best weten waar Abraham die mosterd haalt. Ik wil daarmee zeggen dat ze het zelf niet voorhan-

den hebben, maar waarschijnlijk best weten waaraan ze iemand die er om vraagt moeten verwijzen.

In Kampen tenslotte is de reactie al weinig anders. Politievoorzitter Rein Kloppen-burg: 'Ik heb de zedencollega's er naar gevraagd, maar ons staat niks bij wat ook maar in de richting van kinderporno heeft gewezen. Seksshops moet je hier ook niet zoeken.

Natuurlijk kent ook Kampen prostitutie, maar dan heb je het over escortachtige activiteiten, een besloten club en vrouwtjes die thuis ontvangen. We gaan ook regelmatig kijken in videotheken waar seksbladen en films verkrijgbaar zijn, maar die controles hebben nog nooit kinderporno opgeleverd. Als er al Kampen naren zijn die zich met dit soort zaken inlaten, dan komt dat uit andere circuits.

Psycholoog Benjamin Rossen:

'Er bestaat alleen nog een privé-circuit'

De flat van Benjamin Rossen, psycholoog en mede-auteur van het boek 'Het seksuele gedrag van kinderen', zestig in Amerika, de meest felle bestrijder van kinderporno, doet op gang gekomen. Rossen geboren in Australië, woont sinds een aantal jaren in Nederland en verrichte onderzoek naar de Oude Pekela-affaire. 'Nooit iets gebeurd', is zijn evenredige als korte

Vrijheid

Deze bloeiperiode had te maken met de seksuele vrijheid. Acceptatie en tolerantie opvallend toen de maatschappelijke sfeer. 'Kinderen hebben ook recht op seksuele vrij-

mansactie was het onderdeel van Nederland binnen Europa opeens heel groot. Tegenwoordig is er ook in Nederland van handel geen sprake meer. Nu staat alleen nog het privé-circuit. UFKOP' Poppenspel' Van politie-onderzoek op het terrein van de kinderporno heeft hij geen hoge pet op. Vooral de ondervraging van de kinderen met behulp van het 'poppenspel' (Bekend

'Kinderen niet geïnteresseerd in seks? Kom nou', roept de 27-jarige Klaas in een huiskamer in Kampen. Klaas is pedofiel en aangesloten bij werkgroep JORIS. 'Dat staat voor Jongeren, Ouderen, Relaties, Intimiteit en seks. De twee laatste alsjebliet met kleine letter, anders wordt daar weer de nadruk op gelegd'. Klaas is het beu dat pedofielen worden afgeschilderd als maniakale kinderverkrachters.

'Ik word verliefd op een kind. Als dat joch zich ook tot mij aangetrokken voelt, dan bloeit er iets moois op. Intimiteit en seks komen daar later, net als in iedere relatie, ook bij. Klaas geeft onomwonden toe dat hij ook met zijn vriendje vrijt. 'Ik denk dat dat heel na-

Pedofiel Klaas uit Kampen:

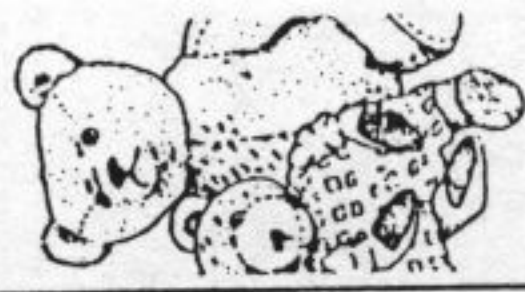
'Pedofielen geen maniakale kinderverkrachters'

'Een jongetje met een stijf piemelje, daar kan ik best opgewonden van raken. Maar er mag geen sprake zijn van misbruik van kinderen. Als er foto's van kinderen worden gemaakt, moeten ze het daar wel mee eens zijn. En kinderen pijn doen, geestelijk of lichamelijk, dat vind ik hufter-

rig'. Klaas gaat er van uit dat er geen echt commercieel net is dat zich bezighoudt met het maken en verkopen van kinderporno, maar hij weet wel dat er nog het een en ander te koop is.

Via-via

'Via-via kan ik wel aan boekjes, foto's of films komen. Dat kost veel moeite en veel geld. Een videofilm moet bijvoorbeeld zo'n zeshonderd gulden opbrengen. Bovendien moet het allemaal heel omzichtig gebeuren. De pedofielenvereniging spreekt zich volgens Klaas niet uit over kinderporno. De meningen daarover zijn verschillend. Er zijn leden die er niets van willen weten. 'En er zullen ook wel fervente liefhebbers tussen zitten'.

videotheek, zo bevestigt Bosman. "Als hier in Apeldoorn één handelaar kinderporno zou verkopen, al was het onder de toonbank, dan zouden we dat onmiddellijk te horen krijgen. Nee, legale handelsplek daar geen rol bij. Wat wel gebeurt is dat er in sommige seks-boekjes verkapt advertenties worden geplaatst. Als er direct om kinderseks wordt gevraagd, wordt de advertentie geweigerd, maar daar is natuurlijk van alles op te verzinnen. Bijvoorbeeld het afspreken van een code, of teksten als 'Wij zijn voor alles in'. Is er dan contact tussen mensen die voor alles in zeggen te zijn, dan kan het geprek makkelijk op kinderporno komen. Daarna is het eenvoudig elkaar onopvallend banden of foto's toe te sturen. Zie daar als politie maar eens een vinger achter te krijgen".

Een bandje met kinderporno in de kast hebben, dat mag. En de maximale straf voor het verhandelen of in voorraad hebben van kinderporno is drie maanden. "Dat is eigenlijk een lachertje. Drie maanden. Maar daar hebben we wat op gevonden. Als we iemand met kinderporno oppakken, dan leggen we hem heling ten laste. Daar staat een jarenlange vangenisstraf op. En juridisch gezien is er sprake van heiling: het voordeel trekken uit door misdaad verkregen goederen. Zo heeft het voor ons zin om het aan te pakken. Op het vervaardigen van kinderporno of het plegen van ontucht met kinderen staat een zwaardere straf, maar dat is veel moeilijker te bewijzen. Er is echt geen afteling waar de naam van de cameraman op staat en de ontuchtpleger zorgt er wel voor dat hij niet herkenbaar op de film komt".

Biljetjes

Bosman wil kinderporno aanpakken, maar tegelijkertijd voorkomen dat een heksenjacht ontstaat op iedereen die een boek heeft met foto's van blote kinderen. "De vraag wat kinderporno precies is, is soms moeilijk te beantwoorden. Een man die vanuit zijn keuken raam spelende kinderen in de zandbak filmt, maakt daarmee geen kinderporno. Ook de fotograaf vastgelegde blote biljetjes aan het strand zijn dat niet. Maar als een meisje van acht jaar op een foto heel duidelijk seksuele handelingen verricht, dan wel. Zo zijn kinderen niet. Die zijn niet op die manier geïnteresseerd in seks. Dokterij spelen hebben we allemaal gedaan, maar daar komen geen volwassenen aan te pas die bepaalde dingen sturen. Dat gebeurt spontaan. Als er dan ineens een man met een camera bij komt staan, houdt ieder kind onmiddellijk op. Als ik op een foto of in een film zie dat een jongen en een meisje van nog geen tien jaar geslachtsgemeenschap proberen te hebben, dan kan het niet anders of daar zitten volwassenen achter en is er sprake van een soort dwang. Misschien niet in de zin van geweld, maar wel dwang die voortkomt uit het uit de feitelijke verhoudingen voortvloeiende overwicht dat een volwassene op een kind heeft."

■ Lees verder op pagina Nieuwe melding

ren hebben gedrogeerd, waarna ze de meisjes en jongens misbruikten en filmde. Hulpverleners, politie en pers togen naar het dorp en al gauw was er sprake van honderden slachtofferfjes. Tot op de dag van vandaag is er echter geen bewijs geleverd dat zich daar werkelijk iets heeft afgespeeld op het gebied van kinderporno.

Dat betekent niet dat verhalen over kinderporno in Nederland allemaal verzinnsels zijn. Zo werden vorig jaar augustus in Apeldoorn twee mannen gearresteerd die in het bezit waren van een album waarin volgens de politie een zeventigtal kinderporno-foto's waren geplakt. De hoofdverdachte, een man uit Breda, is inmiddels veroordeeld voor het verkrachten van drie Belgische meisjes en het vervaardigen van kinderporno.

Verder is er natuurlijk de zaak die momenteel voor veel opschudding zorgt: de Zwitser R. O. die zich in Amsterdam heeft gevestigd en de meest gruwelijke seks-praktijken met kinderen op na zou houden. Feit is dat in zijn woning ondermeer kinderporno-banden zijn aangetroffen en dat hij door de Zwitserse autoriteiten wordt gezocht in verband met het misbruiken van kinderen.

Video-camera

Maar wat mag uit dergelijke voorvallen worden geconcludeerd? Chef R. Bosman van de Apeldoornse Jeugd- en Zedenpolitie is er van overtuigd dat er in Nederland mensen zijn die zich op commerciële basis bezighouden met het vervaardigen van en handelen in kinderporno. Net zoals dat voor de wetswijziging van 1986 het geval was: "Ik moet zeggen dat we geen cijfers hebben en dat we tot nu toe ook nog geen commercieel netwerk hebben kunnen oprollen, maar dat het gebeurt, dat is zeker."

"Twintig jaar geleden waren het vooral boekjes met namen als 'Lolita' en 'David'. Tegenwoordig ligt de nadruk meer op films. Sinds het verbod is het heel riskant kinderporno te (laten) drukken, daardoor hebben de boekjes terrein verloren. De exemplaren die wij nu nog af en toe in beslag nemen dateren bijna altijd uit de jaren zeventig. Videofilms zijn heel makkelijk door particulieren te maken. Voor tweeduizend gulden of minder zijn al camera's te koop en dan kan er in een achterkamer een film worden gemaakt zonder dat het iemand opvalt. De prijs voor dit soort films kan makkelijk oplopen tot honderdvijftig gulden."

Ruilcircuit

Volgens Bosman bestaat er naast het op winst beluste deel van de producenten een groep die kinderporno vervaardigt voor eigen gebruik en om door te geven in het ruilcircuit. "Dat zie je veel. Dat barde onderling worden uitgewisseld en ook veel worden gekopieerd. Dat weten we omdat het materiaal dat we in beslag nemen doorgaans van zeer beroerde kwaliteit is, technisch gesproken."

Maar hoe komen geïnteresseerden aan kinderporno? Niet via de seks-shop of porno-

ken is onaangestaan. Maar als je in dertig jaar je mening nooit bijstelt, ben je wel een heel verstandig dogmaticus. Zo hoef ik nu niet meer zo nodig de aanwezigheid van de maatschappelijke discussie te zijn. Ik heb mijn eigen mening en daar blijf ik bij. Wat is er mis met kinderporno, zolang alles op vrijwillige basis gebeurt? Wij voeden hier kinderen op in het besef dat seks vies en verkeerd is. Tot hun achttiende. Daarna kan en mag ineens alles. Daar krijg je toch verknijpte figuren van? Op de Polynesische eilanden komen geen zedendelicten voor omdat daar volledige seksuele vrijheid heerst. Sinds het verbod op kinderporno is het aantal gevallen van seksueel misbruik van kinderen hier alleen maar gestegen."

Emancipatie

Vrijheid is het recht om alles te doen dat de wet toestaat, zo schreef Montesquieu in 1748 al in zijn 'L'esprit des lois'. En begin jaren zeventig werd alles gedaan. De Deen Willy Strauss, pornohandelaar: "Bij de meeste handelaren in Kopenhagen was maar één soort porno te krijgen. Ik zag al heel vroeg in dat er maar één ding beter was dan porno, en dat was bizarre, bijzondere porno. In 1971 was ik de eerste die kinderbladen met foto's erin verkocht."

Toch kwam ook aan dat tijdperk een einde. Opnieuw was het de publieke opinie die de eerste aanzet gaf tot een herziening. Zij het nu in andere richtingen, van de pornowet. Waren de jaren zestig het tijdperk van de alles-moet-kunnen generatie, het aansluitend decennium werd strijd geleverd door emancipatie-groeperingen. Vooral een verbetering van de positie van de vrouw en het kind waren daarbij de inzet. Porno was ineens niet meer alleen 'vrije seks', maar werd ook uitgeleed als onderdrukking en misbruik van de vrouw en, in geval van kinderporno, minderjarigen.

De kritische geluiden werden sterker en aangevuld met politieke druk vanuit Amerika (waar altijd veel aversie heeft bestaan tegen kinderporno) leidden ze tot een volledige herziening van de wet. Het uitgangspunt van de oorspronkelijke regelgeving, daterend uit 1886 met een verscherping in 1936, was dat porno een fatsoensdelict was: het publiek diende gevrijwaard te blijven van verderfelijke invloeden zoals die van vrije seks uitgingen. Het nieuwe uitgangspunt, exact honderd jaar later, (mei 1986) werd dat niemand misbruikt mocht worden bij het vervaardigen van porno. Voor kinderporno hield dat een totaal verbod in waar het vervaardiging, verkoop of openbare aanbidding betrof.

Clowns

De reguliere handel is daarna, aangespoord door diverse politiek-invalen, abrupt gestopt, maar daarmee is de kinderporno niet verdwenen. Op gezette tijden steken geruchten de kop op dat Nederland nog steeds een belangrijke rol speelt in het circuit van de kinderporno. Berucht is het vermeende kinderpornoschandaal in Oude Pekela. Twee als clowns verklede mannen zouden daar in 1988 kinde-

succes. In Nederland, de Scandinavische landen en Duitsland vonden de boekjes (kop-op-lage van 25.000) gretig aftrek... Ik heb daarmee heel wat falsoensrakers tegen de schenen geschopt. Alles wat ik deed op het gebied van seks, sloeg aan."

Nieuwsgierigheid

Met zijn extreme lange nagels trekt Wilhelmus een zakdoek uit zijn broekzak, wrijft daarmee zijn brilleglazen schoon terwijl hij zijn visie geeft op de huidige situatie rondom de handel in kinderporno: "Het stelt niets meer voor. Sinds 1986 is kinderporno verboden, op aandrang van dat schijnheilige Amerika. Sindsdien is alles wat op dat gebied speelt illegaal. Maar veel geld is er niet mee te verdienen. Laat zo'n videoband eens vijfhonderd gulden kosten, dan nog wordt geen handelaar er rijk van, want de markt is te klein. Ooit was kinderporno in trek omdat het nieuw was en veel nieuwsgierigheid bevredigde, dat is nu voorbij. Een goudmijn is het niet, is het ook nooit geweest. Als je geld wilt maken, ga je in de coke, daar valt meer aan te verdienen dan aan zo'n kut-blaadje."

In december vorig jaar werd Wilhelmus door het Haagse Gerechtshof veroordeeld tot enkele jaren gevangenisstraf wegens verkrachting van zijn jongste dochter en ontucht met twee andere dochters. De medegedetineerden laten geen twijfel bestaan over hun haat jegens iedereen die aan kinderen zit: "Die Zwitser die wordt verdacht van het martelen en misbruiken van kinderen, ik wou dat ze hem hier plaatsten. Hij zou het niet overleven, dat beloof ik je. Van kinderen heb je af te blijven", schreeuwt een man met enorme armen en een paardestaart. Zijn tafelenoten brommen instemmend.

Monddood

Wilhelmus buigt zich over zijn tafeltje om zijn visie op de rechtszaak op gedempte toon mee te delen: "Hoe kan het maagdevlies van mijn jongste dochter nog intact zijn als ik haar heb verkracht?" Volgens hem speelt er iets anders mee in zijn veroordeling: "Justitie wil mij mond dood maken. Al jarenlang. Er mag niets veranderen in heersende opvattingen. Dat vindt het establishment bedreigend. Daarom zit ik nu in de bak. Ik houd mijn mond niet. Als iemand anders in plaats van Joop had moeten voorkomen voor dezelfde feiten, dan was hij vrijgesproken. Maar met één druk op de knop rolt je hele verleden weer over het justitiële beeldscherm. Ik heb maanden opeens afschrift van de rechterlijke uitspraak moeten wachten. Nu weet ik waarom: moet je zien, de hoofdaanklacht betrof incest en ontucht, maar in de strafmaat zijn ook overtredingen van de Wegenverkeerswet uit 1922, 1987 en 1990 meegenomen. Ze hebben er alles aan gedaan om Jopie zolang mogelijk het zwijgen op te leggen."

De vetkuif en bakkebaarden van toen zijn, hoewel enigszins vergrijsd, nog steeds vaste onderdelen van zijn uiterlijk... Ik zal altijd wel een nozem blijven. De basislijn in mijn den-

inderporno? Nee, dat verkoop ik hier niet. Nooit gedaan ook. Alleen de eerste maanden nadat ik deze tent opeende. Toen lag hier nog een 8-mm filmpje. Dat draaide ik wel eens voor bepaalde klanten. Andere films kostten een tientje per half uur vertoning, voor deze vroeg- en kreeg- ik een geeltje.

Door Jos Berenschot en Jan Witting

De uitbater van een van de Apeldoornse seks-shops heeft de film inmiddels niet meer. Toen de politie her en der invalen deed heeft hij de tape snel vernietigd en zich sindsdien afgekeerd van alles wat met kinderseks te maken heeft.

Wie bij de reguliere pornozaken luchtigjes informeerde naar kinderseks krijgt overal min of meer hetzelfde verhaal te horen: "Wij hebben geen kinderporno en willen het ook niet." Vaak bezweert de man achter de toonbank zelf kinderen of kleinkinderen te hebben en zich niet eens voor te kunnen of willen stellen hoe zo'n boekje met kinderporno er precies uit moet zien.

Aanstootgevend

De burgers wilden liever voor zichzelf bepalen wat aanstootgevend was dan dat zij zich dat door een paternalistische overheid lieten vertellen. Deze revolutie uitte zich niet onmiddellijk in nieuwe wetten, maar had wel effect op sommige gerechtelijke uitspraken.

Zo werd in 1971 in het 'Chick-arrest' bepaald dat foto's en verhalen pas aanstootgevend zijn als 'een belangrijke meerderheid van de bevolking' dat zo erwaart. En toen in 1978 toenmalig minister van Justitie Van Agt de harde-pornofilm 'Deep Throat' wilde laten verbieden stak de Hoge Raad daar een stokje voor. Het gevolg was dat het aantal veroordelingen wegens het overtreeden van de pornowet terugliep van 447 in de jaren zestig tot 135 in de jaren zeventig.

Ingevengenis De Kanteberg in Scheveningen denkt Joop Wilhelmus (50) met een gevoel van trots terug aan de jaren waarin zoveel veranderingen bevochten werden. "Ik was een echte provo-man. Sprong overal voor op de barricaden. Ook voor vrije seks."

Wilhelmus maakte van zijn hart geen moordkuil. Seks vond hij prachtig en noodzakelijk, 'net als eten en drinken'. Een visie die hij het liefst met zoveel mogelijk mensen wilde delen. Hij begon met het uitbrengen van 'Chick', het pornoblad voor de arbeider. Het verkocht prima en haalde ooit een oplage van 150.000. Maar ook voor het uitbrengen van kinderporno-boekjes draaide de koning van de onbegrensde seks zijn hand niet om. 'Lolita' verscheet en werd voor Wilhelmus een

teraa zou per gevalue OETUKAKATILICULUBIA

,Kinderen niet geïnteresseerd in seks? Kom nou!

■ Vervolg pagina 'Hulver'

„Kinderen niet geïnteresseerd in seks? Kom nou!”, roept de 27-jarige Klaas in een huiskamer in Kampen. Klaas is pedofiel en aangesloten bij werkgroep JORIS: „Dat staat voor Jongeren, Ouderen, Relaties, Intimiteit en Seks. De twee laatste alsjeblist met kleine letter, anders wordt daar weer de nadruk op gelegd”. Klaas is het beu dat pedofielen worden afgeschilderd als maniakale kinderverkrachters.

„Ik word verliefd op een kind. Als dat joch zich ook tot mij aangetrokken voelt, dan bloeit er iets moois op. Intimiteit en seks komen daar later, net als in iedere relatie, ook bij.”

Aan de muur in de huiskamer hangen foto's van een jongen en hier en daar liggen kindertekeningen. Naast de video staan films van Flipper de dolfin en het tekenfilm-konijn Bugs Bunny. „Kinderen voelen zich hier op hun gemak, ze komen graag. Wat we dan doen? Van alles. Spelletjes, video kijken, maar ook veel praten.”

En seks. Klaas geeft onomwonden toe dat hij ook met zijn vriendje vrijt. „Ik denk dat dat heel natuurlijk is. Je voelt je tot elkaar aangetrokken en dat uit zich ook lichamelijk. Kinderen weten heel goed wat seks is: ze spelen allemaal dokterje en dan zijn het echt niet de armen of de neus die worden onderzocht”.

Kees (25), een vriend en eveneens pedofiel valt hem bij: „Ga maar eens onopvallend twee jongens die bijvoorbeeld aan het vissen

zijn in de gaten houden. Na een kwartiertje of zo beginnen ze altijd wel wat met elkaar te stoeien of proberen ze elkaar in het water te duwen. Dat is ook een uiting van seksualiteit.” Verder is het het duo opgevallen dat vooral jongens vanaf een jaar of tien zeer geïnteresseerd zijn in alles wat met seks te maken heeft: „Hier mogen ze er vrijuit over praten. En dat is precies hetzelfde onderwerp. Dat fascineert ze enorm, maar thuis is het geen gangbaar gespreksonderwerp”.

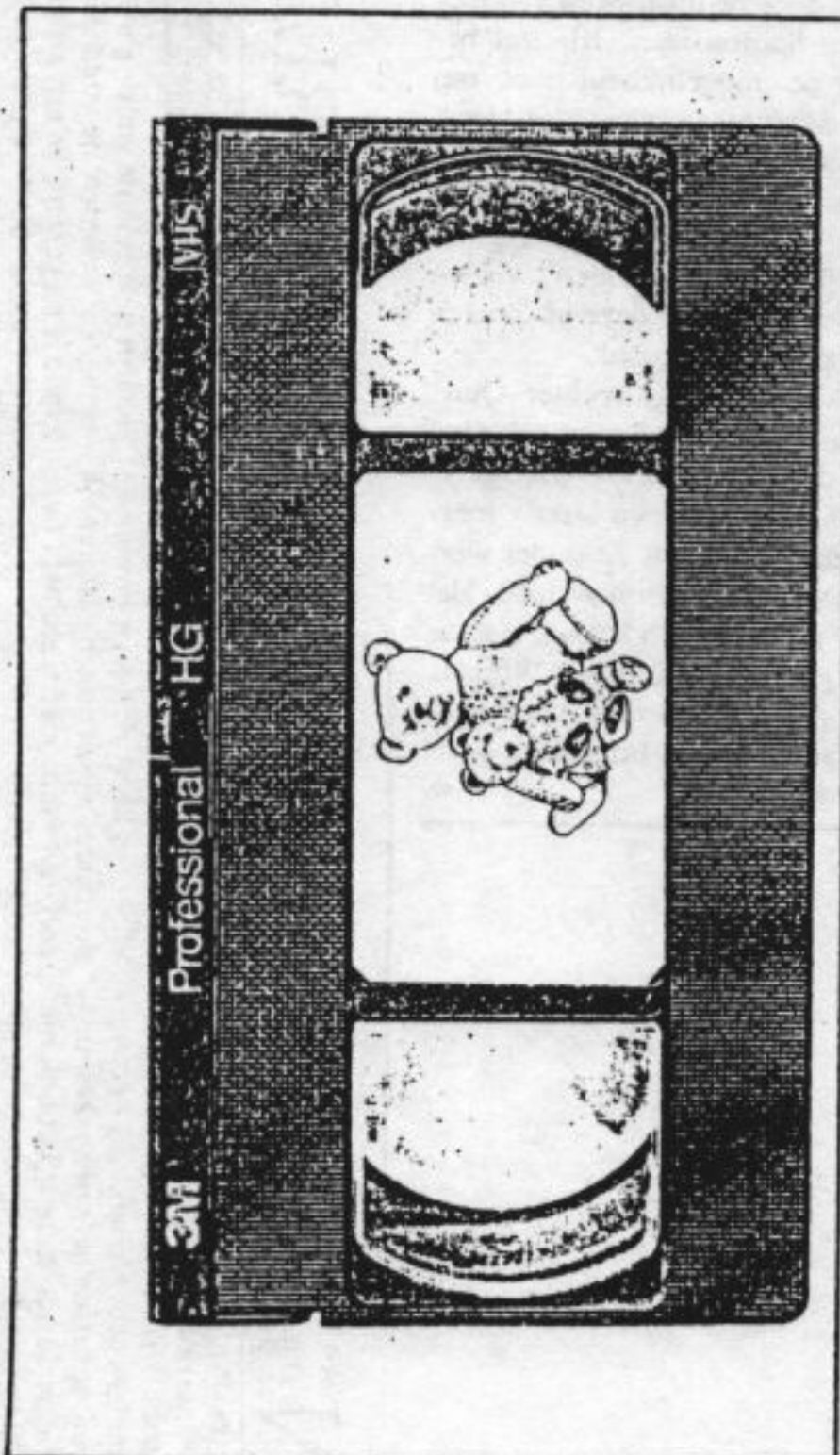
Klaas heeft ook wel eens naar een kinderporno-film gekeken. „Een jongetje met een stijf piemel, daar kan ik best opgewonden van raken. Maar er mag geen sprake zijn van misbruik van kinderen. Als er foto's van moeten worden gemaakt, moeten ze het daar wel mee eens zijn. En kinderen pijn doen, geestelijk of

lichamelijk, dat vind ik hufterig”. Klaas gaat er van uit dat er geen echt commercieel net is dat zich bezighoudt met het maken en verkopen van kinderporno, maar hij weet wel dat er nog het een en ander te koop is. „Via-via kan ik wel aan boekjes, foto's of films komen. Dat kost veel moeite en veel geld. Een videofilm moet bijvoorbeeld zo'n zeshonderd gulden opbrengen. Bovendien moet het allemaal heel omzichtig gebeuren. De film die ik toen heb gezien had ik van een man in Assen. Die heeft de politie een tijd geleden opgepakt”.

Verdeeld
De pedofielenvereniging spreekt zich volgens Klaas en Kees niet uit over kinderporno. De meningen daarover zijn verdeeld. Er zijn leden die er volgens Kees niets van willen weten. „En er zullen ook wel fervente

liefhebbers tussen zitten”. Klaas daarover: „Van de meeste kinderporno-kijkers zou je niet verwachten dat ze pedofiel zijn. Ze zijn keurig getrouwd, hebben soms zelf kinderen. Als ze alleen zijn, kijken ze hun slimpje. Zo kunnen ze toegeven aan hun verlangens, zonder ooit daadwerkelijk één kind aan te raken. Dat kan een heel goede oplossing zijn. Daarom is het verbod op kinderporno niet zonder meer goed te noemen. Dat de politie optreedt tegen misbruik van kinderen, dat is logisch, maar optreden tegen misbruik van vrouwen in volwassenen-porno is net zo logisch. Misbruik moet worden aangepakt. Streng. Maar kinderseks op vrijwillige basis, daar is niets mis mee.”

Bij vertrek uit de Kampense woning valt het oog op een vrolijk deurmatje. 'Hoi' begroet een muisje de bezoeker.
De flat van Benjamin

Rossen, psycholoog en (mede-)auteur van het boek 'Het seksuele gevaar voor kinderen, mythen en feiten', ligt vol met tientallen dossiers over kinderpornozaken. Rossen, geboren in Australië woont sinds een aantal jaren in Nederland en verrichtte onderzoek naar de Oude Pekela-affaire. „Nooit iets gebeurd”, is zijn even droge als korte constatering.

Volgens de onderzoeker is de industrie rondom kinderporno eind jaren zestig in Amerika, de meest felle bestrijder, op gang gekomen. „Deze bloeiperiode had te maken met de seksuele vrijheid. Acceptatie en tolerantie bepaalden toen de maatschappelijke sfeer. Kinderen hebben ook recht op seksuele vrijheid”, was de heersende opvatting. Maar toch is er nooit op grote schaal handel gedreven in kinderporno. Simpelweg omdat er onvoldoende belangstelling voor is; er is geen markt voor. Daarom is de handel ook vrij snel gestaakt.”

Omdat het zo'n kleine industrie is, kan volgens Rossen het werk van één producent de cijfers al flink opdrijven. „Door een eenmansactie was het aandeel van Nederland binnen Europa opeens heel groot. Tegenwoordig is er ook in Nederland van handel geen sprake meer. Nu bestaat alleen nog het privé-circuit.”

„Er bestaat grote angst voor seksueel misbruik van kinderen. Maar de kans dat het kind op een andere manier misbruikt wordt, door treiterende medescholieren, door een leraar of een vader die zijn dag niet heeft, is veel groter.”

„Als er iets seksueels

gebeurt, wil dat ook heus niet altijd zeggen dat er sprake is van seksueel misbruik. 'De mensen' veroordelen seks met kinderen meestal onmiddellijk als onnatuurlijk, maar ze vragen zich nooit af wat er onnatuurlijk aan is.”

Beïnvloeden
Van politie-onderzoek op het terrein van de kinderporno heeft hij geen hoge pet op. Vooral de ondervraging van het 'poppenspel' (bekend uit de Bolderkar-affaire) kan in 's mans ogen geen genade vinden. Belangrijkste klacht: te tendentieuze en suggestieve vragen en te expliciet van geslachtsorganen voorziene poppen. Jonge kinderen kunnen je volgens Rossen makkelijk beïnvloeden. „Als kinderen uit zichzelf niet veel vertellen is de kans groot dat ze woorden in de mond gelegd krijgen.”

De politie spreekt volgens de psycholoog maar al te graag en al te snel van een 'internationale bende' op het gebied van kinderporno. „En de beelden, foto's en degelijke zijn steevast 'afschuwelijk' en 'weezinwakkend’.”

Achtergrond van dit gedrag: politie wil meer mensen en meer bevoegdheden.”

De politie, pedofiel, psycholoog en producent zijn het in ieder geval over één ding eens: De handel in kinderporno is van geringe omvang en bewijzen dat er grootschalige misdaadoorganisaties zijn die hun pegels uit de kinderporno halen, ontbreken ten lange leste.

„Amerika ziet ze vliegen, al heel lang”, aldus Wilhelmus. (Om reden van privacy zijn de namen van de twee pedofielen veranderd)

Handwritten text at the top of the page, possibly a date or reference: 2.5.79 - 5. 4. 79

CDA: Problemen los je maar binnen het gezin op

Jongeren hebben geen recht op een eigen advocaat

Priveer 6/4

DEN HAAG - Naar de rechter om hulp, als je ernstige moeilijkheden thuis hebt? Nee, jongeren horen hun problemen binnen het gezin zelf op te lossen. Pas als dat absoluut niet gaat, mag een jongere naar de rechter. Maar dan zonder advocaat, anders krijg je 'Amerikaanse toestanden' (zoals met die jongen die zich van zijn moeder liet scheiden zodat hij bij zijn pleegouders kon blijven). Bovendien lopen jongeren, zodra ze een eigen advocaat krijgen, veel te makkelijk naar de rechter om hun ouders van alles en nog wat te verwijten.

Dat is de mening van het CDA-kamerlid M. Soutendijk - Van Appeldoorn over voorstellen om jongeren vanaf twaalf jaar het recht te geven zelfstandig naar de rechter te stappen. Dat zou *uitholling van het ouderlijk gezag* zijn, zei ze vorige week in de Tweede Kamer. Conflicten horen eerst door familieleden, ouders, en de kinderen zelf opgelost te worden. Als advocaten zich ermee gaan

Jeugddelinquenten gaan op proef in werkinrichting

Van onze verslaggever
AMSTERDAM

Minister Hirsch Ballin van Justitie wil nog dit jaar een experiment beginnen met rijkswerkinrichtingen voor jongeren die zich schuldig maken aan criminaliteit. Hij zal het plan woensdag voorleggen aan de Tweede Kamer.

'Zo'n rijkswerkinrichting nieuwe stijl houdt in dat criminele jongeren bij wijze van straf leren werken en zich op die manier voorbereiden om in de toekomst in de samenleving aan de slag te gaan', aldus de minister. Hij zei dit zondag in een radio-programma van de NOS.

Premier Lubbers zei enkele weken geleden dat er 'kampementen' zouden moeten komen om criminele jongeren weer op het rechte pad te brengen. Volgens een woordvoerder van Justitie leefde een dergelijke gedachte al eerder bij het ministerie.

Wat de jongeren precies mochten gaan doen in de rijkswerkinrichting en, is volgens de woordvoerder nog niet bekend. 'Het gaat wel om een nieuwe vorm van straf, namelijk het leren werken.' Het idee van Hirsch Ballin komt woensdag aan de orde tijdens een mondeling overleg met de Tweede Kamer over jeugdcriminaliteit.

bemoeien, zullen die de kinderen veel te snel naar de rechter laten stappen.

Sinds december 1990 hebben kinderen van gescheiden ouders het recht om hulp van de rechter in te roepen als ze een andere *omgangsregeling* met hun vader of moeder willen. Maar dat is een 'informele' regeling, het kind heeft geen recht op een advocaat om hem te helpen. En dat moet zo blijven, vindt Soutendijk.

De Utrechtse kinderrechtster A.C. Quik-Schuijt is het daar helemaal niet mee eens. "Omdat het kind geen eigen advocaat heeft, treden de kinderrechtster in de praktijk eigenlijk als hun advocaat op. Want als er een probleem is en we de ouders voor een gesprek uitnodigen, moeten wij in zo'n gesprek vaak het standpunt van het kind verdedigen. Dat is geen goede gang van zaken, ik zou ervoor zijn om jongeren de mogelijkheid te geven met een eigen advocaat hun zaak te bepleiten." Mevrouw Quik vindt het onzin om te denken dat kinderen dan bij bosjes naar de rechter zullen lopen. "Kinderen zijn toch niet gek? Die gaan toch niet zomaar zo'n procedure met een advocaat en een rechter beginnen? We weten uit ervaring dat ze ook niet bij het minste of geringste naar een kinderrechtswinkel gaan."

Dat is waar, zegt Maud Droogleeve Fortuyn van de Amsterdamse Kinderrechtswinkel. "Er wordt ook helemaal niet vaak gebruik gemaakt van die moge-

lijkheid om de rechter in te schakelen bij een omgangsregeling. Wij pleiten er al jaren voor om jongeren meer rechtsmogelijkheden te geven. Officieel is het nu zo dat iemand anders (een bijzondere *curator*) namens het kind moet procederen. Maar de rechters hebben al een paar keer goedgevonden dat een jongere zelfstandig een kort geding aanspande. Bijvoorbeeld om te voorkomen dat ze het huis uitgezet zou worden. En een andere jongere protesteerde met een kort geding tegen opsluiting in een kindertehuis. Weer iemand anders eiste een straatverbod voor haar vader die incest gepleegd had. De rechters zijn dus bereid om de regels soepel toe te passen."

Volgens Maud Droogleeve Fortuyn zal er niet zoveel veranderen door de uitspraken van mevrouw Soutendijk. "Officieel bestaat de mogelijkheid niet om naar de rechter te gaan, dus wordt er ook niets teruggedraaid. Het CDA laat alleen weer eens zien waar volgens die partij de grenzen liggen. Misschien voelen rechters zich door deze uitspraken een beetje belemmerd."

"O nee", zegt rechter Quik, "daar is geen sprake van. Ik vind dat de klok erdoor teruggezet wordt. Dat jongeren steeds meer rechten krijgen als ze ouder worden, vind ik principieel juist. Het past in de ontwikkeling, dat ze een grotere mondigheid krijgen. Wie zegt dat daardoor het ouderlijk gezag wordt uitgehold, praat onzin."

Door onze politieke redactie

DEN HAAG, 22 APRIL. Hoe was minister-president Lubbers bij zijn „kampementen” voor criminele jongeren gekomen, het beladen woord uit zijn spreekbeurt in Almere een maand geleden dat zoveel commotie veroorzaakte? Gisteravond, tijdens een commissie-vergadering van de Tweede Kamer over jeugdwijsbeleid, gaf Lubbers tekst en uitleg.

„Ik heb er nog steeds geen spijt van”, aldus Lubbers. „Ik wilde de moeite nemen eens af te wijken van het Haagse jargon. Ik zag een relatie met Defensie. Daar vind ik het onverteerbaar dat er met grote regelmaat wordt gesproken over het tempo van afslanking, en de wachtgeld, extra wachtgeld. Maar het gaat om stevige, prima mensen — ge-

Lubbers blijft bij term NRC 'kampementen'

zond van lijf en leden. Die moeten toch nog inzetbaar zijn?" „Maar ik dacht toen meteen: pas op, daarmee kom ik op terrein van Defensie. De staatssecretaris van defensie zat tegenover me. Ik zei 'K.', maar wilde geen kazerne zeggen, dus zei ik kampementen. (-) Ik zocht een woord dat niet versleten was, dat het gat aangaf tussen... niet de klankkleur had van cellen aan de ene kant en de open inrichting met begeleiding aan de andere kant." Het pleidooi van Lubbers is in-

NAARMATE de criminaliteit stijgt, neemt de grimmgheid toe bij de instanties die voor de bestrijding van de criminaliteit verantwoordelijk zijn. Politie en justitie zijn al jaren in een soort hangengevecht verwickeld, de verhouding tussen het openbaar ministerie en de advocatuur ligt ook niet zo erg gemakkelijk, terwijl de relatie tussen rechtspraak en politiek al evenmin verloopt van respect voor elkaar.

Iedere partij in deze crisis van de strafrechtpleging bijt flink van zich af. Dat leidt er meestal toe dat de oorzaak van het deficit op het conto van de ander wordt geschreven. En de rechterlijke macht? Dat ligt wat gewoner, omdat rechters zich nu eenmaal in de luwte van het openbare debat plegen op te houden. Dat heeft consequenties voor de manier waarop de rechterlijke macht met kritiek omgaat. De houding is doorgaans dat de kritiek geen indruk heeft gemaakt. Of critici krijgen op een subtiele manier

aan het fenomeen 'kampement'. Volgens deze fracties bestaan er nu al gesloten inrichtingen waar criminele jongeren worden gedruild en waar zij een vakopleiding krijgen. Dijkstal van de VVD noemde het plan van Lubbers een „luchtballon met de omvang van een kampement". Hij vindt het „onzinnig" om voormalige beroepsmilitairen te belasten met de opvoeding van jongeren. „Kan sergeant Jansen dat wel aan?" Vliegenthart (PvdA) vond het wat zuur dat alle gepraat over kampementen komt na jarenlange bezuinigingen op de jeugdhulpverlening. Zij en vertegenwoordigers van de meeste partijen verwelkomen daarom de mededeling van minister d'Ancona (Welzijn) dat een voorgenomen bezuiniging op jeugdhulpverlening van 55 miljoen gulden niet doorgaat.

RECHTERLIJKE ONMACHT

Tom Schalken

waarin de discussie wordt gevoerd, verliezen woorden de precisie die eraan is toegekend. In een artikel in *NRC Handelsblad* hield ik des- tijds de ongenueanceerde wijze waarop in de publiciteit met fouten wordt omgegaan. Ik betoogde dat iedereen, journalisten, rechters en dus ook advocaten, de kwetsie van de vormverzuimen met nu- ance tegemoet zouden moeten treden. In dat verband citeerde ik de bekende zveembad-uitspraak van Spong, want dat sprak toen tot ieders verbijding.

Mijn bedoeling was om, los van de vraag hoe de waarheid precies in elkaar stak, de berichtgeving over vormfouten tegen het licht te houden, niet om de persoonlijke ingreep van Spong ter discussie te stellen. De wijze waarop de rechter-

lijke macht reageerde, was buiten proporties. Het kan niet anders of daaruit sprak onvrede over de wijze waarop de rechterlijke macht haar eigen werk moet doen: grote werkdruk, gebrekkige organisatie van de procesvoering en weinig faciliteiten. Onder die omstandigheden krijgen vormfouten een grotere kans. En die duivelse advocaten loeren daar op en profiteren ervan. Tegen betaling nog wel!

Twee jaar later verscheen het boek *Dubieuze zaken* van rechtspsychologen Crombag, Van Koppen en Wagenaar. Daarin werd fundamentele kritiek geuit op de werkwijze van rechters in strafzaken. Waren zij wel in staat om in de papieren werkelijkheid van de Nederlandse strafrechtpleging vol-

doende controle uit te oefenen op de totstandkoming van het bewijs? De Hoge Raad had het openbare en contradictoire stelsel van bewijsvoering immers uitgehold? Binnen de rechterlijke macht werd het kritische boek tot een non-boek verklaard. De auteurs hadden er niet veel van begrepen.

In een artikel in het *Nederlands Juristenblad* heb ik *Dubieuze Zaken* van stevig commentaar voorzien. De auteurs maakten zich naar mijn opvatting schuldig aan hetzelfde wat zij de rechterlijke macht verwijten, namelijk onzorgvuldigheid bij de uitvoering van het onderzoek. Maar dat betekent niet dat ik het met de strekking van hun kritiek niet eens zou zijn. Dat blijkt ook uit de tekst van mijn verhaal. Er is geen sprake van dat ik de rechterlijke macht tegen elke kritiek in bescherming zou willen nemen.

Ik kan het dan ook moeilijk eens

zijn met hetgeen minister Hirsch Ballin van Justitie tijdens het congres van rechterlijke ambtenaren in opleiding op 1 april te Noordwijk heeft gezegd. In zijn voorstelling van zaken, die waarschijnlijk juist is, heeft de publieke opinie de indruk dat de rechtsbescherming van de verdachte te ver is doorgeschooten in verhouding tot de normhandhaving ten behoeve van de gemeenschap.

Het probleem is echter dat de rechtspraak, zij het met wisselende accenten, over de hele linie en op het beslissende moment de rechtsbescherming van de verdachte juist *rieur* laat prevaleren. De publieke opinie zit er dus naast. De rede van de minister van Justitie houdt het risico in dat het onjuiste beeld bij het publiek nog eens wordt versterkt.

Ik haast mij te zeggen dat dit niet betekent dat ik het met de rest van het betoog van de minister oneens zou zijn.

Je weet maar nooit

Verplichte aidstest voor verkrachter mag'

Van onze verslaggever

AMSTERDAM

VK 22-4

Een verkrachter kan door de rechter worden gedwongen tot het ondergaan van een aidstest, als zijn slachtoffer daarom vraagt. Dit stelt advocaat-generaal bij de Hoge Raad mr T. Koopmans in een advies aan de Hoge Raad.

De bij de Hoge Raad aanhangige zaak begon in juli 1991 voor de president van de Amsterdamse rechtbank, mr B. Asscher. In een kort geding veroordeelde hij een negentienjarige Amsterdammer, die had bekend vijftig vrouwen te hebben aangerand en verkracht, tot het ondergaan van een aidstest. Een van de slachtoffers had dit geëist.

Zij had zich drie maanden nadat zij door de man meermalen was verkracht, laten testen op HIV-besmetting. De uitslag was voor haar gunstig, maar pas een tweede test zou volledige zekerheid kunnen bieden. De vrouw kon het emotioneel niet aan hierop te wachten en vond dat

de man zich maar moest laten testen, om sneller uitsluitel over een eventuele besmetting te krijgen.

Asscher wees de eis toe. Bij de afweging van het recht op de onaantastbaarheid van het lichaam, dat zowel voor de verkrachter als voor het slachtoffer geldt, koos hij ten gunste van de vrouw. Haar recht op bescherming van de lichamelijke integriteit was volgens Asscher dubbel geschonden. Allereerst door de verkrachting, ten tweede doordat zij als gevolg van dat misdrijf het risico liep besmet geraakt te zijn.

Zijn vonnis werd door het gerechtshof vernietigd. Het hof oordeelde dat het bevel tot het ondergaan van een aidstest in strijd was met het recht op de onaantastbaarheid van het lichaam van de verkrachter.

Advocaat-generaal Koopmans blijkt de keuze van Asscher bij deze 'botsing van grondrechten' te delen. In zijn conclusie schrijft hij dat het recht van de vrouw zwaarder moet wegen dan dat van de verkrachter.

Justitie begint proef met 'harde' jeugdinstellingen

Van onze verslaggever

VK 22-4

DEN HAAG

Justitie gaat op korte termijn experimenteren met twee 'rijkswerkinstellingen nieuwe stijl' voor jeugdige criminelen, één in en één buiten de Randstad. De beide instellingen, die zowel een gesloten als een open gedeelte zullen krijgen, concentreren zich op zeer moeilijk hanteerbare jongeren tussen de 16 en 23 jaar.

Minister Hirsch Ballin van Justitie noemde de doelgroep woensdagavond in de Tweede Kamer 'therapie-resistent'. De jongeren zijn voor begeleiders van internaten niet meer te bereiken. Het gevolg is dat ze op straat belanden, snel dieper in de criminaliteit verzeld raken, ernstiger delicten begaan en in de cel terecht komen. Justitie wil met de nieuwe instellingen een leemte opvullen tussen de jeugdinternaten en de huizen van bewaring.

'Deze jongeren zijn gediend met een harde aanpak', zei premier Lubbers gisteravond in de Kamer. 'Centraal staan: tucht, discipline, werk en aan de slag.' De omstrede uitspraak van de premier over 'kampementen' voor jeugdige criminelen - eerder gedaan in Almere - werd volgens hem geboren uit de frustratie bij ambtenaren die zijn belast met de criminaliteitsbestrijding.

De minister-president bespeurt bij politie en justitie behalve frustratie ook ergernis over het taalgebruik van Haagse politici. 'Vandaar dat ik in Almere moeite heb genomen af te wijken van het Haagse jargon. Kampement vind ik een mooi woord, het is goed Nederlands, het legt een relatie met defensie. Ik zocht naar een begrip dat niet versleten was en waarvan de klankkleur geen associaties oproept met de gevangenis, of met begeleiding.'

De Kamer legde zich gisteravond morrend neer bij het plan van Justitie om op twee locaties een proef met kampementen te beginnen of met rijkswerkinstellingen. Het CDA was er juichend over. De overige fracties benadrukten dat Lubbers' verhaal en de daaropvolgende voorstellen van Hirsch Ballin naar 'incidentenpolitiek' rieken.

De Kamer vecht al jaren tevergeefs tegen bezuinigingen op de jeugdhulpverlening, onderstreptten PvdA, VVD, D66 en Groen Links. De instellingen voor randgroepjongeren kunnen beter werk afleveren en willen dat ook, maar ze worden daartoe niet in staat gesteld door de overheid. Tot vreugde van de Kamer kon minister d'Ancona van WVC meedelen dat de jeugdhulpverlening bij de jongste bezuinigingsronde is ontzien.

Van onze verslaggever
AMSTERDAM — Minister Hirsch Ballin van Justitie vindt dat rechters te veel oog hebben voor de rechtsbescherming van verdachten. Daardoor komt het gemeenschapsbelang — bescherming van de samenleving tegen criminaliteit — er bekaaid vanaf. Dit is de strekking van een rede die de minister deze week in Noordwijk heeft gehouden. Zijn kritiek blijkt geen indruk te hebben gemaakt op de leden van de rechterlijke macht.

In zijn rede trad de minister op als de stem van het volk. 'De publieke opinie heeft de indruk dat de rechtsbescherming van de verdachte te ver is doorgeschoten. Het evenwicht tussen de rechtsbescherming van het individu en de normhandhaving ten behoeve van de gemeenschap is naar het gevoelen van de bevolking verstoord', zei hij.

Rechterlijke beslissingen die wegens vormfouten of het verlopen van termijnen leiden tot de vrijlating van verdachten van ernstige misdrijven, kunnen volgens de minister op 'nagenoeg universeel onbegrip' rekenen. En als leiders van misdadige organisaties straffen krijgen die hun financiële imperiums slechts marginaal schaden, wordt daar met verbazing op gereageerd. 'Bekomert de rechterlijke macht zich wel voldoende om de handhaving van de normen die bescherming moeten bie-

de Volkskrant VAN ZATERDAG 3 APRIL 1993

Minister vindt rechtsbescherming verdachten te groot Kritiek Hirsch Ballin maak weinig indruk op rechters

den tegen criminaliteit?', vroeg de minister zich af.

Hirsch Ballin trok een vergelijking met het gebrek aan vertrouwen in de rechterlijke macht in de jaren zeventig. Toen werden rechters door 'de bevolking' beschouwd als een 'bij uitstek regenteske beroepsgroep', die zich zou schuldig maken aan onbewuste vormen van klassejustitie.

Inmiddels, zo stelde de minister vast, is de rechterlijke macht wat betreft samenstelling en beroepsopvatting gedemocratiseerd en valt van de gewraakte regenteske signatuur niets meer te kennen. Maar de laatste tijd staat het functioneren van de rechterlijke macht weer ter discussie. De bewindsman concludeert dit uit 'de scherpe bewoordingen waarin spraakmakende journalisten als Hofland, Wigbold en Ferdinandusse het onvermogen hekelen van politie en justitie om elementaire rechtsnormen te handhaven'. Volgens de minister staat het rechtsbedrijf, evenals vijftig jaar geleden, aan de vooravond van een trendbreuk in de bedrijfscultuur.

Mr A. van Delden, president van de Haagse rechtbank en voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (de beroepsvereniging van de rechterlijke macht) zei, in een reactie op de Noordwijkse rede, zich van het verwijt van de minister niets aan te trekken. De Amsterdamse vice-president van de rechtbank mr M. Mastboom zei dat de toespraak 'geen indruk' heeft gemaakt.

'Wij houden wel degelijk rekening met het gemeenschapsbelang; we doen niet anders. De formele voorschriften die garanties op een eerlijk proces bieden aan de verdachte, zijn er niet voor niets. Die voorschriften hebben ook een prominente plaats in internationale verdragen. Hirsch Ballin hamert in zijn verhaal nogal op de moraal, maar onderdeel van de moraal is ook aandacht voor de positie van de verdachte.'

'De minister moet beseffen dat strafrechters niet de godsganse dag bezig zijn met de allerzwaarste criminelen, maar grotendeels met "kleine" verdachten. Zeker ten aanzien van die grote categorie wil ik de garanties van het Wetboek van Strafvordering niet prijsgeven', aldus Mastboom. De Amsterdamse rechter onderkent dat het pijnlijk is wanneer als gevolg van vergissingen criminelen vrijkomen. 'Dat moeten we ons zeker aantrekken en door een betere organisatie proberen te voorkomen.'

De Alkmaarse rechthandpresident mr R. Gisolf zei er weinig bezwaar tegen te hebben als het Wetboek van Strafvordering zodanig wordt aangepast dat niet langer de minste of geringste vormfout of termijnoverschrijding moet leiden tot vrijlating van verdachten. 'Op iedere scheet staat nietigheid. In de lange historische ontwikkeling van strafvordering is een enorme behoefte gebleken aan bescherming tegen de overheid. In het huidige tijdsgewricht moet met name de politiek zich afvragen wat de normen en waarden in het strafproces zijn die wij overeind willen houden.'

wijzing naar de seksuele persoon van de rechter wekt dus het onbehagen, maar het afrukken van zijn masker en het belasten van de partij met het driftleven van de gene die over hen moet oordelen. In dat opzicht past het lied van deze raio's in de tijdgeest. Die wordt immers in toenemende mate gekenmerkt door de schaamteloosheid waarmee mensen hun intieme, persoonlijke en seksuele leven breeduit publiekelijk etaleren. Of het nu tv-programma's als de Oprah Winfrey-show, All You Need is Love of de Amerikaanse presidentsverkiezingen betreft, het private wordt tegenwoordig als een meest hoop de openbaarheid ingereden. Blijft de vraag of het cabarettiedleiding een kritiek op dit publieke demasqué is of juist een klakkeloos conformisme aan een platvloerse cultuur Of - en dat moeten we ook niet uitsluiten - gewoon bakvissen. Maar bij het volk in de laatste twee gevallen kunnen we in de toekomst onze lol

seksuele delicten in het bijzonder. is ongetwijfeld een gevoel van onbehagen ontstaan. Een gevoel van onbehagen dat bijvoorbeeld ook zou optreden wanneer psychiaters of gynaecologen een cabarettied over hun geweldadige fantasieën over hun patiënten, via de uitgenodigde pers, publiekelijk ten gehore zouden brengen. Het gevoel van onbehagen zit niet in de doorbreking van het taboe op de seksualiteit van rechters. Want in tegenstelling tot het beroep van bijvoorbeeld psychiaters en gynaecologen, zijn in het rechtersvak de persoon van de rechter, zijn lust en zijn menselijke zwakte, altijd erkend. Juist daarom is zijn functie verregaand geritualiseerd en dient bijvoorbeeld de toga ertoe de persoon van de rechter te neutraliseren en te anonimiseren. De rechter behoort recht te spreken achter een masker. Niet de ver-

DEMASQUÉ DER RECHTERS

Dorien Pessers

Want wanneer mannen dit taboe op deze manier zouden hebben doorbroken, zou waarschijnlijk heel Nederland op zijn kop hebben gestaan. Van vrouwelijke rechters wordt kennelijk meer getolereerd. Voor deze tolerantie kan ik overigens geen andere grond bedenken dan het nogal zwakke argument dat mannen (potentiële) agressors zijn en vrouwen (potentiële) slachtoffers en dat dat verschil door de toga niet wordt opgeheven. Dus mogen vrouwelijke rechters seksueel gebleem binnen de rechterlijke macht bespreekbaar gemaakt? Een probleem dat bovendien zo'n taboe is dat de weg van de satire moest worden gekozen, omdat het op een andere wijze niet aan de orde kan worden gesteld. Verheugden de mannelijke raio's zich daarom over de toename van vrouwen in de rechterlijke macht?

hecht aan een smetteloos imago, was die commotie niet verrassend. Maar waaruit de commotie precies bestond, werd niet duidelijk. Openlijke afkeuring werd in ieder geval niet geuit. Vonden de magistraten het lied een satirische overdriving van een herkenbare werkelijkheid: rechters en officieren van justitie die zich verlustigen aan zedendelicten-dossiers als was het pornocultuur? Werd er tot opluchting van velen een broeiend probleem binnen de rechterlijke macht bespreekbaar gemaakt? Een probleem dat bovendien zo'n taboe is dat de weg van de satire moest worden gekozen, omdat het op een andere wijze niet aan de orde kan worden gesteld. Verheugden de mannelijke raio's zich daarom over de toename van vrouwen in de rechterlijke macht?

Op het jaarlijkse congres van de rechterlijke-ambtenaren- in-opleiding (raio's), dat op 3 april werd gehouden en gewijd was aan het thema 'Waarden en Normen', zongen drie vrouwelijke raio's het volgende cabarettied:

'Ik geil het meest op zedenzaken/ maar doe altijd eerst mijn toga aan/ ik lees en ik me door de stukken/ zet zoemend m'n vibrator aan.
M'n handen houd ik met moeite boven tafel/ klem m'n knieën tegen elkaar aan/ ik tril als de verdachte tot me fluister/ wat hij met z'n mantelktheid heeft gedaan.
Ik verdenk hem van anale penetratie/ van een ellufjarig kind/ de daad brengt mij even uit m'n concentratie/ ben ik zelf wel eens anaal bemind?
De beschrijving van zijn spermatozoiem/ bevestigt mij nog niet geheel/ ik onerveeg daarom een reconstructie/ met een rol voor mijn urologisch deel.
Ik kreun en hijg en vraag hem

HEET VLEK 413/93

■ Een jongen van dertien die een kind verwekte bij zijn oppas van zeventien moet die nu alimentatie betalen. Dat heeft het hoog gerechtshof van Kansas beslist. Vier jaar geleden vroegen de ouders van Shane Seyer de 17-jarige Colleen Hermesmann een avondje op hun zoon te passen. Negen maanden later bracht Colleen een kind ter wereld en vroeg Shane alimentatie te betalen, maar die wilde niet omdat men niet kon stellen dat hij destijds met de daad had ingestemd. De rechtbank volgde zijn redenering evenwel niet.

Bennie Roeterdink (16) is zwaar verliefd: „Af en toe, tijdens mijn lessen op school, fantasieer ik opeens over hem. Zonder dat er een aanleiding voor is. En als ik naar hem toe fiets, lijkt het net alsof iedereen aardig tegen mij doet. Het maakt me dan ook niet meer uit dat ik in een klas zit waar ik het niet zo naar mijn zin heb.”

Bennie Roeterdink.

FOTO MAARTJE GEELS

'Ik zou hem de hele tijd willen aanraken en zoenen'

TRONW 28-4-'93

Hij frummelt met zijn handen en kijkt ontwikkend naar buiten als hij moet uitleggen hoe verliefd-zijn voelt. Grinnikt. Lacht hard. „Ik wil hem de hele tijd aanraken. Zoenen. Tegelijkertijd doe je niets; je weet helemaal niet of dat wel kan. Of dat wel mag. Of hij dat wel leuk vindt als ik hem aanraak. Heel verwarrend.”

„Tederheid”, verzucht Bennie Roeterdink (16) na een lange denkpaauze. Om daarna met een blozend hoofd in een schaterlach uit te barsten: „Ik weet het niet hoor. Je denkt toch helemaal niet na over verliefd-zijn? Je bent het gewoon!”

„Het is niet dat mijn gedachten de hele tijd bij hem zijn. Maar af en toe merk ik dat ik tijdens de lessen op school, zonder dat er een aanleiding voor is, opeens over hem fantasieer. Als mijn lessen afgelopen zijn, fiets ik naar hem toe. Hij woont gelukkig vlak bij school. Daarom ga ik ook bijna ieder tussenuur naar hem toe. Op de fiets krijg ik het gevoel dat iedereen die ik onderweg tegenkom aardig doet. Dat het helemaal niet erg is om in een klas te zitten waarin je het amper naar je zin hebt. Dat het geen ramp is dat mijn vader er niets van snapt.”

De verliefdheid stak maanden geleden de kop op. Bennie liet zich tijdenlang van zijn beste kant zien. „Drankjes aangeboden in het café, gepraat over dingen die hij interessant vindt, aardig gedaan. Echt alles om hem te laten denken dat ik heel leuk ben.” Toch duurde het nog 'eeuwen' voor de verliefdheid in volle vaart tot leven kwam. „Ik heb nogal wild geleefd nadat ik een tijdje geleden ontdekte dat ik op jongens val. Ik heb veel geëxperimenteerd met veel verschillende vriendjes. Ik wist in het begin bij R. niet of ik verliefd was of alleen maar lust voelde.”

„Op de avond dat ik merkte dat ik echt verliefd was, was ik heel erg aan het twijfelen. Ik at bij hem en na het eten zaten we samen op de bank. Het was eigenlijk heel cool; we besprongen elkaar niet ofzo. Ik wilde hem heel graag aanraken, maar durfde het niet. Ik was gewoon niet zeker of hij mij ook leuk vond.”

„Na het eten zijn we uit gegaan. Ik zat op een bankje met iemand anders te praten en R. bleef de hele tijd bij mij in de buurt. Zo leuk! Zelfs andere mensen viel het op dat hij de hele tijd bij mij zat. 's Nachts fietsten we naar huis en zeiden elkaar gedag. Ver-

volgens bleven we tijden staan praten over koetjes en kalfjes.” Serieus kijkend: „Daarna gaven we elkaar een afscheidszoen en begon hij mij te tongzoenen. Echt geweldig!”

Bennie heeft absoluut geen last van miselijkmakende vlinders die in zijn buik rondscheuren, of knikkende knieën nu hij straalverliefd is. Zijn interesse voor anderen is wel op een laag pitje komen te staan. „Ik kijk nog wel naar andere jongens, maar ik doe er niks meer mee. Ik weet dat je op meerdere mensen tegelijkertijd verliefd kan zijn, maar op dit moment heb ik daar helemaal geen behoefte aan.”

Vol aanbidding: „Ik voel me zo ontzettend vertrouwd met hem. We kunnen zo goed met elkaar kletsen. Ik ga naar de mavo en hij studeert theaterwetenschappen en toch merk ik dat we op hetzelfde niveau zitten. Onze werelden zijn op elkaar afgestemd.”

„Daarom is dit ook echte verliefdheid. Ik ben niet alleen weg van hem omdat hij er goed uitziet, maar we kunnen ook zo goed met elkaar opschieten. Ik voel me heel erg rustig, prettig als ik bij hem ben. Dan ben ik eindelijk helemaal mezelf.”

28-4-'93